

Samrådsredogörelse

Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan

Godkänd av kommunstyrelsen 2017-12-05

Innehållsförteckning

1 ARBETET MED DEN FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANEN	3
2 VAD ÄR EN SAMRÅDSREDOGÖRELSE?	3
3 SÅ HAR SAMRÅDET GENOMFÖRTS	3
3.1 Beslut	3
3.2 Samrådshandlingar	3
3.3 Samrådstid	3
3.4 Inbjudan till samråd	3
3.5 Öppet hus och andra möten	4
3.6 Övriga möten som har ordnats efter förfrågan	4
4 INKOMNA YTTRANDEN	4
4.1 Inkomna synpunkter i sammanfattning	4
4.2 Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter	8
4.2.1 Statliga myndigheter och organ	8
4.2.2 Kommuner	20
4.2.3 Myndigheter och regionala organisationer	21
4.2.4 Kommunala nämnder, bolag och råd	39
4.2.5 Politiska partier	48
4.2.6 Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	97
4.2.7 Privatpersoner	142
5. FÖRSLAG TILL ÄNDRINGAR AV PLANFÖRSLAGET	268

1 Arbetet med den fördjupade översiktsplanen

Kommunstyrelsen beslutade 2014-06-03 att en fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan ska tas fram med utgångspunkt i den gemensamma kommundäckande översiktsplanen för FalunBorlänge. Arbetet genomförs enligt en projektplan som godkännts av kommunstyrelsen utvecklingsutskott 2015-10-12. Motsvarande arbete genomförs parallellt av Borlänge kommun för Borlänge tätort.

Kommunstyrelsens utvecklingsutskott utgör styrgrupp för arbetet. Utskottets har under arbetet med att ta fram samrådsversionen haft 7 arbetsmöten kring planen. Vid arbetsmötena har ordinarie ledamöter, ersättare och insynsplatser deltagit.

Arbetet med att ta fram förslag till samrådshandlingar har bedrivits i en projektgrupp med i huvudsak medarbetare på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen samt kommunantikvarierna. Företrädare för kommunens övriga förvaltningar har deltagit i informations- och diskussionsmöten samt i två större workshoppar. Dessa genomfördes gemensamt med tjänstemän från Borlänge kommun och med externt processtöd. Resultatet från workshopparna har inarbetats i samrådsförslaget framför allt vad gäller tätortens framtida struktur.

2 Vad är en samrådsredogörelse?

Syftet med samrådet är att samla in synpunkter på förslaget till översiktsplan och få en dialog med allmänheten, föreningar, organisationer, kommunala nämnder, politiska partier och statliga myndigheter om utvecklingen i området. Alla synpunkter som kommer in ställs samman i en samrådsredogörelse. Där redovisas också hur kommunen tar ställning till de synpunkter som kommit in, och hur planförslaget ska ändras. Kommunstyrelsen beslutar om samrådsredogörelsen, som sedan fungerar som en bilaga till utställningsversionen av översiktsplanen.

3 Så har samrådet genomförts

3.1 Beslut

Kommunstyrelsen godkände 2017-01-31 ett planförslag för samråd.

3.2 Samrådshandlingar

Samrådshandlingarna bestod av själva förslaget till fördjupad översiktsplan som enbart fanns tillgängligt i en webb-version. Dessutom ingick följande underlagsrapporter: Parkeringsstrategi, Trafiknätsplan, Kulturmiljöanalys samt Analys av odlingslandskapet.

3.3 Samrådstid

Samrådet genomfördes under tiden 17 februari till 28 april 2017. Synpunkter som har inkommit efter att den annonserade samrådstiden gått ut har också tagits med.

3.4 Inbjudan till samråd

Inför samrådet bjöds allmänheten in att lämna synpunkter på förslaget genom tidningsannonsering, bussreklam, i sociala medier mm. Myndigheter och organisationer underrättades via e-post.

3.5 Öppet hus och andra möten

Under mars och april 2017 hölls 5 öppet hus för Faluborna på olika platser i staden. Sammanlagt besökte ett 60-tal personer vid de 5 tillfällena.

3.6 Övriga möten som har ordnats efter förfrågan

För området runt södra delen av Stora Vällan har en fördjupad studie gjorts inom ramen för den fördjupade översiktsplanen. Fastighetsägare och boende var inbjudna till ett informations- och samrådsmöte 2017-04-03. Ett 60-tal boende och fastighetsägare deltog i mötet. De synpunkter som framfördes på mötet har även framförts i ett yttrade.

Ett informations- och samrådsmöte hålls 2014-04-11 för boende och fastighetsägare i Norsbo/Hinsnoret med ett 60-tal deltagare. De synpunkter som framfördes på mötet har även framförts i ett yttrade.

4 Inkomna yttranden

Under samrådet har sammanlagt 175 skriftliga yttranden kommit in. Fördelningen av vilka som svarat framgår av nedanstående tabell. Från privatpersoner har 129 yttranden kommit in. Antalet personer bakom varje yttrande kan vara flera.

Kategori	Antal
Länsstyrelsen (samordnar svar från alla statliga myndigheter)	1 (7)
Kommuner i Dalarna och Gävleborg	5+1
Myndigheter och regionala organ	14
Kommunala nämnder, bolag och råd	5
Politiska partier	6
Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	10
Byalag, grupper av fastighetsägare och liknande	4
Privatpersoner	129
Totalt	175

4.1 Inkomna synpunkter i sammanfattning

I följande sammanställning finns de viktigaste synpunkterna i inkomna yttranden sammanfattade. I avsnitt 4.2 finns samtliga inkomna synpunkter återgivna och kommenterade.

Yttrande från	Några utvalda synpunkter från yttrandena
Statliga myndigheter	
Länsstyrelsen Dalarna	Ställningstaganden och markanvändningskarta saknas. Lägen för höga hus behöver preciseras Olämpligt med 15 tomter på Vialudden

	<p>Undvik större etableringar norr om Varpan.</p> <p>Hög exploatering i kv Hyttberget bör undvikas</p> <p>Exploatering av Dalavallen ska ta hänsyn till regementsbyggnaderna.</p> <p>Tydligare ställningstagande kring ekosystemtjänster efterlyses</p> <p>Föreordnad mark utöver gruvavfall behöver hanteras</p> <p>Strategi kring hälsa och säkerhet behövs. Riskobjekt saknas.</p>
Försvarsmakten	<p>Buller från övningsfältet</p> <p>Totalförsvarets civila del behöver uppmärksammas</p>
Myndigheten för delaktighet	Pekar på kopplingen till funktionshinderpolitiken
Post och telestyrelsen	Pekar på vikt av en väl utbyggd it-infrastruktur
SGI	Efterlyser en strategi för hur fortsatt arbete i planeringsprocessen avseende skred, ras, erosion, blocknedfall och slamströmmar redovisas i översiktsplanen.
Strålsäkerhetsmyndigheten	Lyfter fram riskerna med uv-strålning, radon och elektromagnetisk strålning
Svenska kraftnät	Ingen erinran
Trafikverket	Utredning ska göras om bredden på reservatet för ny järnväg Falun - Borlänge
Polismyndigheten	Ingen erinran
Bergsstaten	Upplyser om undersökningstillstånd
Lantmäteriet	Ingen erinran
Kommuner	
Kommuner Dalarnas län	
Borlänge kommun	Ingen erinran
Leksands kommun	Ingen erinran
Malung-Sälens kommun	Tankar kring den attraktiva staden
Mora kommun	Ingen erinran
Orsa kommun	Ingen erinran
Gävleborgs län	
Ovanåkers kommun	Ingen erinran
Myndigheter och regionala organ	
Dalarnas museum	<p>Synpunkter på vissa utbyggnadsområden.</p> <p>Saknar inventering av modernismens bebyggelsemiljöer</p>
Högskolan Dalarna	<p>Följande frågor extra viktiga för Högskolans fortsatta utveckling:</p> <p>Tillgång till närbelägna bostäder för nya studenter och medarbetare</p> <p>God tillgång till gång- och cykelvägar mellan resecentrum och Lugnet samt centrum och Lugnet.</p> <p>God kollektivtrafik i städerna men också mellan campus i Falun och Borlänge</p>

	<p>Det är viktigt för Högskolans långsiktiga utveckling att det finns en markreserv i anslutning till campus på Lugnet</p> <p>Det är en styrka för Högskolan om området i Högskolans närhet kan ingå i en mer blandad stadsmiljö där inslag av bostäder och andra typer av verksamheter ingår</p>
Landstinget Dalarna	<p>Lasarettet viktig målpunkt</p> <p>Buller från helikopterlandningsplatsen</p>
Ambulanssjukvården	Framkomligheten på utryckningsvägarna viktig
Telia Sonera/Skanova	Ingen erinran
Kommunala nämnder, bolag och råd	
Kultur- och fritidsnämnden	Lyfter fram fritids-, allmänkultur- och kulturmiljöfrågor
Omvårdnadsnämnden	<p>Lyfter fram Falun som en "blandstad" såväl funktionellt, socialt som estetiskt. Blandningen utgör en god grund för ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle på lång sikt.</p> <p>Vård- och omsorgsboende och andra boende för äldre och funktionshindrade ska vara integrerade i såväl etablerade som nyetablerade bostadsområden.</p> <p>Inom områdena "Grönska och vatten" och "Hållbara resor och transporter" vill omvårdnadsförvaltningen framhålla satsningar som främjar folkhälsa, tillgänglighet och säkerhet.</p>
Falu Energi & Vatten	<p>Kapacitet i befintliga system inte utredd.</p> <p>Dagvattenfrågorna viktiga.</p>
Kopparstaden	<p>Genomför Tiskenleden</p> <p>Viktigt med en lokal deponi för kontaminerade schaktmassor.</p>
LuFAB	Efterlyser samarbete kring Lugnets utveckling
Politiska partier	
Centerpartiet	<p>Utveckla stråken</p> <p>Utveckla Stora torget</p> <p>Lugnet viktigt att utveckla</p> <p>Bygg i första hand i anslutning till befintlig bebyggelse</p> <p>Planberedskap för 3000 bostäder i staden och 1000 utanför staden.</p> <p>Bygg inte på centrala parkeringsplatser</p> <p>Kombinera förskolorna och särskilt boende för bättre resursutnyttjande</p> <p>Trafiken i centrum</p>
Miljöpartiet	<p>Avvägningar saknas</p> <p>Sprid mötesplatserna för att minska transportbehovet</p>
Moderaterna	<p>Omfattande material som är svårt att hitta i</p> <p>Ensidigt fokus på cykel och kollektivtrafik</p> <p>4 körfält på Korsnäsvegen.</p> <p>P-hus i kv Rödbro</p> <p>Bygg inte ut enligt cykelplanen, gör en helhetsanalys först</p>

Socialdemokraterna	<p>Ta fram en framtidsbild för tätorten</p> <p>Utveckla stråken</p> <p>Förtäta även kring befintliga stadsdelscentra</p> <p>Ta ett helhetsgrepp kring Tisken med omgivningar</p> <p>Gör fördjupning för Lugnet som stöd för utvecklingen</p> <p>Skapa en komplett ringled – bygg Tiskenleden</p>
Sverigedemokraterna	<p>Planera för bostäder längs Hosjöns västra strand</p> <p>Slopa Tiskenledreservatet till förmån för enklare lösning som bygger på Slussenledsreservatet</p>
Vänsterpartiet	<p>Bo tätare i innerstaden</p> <p>Förtäta även i övrigt</p>
Intresseorganisationer, föreningar och större markägare	
Humblebackens samfällighetförening	Vill ha mera information om planerna vid Rottnebyvägen
Boende på Övre Gruvrivsvägen	Protesterar mot den planerade byggnationen av bostads- och industriområde och arbetsplatsområde samt väg i området runt sjön Södra Vällan
Boende i Norsbo, Hinsnoret, Liljesund och Liljan	Att i stor skala nyuppföra blandad modern bostadsbebyggelse in till gårdsgränser och jordbruksmark i befintlig kulturbygd, bedöms olämpligt och onödigt.
Korsgårdens och Vilauddens Byalag och Lilltorpet Faluns Folkpark/Byggnadsföreningen Vi Förenade	Bygg högst 3 nya tomter på Vilaudden
Bergvik Skog	Förslag på nya områden för bostadsbyggande
Centrala stadsrum	<p>Viktigt med parkering</p> <p>Gör parkering av övre delen av Stora Torget</p>
Falu biodlarförening	Pekar på vikten av grönska och biologisk mångfald
Falu-P	Viktigt med parkering
Fortum Distribution / Ellevio	Ingen erinran
Fotbollsvår	Bygg en fotbollshall
LRF	Saknar försörjande ekosystemtjänster
Naturskyddsföreningen Falun och Borlänge	<p>Har ett mycket omfattande remissyttrande med synpunkter på förslaget alla delar.</p> <p>Bygg tätt, satsa på cykel och kollektivtrafik, bind ihop grönskan.</p>
Omställning Falun	Upplägget tveksamt ur demokratiskt perspektiv
Sveriges tivoliägareförening	Viktig aktör för integrationen
Privatpersoner	
Yttranden har inkommit från ca 130 privatpersoner.	<p>Yttrandena spänner över ett brett fält. Det handlar om allt från synpunkter på förändringar i den egna stadsdelen till resonemang om hur man skapar en långsiktigt hållbar stad.</p> <p>Flera tar upp frågor som inte hanteras i kommunens fysiska planering.</p>

4.2 Sammanfattning av och kommentarer till inkomna synpunkter

Nedan följer en sammanställning av alla inkomna yttranden med kommentarer. Alla yttranden är diarieförda och finns tillgängliga hos Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen på Falu kommun.

4.2.1 Statliga myndigheter och organ

Länsstyrelsen Dalarna	Kommentar
Övergripande synpunkter	
Planhandlingarnas struktur	
Länsstyrelsen uppfattar den aktuella fördjupade översiktsplanen som svåröverskådlig i sin uppbyggnad. Det vore önskvärt att i tillägg till den hemsidobaserade layouten med flikar kunna få alla sidor i ett sammanhållet dokument, bland annat för att på ett enkelt sätt kunna skriva ut dokumentet. Det behöver på ett tydligare sätt framgå vad som ingår i planens förslag och vad som är planeringsunderlag.	<i>Ses över till utställningsversionen</i>
Ställningstaganden och konsekvenser	
Den fördjupade översiktsplanen är i ett tidigt skede där kommunen i många frågor ännu inte beskrivit ett eller flera alternativa förslag och följande konsekvenser. Inga, eller få markanvändningsavvägningar är gjorda och det saknas avvägningar mellan olika intressen. Den fördjupade översiktsplanen bör kompletteras genom att det förtydligas vad kommunen vill göra och hur planens många viljeriktningar och mål ska verkställas och följas upp. Det behöver framgå hur kommunen planerar att tillgodose olika intressen och behov och på bekostnad av vad. Vissa aspekter och strukturer behöver tydliggöras. Kommunens ställningstaganden i olika frågor behöver motiveras på ett tydligt sätt. Med hänvisning till den generellt hållna beskrivningen av dagens och framtidens Falu tätort och området runt Varpan kan Länsstyrelsen i nuläget endast yttra sig på en övergripande nivå. Länsstyrelsens yttrande i utställningsskedet kommer därmed troligen att ha karaktären av ett samrådsyttrande med kommentarer på kommunens ställningstaganden och eventuella avvägningar mellan motstående allmänna intressen.	<i>Utställningsversionen kommer att kompletteras med en karta som visar kommunens syn på den framtida användningen av mark och vatten.</i>
Visar god kunskap om jämställdhet i vision och var det är extra viktigt, men syns inte i övriga delar av planen.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Hållbar bebyggelsestruktur	
I planen saknas ett övergripande förhållningssätt utifrån förutsättningar för social, ekonomisk och ekologisk hållbar bebyggelsestruktur. Lägen för nya utbyggnadsområden behöver analyseras utifrån möjligheten till ekonomiskt effektivt kollektivtrafiknät och fjärrvärmenät. Underlag för kommersiell och samhällelig service inom eller i nära anslutning	<i>Avsnittet kommer att utvecklas i utställningsversionen.</i>

<p>till nya bebyggelseområden behöver utredas. Avstånd till centrum, höjdskillnader och trygghet är faktorer som påverkar benägenheten att gå och cykla. Väderstreck kan påverka möjligheten att tillvarata solenergi. Nya bebyggelseområden kan genom sin lokalisering bidra till att ge befintliga, perifera områden bättre service och koppling till staden eller till att öka utglesningen.</p>	
<p>Länsstyrelsens särskilda granskning</p>	
<p>Hälsa och säkerhet</p>	
<p>Buller i samband med bostadsbebyggelse Högbo</p>	
<p>Inom influensområdet för Faluns skjutfält kan ingen ny störningskänslig bebyggelse tillkomma. En utbyggnad enligt förslaget inom influensområdet kan medföra risk för påtaglig skada på område av betydelse enligt 3 kap. 9§ första stycket MB. De utpekade delarna för bostäder i den fördjupade översiktsplanen som är placerade inom influensområdet för Faluns skjutfält bör därmed tas bort. Angående bostadsbebyggelse i området Högbo hänvisar Försvarsmakten till skrivelsen FM2017-7025:1 <i>Kompletterande information angående bullerutbredningen i Högboområdet vid Faluns skjutfält, Falun kommun, Dalarnas län</i>, som är skickad till Falukommun 2017-03-23.</p>	<p><i>Synpunkten beaktas. Vad gäller Högbo hanteras frågan i pågående detaljplanearbete.</i></p>
<p>Riksintresse kulturmiljövård</p>	
<p>Planområdet omfattar stora delar av kärnområdet för Världsarvet Falun som också utgör riksintresse för kulturmiljövården. Från kulturmiljösynpunkt är det positivt att de internationellt uppmärksammade kulturmiljövårderna inom planområdet lyfts fram i form av en kulturmiljöanalys och en odlingslandskapsanalys.</p> <p>Det är väsentligt att de kulturmiljövården som identifieras och beskrivs i dessa analyser även integreras inom de övriga planeringsområdena såsom "Bo och leva" som ingår i den fördjupade översiktsplanen. Här bör även förtydligas om dessa analyser ska utgöra en del av samrådshandlingarna eller utgöra underlagsmaterial.</p> <p>Odlingslandskapsanalysen kan bli ett värdefullt hjälpmedel för att ta tillvara och utveckla de unika kulturmiljövården som Falubygdens särpräglade kulturlandskap representerar. För att kunna fungera som detta hjälpmedel behöver dock analysen bearbetas och fördjupas vad gäller karaktäriseringar och värdebeskrivningar samt med tydligare beskrivning av de speciella historiska förutsättningarna för framväxten av Kopparbergslagens odlingslandskap. Ställningstaganden beträffande lämpligheten av ny bebyggelse i odlingslandskapets olika delar behöver eventuellt revideras och förtydligas med utgångspunkt från fördjupade värdebeskrivningar. Mot bakgrund av odlingslandskapets mycket höga kunskaps- och upplevelse-</p>	<p><i>Kulturmiljöanalysen och Analysen av odlingslandskapet är en del av planhandlingarna.</i></p> <p><i>Analysen av odlingslandskapet kompletteras och utvecklas i det fortsatta arbetet med planen.</i></p>

<p>mässiga värden bör generellt stor restriktivitet gälla för nyetableringar inom de delar av planområdet som omfattas av Världsarvet och riksintresse för kulturmiljövärden.</p> <p>För att Världsarvets och riksintressets kulturmiljövärden ska bibehållas och förstärkas är det väsentligt i den fortsatta översikta planprocessen att precisera var och i vilka höjder eventuella byggnader föreslås inom planområdet. Kyrktornen bör även framgent utgöra de karaktärskapande landmärkena såsom de traditionellt har gjort i Falun, utan konkurrerande moderna höghus. Den traditionella stadens skala bör utgöra utgångspunkt vid nybyggnad i centrala staden. I omlandet runt det gamla stadsområdet bör stor försiktighet råda med uppförande av höga hus.</p>	<p><i>Det fortsatta arbetet med ställningstaganden kring höga hus integreras lämpligen i ett kommande arkitekturprogram för Falun. I ett arkitekturprogram kan frågan om höga hus sättas i ett större sammanhang som behandlar med stadens arkitektoniska gestaltning. För att ett arkitekturprogram ska få en stark ställning behöver det kopplas till en PBL-process t ex göras som en tematisk fördjupningh.</i></p>
<p>Synpunkter på delområden</p>	
<p><i>Vilaudden</i> är ett område som, trots vissa inslag av sentida bebyggelse utmed Vällans stränder, fortfarande präglas av det för Kopparbergslagen typiska småskaliga kulturlandskapet med ett flertal murar och odlingsrösen. Det utgör en viktig del av markerna kring den bevarade bergsmansgården Johanssonska Korsgården. Området ingår också i ett större stråk av tätortsnära, välbevarat äldre odlingslandskap runt Korsgården, Harmsarvet och Dikarbacken. Den föreslagna exploateringen med 15 villatomter är olämplig då den skulle förändra karaktären på området på ett sådant sätt att det skulle övergå från att vara ett äldre odlingslandskap till att bli ett modernt villaområde.</p>	<p><i>Det är exploatören som i sin begäran om planbeksed skriver 15 villatomter. Kommunen har i sitt planbeksed varit tydlig med att planbeskedet inte är ett slutligt ställningstagande i sakfrågan, t ex antal tomter, utan att detta prövas i detaljplanprocessen. Länsstyrelsens synpunkter tas in i detaljplanarbetet.</i></p>
<p><i>Tre områden norr om Varpan</i> pekas ut som områden för villabebyggelse. Kulturlandskapet kring Varpan präglas, förutom av kopparhyttmiljöerna i Bergsgården och Österå, av de stora bergsmansgårdarna med tillhörande öppna odlingsrum som åtskiljs av skogspartier. För upplevelsen och förståelsen av detta landskaps struktur är det väsentligt att även skogslandskapet får bibehålla sin obrutna karaktär. Större samlade etableringar av ny bebyggelse ska därför undvikas i detta område.</p>	<p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet.</i></p>
<p><i>Området Hyttberget</i> föreslås bebyggas med 200 lägenheter. Det föreslagna bostadsområdet ligger i omedelbar anslutning till Hyttberget. Det är en viktig fornlämningsmiljö inom Värdsarvet Falun med sina mäktiga slagglager och vårdas som fornvårdsobjekt genom Länsstyrelsens försorg. Planer finns på att utveckla Hyttberget som parkområde i ett större stråk av slaggvarpsområden väster om Falu centrum. Mot detta är det väsentligt att eventuellt ny bebyggelse inte skymmer Hyttberget eller förhindrar de vidsträckta utblickarna från berget. Det kräver noggrann analys om ett så stort antal bostäder är möjliga att uppföra utan att dessa värden skadas.</p>	<p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet. Här är det också viktigt att väga bostadsbyggandet mot ambitionen att bibehålla och stärka en blandad stad med verksamheter och bostäder. Hyttberget med sitt läge nära Hanröleden (E16) är ur denna aspekt mer lämpat för verksamheter och bör inte omvandlas till ett bostadskvarter.</i></p>
<p><i>Dalavallen</i> med 200 planerade bostäder ligger i omedelbar anslutning till byggnadsminnet Dalregementet. Kanslibyggnaden med de omgivande</p>	<p><i>Dalavallen ingår i ett utredningsområde för Korsnäsvägen med angränsande kvarter som kommer att behandlas i en egen PBL-process. Länsstyrelsens</i></p>

<p>A- och B- kasernerna utgör en monumental profil i stadslandskapet i denna del av Falu tätort. Det är väsentligt att eventuell tillkommande bebyggelse ges en skala och utformning som inte stör upplevelsen av de gamla regementsbyggnaderna, utan att denna anläggnings dominanta karaktär fortfarande kan upplevas.</p>	<p><i>synpunkt kommer att hanteras i denna.</i></p>
<p>Länsstyrelsens övriga synpunkter</p>	
<p>Ekosystemtjänster</p>	
<p>Det är positivt att kommunen valt att arbeta med ekosystemtjänster i översiktsplaneringen, det är ett bra sätt att integrera de gröna frågorna i planeringen. Strategierna för hur kommunen ska arbeta med detta i praktiken skulle dock behöva tydliggöras. Många av de planerade bostadsområdena ligger på tätortsnära grönområden och ställningstaganden saknas mellan bostadsområden och grönområden.</p> <p>Underlagsmaterialet som kommunerna tagit fram i arbetet med ekosystem tjänster skulle behöva redovisas. Det är av intresse för att både allmänhet och myndigheter ska förstå bakgrunden till de utpekanden som görs.</p> <p>Kommunen behöver göra tydligare ställningstaganden kring om och i så fall hur de brister som beskrivs på sidan "Ekosystemtjänster- att beakta och utveckla", ska åtgärdas</p>	<p><i>Diskussionen om ekosystemtjänster kommer att fortsätta under planarbetet. Tanken är dessutom att efter att den fördjupade översiktsplanen är klar utveckla materialet till ett mer åtgärdsinriktat program för grönska och vatten.</i></p>
<p>Förorenad mark</p>	
<p>Det är bra att information om föroreningar kopplade till gruvan tas upp, samt vilka krav som gäller för nyexploatering på förorenad mark. Andra förekommande markföroreningar behöver också hanteras. Den fördjupade översiktsplanen bör innehålla ett kartsnitt där alla identifierade områden som är potentiellt förorenade synliggörs, samt information om vad som kan gälla vid exploatering av dessa områden. Texten bör även hänvisa till att ytterligare information kring förorenade områden går att få via en databas för potentiellt förorenade områden, det så kallade ebh-stödet, som Länsstyrelsen förvaltar.</p> <p>Det bör även beskrivas att täckning eller schaktning av förorenad jord inte är de enda alternativa metoderna vid sanering av förorenade områden</p>	<p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet. Kompletteringar görs med ytterligare kartsnitt.</i></p>
<p>Hälsa och säkerhet</p>	
<p>Det bör på ett tydligare sätt framgå av den fördjupade översiktsplanen vilken strategi kommunen har i fråga om hälsa och säkerhet. Kommunen behöver beskriva sina mål och ambitioner och uppge var det finns mer information om dessa. Det bör framgå om det finns kopplingar till kommunens handlingsprogram enligt LSO (lagen om skydd mot olyckor) eller risk- och sårbarhetsanalys.</p> <p>Det behövs en övergripande bedömning av eventuella behov av att utföra undersökningar och avhjälpan</p>	<p><i>Parallellt med arbetet med den fördjupade översiktsplanen pågår en uppbyggnad av kartbaserat underlagsmaterial. I samrådsversionen har de kartsnitt som bedömts som mest relevanta lyfts fram. Ytterligare kunskap finns i kommunens GIS. En översyn av vilka skit som ska visas i översiktsplanen görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>

<p>åtgärder relaterat till hälsa och säkerhet. Risker för ras och skred och behov av utredningar bör beaktas till exempel med hänsyn till bostäder i närheten av vattendrag.</p> <p>Riskobjekt i form av industrier som exempelvis Falu rödfärg och Falu energi och vatten saknas i planen. Planen bör redovisa riskobjekt med storskalig kemikaliehantering och hur riskhantering kring anläggningarna genomförs samt hur bebyggelse kring anläggningarna planeras.</p> <p>Räddningstjänstfrågor såsom till exempel insatstider och framkomlighet bör behandlas i relation till tätortens bebyggelsestruktur. Förekommer bebyggelse där extra uppmärksamhet på brandrisken krävs, exempelvis kulturhistorisk värdefull bebyggelse, bör också det behandlas i planen</p>	
<p>Jämställdhet</p>	
<p>Planen visar på god kunskap inom jämställdhetsområdet när det gäller visioner och beskrivningar av inom vilka områden perspektivet är extra viktigt att ta hänsyn till. Jämställdhetsperspektivet syns dock betydligt mindre i övriga rubriker och en beskrivning av hur perspektivet ska tillämpas saknas till stora delar.</p> <p>Det behöver beskrivas hur kommunen ska ta hänsyn till kvinnor-män och flickor-pojkar inom olika områden i planen. Det gäller bland annat offentliga platser. Kommunen bör verka för att skapa social trygghet i infrastrukturen, vilket kan göras bland annat genom att det till varje bostadsområde skapas ett tryggt nattstråk för fotgängare och cyklister, vilket passerar bostäder eller andra byggnader där det finns människor dygnet runt, och som ger användarna god överblick, till exempel genom belysning samt genom att undvika mörka tunnlar och täta buskage.</p> <p>Effektiv kollektivtrafik, samt bra cykel- och gångstråk är bra både ur miljö- och jämställdhetssynpunkt, fler kvinnor än män reser kollektivt. Kommunen bör dock titta på hur stråken dras och för vem. Om stråken passerar förbi förskolor och liknande, samt hur det ser ut med kvinno- respektive mansdominerade arbetsplatser.</p>	<p><i>Hur ny bebyggelse utformas hanteras i huvudsak i detaljplaneprocessen. Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Miljö kvalitetsnormer</p>	
<p>Luft</p>	
<p>Det är viktigt att säkerställa att miljö kvalitetsnormer för luft inte överskrids. Eftersom det finns vissa problem med luftkvaliteten på vissa gator i centrum är det viktigt i samband med bostadsbyggande att tänka på vilka åtgärder som måste göras för att förhindra att miljö kvalitetsnormer för luft överskrids. Kommunen behöver göra en översiktlig bedömning av hur kommande förslag i planen skulle kunna påverka luftkvaliteten.</p>	<p><i>En tätare och mer sammanhängande blandstad leder rimligen till ett minskat behov av att förflytta sig med bil vilket bidrar till att miljö kvalitetsnormen för luft inte överskrids.</i></p>

Buller	
Kommunen bör ange om de förslag som presenteras i den fördjupade översiktsplanen kommer att förändra dagens bullernivåer. Skjutfältet inom området Myran behöver nämnas i planen. Det är önskvärt att en kommande bullerutredning redovisar synergieffekterna av exempelvis väg, järnväg, helikopter och skjutfält på ett översiktligt sätt för att tydliggöra tysta och mer ljudstörda områden.	<i>Synpunkten noteras.</i> <i>I de bullerutredningar som idag görs för olika detaljplaneprojekt hanteras buller från samtliga den nämnda bullerkällorna i förekommande fall.</i>
Vatten	
Den fördjupade översiktsplanen behöver ange hur framtida exploatering och följande utbyggnadsstrategier kan komma att påverka vattenförekomsternas status och miljö kvalitetsnormer.	<i>Synpunkten noteras</i>
Miljöstörande verksamhet	
Under denna rubrik i den fördjupade översiktsplanen anges endast de verksamheter som hanterar farliga ämnen. Rubriken bör även omfatta annan miljöstörande verksamhet som till exempel bullrar, dammar, har luftutsläpp eller är transportintensiv. I utbyggnadsområdet Väster om Vällan behöver kommunen ange bergtäkten Knipptjärnsberget som har tillstånd till år 2031 och som är en bullrande och dammande verksamhet	<i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekade som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i>
Strandskydd	
I och med att motiveringar och avvägningar saknas i samrådsunderlaget, så kan Länsstyrelsen inte ta ställning till lämpligheten i utpekande av bostadsområden inom strandskydd. I de fall upphävande av strandskydd kommer att stödjas på 7 kap. 18c § särskilt skäl punkt 5 MB, så är det av avgörande betydelse att kommunen i kommande detaljplaner motiverar varför aktuella bostadsområden inte kan förläggas utanför strandskyddat område. För att kunna bygga bostäder på vatten behöver kommunen utifrån strandskyddslagstiftningen motivera upphävande av strandskyddet. I den kommuntäckande översiktsplanen från 2014 har kommunen pekat ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen kring Varpan, vilket inte framgår av den fördjupade översiktsplanen.	<i>Planhandlingarna kompletteras med denna kunskap.</i>
Vattensalamander	
I det planerade bostadsområdet söder om Källviksberget finns en lokal för större vattensalamander. Detta bör nämnas i beskrivningen av området och behöver utredas ytterligare inför detaljplanering	<i>Synpunkten noteras. Det aktuella området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i>
Behovsbedömning enligt 6 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar	
Länsstyrelsen delar kommunens bedömning	<i>Synpunkten noteras</i>

Försvarmakten	
<p>Angående bostadsbebyggelse i Högbo området hänvisar Försvarmakten till skrivelsen FM2017-7025:1 Kompletterande information angående bullerutbredningen i Högboområdet vid Faluns skjutfält, Falun kommun, Dalarnas län, som är skickat till Länsstyrelsen i Dalarna och Falun kommun 2017-03-23.</p> <p>Inom influensområdet för Falun skjutfält kan ingen ny störningskänslig bebyggelse tillkomma. En utbyggnad enligt förslaget inom influensområdet för Falun skjutfält kan medföra risk för påtaglig skada på område av betydelse enligt 3 kap 9 § första stycket Miljöbalken. Försvarmakten motsätter sig därmed de utpekade delarna för bostäder i den fördjupade översiktsplanen som är placerade inom influensområdet för Falun skjutfält.</p> <p>Totalförsvaret civila del</p> <p>Kommunen bör ta hänsyn till totalförsvarets civila del. Riksdagen har i den försvarspolitiska inriktningen för perioden 2016–2020 beslutat att en sammanhängande planering för totalförsvaret ska återupptas. Beslutet medför att totalförsvarsplaneringen ska beaktas i all samhällsplanering. Regeringen har i planeringsanvisningar för det civila försvaret specificerat att myndigheter har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap, enligt förordningen om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap (2015:1052), och att dessa ska återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret. Kommuner är en sådan ansvarig aktör som ska vidta de förberedelser som krävs.</p>	<p><i>Hanteras i pågående detaljplan för Högbo.</i></p> <p><i>Inga ytterligare bostäder föreslås inom samrådsområdet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Myndigheten för delaktighet	
<p>Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten lämnar följande yttrande.</p> <p>Sammanfattning</p> <p>Myndigheten för delaktighet har tagit del av remissen, som gäller en fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort. Myndigheten konstaterar att planen inkluderar tillgänglighet i den fysiska planeringen och infrastrukturen.</p> <p>Myndighetens synpunkter</p> <p>Myndigheten har inte möjlighet att ganska planen i detalj, och avstår därför att lämna detaljerade synpunkter.</p> <p>Funktionshinderspolitiken utgår från FN:s konvention nr 26 om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och de åtaganden som Sverige har kommunikation. En tillgänglig, användbar och ändamålsenlig bostadsarkitektur ingår i miljömålen i FN:s Agenda 2030 för att uppfylla alla människors</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

<p>rätt till ett gott boende oavsett ålder och funktionsförmåga.</p> <p>Funktionshinderspolitiken och Sveriges åtagande enligt konventionen återspeglas i plan- och bygglagens (PBL) syfte att "främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer" (PBL 1 S).</p>	
<p>Post och telestyrelsen</p>	
<p>PTS är central förvaltningsmyndighet med ett samlat ansvar — sektorsansvar — inom områdena post och elektronisk kommunikation. Inom ramen för detta arbete skall PTS bland annat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • främja tillgången till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer enligt de mål som anges i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation • verka för robusta elektroniska kommunikationer och minska risken för störningar, inbegripet att upphandla förstärkningsåtgärder, samt verka för ökad krishanteringsförmåga • verka för att tillgodose totalförsvarets behov av post- och elektronisk kommunikation under höjd beredskap, och stärka samhällets beredskap mot allvarliga störningar i näten för elektronisk kommunikation i fred <p>Regeringen presenterade i oktober 2011 sin digitala agenda för Sverige. Det övergripande målet i agendan är att Sverige ska vara bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter. År 2016 presenterade regeringen en ny bredbandsstrategi "Sverige helt uppkopplat 2025" där det kortsiktiga målet är att 95 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till minst 100 Mbit/s år 2020. På längre sikt är målen att 98 procent av alla hushåll och företag i hela Sverige bör ha tillgång till minst 1 Gbit/s senast år 2025 samt att det bör finnas tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet där människor normalt befinner sig senast år 2023.</p> <p>En robust och välutbyggd it-infrastruktur är viktig för att trygga välfärden. It är en central infrastruktur som ligger till grund för många andra områden. En väl fungerande och utbyggd it-infrastruktur ger goda förutsättningar för bland annat näringslivsutveckling, sysselsättning, forskning och innovationer, vård och omsorg, miljö och klimat, utbildning och kompetensförsörjning samt social delaktighet. Av denna anledning anser vi även att it-infrastrukturen måste in i samhällsplanerings-processen på regionnivå samt i alla kommuner. Om inte it-infrastruktur beaktas i samhällsplaneringen finns risken att de tjänster som är beroende av infrastrukturen inte når ut till användarna. Lagändringen i Plan och bygglagen (PBL) från maj 2011, stärker även detta.</p> <p>PTS har inte tillgång till detaljinformation om hur</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>operatörer och andra ledningsägare utformar sina nät utan hänvisar till de operatörer och ledningsägare som blir berörda inom aktuellt område att besvara remissen. I detta fall torde det vara lämpligt att kontakta Telia Sonera, Skanova, Tele2, Telenor, Tre, NET 1 samt Teracom. Även kommunen bör ha en förteckning över vilka ledningsägare som blir berörda.</p> <p>Sedan december 2010 finns ett system för begäran om ledningsanvisning, "ledningskollen.se". För att identifiera vilka som är berörda ledningsägare kan en förfrågan skickas via https://www.ledningskollen.se/</p> <p>PTS har i tidigare skrivelse (med hemlig bilaga 2012-01-23 dnr: 03-16005) till respektive länsstyrelse lämnat uppgifter om teleanläggningar som är att anse som riksintressen i enlighet 3 kap 8 S miljöbalken och 2 S p. 9 förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m.</p> <p>Om planen innebär uppförande av vindkraftverk, kan dessa i vissa fall påverka mottagningen av radiosignaler på ett negativt sätt, speciellt gäller detta för radiolänkförbindelser. PTS rekommenderar därför att ett samrådsförfarande genomförs mellan vindkraftsbolag och de radiolänkoperatörer som blir berörda av vindkrafts-etableringen för respektive område för att minimera störningsriskerna. Inför ett sådant samråd kan PTS bidra med information om vilka de berörda radiolänkoperatörerna är.</p>	
<p>SGI</p>	
<p>I en översiktsplan ska, utöver en beskrivning av de geologiska förhållandena, följande geotekniska förutsättningar redovisas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En översiktlig beskrivning av risker avseende skred, ras, erosion och slamströmmar. • En sammanställning av områden där förutsättningar för skred, ras, erosion och slamströmmar kan förekomma. • En strategi för fortsatt arbete i planeringsprocessen avseende skred, ras, erosion och slamströmmar. <p>Strategin bör innehålla följande punkter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifierade områden med osäkra förhållanden eller förutsättningar för försämrad säkerhet med hänsyn till skred och ras i jord och berg, blocknedfall, erosion, översvämning, områden med begränsad byggbarhet till följd av komplicerade geotekniska förhållanden. • Identifiering av områden där det krävs detaljerade geotekniska utredningar inför detaljplanearbetet. • Riktlinjer för eventuella restriktioner med hänsyn till geotekniska förhållanden. • Översiktlig bedömning av hur klimatförändringen kan påverka de geotekniska frågeställningarna. <p>SGI rekommenderar att en strategi för hur fortsatt</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>arbete i planeringsprocessen avseende skred, ras, erosion, blocknedfall och slamströmmar redovisas i översiktsplanen. SGI vill trycka på att det i samband detaljplanering alltid ska utföras bedömning av ras, skred och erosion i enlighet med PBL.</p>	
<p>Strålsäkerhetsmyndigheten</p>	
<p>Ultraviolett (UV) strålning:</p> <p>Det finns anledning att planera barns utemiljöer, exempelvis kring skolor och daghem, så att den miljö barnen vistas i innebär en variation vad gäller områden med sol och skugga. UV-strålning kan orsaka olika typer av hudcancer, detta är en säkerställd koppling. Samtliga cancerformer som har koppling till UV-strålning har ökat i Sverige.</p> <p>Radon</p> <p>Avsikten bör vara att säkerställa att radonhalten i nya bostäder ligger under Boverkets gränsvärde på 200 Bq/m³ i årsmedelvärde. För befintliga bostäder är det Folkhälsomyndighetens riktvärde på 200 Bq/m³ som gäller.</p> <p>Vid byggandet av tunnlar hänvisar vi till Arbetsmiljöverket, de har nya föreskrifter kring detta, AFS 2015:7, som trädde i kraft i juni 2016: https://www.av.se/globalassets/filer/publikationer/fore-skrifter/hygieniskagransvarden-afs-2015-7.pdf</p> <p>SSM har utvecklat en webbaserad kurs som ger information om radon, se vidare information under följande länk: http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Utbildning/E-utbildning</p> <p>Elektromagnetiska fält</p> <p>Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd (SSN'IFS 2008: 18) om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält anger referensvärden (rekommenderade maxvärden) för elektromagnetiska fält. Det finns en svag men vetenskapligt grundad misstanke om förhöjd risk för barnleukemi för barn som exponeras varaktigt för lågfrekventa magnetfält under de referensvärdesnivåer som anges i SSMFS 2008: 18. En förhöjd incidens av barnleukemifall har observerats i epidemiologiska studier nära kraftledningar där magnetfältsnivån i boendemiljön varit förhöjd. Det är dock inte säkerställt om det finns ett orsakssamband mellan magnetfältsexponering och förhöjd risk för barnleukemi.</p> <p>För nya elektriska anläggningar bör man redan vid planeringen beakta teknikval och placering för att sträva mot att barn inte exponeras för magnetfält i onödan. SSM har utfört mätningar i boendemiljö. Dessa mätningar indikerar att i vanlig boendemiljö är magnetfältsnivåer upp till 0,2 pT i årsmedelvärde vanligt förekommande. Se vidare information under följande länk:</p>	<p><i>Synpunkterna noteras. Frågorna hanteras framför allt i detaljplaneringen.</i></p> <p><i>Kommunen uttrycker i planen sin önskan att några av högspänningsledningarna ska kabelförläggas i mark.</i></p>

<p>www.stralsakerhetsmyndigheten.se/GlobaVPublikationer/Rapport/Stralskydd/2012/SSM-Rapport-2012-69.pdf</p> <p>SSM har utvecklat en webbaserad kurs som ger information om kunskapsläget kring elektromagnetiska fält och hälsorisker, se vidare information under följande länk http://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/Om-myndigheten/Utbildning/E-utbildning/</p>	
<p>Svenska kraftnät</p>	
<p>Svenska kraftnät har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende och har ingenting att erinra mot upprättat förslag.</p> <p>Eftersom vi inte har några synpunkter och Svenska kraftnät inte har några ledningar i anslutning till aktuellt område anser vi att detta ärende är avslutat från Svenska kraftnäts sida. Därmed önskar vi inte medverka i det fortsatta remissförförandet för aktuellt ärende, förutsatt att planområdet inte förändras. Vid eventuella frågor är ni välkomna att höra av er till oss.</p> <p>Svenska kraftnät vill passa på att informera om att våra anläggningsobjekt finns att hämta via Geodataportalen (www.geodata.se) som WMS eller som en shapefil. Informationen innehåller den geografiska positionen för Svenska kraftnäts ledningar, stolpar, stationer och stationsområden. Utöver den geografiska positionen finns uppgifter om förläggningssätt (luftledning, kabel etc) och spänningsnivå för våra ledningar. Vid produktion av kartor där Svenska kraftnäts geografiska anläggningsinformation används ska följande copyrighttext framgå: "© Affärsverket Svenska kraftnät ."</p> <p>För övergripande information rörande Svenska kraftnäts framtida planer för stamnätet för el hänvisar vi till Perspektivplan 2025 och Nätutvecklingsplan 2016 — 2025. Dessa dokument finns publicerade via vår hemsida:</p> <p>http://www.svk.se</p>	<p><i>Noterat</i></p>
<p>Trafikverket</p>	
<p>Södra vällanområdet</p> <p>Området ska anslutas till kommunala vägar. Det är positivt för Trafikverket önskar inga nya anslutningar till E16.</p> <p>Placering bostäder- buller</p> <p>Här finns områden som behöver uppmärksamhet kring buller.</p> <p>Järnvägsreservat</p> <p>En utredning ska göras som undersöker bredden på järnvägskorridoren. Trafikverket, Falun och Borlänge ska göra utredningen tillsammans.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p> <p><i>En avsmalning av järnvägskorridoren är viktig då den berör ett område för framtida tätortsutbyggnad.</i></p>

<p>Målet är att utredningen ska utmynna i en möjlighet att minska bredden utan att behöva göra en järnvägsplan.</p> <p>Innan utredningen är klar vet vi inte hur mycket och var det går att minska korridoren. Det innebär att Trafikverket behåller korridoren som den ser ut idag fram till dess att utredningen visar på var den går att minska. Utredningen ska genomföras i år.</p> <p>Trafiknätsstrategi</p> <p>Det är positivt att kommunen tar fram en trafiknätsstrategi och vi tycker att den ser bra ut.</p> <p>Buller</p> <p>Det är viktigt att man vid planering av nya bostäder följer den nya förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Se nedanför delar av förordningen.</p> <p>Man behöver planera byggandet av bostadshusen så att dessa får en bra boendemiljö med bra miljö både inomhus och utomhus. Punkthus är exempel på direkt olämpliga bostadsbyggnader.</p> <p>Husen bör byggas i form av långa, gärna vinklade, byggnader som har långsidan mot bullerkällan. Därmed skapas möjligheten att få både en tyst sida och skyddad uteplats på markplan.</p> <p>Kommer det att byggas bostadshus där det förekommer trafikbuller från flera håll behövs det kompletterande byggnationer som skyddar boendemiljön för bostadshusen. Dessa kompletterande byggnationer får inte vara bostadshus.</p> <p>I yttrandet hänvisas sedan till Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.</p>	
<p>Polismyndigheten</p>	
<p>Polismyndigheten, polisregion Bergslagen, lpo Falun har inga andra synpunkter på denna översiktsplan än att de framtida byggnationerna tar hänsyn till framkomligheten för utryckningsfordon. Detta har tyvärr inte alltid gjorts vid tidigare tillfällen. I övrigt ser myndigheten positivt på att byggnationerna i huvudsak koncentreras mot Borlänge.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Bergsstaten</p>	
<p>Boliden Mineral AB har ett undersökningstillstånd som berör planområdets nordöstra del, Svärdsjön nr 1008, giltigt till 2019-01-13.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Lantmäteriet</p>	
<p>Vid genomgång av planförslagets samrådshandlingar har inga synpunkter noterats.</p>	<p><i>Noterat</i></p>

4.2.2 Kommuner

<p>Borlänge kommun</p>	
<p>Parallellt med Falu kommuns arbete med fördjupad översiktsplan för tätorten har plan- och markkontoret tagit fram ett förslag till fördjupad översiktsplan för Borlänge tätort. Båda fördjupningarna har den gemensamma översiktsplanen Översiktsplan FalunBorlänge, antagen juni 2014, som utgångspunkt. Arbetet har delvis bedrivits gemensamt och med samma tidplaner.</p> <p>Plan- och markkontoret har gått igenom Falu kommuns samrådsförslag för Falu tätort och vi kan konstatera att förslaget följer de planeringsinriktningar och rekommendationer som finns i Översiktsplan FalunBorlänge. När båda de fördjupade översiktsplanerna för tätorterna antagits kommer det att finnas ett bra underlag för fortsatt detaljplanering och för utveckling av den gemensamma stadsregionen FalunBorlänge.</p>	<p><i>Noterat</i></p>
<p>Leksands kommun</p>	
<p>Leksands kommun har inga synpunkter på förslag till fördjupad översiktsplan för Falu tätort</p>	<p><i>Noterat</i></p>
<p>Malung-Sälens kommun</p>	
<p>Malung-Sälens kommun har med stort intresse tagit del av samrådet för den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort. Det är ett ambitiöst arbete, och Falun har goda förutsättningar att bli en ännu mera attraktiv stad. Närheten till vatten- resp. grönområden samt spännande kulturhistoriska miljöer är ett par exempel. Falun benämns i samrådet som en "Blandstad", där boende och verksamhet ska dela på utrymmet och förtätningar ska göras i första hand i stadskärnan och i anslutning till resecentrum. Detta är goda föresatser. Landsvägstrafiken till och från Sälenfjällen passerar i stor utsträckning Falun. Även om en allt större mängd turister kommer att ta sig till sitt resmål med andra färdmedel än egen bil kommer landsvägstrafiken att vara oundgänglig under lång tid framöver. Det är därför viktigt att planeringen för minskad privatbilism i centrala staden inte kommer att leda till att biltrafiken flyttas från centrala vägar och gator till det statliga vägnätet.</p> <p>Falun har - lyckligtvis - fortfarande en levande och dynamisk stadskärna, som till stor del erbjuder samma utbud av butiker som ett vanligt externköpcentrum. Falun har också, vilket påpekas i samrådsunderlaget, en stor andel offentlig verksamhet, både kommunal, regional och statlig. Detta gör att centrala Falun bör vara lättillgängligt för besökare, även bilburna sådana, som kommer utanför kommunens vanliga upptagningsområde. Det kan vara bedrägligt att tro att detta kommer att kvarstå även om man minskar</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>antalet parkeringsplatser i centrum. Förslaget att däckta över markparkeringar är mera attraktivt.</p> <p>Under rubriken "Den attraktiva staden" framgår att planeringen ska ske enligt kompensationsmetoden. Detta är ett annat ord för det som brukar benämnas balanseringsmetoden, som ursprungligen är en tysk metod som gör exploatören skyldig enligt lag (Bundesnaturschutzgesetz) att kompensera med åtgärder i det berörda sammanhanget. Problemet är att någon motsvarande lag inte finns i Sverige, trots att miljöbalken visserligen har föreskrifter om kompensation. Att planera utifrån balanseringsmetoden med utgångspunkt i svensk lagstiftning kommer därför att kräva stort engagemang och beslutsamhet. Även om en kommun har detta som utgångspunkt för kommunal mark kommer det att bli en utmaning när privata områden ska planläggas, och kommunen kan komma att bli tvungen att ställa högre krav än svensk lag anger. Malung-Sälens kommun kommer med stort intresse att följa den framtida planeringen enligt denna metod</p> <p>En del av förslaget till fördjupning av översiktsplanen handlar om man ska bygga höga hus eller ej i Falun. Stora områden med jämn höga hus i stil med sjuttioalets miljonprogram är det nog ingen som tänker sig, men något eller några höga landmärken skulle ge stadsbilden ett nytt spännande utseende. Problematiken fångas väl i sammanfattningen i den utredning som gjorts; nämligen att Faluns vyer är viktiga, men en konsekvens kan bli att stadsbilder fryses fast för att alltid påminna om vissa delar av historien. Dalarna behöver all uppmärksamhet det kan få, så en väl gestaltad hög byggnad på lämplig plats skulle vara bra för hela regionen.</p>	
Mora-Orsa Stadsbyggnadsförvaltningar	
Stadsbyggnadsförvaltningen har inga synpunkter på den Fördjupade översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan mer än att det kunde vara bra att även kunna skriva ut handlingen som ett dokument.	<i>Noterat</i>
Ovanåkers kommun	
Ovanåkers kommun har inga synpunkter på Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan.	<i>Noterat</i>

4.2.3 Myndigheter och regionala organisationer

Dalarnas museum	
Bebyggelse och odlingslandskap	
Hållbar utveckling och attraktiv stad	
I bilagan Omvärldsspaning framhålls vikten av att planera hållbart och att bostadsbyggandet har en mycket stor klimatpåverkan, i synnerhet då nybyggnation föregås av rivning. I detta sammanhang är kulturmiljöer/äldre byggnader en resurs. Nedlagda	<i>En av huvudfrågorna i planarbetet är att lyfta fram kulturmiljön och Världsarvet som en utvecklingsresurs, inte ett hinder. För att få ett bra kunskapsunderlag med relevant vägledning har en Kulturmiljöanalys tagits fram. Den utgör en del av översiktsplanen. I arbetet</i>

<p>skolor eller industrier/verkstäder kan bli attraktiva bostäder med skarp karaktär som ger området dynamik och identitet. Detta bör förtydligas i den fördjupade översiktsplanen. I enlighet med aktuell översiktsplan för Falun och Borlänge ska kulturmiljön betraktas som en tillgång som attraherar besökare och berikar invånarnas vardag, vilket framgår blygsamt i samrådshandlingen.</p>	<p><i>med kulturmiljöanalysen har Dalarnas museum ingått i en referensgrupp.</i></p>
<p>Bostadskartan</p>	
<p>Det mycket stora antalet bostäder som ska tillkomma, 500 om året under en tjuoårsperiod, riskerar att inkräkta på kulturhistoriska värden i bebyggelsemiljöer och odlingslandskap. För att bevara och stärka Faluns attraktionskraft är det viktigt att detta sker med respekt för befintliga kulturmiljövärden. Dessa måste också identifieras inför varje nyexploatering eller förtätning. Dalarnas museum har uppmärksammat att kartan Bostäder saknar relevanta uppgifter om kulturmiljövärden. Den fördjupade översiktsplanen bör ange att nya eller uppdaterade kunskapsunderlag skall föregå all detaljplanering. Områden i kartan som helt saknar upplysning om befintliga kulturmiljövärden är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slånbäret 1, Kyrkbacksvägen/Blomstervägen och Tallbacksvägen: Enhetlig tegelarkitektur, terränganpassad med utsparade tallar, flerbostadshus från tiden kring 1950. Gestaltningprogram för tillkommande bebyggelse behövs. • Vitsippan 8-11 och 4-5: Småskaligt industriområde med stark karaktär av 1900-talets verkstadsindustri. Låga byggnader under sadeltak, putsade eller rödfärgade fasader. • Gamla Bergsskolan 15: Djärv brutalistisk tegelarkitektur. Kubisk volym, rutindelad fasad. • Kvarnberget vid skolan: Mycket väl sammanhållet område med välbevarad och representativ arkitektur. Putsade flerbostadshus, terränganpassning, utsparade tallar och konst. • Pellebergs backe och Kvarnporten: Hänsyn till skogsriddå i området mot Kvarnbergets botadsområde. • Hälsingberg ICA-planen och Bokbindarevägen: Hänsyn till den befintliga bebyggelsens enhetliga gestaltning och planläggning. 1970-tal, kedjehus, sadeltak, kombination av sten och panel i fasad. • Övre Norslund: Hänsyn till befintlig villabebyggelse. Skala och tomtdisposition. <p>Övriga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posten 10: Hänsyn till vyn från Åsgatan till Läroverket liksom hänsyn till andra byggnaders orientering i gatuliv. • Bom: Se tidigare yttrande från 2014-12-03, 	<p><i>Till utställningsversionen kommer det att tas fram en karta med tillhörande text som anger kommunen ser på den framtida användningen av mark och vatten och hur man avser att hantera t ex kulturvärdena. Mer detaljerade avvägningar görs sedan i efterföljande detaljplaner.</i></p>

<p>diarienummer: 116/14</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norr om Varpan 1, 2, och 3: Hänsyn till odlingslandskapet. Konsekvensanalys behövs. • Parkering vid korsningen Trotzgatan/Svärdsjögatan: Hänsyn till omkringliggande byggnaders skala, fasad och färgsättning. • Rödbro: Hänsyn till omgivande byggnaders skala och tegelarkitektur. • Hyttkammaren 8: Hänsyn till befintliga flerbostadshus från 1940-tal i kvarteret. • Hyttberget: Hänsyn till upplevelsen av slagghvarpar och promenadstråket som sammanlänkar centrum med gruvområdet. • Övre Gruvriset, Öster om Vällan och Väster om Vällan: Konsekvensanalys behövs. • Vilaudden: Inom riksintresseområde för kulturmiljö. Bevarad agrar karaktär i det enda sammanhängande stråket av odlingsmark som ansluter direkt till staden. Bör ej bebyggas ytterligare. Upplevelsevärden minskar liksom områdets tillgänglighet. 	
<p>Förmedla karaktärer</p>	
<p>Den fördjupade översiktsplanen bör ange att fördjupade planarbeten skall biläggas med lättillgängliga och tilltalande karaktärsbeskrivningar i syfte att förmedla planområdets kulturvärden. Allt för ofta ser vi att tekniska, kulturhistoriska, historiska, miljömässiga, arkitektoniska och konstnärliga värden går till spillo vid renoveringar och tillbyggnader - ett resultat av okunskap kring karaktär och varsamhet. Med illustrationer och beskrivningar av områdesspecifika exempel på värdefulla karaktärsdrag ökar förståelsen för vad som anses kulturhistoriskt värdefullt i sammanhanget. Detta ger privatpersoner och övriga fastighetsägare ökad förståelse för kulturmiljöer och förvanskningförbudet, PBL(2010:900) 8kap 13§, tillgodoses i större utsträckning</p>	<p><i>Avsikten är att Kulturmiljöanalysen ska bidra med detta.</i></p>
<p>Kulturmiljöanalys</p>	
<p>Tillgänglighet och tydlighet</p>	<p><i>En bearbetning kommer att ske till utställningsversionen.</i></p>
<p>För ökad tillgänglighet bör kulturmiljöanalysen och fullständig översiktskarta för hela planområdet finnas samlad på hemsidan. Fliken som avser Kulturmiljö och världsarv har i nuläget otydlig disposition. Endast de områden som hittills är utpekade som kulturhistoriskt värdefulla av kommunen redovisas, vilket är missvisande. Detta är givetvis en effekt av att kulturmiljöanalysen inte hanterar hela planområdets bebyggelse.</p>	
<p>Luckor i befintliga kunskapsunderlag</p>	

<p>Kulturmiljöanalysen saknar allsidighet. Dels på grund av att befintliga kunskapsunderlag är föråldrade, men också på grund av att byggnader förvanskats så till vida att kulturhistoriska värden gått förlorade. Översyn och komplettering av kunskapsunderlag är nödvändigt, inte minst för att omvärdera efterkrigstidens byggnader och bebyggelseområden. Merparten av tätortens ytterkanter omfattas ej av något kunskapsunderlag alls. Detta har också bidragit till att Kulturmiljöanalysen saknar allsidighet, vilket är en brist.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Äkthet och allsidighet</p>	
<p>Även avvikande kvaliteter är viktigt att belysa för att förebygga historiserande renoveringar med förvanskning till följd. Låt oss ta stadsdelen Elsborg som ett exempel. Husen berättar ger en generell beskrivning av nuvarande bebyggelse i stadsdelen som är ensidig. Den anger en generell karaktär för området som motsvarar den bebyggelse som tillkom före 1930, tiden då området var en arbetarstadsdel. Beskrivningen, liksom förekommande bilder, utesluter den bebyggelse som tillkom senare under 1900-talet. Då ansågs bostadssituationen prekär och bostadsfrågan var högaktuell i välfärdsbygget. Hur hanterades bostadssituationen i Elsborg? Många kvarter sanerades i den stora stadsomvandlingen och storskaliga moderna flerbostadshus, bland annat med ljusa putsade fasader, uppfördes. Däribland Faluns första flerbostadshus i funkisarkitektur. Senare, under 1970-talet speglades den gamla arbetarstadsdelens karaktärsdrag i anpassad arkitektur: radhus och enstaka villor uppfördes i liten skala och rödfärgad panel återkom. Detta är även relevant i gruvstaden Faluns och världsarvets historia. Hittills har den yngre bebyggelsen i Elsborg behandlats missgynnsamt. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader har förvanskats sakta eller maskeras i historiserande träbeklädnader. Denna utveckling minskar helhetsmiljöns kulturvärden och upplevelsevärden för så väl boende som besökare. För att hela stadsdelens kulturvärden skall värnas måste kunskapsunderlag m.m. ta hänsyn till såväl områdets övergripande karaktär som till avvikande kvaliteter. Äkthet bör gå före historisering. Elsborg och andra stadsdelar riskerar annars att bli kulisser utan autenticitet.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>
<p>Traditionellt och modernt</p>	
<p>Begreppen <i>traditionellt</i> och <i>modernt</i> används inte adekvat vilket riskerar feltolkningar. Traditionell placering och traditionella material/utföranden riskerar att tolkas som åldersstiget - dvs. sättet som tomter disponerades och byggnader uppfördes före den moderna tiden, omkring 1930-talet. Modernt används i samrådshandlingen för bebyggelse från större delar av 1900-talet. Detta klumpar samman postmodernism (efter 1980) med övrig arkitektur från 1900-talet, funktionalism och modernism eller miljonprogram. Mellan dessa finns skillnader i så väl ide som</p>	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>

<p>formspråk och bör därför behandlas på olika sätt i FÖP:en. Samtliga områden hanteras i texten nedan och noteringarna gäller sådant som är av kulturhistoriskt värde, men som samrådshandlingen inte tar hänsyn till i nuläget.</p> <p>Formuleringen "bebyggelsens tidstypiska utseenden" som används frekvent, se exempel på s.46, är otydligt. Det bör framgå att varje enskild byggnad har egen karaktär, färgad av sin tid.</p>	
<p>Bygga i/intill byar och odlingslandskap</p>	
<p>Den fördjupade översiktsplanen innehåller flera förslag på nya tomtgrupper/bostadsområden i eller i anslutning till byar och odlingslandskap. Dalarnas museum vill betona vikten av att placering väljs med omsorg med hänsyn till äldre bebyggelse. Se Bygga på landsbygden och i byar http://www.rattvik.se/download/18.6320c8dd141cle9bf5b106d/1481707104145/Bygga+i+byar.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mellan de större bostadsområdena, som planeras utanför tätorten, och redan befintliga byar/odlingslandskap bör alltid en betydande yta mark lämnas oexploaterad som särskiljer agrart landskap från nya bostadsområden. • Nya tomter bör förläggas nära träddungar, skogsbyn eller vid markerade. Terrängformationer, aldrig inne i odlingslandskapet. • Undvik ensamma lägen. • Hitta kompletterande lägen i byns bebyggelsestruktur. • Byfronter utan byggnader från 1900-talets andra hälft bör lämnas orörda. Ingen eller enstaka ny bebyggelse bör tillkomma. • Byggnader kan ha visst mått av modern gestaltning, men tomtdisposition, proportioner, material, taklutning och färgskala bör ändå följa områdets befintliga bebyggelse. • Bedömningar av nya områdets visuella inslag i kulturlandskapet skall göras från höjder och från kringliggande byar. 	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>
<p>Kompletteringar - tätorten</p>	
<p>Nedan betonas betydelsefulla områdeskaraktärer, byggnader eller övriga kulturmiljövärden som hittills förbisetts i kulturmiljöanalysen. Observera att kommentarerna har tyngdpunkt på 1900-talets bebyggelsemiljöer.</p> <p><i>Britsarvet</i></p> <p>Värden: Terränganpassade villatomter och villor. Stora och uppvuxna trädgårdar. Stora träd. Verksamhetslokaler längs Norra Järnvägsgatan som utgör spår av den äldre industristadens utveckling och spår av 1900-talets småskaliga industri liksom lokala ekonomi.</p>	<p><i>Dalarnas museum har deltagit i arbetet med Kulturmiljöanalysen och beskrivningen av det historiska odlingslandskapet. Viktigt underlag för att kunna beskriva bebyggelsen fram till nutid är den inventering som Dalarnas museum gör av modernismens bebyggelse. Arbetet är inte avrapporterat och modernismens bebyggelse har därför inte tagits med i Kulturmiljöanalysen. Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>

Resurs: Verksamhetslokalerna längs Norra Järnvägsgatan i väst präglar delområdet idag och ger området dynamik. Vid utveckling av området bör vissa av dem sparas. Befintliga verkstadsbyggnader kan inlemmas i t.ex. ett nytt bostadsområde där de tjänstgör som cykelförråd, gemensamhetslokal m.m.

Takform: Pulpettak.

Tomtavgränsning: Stödmurar av natursten.

Centrum

Värden: Fisktorget en historisk handelsplats och mötespunkt. Välbevarade modernistiska kontors- och handelshus

Resurs: Områdets många exempel på god arkitektur som bör värnas och inte minst framhävas. Världsarvet: Den tidigare restaurangen ritad av Erik Lundgren 1939 har ett tillbakablickande formspråk med accentuerade fasaddetaljer i koppar som knyter av till världsarvets identitet. Fristående byggnader vars upplevelse ej skall påverkas av tillkommande bebyggelse: Den brutalistiska byggnaden i kvarteret Gamla Bergsskolan har en kubisk form, robusta fasader i naket tegel och är ett exempel på god modernistisk arkitektur i Falu centrum.

Landmärke: I vyn från resecentrum och Gruvgatan, bland det första många ser på håll när de kommer till tätorten.

Elsborg

Områdets flerbostadshus bör nämnas i Beskrivning, Värden, Resurs, Struktur, Ny- och ombyggnad.

Värden: Faluns allra första flerbostadshus i funktistil finns här m.m.

Ny- och ombyggnad: Förtydliga att varje byggnad skall renoveras/byggas till i material och med metoder som är specifika för varje enskild byggnad, t.ex. putsade hus skall inte brädkläs. Världsarvet: Flerbostadshuset vittnar om hur gruvarbetarbostäderna betraktades kring 1900-talets mitt. Deras fasader, färger och skala står också i kontrast till de små gavelställda timmerhusen och fyller en pedagogisk funktion.

Gamla Herrgården

Beskrivning: Bergslagsgårdens flerbostadshus med tillhörande garage och parkering.

De storskaliga flerbostadshusen i kvarteret Bergslagsgården med tillhörande garagelängor och parkering präglar delar av området.

Värden: Bergslagsgårdens struktur av parallella och vinkelräta huskroppar kring gemensamma grönytor och trafikseparering.

Planer/skydd: Kedjehuset och de låga flerbostadshusen i kvarteren närmast ån är i huvudsak uppförda i enhetlig, anpassad arkitektur - ett resultat

av Byggnadsvårdsåret 1975. Dessa bör skyddas i detaljplan avseende, tillbyggnader, färger, snickerier, staket m.m. Gäller särskilt kedjehuset som ligger i vyn över ån från Nybrogatan och utgör en del av stadsbilden.

Tak: Platta tak.

Kyrkbacken

Beskrivning: Stora villatomter med uppvuxna trädgårdar och terränganpassad arkitektur. Värden: Kulörstarka radhus med hög takresning och tillhörande grusplan/grönyta för lek och sport.

Tomtavgränsning: Naturstensmurar mot gatan.

Kämparvet

Värden: Flerbostadsområdet med breda gavlar och stora volymer som dominerar intrycket från Svärdsjögatan och är karaktäristiska för Jack Hanssons arkitektur. Där finns ett av få flerbostadshus med loftgångar i Falun.

Landmärken: Flerbostadshuset längs Svärdsjögatan

Planer/skydd: Tingshuset 19 är en välbevarad byggnad i karaktäristisk arkitektur, underordnad tingshuset bredvid. Bör klassas.

Lallarvet

Beskrivning: Äldre och yngre institutionsbyggnader.

Värden: Park/grönyta i kvarteret Daljunkaren. Östra skolan i u-formad plan och fritt läge. Residensstaden: Sjuksköterskeskolan med elevbostäder och grindstuga (på andra sidan Svärdsjögatan).

Planer/skydd: Trädgården 21 - en terränganpassad institutionsbyggnad och tillhörande infrastruktur med vändplan och murar i *béton brut* som markerar institutionens gränser och leder många besökare/förbipasserande från/ mot institutionen bör klassas.

Lustigknopp

Plan/skydd: På Slånbäret 7 finns ett äldre bostadshus som byggts till med känsla för volym och detaljer kring 1940. Bevarat uthus och gårdsbild sedan 1900-talets första hälft. Bör klassas. Soltofta 20 tillhör en helhetsmiljö och bör ha samma klassning/skydd som omkringliggande byggnader. Slånbäret 14 från 1970-talet har säregen arkitektur och bör klassas.

Värden: Park-/skogskaraktär med utsparade träd (tall och björk) ger ombonat och lummig karaktär.

Siktlinjer: Vy från Linnevägen, över Lustigknoppsvägen där gatuvyn öppnar upp mot grönytan med skulptur m.m.

Markanvändning: Grönområdet mellan Slånbäret, Duvkullan och Bikupan kan förtätas om några större träd utsparas. Det samma gäller inte grönområdet vid

utsikten i sydöst.

Tomtavgränsning: Flerbostadshus har inga staket eller häckar. Villorna har häckar och/eller låga staket.

Prästtälten

Planer/skydd: Reveterad äldre timmerbyggnad på Hyttkammaren 8 är en rest från saneringen och bör klassas. Flerbostadshusen i kvarteret Yxhammaren bör klassas.

Värden: Hälsingtorget förtjänar att namnges.

Landmärken: Hyttgårdens fristående timmerstuga.

Villastaden

Beskrivning: Blandningen av villor, radhus och flerbostadshus bör nämnas. Flerbostadshus av Erik Lundgren i anpassad arkitektur med jugenddrag på Daljunkaregatan. Fyra grupper rad hus/kedjehus.

Siktlinje: Vy över Falun från norra hörnet i kv. Mandelblomman.

Plan/skydd: Radhusen på Vårlidsvägen saknar adekvat klassning. Det samma gäller Riddarsporren 4, 5, 6, Mandelblomman 5, Linnean 16 och 12, Villan 15.

Värden: Uppvuxna trädgårdar. Blandningen av individuella villor och enhetliga husgrupper.

Tomtavgränsning: Stenmurar.

Östanfors

Beskrivning: Äldre bebyggelse uppblandad av modernistisk och postmodernistisk. Övervägande delen i anpassad arkitektur. Även funktionalistiska och modernistiska flerbostadshus i avvikande skala och formspråk.

Värden: Välbevarade funktionalistiska och modernistiska flerbostadshus.

Siktlinje: Blindgatan och ut över grönområde/vatten.

Plan/skydd: Silversmältaren 12 saknar adekvat skydd, bör klassas. Kvarteret Färgaren i rött tegel med omsorgsfulla betongmurar saknar adekvat skydd och bör klassas.

Resurs: Kålgårdens grönområde.

Övre Åsen

Beskrivning: Äldre byggnader med butikslokaler från tiden kring 1950 i gatuplan. Värden: Gatuplanets bevarade butiksfasader.

Skydd/plan: Flerbostadshuset längs Slaggatan i kv Smeden saknar adekvat klassning.

Stråk

Residensstadsstatusen yttrar sig särskilt tydligt nordväst om ån, den ljuvliga sidan, med residenset på Åsgatan, ett stycke bort; Läroverket, f.d. länsfängelset, f.d. Tingshuset, f.d. Sjuksköterskeskolan med elevhem, Lasarettet och de stora villorna, bland annat

<p>på Linnevägen, Falun med industri- och arbetarkaraktär bör värnas genom snävare eller tydligare restriktioner gällande staket på angränsande tomter.</p>	
<p>Kompletteringar - tätortens utkanter</p>	
<p>Bedömningsunderlag för flera områden i tätortens utkanter behöver upprättas. Nedan följer några exempel på detta.</p> <p><i>Hosjö med Hosjö strand och Masugnsholmen.</i></p> <p>Bland annat enhetligt kedjehusområde i stor skala där planens struktur och tomternas upprepade disposition upplevs särskilt väl. Mycket karaktäristiskt för miljonprogrammet. Sjönära, trafikseparerat radhusområde i anpassad arkitektur och småstadskänsla.</p> <p><i>Korsnäs</i></p> <p>Bostäder, f.d. kommunalhus och industriområde (Herdins färgverk m.m.)</p> <p><i>Haraldsbo och Hälsinggården</i></p> <p>Stora bostadsområden med f.d. stadsdelscentrum, skolan, enhetliga husgrupper och individuella villor med höga kulturhistoriska värden. Särskilt anmärkningsvärd är en villa med kopparklädd fasad tillverkad av Elementhus AB i Mockfjärd ett exempel på hur koppar förädlats i Dalarna under 1900-talet.</p> <p><i>Kvarnberget</i></p> <p>Särskilt intressant flerbostadsområde från 1940-tal i terränganpassad arkitektur med karaktäristiska byggnadsdetaljer i smide, generösa grönytor, konst och tillhörande garagelängor liksom skolbyggnad. Välbevarat i sin helhet</p> <p><i>Ingarvet och industriområden väster om Hanröleden</i></p> <p>Blåröd silo - ett landmärke i Falun.</p> <p><i>Nedre Slätta och Slätta</i></p> <p>Stadsdelscentrum, skola, sporthall och radhus eller kedjehus i kombination av trä och puts. Hela området präglas av trafikseparering med garage och parkeringar i dolda lägen, lummighet och genomgående kulört färgskala. Mycket enhetligt.</p> <p><i>Herrhagen</i></p> <p>Flera enhetliga grupper av bostadshus av Jack Hanssons arkitektkontor. Mycket karaktäristiska breda gavlar. Underjordiskt garage med omsorgsfullt utformad entredecor av betong och ventilationshuv i form av en plastkrokodil av Jörg Jeschke. Stora gemensamma grönytor mellan husen. Miljonprogramsområde med kombination av lokal arkitektur och lokal konst. Välbevarat i sin helhet. Representativt, men även unikt.</p> <p><i>Hökviken</i></p>	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>

<p>I strandkantens branta sluttning finns individuella villor med kulturhistoriska värden, bland annat villor från förra seklet och dalaromantiska timmerbyggnader med tillägg sedan efterkrigstid. Området behöver inventeras och förses med bedömningsunderlag.</p> <p><i>Lugnet</i></p> <p>Landmärken i form av Sportstadions fristående bågkonstruktion och hoppbackarna.</p> <p><i>Järlinden</i></p> <p>Villor och radhus med höga arkitektoniska värden.</p> <p><i>Hästberg och gamla tegelbruksområdet</i></p> <p>Skolor och bostäder m.m. norr om Hagagatan.</p> <p><i>Lasarettssområdet</i></p> <p>Kulturhistoriska värden finns i form av, kanske länets största, skivhus och stadsparken som in-lemmats i lasarettssområdets grönytor. Lasarettets två enorma skivhus i rött tegel och i ljus fasadbeklädnad dominerar vyn från Gruvgatan, Gamla Leksandsvägen m.m. Tillkommande byggnader och framtida fasadrenoveringar bör värna byggnadernas framträdande volymer i stadslandskapet liksom fasadernas enkla och enhetliga/regelbundna karaktär. Lasarettet representerar den modernistiska erans samhällsbygge och välfärd. Det är ett av stadens landmärken och hör samman med stadens residensstatus. (se Expansion och omprövning av Maths Isacson 2003)</p> <p><i>Kulturlandskapet i tätortens östra ytterområde</i></p> <p>Tidigare gruvområde med lämningar, gårdar och odlingslandskap behöver inventeras ur kulturhistoriskt perspektiv och förses med bedömningsunderlag</p>	
<p>Kompletteringar - områden utanför tätorten</p>	
<p>De flesta områdesbeskrivningarna gällande bebyggelse/odlingslandskap utanför tätorten behöver kompletteras, inte minst gällande 1900-talets nya bebyggelseområden, men även kompletterande byggnader från seklet i äldre miljöer. Nedan följer en rad exempel på sådana kompletteringar.</p> <p><i>Götgården</i></p> <p>Rödfärgade sportstugor i liten skala.</p> <p><i>Området kring Önsbacksdammen samt Puttbo, Hemmingsbo och Glamsarvet</i></p> <p>Håbergs hage - villaområde från 1970-talets senare del med välbevarad och mycket enhetlig gestaltning. 1,5-plansvillor med röd eller gul panel under sadeltak. Koloniområde med regelbunden planläggning och kolonistugor från 1900-talet.</p> <p><i>Korsarvet</i></p> <p>En rik flora av villor och sommarhus/-stugor från hela</p>	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>

<p>1900-talet.</p> <p><i>Gruvriset</i></p> <p>Rik flora av villor och sommarstugor från 1900-talet, övervägande delen i anpassad arkitektur eller med allmogermantisk gestaltning. Områdets agrara karaktär med öppna marker och stenrösen riskerar att förgås vid ytterligare förtätning. Tillkommande tomter bör endast samlas i områdets västra ytterkant, väster om Övre Gruvriset.</p> <p><i>Fredriksberg</i></p> <p>Upplevelsestråk för världsarvet. Ger ökad förståelse för bergsbrukets arbetare.</p> <p><i>Bergsgården</i></p> <p>Anpassad 1900-talsbebyggelse, i vissa fall med allmogermantisk karaktär. Badhuset vid Bäckehagen är ett landmärke.</p> <p><i>Bergsmansbygden runt Varpan</i></p> <p>Bäckehagens lusthus och slagghögar är landmärken. Enstaka stora villor i funkisarkitektur, i delikata sjölägen. Ugglevikens odlingslandskap har bebyggts med villor i sen tid, vilket påverkat kulturlandskapet negativt. Odlingslandskapet bör ej bebyggas ytterligare. Eventuellt tillkommande tomter bör förläggas i skogsbrynen i byns utkanter, i anslutning till redan befintlig modern villabebyggelse. Upplevelsen av Bäckehagens badhus och Lusthuset på slagghögar får ej påverkas av nya byggnader i närområdet.</p> <p><i>Österå</i></p> <p>Sen industrimiljö med bostadshus, verkstad, kontor och ekonomibyggnader direkt söder om väg 871. Påvisar den gamla industriplatsens utveckling.</p>	
<p>Fornlämningar</p>	
<p>Kommunen bör vara väl förtrogen med KML och förmedla tydlig information om KML. I den fördjupade översiktsplanens del om <i>Kulturmiljö och världsarv</i>, och under avsnittet om <i>Kulturmiljölagen</i> står det "Även fornlämningar omfattas av skydd för kulturmiljölagen", vilket är vagt formulerat. En mer tydlig formulering är <i>Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (KML) 2 kap, 1§ - 25§</i>. Enligt lagen är det förbjudet att förändra, ta bort, skada eller täcka över en fornlämning, men i vissa fall kan länsstyrelsen ge tillstånd till ingrepp i fornlämningen. Fornlämningar har ett automatiskt skydd genom kulturmiljölagen, oavsett om de är registrerade i FMIS eller inte.</p> <p>I <i>Kulturmiljöanalysen</i> behövs mer tydlig information om fornlämningar och kulturmiljölagen (KML). Under rubriken Fornlämningar behöver texten justeras. Följ gärna det som står på hemsidan hos Länsstyrelsen Dalarna. Exempel är:</p>	<p><i>Synpunkterna noteras och hanteras i den fortsatta bearbetningen av kulturmiljöanalysen.</i></p>

- Att enbart räkna upp de exempel på fornlämningar som står på Länsstyrelsens hemsida.
- I den nya kulturmiljölagen skriver man inte fasta fornlämningar utan fornlämningar.
- Fornlämningar har ett automatiskt skydd genom kulturmiljölagen. Det innebär att en nyupptäckt fornlämning har ett omedelbart skydd utan att det behövs något myndighets- beslut om det. Om du vid pågående arbete upptäcker äldre lämningar ska arbetet omedelbart avbrytas och Länsstyrelsen kontaktas. Lagskyddet gäller även för markområdet runt lämningen, och områdets storlek beror på fornlämningens betydelse och karaktär.
- Om du planerar ett arbete som berör en fornlämning med tillhörande fornlämningsområde ska du ta kontakt med Länsstyrelsen för samråd. Om det inte går att undvika att det planerade arbetet påverkar fornlämningen ska du sända en ansökan om tillstånd att få förändra fornlämningen. Alla ingrepp i fornlämningar kräver Länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen prövar därefter om tillstånd kan lämnas för ingrepp i den berörda fornlämningen.
- Om du planerar ett arbete som kan störa eller förstöra en fornlämning, exempelvis genom nedgrävning av kabel eller nybyggnad av hus kan Länsstyrelsen begära att du som explo- atör ska bekosta arkeologiska undersökningar. Undersökningens resultatet utgör underlag för Länsstyrelsens tillståndsbeslut och är en dokumentation av undersökningen och av fornlämningen med dess fynd. Inför mer omfattande arbeten, till exempel bygge av ny väg kan Länsstyrelsen kräva att exploatören bekostar en utredning för att se om några tidigare okända fornlämningar kan beröras.

Ytterligare exempel på där mer tydlig information behövs är i Kulturmiljöanalysens områdesbeskrivningar. Där står det inte alltid att det finns fornlämningar i området eller att området an- gränsar till fornlämning. I slutet av områdesbeskrivningarna står rubriken "Gällande lagar och föreskrifter vid fortsatt formell hantering:" och under den rubriken står ofta "Fornlämning." Här behöver förkortningen KML läggas till efter ordet Fornlämning, så blir det tydligt med den gäl- lande lagstiftningen under den rubriken. Under Lönnemossa står det KML 2 kap, men inte Forn- lämning. På vissa ställen står det Fornlämning där det bör stå Fornlämningar. Det hela behöver justeras och få en konsekvent utformning.

Under Harmsarvet står det slaggvarp, men det finns inget slaggvarp inom området.

Under rubriken *Övriga värdefulla områden* och byggnader behöver några justeringar göras. Mening-

<p>arna "I Faluns utkanter finns bland annat ett par värdefulla bergsmansgårdar. Dessa gårdar är Övre Slätta, Stora Hälla, Lilla Hälla, Lövberget och Källviken, Karlberg och Haraldsbo." bör ändras till "I Faluns utkanter finns bland annat värdefulla bergsmansgårdar. Dessa gårdar är Övre Slätta, Stora Hälla, Lilla Hälla, Lövberget, Källviken, Karlberg och Haraldsbo."</p> <p>Under rubriken <i>Slaggparken vid Falu gruva</i> står det "Runt Falu gruva finns vidsträckta deponiom- råden med slagg,Idag pågår en tilltagande igenväxning av deponierna, vilket. ... " vilket bör ändras till "Runt Falu gruva finns vidsträckta områden med slagg,Idag pågår en tilltagande igenväxning av slaggområdena, vilket",</p> <p>I <i>Ramberättelsen</i> och <i>Analys av odlingslandskapet</i> finns en del brister och sakfel, vilka behöver rättas till. Exempel på detta är att där förekommer inkonsekvent och bristfällig uppräknig av fysiska spår, att fredsmilen utgår från Falun, men den rätta uppgiften är att den utgår från Falu gruva samt att det finns varphögar dels från gruvbrytning och dels från hyttverksamhet. De senare benämns slaggvarp. Fossil åker med rätt kriterier klassas som fornlämning. I områdena kan det fin-nas sådana som inte finns registrerade i FMIS. I områden med exempelvis äldre odlingslandskap kan det behöva göras arkeologiska utredningar.</p> <p>Det är av stor vikt ur många aspekter att bibehålla områden med fossila åkrar, slaggvarp och gruvområden orörda från exploateringar.</p> <p>Inom eller i närheten av de flesta av de olika områdena i den fördjupade översiktsplanen finns redan registrerade lämningar i FMIS. Det rör sig om t.ex. avrättningsplats, bytomter, fyndplats för stenåldersfynd, fossila åkermarker, gruvområden, gränsmärken, husgrunder, hyttlämningar, minnesmärken, plats med tradition, tegelindustri och stadslager. Dessa lämningar bör markeras på detaljkartorna. Skrivna information om områdena bör kompletteras med uppgifter om fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar. Kartorna i planen behöver ses över och kontinuerligt uppdateras enligt uppgifterna i FMIS. Inför exploateringar är det viktigt att kontrollera mot FMIS.</p> <p>Befintliga fornlämningar och många lägen inom föreslagna exploateringsområden är sådana att man kan förvänta sig att det finns ytterligare fornlämningar ovan eller framförallt under markytan. Många områden behöver bli föremål för arkeologiska utredningar, vilket länsstyrelsen avgör.</p>	
<p>Avslut</p>	
<p>Kulturmiljöanalysen påvisar att Falu kommun har ett seriöst förhållningssätt till planområdets kulturmiljöresurser. Dalarnas museum vill uppmantra detta, men framhåller att kulturmiljöanalysen liksom</p>	

<p>den fördjupade översiktsplanen bör omarbetas med hänsyn till ovanstående synpunkter.</p>	
<p>Högskolan Dalarna</p>	
<p>BAKGRUND</p>	
<p>I juni 2014 beslutade kommunfullmäktige i Falun och Borlänge att anta en översiktsplan över Falun och Borlänge. Den gemensamma översiktsplanen har som syfte att vara ett av verktygen för att skapa tillväxt och nya möjligheter för hela Dalarna. I arbetet med ovan nämnda översiktsplan lämnade Högskolan Dalarna synpunkter på planförslaget i remissvar med diarienummer DUC 2013/660/90. I Högskolans synpunkter på en fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan är tidigare remissvar på översiktsplanen fortfarande relevant, men Högskolan kan nu också ge mer ingående synpunkter.</p> <p>Den fördjupade översiktsplanen berör många områden och är relativt omfattande där vissa områden har mindre relevans för Högskolan Dalarna. Högskolan har därför valt att ge kommentarer till de områden som berör Högskolan och inte kommentera övriga områden.</p> <p>De perspektiv Högskolan Dalarna har valt att utgå ifrån vid kommentarer till förslaget av den fördjupade översiktsplanen är följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utbildning • Forskning • Samverkan • Student • Medarbetare <p>Utbildning och forskning tillsammans med samverkan med övriga samhället är Högskolans kärnverksamhet. Studenter och medarbetare är berörda av den fördjupade översiktsplanen i dubbla roller, dels som en del av studier/arbete men även som samhällsmedborgare och invånare i regionen.</p>	
<p>Struktur och samband</p>	
<p>Många studenter och medarbetare använder bil för att ta sig till och från högskolan. För att motverka detta och hålla nere parkeringsbehovet (som idag är en het fråga) är det viktigt att stadsstruktur och övergripande rumsliga samband stödjer en god orienterbarhet och möjligheten att använda andra transportmedel, främst buss och cykel. Stråken Centrum-Lugnet och Resecentrum – Lugnet bör därför fortsatt prioriteras och hållas tydliga vad gäller detaljutformning och prioriterad framkomlighet för GC- och kollektivtrafik. Det kan i detta avseende vara fördelaktigt med en planskild passage för Svärdsjögatan under E16 i en framtid när en utökning till tre- eller fyrfilig väg blir aktuell för Lugnetleden. En sådan passage bör då göras så bred att den upplevs trygg, generös och mer som en sänka med en bro än som en vägbank med en port i. Detta är den mest kritiska delen av kopplingen</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Förslaget hanteras lämpligen i ett kommande mer detaljerat arbete kring utvecklingen av stråken mellan högskolan och centrum/resecentrum.</i></p>

<p>mellan Högskolan och centrum. Högskolan vill därför se ett utvecklat resonemang i planen om denna plats betydelse och vikten av att den ges en god gestaltning och god visuell koppling mellan E16:s båda sidor.</p> <p>Stråket/sambandet mellan Resecentrum och Lugnet kan bli ett viktigare samband än idag om fler väljer att arbets- eller studiependla med regionaltåg eller regionalbuss som inte ansluter direkt till Högskolan. Passagen via Stadsparken och Falu lasarett är viktig och bör ges hög prioritet som stråk genom lasarettområdet i kommande utvecklingsplaner för lasarettet. En koppling via Regementsvägen – Myran kan också i en framtid bli intressant, främst om Myrans västligaste hörn mellan Regementsvägen och Svärdsjögatan utvecklas med ny bebyggelse. Anslutningen för GC-trafik från Högskolan genom Myran mot handelsområdet Majoren och vidare mot övre Norslund bör också utvecklas i samband med att Myran utvecklas med ny bebyggelse.</p> <p>I frågan om att samla eller sprida målpunkter och mötesplatser bör tätorten innehålla ett tydligt centrum – detta gynnar Högskolan inte minst därför att ett vitalt stadsliv och utbud av butiker m m gynnar studentlivet och stärker Faluns tydlighet och därmed attraktivitet som studentstad. Det behövs dock även ett antal ”stadsdelscentra” eller stadsnoder med kompletterande servicefunktioner. Denna funktion bör inte spridas ut på för många små punkter utan koncentreras till områden med hög befolkningstäthet och goda kollektivtrafikförbindelser. Det bör också vara enkelt att röra sig till fots och till cykel med korta avstånd från bostäder till dessa stadsnoder. En sådan funktionsstruktur bedöms bäst gynna de studenter som bor spridda i tätorten och torde även gynna merparten av invånarna i övrigt på bästa sätt. Det är därför viktigt att dessa stadsdelscentra blir vitala med ett utbud av närservice och som mötesplatser, samt stärka stadskärnan som ett intensivt, funktionsblandat stadsområde. Högskolan och dess närområde kan med fördel utvecklas till en sådan stadsnod med en större mångfald av stadsfunktioner och närservice i ett scenario där en större koncentration med boende tillförs området.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Bostäder (inkl. övrig nyetablering i Högskolans närhet)</p>	
<p>Att ta fram mark för framtida bostadsbyggande för att klara dagens och morgondagens behov är en viktig fråga för Högskolan då detta indirekt också påverkar Högskolans chans att rekrytera studenter och medarbetare. I planunderlaget redovisas bland annat förslag till nya flerbostadslägenheter på nordvästra Myran samt villatomter och lägenheter i flerbostadshus i Högbo. Båda dessa förslag är bra utifrån Högskolans perspektiv.</p> <p>Högskolan ligger i ett av de sista områden inom 1 – 2 km från stadskärnan som ännu inte är särskilt tätt exploaterat. Området har ett bra kommunikationsläge</p>	<p><i>En viktig utgångspunkt för arbetet med den fördjupade översiktsplanen är att skapa en sammanhängande blandstad med olika upplåtelseformer som lockar olika boendekategorier.</i></p>

<p>invid E16 och har relativt goda kopplingar även till stadskärnan och resecentrum samt kommersiell service vid handelsplatsen Majoren. Det är en fördel för Högskolan om området kan ingå i en mer blandad stadsmiljö där inslag av bostäder och andra typer av verksamheter ingår. Denna stadsmiljö kan med fördel vara tätare än idag, förutsatt att högskolans expansionsbehov inte äventyras. När ny bebyggelse i närområdet i någon framtid etableras kan denna med fördel utformas flexibel för att även kunna inrymma vissa högskolefunktioner.</p> <p>En lämplig form av bostadsbebyggelse som kan bidra till att stärka upp och utveckla området som en stadsnod är studentbostäder. Dessa bör lokaliseras så att de har en naturlig koppling till Högskolan och med upplevelsen av närhet till centrum och/eller resecentrum. De kan med fördel placeras utmed E16 och Svärdsjögatans sträckning öster om denna. Viktigt är dock att studentbostäder inte byggs som enklaver, frikopplade från annan bostadsbebyggelse, utan att de integreras med andra nybyggda bostäder med olika storlek och upplåtelseform.</p>	
<p>Höga hus</p>	
<p>Anslutningen till Lugnet via Högskolan/Scandic bör ytterligare stärkas som en entrépunkt till Lugnetområdet och som en stadsnod i andra avseenden. Det kan lämpligen ske med flera medel, men en del kan vara någon/några nya högre byggnader då platsen tål fler högre byggnader.</p>	<p><i>Höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i></p>
<p>Förskolor och skolor</p>	
<p>I planunderlaget omnämns att ”utrymme finns på Lugnet för en expansion” av Högskolans verksamhet. Vi vill betona vikten av att mark bör reserveras i direkt närhet till befintliga högskolelokaler för en långsiktig expansion och för idag okända behov för Högskolans utveckling. Det gäller de markytor som i tidigare expansionsdiskussioner har anvisats för ny bebyggelse, men även andra ytor i närheten kan vara tänkbara. Även på södra/östra sidan om Svärdsjögatan bör möjlighet finnas för expansion, även om det där kan behöva ske samordnat med annan markanvändning</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Hållbara resor och transporter</p>	
<p>I enlighet med resonemanget under avsnitt ”struktur och samband” bör kommunen stärka gång- och cykeltrafiken och kollektivtrafiken till och från Högskolan för att hålla tillbaka användandet av bilen och parkeringsbehovet i området. Vidare är det centralt för Högskolan att det fortsatt finns goda förbindelser med direktbussar där linjesträckningen bör hållas så rak som möjligt mellan campus Lugnet och campus Borlänge.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Sammanfattningsvis anser Högskolan Dalarna att den fördjupande översiktsplanen i detta skede i alla väsentliga delar kan ligga till grund för ett fortsatt</p>	

<p>arbete med planen. Sammanfattat är följande frågor extra viktiga för Högskolans fortsatta utveckling:</p> <p>Tillgång till närbelägna bostäder för nya studenter och medarbetare</p> <p>God tillgång till gång- och cykelvägar mellan resecentrum och Lugnet samt centrum och Lugnet.</p> <p>God kollektivtrafik i städerna men också mellan campus i Falun och Borlänge</p> <p>Det är viktigt för Högskolans långsiktiga utveckling att det finns en markreserv i anslutning till campus på Lugnet</p> <p>Det är en styrka för Högskolan om området i Högskolans närhet kan ingå i en mer blandad stadsmiljö där inslag av bostäder och andra typer av verksamheter ingår</p>	
<p>Landstinget Dalarna</p>	
<p>Landstinget Dalarna har beretts tillfälle att lämna synpunkter på Falu kommuns förslag till fördjupad översiktsplan för rubricerat område.</p> <p>Hur bebyggelse och infrastruktur utvecklas påverkar landstingets verksamhet och möjligheterna att ta sig till och från landstingets fastigheter. Det är därför värdefullt att ta del av Falu kommuns ambitioner gällande utveckling av Falu tätort. Några särskilda iakttagelser och funderingar utifrån samrådsförslaget:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Stadsparken är ett uppskattat rekreationsområde för lasarettets patienter, anhöriga, närboende m fl. Det är därför positivt att parken lyfts i planen som ett prioriterat grönt stråk i staden. - Falu lasarett är dagligen målpunkt för många människor och goda kommunikationsstråk är av stor betydelse. Planerad utveckling av samband och strukturer för fotgängare och cyklister genom Falu tätort underlättar för lasarettets patienter och personal samt uppmuntrar till ett miljövänligt resande. - Det finns sedan februari 2017 en helikopterlandningsplats på Falu lasarett. I detaljplanen för fastigheten Lasarettet 13 framgår landningsplatsens in- och utflygningssektorer. Sektorena fortsätter över intilliggande fastigheter och medför till viss del begränsningar gällande högsta byggbara höjd. Det är mycket viktigt att frågan finns med i Falu kommuns detaljplaneprocesser och den föreslås därför även hanteras i den fördjupade översiktsplanen. <p>Landstinget Dalarna ser fram emot att medverka i den fortsatta planeringen i berörda delar!</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Kommunens planeringsunderlag behöver kompletteras med en redovisning av bullerutbredningen från helikopterlandningsplatsen.</i></p>
<p>Ambulanssjukvården</p>	
<p>Utryckningsvägar: Antalet prio 1 transporter med ambulans, blåljus och siren, till och från Falu lasarett har ökat till ca 4000 trp/år, 2016.</p>	<p><i>En utvärdering av framkomlighet och trafiksäkerhet i Södra centrum har genomförts under 2017. I utredningens rapport föreslås ett antal åtgärder bl a för att förbättra framkomligheten för blåljusfordonen.</i></p>

<p>Ambulanssjukvården upplever ökade framkomlighetsproblem inom stadstrafiken. Förutom södra centrum, även Svärdsjögatan, Trotszgatan och Nybrogatan. Många olika trafikgrupper, gående, cyklister samt biltrafik har ökat drastiskt. Obevakade gång- och cykelöverfarer upplevs som stora riskmoment. Lugnetleden och Hanröleden upplevs även dessa som trånga, smala och med ökad trafiktäthet.</p> <p>Önskvärt vore en utbyggnad av en dubbelfilig genomfartsled (Södra centrum) eller ”bussgator” genom centrum som kan användas under prio 1 uppdrag.</p> <p>Kartor utryckningsvägar: Förslagsvis slår vi ihop kartorna för ambulansen och räddningstjänsten till en gemensam då de är i stort sett identiska. De primära gatorna skall dock utökas med Svärdsjögatan – Trotszgatan – Nybrogatan. Denna sträcka används väldigt ofta av ambulanssjukvården vid akuta trp till och från Ingarvet, Slätta och Herrhagen området.</p> <p>De primära gatorna anser vi inte ska inneha datumparkering, framkomligheten minskar drastiskt om bilar parkerar på båda sidor om vägen. Dessa gator skall prioriteras vid snöröjning. Förändringar utmed dessa gator skall förankras hos ambulanssjukvård samt räddningstjänst.</p>	<p><i>Ett genomförande av åtgärderna kommer att påbörjas under 2018.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och hanteras i bearbetningen av trafiknätsplanen.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Telia Sonera/Skanova</p> <p>Skanova är den ledande leverantören av nätkapacitet till teleoperatörer för dagens och framtidens slutkundstjänster i Sverige. Skanovas målbild är en effektiv telekommarknad, präglad av öppenhet, konkurrens och minsta möjliga detaljreglering. Vi vill att så många som möjligt ska få ta del av de möjligheter - i form av tjänster - som en modern infrastruktur ger. En sådan marknad gynnar alla parter - grossister, operatörer och slutkunder.</p> <p>Falun tillhör en av de kommuner i landet som Skanova ser som intressant att prioritera vid en satsning med fiberinfrastruktur, som möjliggör bredband till medborgare och näringsliv.</p> <p>Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet, det vill säga när detaljplanarbete påbörjas, för att få med befintliga ledningar i planeringsunderlaget. På så sätt kan oförutsedda hinder i planeringen som berör Skanovas nät undvikas för att få en smidigare och snabbare planprocess.</p> <p>För ledningssamordning kontakta Skanovas Nätförvaltning för det aktuella området, undertäcknad eller ring på tfn (vx1): 08-604 04 90.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

4.2.4 Kommunala nämnder, bolag och råd

Kultur- och fritidsnämnden	
<p>Sammanfattning/Bakgrund</p> <p>Falu kommun har tagit fram ett förslag till fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan, nedan benämnd FÖP. Förslaget är remitterat till kultur- och fritidsnämnden för synpunkter.</p> <p>En kommun ska ha en översiktsplan för hela kommunens yta. Översiktsplanen ska visa hur kommunen vill att mark och vattenområden i staden och på landsbygden ska användas i framtiden. Det handlar då både om att bevara och att utveckla. I översiktsplanen beskrivs vilken hänsyn som ska tas till naturvärden och kulturvärden samt hur olika risker ska hanteras. Det kan till exempel vara buller eller översvämningar. Kommunen ska dessutom särskilt redovisa hur man tillgodoser så kallade riksintressen.</p> <p>Faluns kommuntäckande översiktsplan är från 2014. Den togs fram tillsammans med Borlänge och visar hur kommunerna ser på utvecklingen de kommande 20 åren. I Översiktsplan FalunBorlänge finns ingen detaljerad redovisning av hur mark och vatten ska användas i Falu tätort och området runt Varpan. Detta görs i en fördjupning av översiktsplanen. Det är en sådan som nu tas fram för Falu tätort och området runt Varpan.</p> <p>Stora delar av planområdet utgör riksintresseområde för kulturmiljövården. Området sammanfaller också med Världsarvet Falun.</p> <p>Nedanstående punkter är enligt den fördjupade översiktsplanen utgångspunkterna för Faluns framtida utveckling:</p> <p>Bygga 4000 nya bostäder fram till 2035.</p> <p>Skapa ett transportsystem som gör att människor kan kunna resa och varor transporteras på ett långsiktigt hållbart sätt. Trafiksystemet ska vara säkert och utsläppsneutralt. Göra det lättare att gå, cykla och åka kollektivt. Fortsatt god tillgänglighet till centrum för den som behöver åka bil.</p> <p>Grön- och blåstrukturen är en resurs som ska tas tillvara.</p> <p>Världsarvet är en tillgång och inte ett hinder för stadens utveckling.</p> <p>Göra det lättare att mötas.</p> <p>Förvaltningens bedömning/Konsekvenser</p> <p>FÖP ur idrotts-, motions- och friluftslivsperspektiv</p>	

Fritidssektionen har lyft frågan om idrott, motion och friluftsliv i ett möte med miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Efter samrådet kommer fritidssektionen att vara delaktiga i det fortsatta arbetet med den fördjupade översiktsplanen tillsammans med Hållbarhet och planering på miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. De synpunkter som finns kommer då att inarbetas i FÖP:en, varför fritidssektionen inte lämnar några synpunkter i detta skede utan framför dem i arbetsgruppen inför granskningsskedet.

FÖP ur kulturellt perspektiv

När det gäller det kulturella utbudet till faluborna har kultur- och fritidsförvaltningen nedanstående synpunkter på FÖP Falu tätort och området runt Varpan:

Det bör framgå av FÖP:en att Falu kommun tillhandahåller medborgarna ett kulturhus i form av Kulturhuset Tio14. Här är verksamheter placerade för alla åldrar med en kulturskola (KF, lokalprogram 2014-12-11) och Falu kommuns kontaktcenter med en träffpunkt och en servicelounge (KF, tillägg lokalprogram 2016-11-29).

Det är viktigt att fortsätta utvecklingen av Å-rummet för sträckan som går förbi Kulturhuset Tio14, och skapa en miljö som är lämplig både för verksamheten i byggnaden och för allmänheten som rör sig längs ån. Utomhusmiljön vid Kulturhuset Tio14 ska enligt lokalprogrammet vara en levande grön oas i stadsbilden. Trafiksituationen utanför huset och entrén ska utformas så att det blir en säker miljö för barn. Platsen ska vara till för alla Faluns invånare och utemiljön ska spegla verksamheten inomhus och leverera en inbjudande, trygg och säker mötesplats för alla åldrar där det alltid är liv och rörelse.

FÖP ur kulturhistoriskt perspektiv

Ur kulturhistoriskt perspektiv har kultur- och fritidsförvaltningen nedanstående synpunkter på FÖP:en:

Det behöver preciseras hur kulturmiljöanalysen och odlingslandskapsanalysen ska användas, dvs. vilken status dokumenten har för bedömning av kulturhistoriska värden i avvägning mellan olika samhällsintressen.

Kulturmiljöbilagan och materialet från odlingslandskapsanalysen måste göras helt digitala och inte ligga som svårtillgängliga PDF:er med begränsad sökbarhet. Att göra dem digitala innebär att man lägger upp alla stadsdelar och områden samt parker, vägar och stråk som integrerade delar i hemsidans struktur och på så vis gör informationen indexerad och sökbar.

Ett av Faluns främsta kännetecken och kvaliteter, som sätter oss på den internationella kartan, är världsarvet. De värden som världsarvet står för ska vi säkerställa för all framtid. Förhållningssättet till höga hus skall ur

Synpunkten noteras.

Å-rummet på hela sträckan från Varpan till Runn pekas ut som ett viktigt stråk för stadens utveckling. Hur detta ska göras i detalj hanteras i ett senare skede.

Kommer att hanteras i det fortsatta arbetet med planen.

Allt material som hör till den fördjupade översiktsplanen ska göras tillgängligt i kommunens GIS.

kulturhistorisk synpunkt vara att inga höga hus skall uppföras inom den gamla täta staden, riksintresset för kulturmiljövård eller Världsarvet Falun. Höga hus skall inte heller uppföras utanför dessa områden på ett sådant sätt att de påverkar upplevelsen av Världsarvet/riksintresset. Falun är en av Sveriges tre världsarvsstäder och det är viktigt att värna den historiska siluetten. Faluns historiska skyline ska domineras av de två kyrktornen. Denna synpunkt finns redan uttalad i centrumplanen (Fördjupad översiktsplan för Falu centrum), och bör överföras även till FÖP tätort. Jämför t.ex. Paris och London. I Paris dominerar Eiffeltornet och kyrkorna den karaktäristiska siluetten. I London har den historiska siluetten brutits av en mängd moderna skyskrapor, varav endast ett fåtal har en egen karaktär, och den klassiska London-siluetten är ersatt av en modern och ganska anonym siluett som kunde höra hemma var som helst i världen.

Andra landmärken, t.ex. hoppbackarna som har ett symbolvärde för Falun, ska inte heller påverkas eller konkurreras ut av tillkommande höga hus.

Höga hus i form av normalhöga höghus (8-10 våningar) kan byggas i sådana områden som redan har den typen av byggnader, t.ex. Norslund, Järnet och Herrhagen, eller i nya områden som tillkommer utanför Falun och som inte påverkar upplevelsen av världsarvet.

I London har den historiska siluetten raderats av moderna skyskrapor, medan man i Paris låter de historiska byggnaderna dominera den välkända siluetten.

Planeringsinriktningen för var ny bebyggelse ska tillkomma måste ha ett förhållningssätt till kulturmiljöer. Förtätning inom stadskärnan/redan bebyggda stadsdelar ska ske med utgångspunkt i världsarvets/riksintressets värden och i linje med kulturmiljöbilagans direktiv. På samma sätt ska

Höga hus hanteras lämpligast i ett kommande arbete med ett arkitekturprogram för Falun. Synpunkten tas med i det arbetet.

<p>förtätningar ske inom övriga kulturhistoriskt värdefulla områden. Expolatering inom staden ska bland annat syfta till att ”läka ihop” såren efter saneringsvägen vid 1900-talets mitt.</p> <p>På den schematiska kartan för planeringsinriktning måste det gula området upp mot Bergsgården minskas till att omfatta endast området söder om Uggelvikens. Det är inte lämpligt att peka ut ett världsarvsområde som ett lämpligt förtätningssområde. Däremot kan enstaka förtätningar ändå tillåtas, men prövas restriktivt och i linje med kulturmiljöbilagens och odlingslandskapsanalysens direktiv.</p> <p>Föreslagna lägen för bostäder och verksamheter bedöms ur kulturhistorisk synpunkt enligt följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 3 områden norr om Varpan bör utgå. Inom området för världsarv bör man vara mycket försiktig med att peka utförtätningssområden i förväg. Enstaka etableringar i icke utsatta lägen som inte påverkar upplevelsen av bergsmansgårdarna eller de avgränsade odlingsrummen kan eventuellt tillkomma, och prövas genom förhandsbesked vid efterfrågan. - Område Hökviken, område Hälsingberg samt verksamhetsområdena Västra Tallen/Sanders hemman och verksamhetsområde FÖP 1994 Norr om Hälsingberg ska exploateras med hänsyn till äldre, kulturhistoriskt värdefull väg (delvis klassade som övrig kulturhistorisk lämning enligt kulturmiljölagen). - Område Vilaudden är olämpligt för mer omfattande exploatering. Området ingår i det som egentligen är det enda bevarade stråket av sammanhängande odlingsmark som fortfarande möter direkt mot staden, dvs. kopplingen mellan odlingsmark och stad är fortfarande obruten. - Område söder om Källviksberget och Verksamhetsområde FÖP 1994 Lönnemossa berör delvis eller ansluter till område som är utpekade i kulturmiljöprogrammet Falubygden berättar. Respektavstånd/vegetationsskärm till de värdefulla områdena krävs. - Område Parkgatan berör del av kulturhistoriskt värdefull park och är till största delen olämplig exploatering. - Område Dalavallen ska exploateras med hänsyn till byggnadsminnet Dalregementet och anpassas i höjd i förhållande till bebyggelsen inom byggnadsminnet. - Område mellan bergslagsbanan och Strandvägen, område Hälsingberg samt område Sågudden innehåller lämningar av industriell karaktär och strandlinjen är fin med gammal tallskog. Industrilämningar ska bevaras och tillkommande bebyggelse får inte dominera över dessa eller 	<p><i>Synpunkten beaktas.</i></p> <p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Detta område hanteras i pågående detaljplanarbete.</i></p> <p><i>Dalavallen ingår i delfördjupningen för Korsnäsvägen vilken lämpligen hanteras i en egen pbl-anknuten process. Synpunkten beaktas i det fortsatta arbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet.</i></p>
---	--

<p>upplevas på ett dominerande sätt från sjön.</p> <p>- Område Hosjö Stora Näs 2:2 består av Näs gamla skola med höga kulturhistoriska värden. Byggnaden bedöms ha särskilt kulturhistoriskt värde och omfattas därmed av PBL 8:13 om förvanskningförbud. Byggnaden skall förses med relevanta skyddsbestämmelser och rivningsförbud. Kompletterande bebyggelse på fastigheten kan vara möjlig.</p> <p>Odlingslandskapsanalysen måste bearbetas. Själva analysen av det historiska odlingslandskapet behöver utvecklas och förtydligas, framför allt vad gäller karaktärisering och värdebeskrivning. Flera ställningstaganden måste revideras och på ett tydligare sätt peka ut var tillkommande bebyggelse är lämpligt eller olämpligt, samt i vilken grad eventuell förtätning kan ske.</p> <p>Vandringsleden ”Vattnets väg till gruvan” bör pekas ut på kartan för idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter.</p> <p>Det blivande kulturresevatet Dikarbacken, som används för pedagogisk verksamhet av Naturskolan, bör pekas ut som ett område för naturpedagogik på kartan för kulturella ekosystemtjänster.</p> <p>De strategier och planer som rör trafikmiljön (gång, cykel, bil, järnväg mm) bör ha ett uttalat förhållningssätt till kulturhistoriska värden.</p> <p>Det är viktigt att en analys av aspekten säker och trygg miljö görs i planeringen av nya planområden och att medborgarens upplevda trygghet kan säkerställas.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Hanteras i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Omvårdnadsnämnden</p>	
<p>Omvårdnadsnämnden antar omvårdnadsförvaltningens förslag till remissvar som sitt yttrande angående fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan.</p> <p>Omvårdnadsnämnden vill för det fortsatta arbetet med översiktsplanen särskilt framhålla Falun som en blandstad med en hög grad av integration och med en livsmiljö som främjar folkhälsa, tillgänglighet och säkerhet.</p> <p>Sammanfattning</p> <p>Omvårdnadsförvaltningen vill lyfta fram Falun som en ”blandstad” såväl funktionellt, socialt som estetiskt. Blandningen utgör en god grund för ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle på lång sikt. Omvårdnadsförvaltningen framhåller vidare att vård- och omsorgsboende och andra boende för äldre och funktionshindrade ska vara integrerade i såväl etablerade som nyetablerade bostadsområden.</p> <p>Inom områdena ”Grönska och vatten” och ”Hållbara resor och transporter” vill omvårdnadsförvaltningen</p>	<p><i>Synpunkterna sammanfaller med de ambitioner som kommit till uttryck i samrådsförslaget.</i></p>

framhålla satsningar som främjar folkhälsa, tillgänglighet och säkerhet.

Bakgrund

Den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort och området runt Varpan tar vid där översiktsplanen FalunBorlänge slutar. Hur ska mark och vatten användas? Var ska bostäder, parker, arbetsplatser och vägar finnas i framtiden? Remissvar ska vara inlämnat **den 28 april**.

Förvaltningens förslag till remissvar.

Inom området ”Bo och leva” vill omvårdnadsförvaltningen betona vikten av att bibehålla inriktningen från Översiktsplanen FalunBorlänge när det gäller att det ska finnas en variation av upplåtelseformer bland bostadsbeståndet så att segregation i olika former kan motverkas.

I avsnittet ”Den attraktiva staden” lyfts begreppet ”blandstad” fram. Det inbegriper helt enkelt en stad eller tätort med hög grad av blandning. Det handlar om:

- Funktionell blandning. Viktiga funktioner som bostäder, handel, kontor, nöjesliv, platser för utevistelse etc är inte geografiskt åtskilda utan återfinns i samma byggnad, kvarter eller stadsdel.
- Social blandning. Olika grupper av människor t ex ålder, inkomst, sociokulturellt, etc är inte geografiskt åtskilda utan återfinns i samma byggnad, kvarter eller stadsdel.
- Estetisk blandning. Byggnader inom en stadsdel varierar i stil, höjd och material.

Omvårdnadsförvaltningen menar att ”blandstaden” inte bara är en attraktiv stad utan också en långsiktigt hållbar stad utifrån såväl ett ekologiskt, ekonomiskt som ett socialt perspektiv.

När det gäller frågan om en samlad eller spridd struktur så är utmaningen för Faluns del att hitta den grad av samlad eller spridd struktur som är möjlig att göra och samtidigt upprätthålla en hög grad av blandning och tillhörighet omkring tänkta samlingspunkter. Omvårdnadsförvaltningen ser olika samlingspunkter som viktiga inslag i arbetet med att skapa social gemenskap i bostadsområden och kvarter för både den unga och gamla befolkningen. Med väl fungerande samlingspunkter skapas förutsättningar för trygghet i vardagen. Samlingspunkten kan vara ett torg, en närbutik, en park, en träffpunkt i offentlig regi eller en lekplats/idrottsplats.

När det gäller placeringen av de vård- och omsorgsboenden som ska byggas i framtiden så är det viktigt att dem blir en integrerad del i det område som dem byggs i och därmed en del av samhällsgemenskapen. Ett vård- och omsorgsboende och andra boende för äldre och funktionshindrade kan vara en del av en förtätning i ett bostadsområde lika

<p>väl som det kan vara en del ett nyetablerat bostadsområde. Omvårdnadsförvaltningens erfarenhet är att många som flyttar till vård- och omsorgsboende och deras närstående vill, så långt möjligt, bo i den del av staden som man har en relation till. Det talar för att nyetableringar av vård- och omsorgsboenden i första hand bör byggas i etablerade bostadsområden.</p> <p>Inom området ”Grönska och vatten”, som är en av Faluns stora attraktionsvärden för dem som väljer att flytta hit, så vill omvårdnadsförvaltningen förordna en satsning på det som benämns som ”kulturella ekosystemtjänster”. Det kan handla om att på olika sätt göra dessa tjänster mer tillgängliga för alla. I detta inbegrips t.ex. tillgång till allmänna kommunikationer och tillgång till hårdgjorda gångvägar och allmänna toaletter. En ökad tillgänglighet inom det här området kan bidra till en ökad folkhälsa.</p> <p>Inom området ”Hållbara resor och transporter” så vill omvårdnadsförvaltningen framhålla vikten av en ökad tillgänglighet för dem som går och cyklar inom det område som detaljplanen omfattar. Det är angeläget att få bort så mycket som möjligt av höga kanter och ojämnheter (typ gatsten) där människor går och cyklar. Falun har en, i jämförelse med andra kommuner, hög fallskaderisk som bidrar till lidande och höga kostnader. Gång och cykelstråk ska utformas så att snöröjning och halkbekämpning kan göras så snabbt och enkelt som möjligt.</p> <p>Framtidssatsningar på alternativa kollektivtrafiklösningar, såsom spårvagnstrafik, linbanor eller förarlösa bilar, som kan erbjuda en mångfald av transportlösningar för personer med funktionshinder är något som omvårdnadsförvaltningen ser positivt på.</p>	
<p>Falu Energi & Vatten</p>	
<p>Hänsyn och risker</p> <p>Teknisk försörjning</p> <p>Kapaciteten i de allmänna avloppsledningarna är inte utredd utifrån kommande bebyggelse. Reningsverkets kapacitet samt tillstånd för mängd hanterat vatten är inte helt utredd med hänsyn till kommande anslutningar såsom planerad bebyggelse, samt VA-utbyggnadsområden.</p> <p>Klimatanpassning</p> <p>Lågpunkterna är inte utmarkerade i kartan med riklig nederbörd.</p> <p>Grönska och vatten</p> <p>Mål och strategier</p> <p>Dagvatten behöver ses som en resurs. Det är viktigt att blå och grönstrukturen bevaras i tätorten, och inte försämrar dagvattenhanteringen med exempelvis ytterligare hårdgjorda ytor såsom byggnader eller parkeringsplatser. Den antagna dagvattenstrategin</p>	<p><i>Under upprättandet av samrådsversionen har en avstämning skett med Falu Energi och Vatten. Då har de begränsningar i systemet som finns idag lyfts fram men FEV har framhållit att man kommer att se till att systemen klarar de föreslagna utbyggnaderna.</i></p> <p><i>Kartan ska kompletteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

saknas bland dokumenten att läsa mer i.	
Kopparstaden	
<p>Mycket ambitiöst och bra material. Utmaningen är att överblicka alla delar och att reda ut motstridiga intressen. Vi väljer att lämna synpunkter på några specifika delar som direkt påverkar Kopparstaden.</p> <p>Vägreservatet över Tisken</p> <p>Att skapa en överfart över Tisken enligt planen tycker vi måste prioriteras upp av flera anledningar:</p> <p>Reservaten blockerar exploatering. Framför allt det södra reservatet som inte är förstahandsalternativet. Den marken är mycket attraktiv för bostadsbyggande.</p> <p>Väntar man för länge kommer ingreppet bli allt svårare att göra pga förtätning i staden.</p> <p>Överfarten skulle minska frycket på centrum vilket skulle dels ge bättre trafiksituation vid rusningstid, dels förbättra luften i centrum.</p> <p>Överfarten skulle kunna bli ett spektakulärt landmärke för Falun. Låt fantasin flöda, de kanske kan bli en så bred bro att man kan bygga bostäder på sidofna?</p> <p>Bostäder i centrum</p> <p>Ett av flera sätt att skapa en levande stadskärna är att tillskapa fler bostäder i centrum, Centrumboende möjliggör också en klimatsmart livsstil, kanske helt utan bil. De mest uppenbara exploateringsytorna i centrum är de kvarter som är parkering. Ska de exploateras så har Falun några specifika problem som måste adresseras; antikvariska utgrävningar, metallbelastade massor och parkeringar. Kopparstaden förordar att Falun etablerar en ny klass-I deponi så att vi kan ta hand om våra egna föreningar.</p> <p>Bebygger vi parkeringar så måste nya tillskapas. Falun skulle behöva ett nytt, tydligt, stort och tillgängligt parkeringshus (varför inte i trä?) för att kompensera för de platser som kommer försvinna. Kanske på parkeringen vid Dalateatern/kulturhuset tio14? Ett annat sätt att skapa bostäder i centrum är att bygga på vångar på befintliga hus. Kopparstaden har inte så många fastigheter där det kan vara av intresse men säkert andra fastighetsägare. En idé vi vill lyfta är att bygga långsgående ettor (utanpåliggande) på den tråkiga "Domusfasaden".</p> <p>Riksintresse</p> <p>Falun är unikt och det finns stora värden att bevara. Däremot tycker vi att det finns något spännande som kan uppstå i mötet mellan gammalt och nytt. Att slå fast att kyrktornen är de som ska dominera stadsbilden när de ligger längst ner i grytan omöjliggör för nya höga byggnader. Här måste Falun våga lite mer.</p>	<p><i>Synpunkten noteras. Det är Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart. Genomförandet är en politisk fråga.</i></p> <p><i>Arbetet med att skapa en deponi för vissa typer av schaktmassor har påbörjats.</i></p> <p><i>Möjligheterna att bygga ett p-hus mellan kulturhuset och banvallen ska prövas i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy.</i></p>

<p>Hela Sundborn är också ett riksintresse, där riskerar den klassningen att förlama en vidareutveckling av samhället och det kan väl aldrig vara syftet.</p> <p>Korsnäsvägen</p> <p>Bra med in- och utfart till Övre Norslund, det är en förutsättning för vårt nya område Surbrunnshagen med upp emot 500 bostäder. Tveksamt om det är rätt att gå ner till enfiligt på Korsnäsvägen. Av enda skälet att på så viss minska biltrafiken genom att göra resan oattraktiv? Vad gäller trafikfrågor känns det Inte som att politiken går i takt med befolkningens uppfattning och det är inte lyckat; Vi delar målbilden att fler resor ska göras kollektivt eller med cykel men i ett läge där både cykelresorna och kollektivtrafiken går ner så måste man laga efter läge och skapa trafiklösningar som fungerar även för bilar.</p> <p>Norra Järnvägsgatan</p> <p>Ett område i Falun som kommer att få fler bostäder är Norra Järnvägsgatan. För att göra det området mer attraktivt bör den vågen smalnas av, träd planteras och en cykelväg anläggas.</p> <p>Nya områden</p> <p>Spännande att se alla områden som det planeras för. Bra att tyngdpunkten drar mot Borlänge och att man försökt hitta strandnära lägen. Sägudden (Roxnäs) känns som ett roligt men utmanande kommande bostadsområde. Att nyttja och värdesätta de blåa och gröna stråken är en bra målbild.</p> <p>Sammantaget är vi imponerade av arbetsinsatsen och ser fram emot handling.</p>	<p><i>Delfördjupningen för Korsnäsvägen hanteras lämpligen i en egen pbl-anknuten process.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Lufab</p> <p>I en fördjupad översiktsplan visar man hur olika markområden och vattenområden ska användas på lång sikt.</p> <p>Var vi vill att bostäder, arbetsplatser, parker och gator mm ska finnas om 20 år. Hur vi att idrottsanläggningar, utomhussportområden, bostäder, arbetsplatser, verksamheter, skolor, parker och gator ska se ut på Lugnet om 20 år.</p> <p>Till de möjligheter och utvecklingsidéer som ni vill ha synpunkter på i ert förslag till markanvändning har vi här föreslagit sätt att använda Lugnets markområde.</p> <p>Här presenterar vi i stora drag hur vi tänker att Lugnets markanvändning ser ut om 20 år. Under planprocessen vill vi gärna få möjlighet att inkomma med mer detaljerade skisser över området och hur vi har tänkt.</p> <p>LUFAB har tagit del av samrådsversionen av den fördjupade översiktsplanen för Lugnet. Handlingen innehåller många intressanta förslag och väcker flera frågor. Som markägare inom planområdet vill LUFAB ingå i det kontinuerliga arbetet. Vi begär därför att få möjlighet att diskutera markutvecklingen</p>	<p><i>Lugnet är ett viktigt område för idrott, friluftsliv och utbildning. Ett samlat grepp på en djupare nivå än vad denna nu aktuella fördjupade översiktsplanen hanterat behövs för att beskriva och lägga fast områdets utveckling.</i></p>

<p>vidare med kommunen och att få bidra med utredningar, skisser och underlag. LUFAB ser möjligheter att utveckla marken med bostäder och kompletterande funktioner och utreder omfattning, struktur, typologi och miljöfrågor mm.</p> <p>Planhandlingen redovisar olika faktorer som kan påverka LUFABs möjlighet att använda marken på det sätt den är bäst lämpad för. Kommunen kan därför behöva göra vissa förtydliganden. När det gäller punkterna nedan vill LUFAB ha möjlighet att se över vilka lösningar som bäst kan tillgodose både dessa och företagets intressen av att bebygga marken.</p> <p>LUFAB ser fram emot vidare samarbete under resten av planprocessen.</p> <p>Som bilaga till denna skrivelse biläggs ett arbetsdokument som mer i detalj visar hur vi tänker kring de olika rubriker som förslaget till Föp innehåller. Detta material vill vi under processen i samarbete med er förfina och fördjupa.</p>	
--	--

4.2.5 Politiska partier

<p>Centerpartiet</p>	
<p>1 Befolkningsutveckling och framtidsbild</p>	
<p>Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos för Falu kommun kommer det att bo 63 050 personer i Falu kommun år 2035. En så långsiktig prognos är naturligtvis behäftad med stor osäkerhet men ger ändå en fingervisning om vilken befolkningsökning som kan förväntas. Befolkningen i Falu kommun den 31 december 2016 var 57 685 vilket ger en förväntad befolkningsökning på 5365 personer.</p> <p>Antagandena i samrådshandlingen Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och delar av Varpan (hädanefter kallad FÖP, eller "samrådshandlingen") bygger på en befolkningsökning på 250 personer per år eller totalt 5000 personer under de kommande 20 åren. Vid en jämförelse med SCB:s prognos framstår detta som rimligt, möjligen något i underkant. Baserat på den förväntade befolkningsökningen kan ett antagande om behovet av nya bostäder göras.</p> <p>År 2014 bodde det i genomsnitt 2,18 personer per hushåll i Falu kommun vilket vid en befolkningsökning på 5000 personer innebär att 2400 hushåll behöver tillkomma fram till 2035. Det är viktigt att skilja på antal hushåll och antal personer. Ökningen av antalet hushåll är grovt uppskattat cirka hälften så stor som befolkningsökningen. Detta innebär i genomsnitt ett behov av 125 bostäder per år. Uppskattningen är dock behäftad med stor osäkerhet.</p> <p>Under de senaste åren har dock befolkningen ökat</p>	<p><i>Att göra prognoser med en lång tidshorisont är svårt. I fysisk planering handlar det om att skapa en målbild att jobba mot men också att skapa en handlingsberedskap så att man kan möta både en större och en mindre befolkningsökning än vad prognosen anger.</i></p>

betydligt snabbare, under 2016 med över 600 personer vilket ställer helt andra krav om ökningstakten håller i sig. Då krävs snarare 300 nya bostäder per år för att klara efterfrågan på kort till medellång sikt. SCB:s befolkningsprognos bygger på att befolkningsökningen kommer att avta under kommande år. Hur utfallet faktiskt blir går inte att säga idag, det är dock tydligt att SCB tror att befolkningsutvecklingen blir långsammare under åren som kommer.	
2 Bo och leva	
2.1 Struktur och samband	
2.1.1 Årummet: Skapa ett sammanhängande rekreativområde som sträcker sig från Varpan till Runn	
<p>Åstråket är ett sammanhängande område längs Faluån som sträcker sig från Varpan till Runn. Årummet är en del av Åstråket. Årumsprojektet innebär en omstöpning av Faluns mest centrala kvarter och har kanske störst påverkan på stadslivet. I det fortsatta arbetet med Åstråket som helhet så bör rekreativiteterna lyftas tydligare. Långsiktigt bör insatser göras för att framhäva hela Åstråket som ett sammanhållet område för rekreation och kultur. Ett steg är att utreda möjligheter att skapa förbindelser som mildrar effekten av de barriärer som finns, där järnvägen är den mest påtagliga.</p> <p>Gång och cykelstråken kring Tisken bör ses som en del av, och kopplas ihop med Åstråket. Tiskenparkeringen bör därför inte bebyggas. Istället bör insatser göras för att framhäva områdets rekreativvärden och området vid Tiskenparkeringen närmast vattnet göras mer lockande för gång, cykling, löpning etc.</p> <p>Åpromenaden skulle kunna vara namnet på ett framtida sammanhängande rekreativområde som sträcker sig från Tisken till Varpan.</p> <p>Möjligheten till fiske i Faluån bör undersökas. Kan fiske längs ån även i de mest centrala delarna möjliggöras för att bidra till den upplevelse av liv och rörelse som eftersträvas i tätorten?</p>	<i>Åstråket är viktigt för upplevelsen av staden och behöver lyftas fram mer i det fortsatta arbetet</i>
2.1.2 Slaggstråket	
Stora delar av området är idag otillgängliga och upplevs som skräpiga och otrygga. Samtidigt är detta en del av världsarvet som inte kommer att kunna bebyggas och som borde göras mer attraktivt. Slaggvarp och fornlämningar skulle kunna göras mer lättillgängliga genom exempelvis gångvägar och plattformar i trä eller på andra sätt som gör området intressant och lättillgängligt.	<i>Synpunkten överensstämmer med planförslaget.</i>
2.1.3 Stråket Gruvan möter staden	
Vi instämmer i att ambitionen bör vara att	<i>Synpunkten noteras.</i>

<p>synliggöra gruvan och världsarvet i Faluns centrala delar.</p> <p>Falun är ett centrum för idrott och vintersport, kultur och industrihistoria. Tillsammans utgör dessa värden grunden för Faluns historia och identitet och borde lyftas fram tydligare.</p> <p>Mycket kan göras med enkla medel som väganvisningar, informationsskyltar och markerade promenadstråk. De värden vi vill framhäva kan på olika sätt göras närvarande i stadsmiljön. Kopparvägen är en historiskt intressant byggnad i direkt anslutning till Årummet som borde tillgängliggöras för allmänheten.</p>	
<p>2.1.4 Stora torget</p>	
<p>Stora torget är en tillgång som samlingsplats för stora folksamlingar exempelvis vid konserter och idrottsevenemang, men kan också utnyttjas bättre. Det kan bli mer tillgängligt och intressant. Vi ser utvecklingsmöjligheter för restaurang/cafe, lekplats för barn, mer genomtänkta anordningar för torghandel. Det nuvarande stadshuset vid Stora torget inrymmer kommunala arbetsplatser. Denna byggnad skulle kunna inrymma bostäder och handel.</p> <p>När Engelbrektsstatyn uppfördes var tanken att den skulle placeras på Kristine kyrkas tomt. Av olika skäl placerades den till slut på Stora torget. Vi vill pröva möjligheten att flytta statyn från sin nuvarande plats på Stora torget till kyrkans tomt för att på så sätt frigöra en del av den begränsade mängd plan mark som finns på torget.</p> <p>Den plana ytan i torgets övre del närmast kyrkan är lämplig för olika typer av aktiviteter. Flyttbara konstruktioner kan också användas för att göra torget mer plant i övrigt.</p> <p>På Stora torgets södra sida längs med Svärdsjögatan skulle paviljonger med cafe eller servering kunna uppföras.</p>	<p><i>Ett arbete har påbörjats kring utvecklingen av Stora Torget. Under 2017 avrapporterades en förstudie kring torgets möjligheter. De synpunkter som framförs i yttrandet tas lämpligen upp i ett eget fortsatt arbete med Stora torget.</i></p>
<p>2.1.5 Stråket Lugnet - Årummet</p>	
<p>Kopplingen mellan centrum och Lugnet är idag svag. Lugnetområdet är en av de mest besökta delarna av Falu tätort, vilket gäller både falubor och besökare. Högskolan Dalarnas campus finns på Lugnet. Lugnet manifesterar också Faluns värden som idrottsstad.</p> <p>Högskolans närvaro bör framhävas, vi ser att stråket från stora torget till högskolans campus skulle kunna bära en prägel av studentkvarter.</p> <p><i>Svärdsjögatan</i></p> <p>Svärdsjögatan idag är tungt trafikerad och utgör i första hand en transportled. I samrådshandlingen nämns stråket från torget till Lugnet som ett grönstråk för rekreation. Vi ser att Svärdsjögatan</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

skulle kunna omvandlas till ett stråk där stadslivet möter högskolans campus och inrymma cafeer, restauranger och kulturliv. Vi fick se exempel på detta under skid-VM 2015 när Svärdsjögatan fylldes av aktivitet som food-trucks och utställningar.

Campus Lugnet, Faluns nya studentkvarter

Det behövs fler student- och elevboenden i nära anslutning till högskolan och Lugnetgymnasiet. Här behövs nya initiativ. Delar av Lugnet skulle i framtiden kunna få karaktär av studentkvarter vilket skulle stärka Högskolan Dalarna då bristen på studentbostäder är akut i hela landet. God tillgång till attraktiva och bra belägna studentlägenheter blir då en tillgång som kan få fler att välja att studera och bo i Falun.

Serviceutbudet på Lugnet är begränsat. Ett förbättrat utbud för kvälls- och nöjesliv skulle vara en tillgång ur ett studentperspektiv. Med hänvisning till föregående avsnitt så skulle karaktären av studentkvarter med fördel tillåtas präglade ett sammanhängande stråk som sträcker sig från stora torget, längs Svärdsjögatan upp till högskolans campus.

Övrigt boende

Fortsatt arbete bör göras med att identifiera mark för villabebyggelse i området mellan Järlinden och Högbo.

Förskolor och skolor

Vad gäller detaljplanen för Myranområdet inryms här också en förskola. I Järlindenområdet har tidigare funnits en F-3 skola. Förutsatt att den verksamhet som bedrivs där i dag kan ges andra lokaler, skulle denna vid behov kunna sättas i stånd och brukas.

Idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter

Lugnet är viktigt för besöksnäringen. För att Falun ska vara fortsatt attraktivt så måste boendebudet utvecklas. I dag finns inom området ett hotell, en stugby och en camping. Nya boenden för besökare skulle kunna skapas i anslutning till riksskidstadion, dessa skulle eventuellt kunna samnyttjas som studentbostäder. Här finns bra exempel från Stiernhööksgymnasiet i Rättvik.

Bergbanan har ökat intresset för området ovanför hoppbackarna, här behöver framför allt LUFAB intensifiera arbetet med att hitta en entreprenör med intresse av att erbjuda cafe, restaurang och aktiviteter kopplade till det unika läget.

Vi tror att det finns goda förutsättningar för ett hotell att etablera sig i anslutning till hoppbackarna. Vi ser framför oss ett ekohotell med spännande organisk arkitektur som klättrar längs bergssidan och smälter in i miljön på ett

Pågående arbete med nordvästra Myran innehåller fler studentbostäder. Lugnet är ett viktigt område för idrott, friluftsliv och utbildning. Utvecklingen av området behöver hanteras i ett sammanhang. Se kommentar till LuFABs yttrande.

Hanteras i arbetet med detaljplan för Högbo.

Synpunkten noteras

Se kommentar till LuFABs yttrande.

<p>tilltalande sätt.</p> <p><i>Lugnet - ett skyltfönster</i></p> <p>Lugnetområdet gränsar till E16 och utgör skyltfönster för Falun förbipasserande bilister. Den fortsatta utformningen av området bör ta hänsyn till detta så att området utgör en välkomnande entre till Falun.</p> <p>Myranområdet utvecklas till ett område med bostäder, kontor, förskola och äldreboende. Förskola och äldreboende bör vara en enhet med gemensamt kök och mötesplatser i enlighet med vad vi skriver under avsnitt 2.5 nedan.</p> <p>De kontorsmiljöer som skapas på Myran ska ses som en del av ett Campus Lugnet (se ovan) och entren till kontorsområdet bör utformas så att den blir en del av Högskolan Dalarnas entretorg. Besökare ska känna att det finns en relation mellan högskolans huvudbyggnader och bibliotek och de nya kontorsbyggnader som uppförs. Rörelsestråk och siktlinjer utformas så att miljöerna hänger ihop.</p>	<p><i>Se kommentar till LuFABs yttrande.</i></p>
<p>2.1.6 Samla eller sprida?</p>	
<p>En del av den attraktiva staden är att service och samhällsfunktioner finns nära tillgängligt. Därför ser vi utveckling av lokala centrum som eftersträvarsvärt. Samtidigt är det inte självklart vilken service som ska finnas lokalt, och vilken service som samhället ska bidra med. Förr skulle ett lokalt centrum gärna ha livsmedelsbutik, postkontor, bank, apotek och bibliotek. Idag ser handel och service annorlunda ut, och förändringen kommer att fortsätta. Vi tror ändå att lokala centrum med lokala mötesplatser fyller en funktion även i framtiden, och att samhällsplaneringen ska bereda plats för dessa centrum och samlingsplatser.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>2.2 Bostäder</p>	
<p>2.2.1 Var ska bostäderna byggas?</p>	
<p>Översiktsplan Falun-Borlänge (2014) innehåller rekommendationer och planeringsinriktningar som innebär att tillkommande planerade bebyggelseområden ska lokaliseras i riktning mot grannstaden, och i anslutning till befintlig bebyggelse, service, infrastruktur och kollektivtrafikhuvudstråk så att denna stärks och förblir livskraftig.</p> <p>Vi håller med om att expansionen av Falu tätort i första hand bör ske i riktning mot Borlänge. Samtidigt ser vi att möjligheterna att bygga nya bostäder i själva stadskärnan är begränsade. Viss förtätning centralt är möjlig, till exempel genom påbyggnad av extra våningsplan på befintliga en- och tvåvåningshus. Samtidigt finns det ett behov av ytparkering och bevarande av öppna ytor som</p>	<p><i>Synpunkterna överensstämmer i huvudsak med samrådsförslaget</i></p>

<p>innebär att några av de platser som föreslås för bostäder inte är lämpliga.</p> <p>Inriktningen för framtida bostadsbebyggelse bör vara att den i första hand ska lokaliseras i anslutning till befintlig bebyggelse, där det redan finns vägar, förskolor, skolor, äldreboenden, tankställen, livsmedelsbutiker och annan infrastruktur och service.</p> <p>Samtidigt anser vi att det är viktigt att dörren inte stängs för de som har tillgång till mark och vill bygga på helt andra platser än de som pekas ut i ÖP Falun-Borlänge och i FÖP. Önskemål om att bygga avskilt eller på "udda" platser bör prövas med en i grunden välvillig inställning. Detta gäller i första hand landsbygden.</p> <p>Utöver detta vill vi också framhålla att en viss andel av den växande befolkningen kommer att vilja bosätta sig utanför tätorten. Därför måste det i den kommande fördjupade översiktsplanen för landsbygden pekas ut mark för exploatering utanför Falu tätort.</p>	<p><i>Avvägningen mellan stad och land är i första hand gjord i Översiktsplan FalunBorlänge. Möjligheterna att bygga bostäder i framför allt serviceorterna kommer att hanteras i den fördjupade översiktsplanen för landsbygden.</i></p>
<p>2.2.2 Hur många bostäder behövs?</p>	
<p>Under avsnitt 1 Befolkningsutveckling och framtidsbild ovan uppskattas att 2400 bostäder måste byggas i kommunen fram till 2035. Med hänsyn till att befolkningsökningen kan gå snabbare, och att den mark som reserveras för bostäder bör inkludera en s.k. planreserv, så kan målet att planlägga mark för 4000 bostäder i hela kommunen vara rimligt.</p> <p>Idag bor cirka en tredjedel av befolkningen i Falu kommun utanför Falu tätort. Centerpartiet menar att planeringsinriktningen måste ta hänsyn till detta. Förutsättningar för att bygga nya bostäder måste finnas även på landsbygden, och en viss del av befolkningsökningen under de kommande 20 åren måste antas ske där.</p> <p>Tätortsfokuseringen i den nuvarande samrådshandlingen blir tyvärr uppenbar när behovet av bostäder sammanfattas med "De kommande 20 åren behöver vi bygga mer än 4000 bostäder i Falu tätort." Vi noterar två saker:</p> <p>1) Det verkliga behovet av bostäder med hänsyn till förväntad befolkningsutveckling är snarare 2500 bostäder till vilket tillkommer en planreserv. Det kan vara rimligt att planera för 4000 nya hushåll i hela kommunen, se avsnitt 1 Befolkningsutveckling och framtidsbild.</p> <p>2) Hela befolkningsökningen kommer inte att lokaliseras till tätorten. Idag bor en tredjedel av Falu kommuns invånare på landsbygden och i kommunens mindre tätorter Bjursås, Enviken, Grycksbo, Sundborn, Svärdsjö och Vika. Det är rimligt att planeringsinriktningen tar hänsyn till detta och planerar för att en del av</p>	<p><i>En planeringsberedskap för att kunna bygga minst 4000 bostäder i tätorten Falun innebär inte att det inte ska vara möjligt att bygga utanför tätorten. Hur och var detta lämpligen sker finns redovisat i Översiktsplan FalunBorlänge och kommer att hanteras mer i detalj i den kommande fördjupade översiktsplanen för landsbygden.</i></p>

<p>befolkningsökning sker där</p> <p>Vi menar att ett rimligt förhållningssätt är att 1000 av de 4000 bostäder som planeras planläggs utanför Falu tätort. Planeringsbehovet i Falu tätort blir då 3000 bostäder.</p>	<p><i>Det finns ingen motsättning mellan att ha en planeringsberedskap för 4000 bostäder i tätorten samtidigt som man har en beredskap för 1000 bostäder i övriga delar av kommunen.</i></p>
<p>2.2.3 Planeringsinriktning antal bostäder och lokalisering</p>	
<p>Med hänvisning till resonemangen i föregående två avsnitt menar Centerpartiet att nya bostäder i första hand ska tillkomma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I anslutning till befintlig bebyggelse. Befintlig infrastruktur och samhällsservice ska utnyttjas. Möjlighet att bygga även på andra platser ska dock finnas. 2. 3000 bostäder i Falu tätort genom försiktig förtätning i centrala Falun och i riktning mot Borlänge. 3. 1000 bostäder Utanför Falu tätort på landsbygden samt i anslutning till kommunens mindre tätorter. <p>Det kan vara nödvändigt att revidera ÖP Falun-Borlänge så att det tydligt framgår att planberedskapen ska omfatta hela kommunen. Centerpartiet anser att målet om utveckling i hela kommunen ska likställas med målet att "städerna ska förtätas, i första hand i stadskärnorna och kring resecentrum". Denna inriktning måste avspeglas i den Fördjupade översiktsplan för Falu tätort som nu ska antas och ska vara en utgångspunkt i arbetet med den fördjupade översiktsplan för landsbygden i Falu kommun som redan har initierats. Centerpartiet anser dock inte att ambitionen att revidera översiktsplanen behöver innebära att processen med den fördjupade översiktsplanen fördröjs.</p>	<p><i>Den största efterfrågan på bostäder i nyproduktion har den senaste decennierna varit i staden och det är där som den största planeringsberedskapen behövs. Detta innebär inte att man inte kan ha en beredskap för 1000 bostäder i övriga delar av kommunen. Detta hanteras i arbetet med fördjupad översiktsplan för landsbygden.</i></p>
<p>2.2.4 Synpunkter på enskilda utpekade platser för bostäder</p>	
<p>Centerpartiet har synpunkter på några av de platser som pekas ut för bostäder. Dessa är överkryssade på kartan i Figur 1 nedan. Det handlar om parkeringarna Städet och Tisken, samt kvarteret Hyttberget.</p> <p>Vi anser inte att bilparkeringarna Tisken och Städet är lämpliga att använda för bostäder eftersom båda dessa parkeringar behövs, och antalet centrumnära inte ska minska. Det finns ett behov av centrumnära avgiftsfri arbetsparkering. Även om det är önskvärt med förtätning för bostäder så är det inte lämpligt att idag planera för bostäder på dessa platser.</p> <p>Även om bostäder byggs i kombination med parkeringshus så visar erfarenheten att det är svårt att motivera att parkeringar i parkeringshus ska vara avgiftsfria. Dessutom tycker många bilister att</p>	<p><i>Miljö och samhällsbyggnadsförvaltningen har ett uppdrag at utreda möjligheterna at bygga bostäder på eller vid Tiskenparkeringen och då med ett bibehållet antal bilplatser. Uppdraget kommer att återredovisas till kommunstyrelsen under 2018.</i></p>

<p>det av olika skäl är svårt att parkera i parkeringshus. Om dessa ytparkeringar görs om till parkeringshus så minskar tillgängligheten för vissa bilister. Se i övrigt avsnitt 3.2 Parkeringar angående synpunkter på parkeringsstrategin.</p> <p>Situationen kan komma att ändras i framtiden på grund av den tekniska utvecklingen eller ändrade resandemönster men Centerpartiet menar att det är bättre att lämna dessa tomter obebyggda under den planeringshorisont som FÖP för Falu tätort omfattar.</p> <p>Kvarteret Hyttberget är idag ett verksamhetsområde för kontor och handel med bygg- och sällanköpsvaror. Områdets läge är visserligen lämpligt för bostäder, men vi menar att det är önskvärt med en blandning av arbetsplatser och bostäder även i Faluns centrala delar varför vi menar att den nuvarande markanvändningen är fortsatt lämplig. Vi anser därför inte att ändamålet ska ändras till bostäder i nuläget</p> <p>(Karta som förtydligar finns i yttrandet)</p>	<p><i>Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet. Verksamheter i kv Hyttberget är viktiga för en blandstad.</i></p>
<p>2.3 Särskilt boende och boende för äldre</p>	
<p>Centerpartiet vill utreda att bygga kombinerade förskolor och vård- och omsorgsboenden, se avsnitt 2.5.</p>	
<p>2.4 Förskolor och skolor</p>	
<p>Centerpartiet vill utreda att bygga kombinerade förskolor och vård- och omsorgsboenden, se avsnitt 2.5.</p>	
<p>2.5 Utred kombinerad förskola och vård- och omsorgsboende</p>	
<p>Boendeplanen fastslår att det behöver byggas ca 90 vård- och omsorgsboenden fram till 2030. Inga lägen pekas ut. I avsnittet "förskolor och skolor" förutses behovet av mellan 19 och 36 nya förskoleavdelningar beroende på barngruppernas storlek. Behoven är mycket omfattande och vi ser att nytänkande behövs.</p> <p>Falu kommun bygger större och större förskolor för att få stordriftsfördelar för att tex kunna ha tillagningskök på plats. Men stordrift är inte enbart positivt.</p> <p>Med stora enheter kommer förskolorna längre ifrån användarna vilket innebär att det blir svårare att ta sig till förskolan utan att använda bil. När många skjutsar barnen med bil blir utsläppen högre, trafiksäkerheten sämre och bullernivåerna högre både i området där förskolan ligger och vid förskolan. Kombinationen av förskola och vård- och omsorgsboende blir intressant för att behålla stordriftsfördelen och samtidigt kunna minska förskolans storlek. Enheter kan placeras tätare samtidigt som stordriftsfördelarna finns kvar.</p>	<p><i>Samrådshandlingen pekar inte ut några nya lägen för förskolor, skolor och särskilda boenden. En tjänstemannagrupp har under 2017 bildats där berörda förvaltningar gemensamt hanterar kommunens lokalförsörjning i ett längre perspektiv. De synpunkter som yttrandet tar upp överensstämmer med de lösningar som gruppen för närvarande diskuterar.</i></p>

<p>Kortare avstånd medför mindre behov av att skjutsa barnen med bil. Till ett vård- och omsorgsboende är trafiken inte lika påtaglig som till en förskola. Sammantaget skulle denna lösning bidra till ökad närhet och minskat bilåkande. Det finns också andra fördelar.</p> <p>Om förskola kombineras med vård- och omsorgsboende så uppstår möjligheten till möten mellan generationer. Förutom gemensamt kök och gemensamma personalutrymmen kan det finnas samlingslokaler som ger möjlighet till social samvaro och umgänge mellan de äldre och förskoleeleverna. De äldre och de yngre kan också dela på delar av utemiljön.</p> <p>Ännu en fördel är att det även borde underlätta att bedriva förskola dygnet runt eftersom köket i ett vård- och omsorgsboende är öppet under en större del av dygnet.</p> <p>Umeå kommun bygger just nu ett gemensamt hus för förskola och vård- och omsorgsboende som beräknas vara klart under 2017. Huddinge kommun antog i november 2016 en detaljplan där det föreslås att ett äldreboende kombineras med en förskola (överklagad till mark- och miljöödomstolen). I Seattle, USA finns sedan i början av 1990-talet en kombinerad förskola och äldreboende med 400 äldre och 125 barn.</p> <p>Just nu tar miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen fram en ny detaljplan på Myran där en del av det planlagda området ger möjlighet till att bygga både förskola och vård- och omsorgsboende. Istället för att bygga en stor förskola eller ett stort vårdboende vill vi med hänvisning de goda exempel som finns från andra orter utreda möjligheten att skapa ett gemensamt hus där möten mellan generationer kan ske</p>	
<p>2.6 Arbetsplatser</p>	
<p>Falun har idag brist på industrimark, detta behov får inte glömmas bort. Det är svårt att hitta lämpliga etableringsplatser så det är viktigt att bevaka att den industrimark som finns faktiskt används för det syftet.</p> <p>I anslutning till Högskolan Dalarnas campus saknas mötesplatser mellan akademi och näringsliv. Många universitet och högskolor omges av innovationsmiljöer där korsbefrukning mellan akademisk forskning och utbildning och företag kan ske. Ett exempel är Teknikdalen i Borlänge, men exemplen är många. I Falun har dock inga sådana miljöer tillkommit sedan högskolan startades vilket är en brist.</p> <p>Ambitionen att utveckla Lugnet som student- och campusområde bör därför inkludera tillskapandet av företagsmiljöer för innovation och utveckling. Vi ser att Myranområdet är lämpligt. Dessa miljöer</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p> <p><i>Utvecklingen av Lugnet som plats för friluftsliv, idrott och utbildning behöver hanteras i en egen utredning. Se även kommentar till LuFABs yttrande.</i></p>

<p>bör ligga i anslutning till högskolan, exempelvis intill E16/Lugnetleden, men även andra platser på Lugnet kan vara intressanta.</p> <p>Vidare instämmer vi i det inte ska etableras nya externa handelsområden. Befintliga handelsområden kan utvecklas vidare men i första hand ska Falun även fortsättningsvis utveckla centrumhandeln.</p>	
<p>3 Hållbara resor och transporter</p>	
<p>3.1 Trafiken i centrum</p>	
<p>Samrådsversionen av FÖP beskriver den hållbara resan som det självklara valet, och utvecklar detta genom att säga "att gå, cykla, åka kollektivt eller välja andra miljöanpassade transportsätt är det självklara valet året om." I ÖP FalunBorlänge står "att bilresorna ska minska och att gående och cyklister ska ges goda och säkra förutsättningar i hela kommunerna." Centerpartiet instämmer i ÖP FalunBorlänges ambition att transportsystemet ska utformas så att det blir effektivt att gå och cykla och att resa med kollektivtrafiken. Detta ska dock inte ske genom att tillgängligheten för bilism försämras. Istället ska tillgängligheten för alla trafikslag, bilism, gång, cykel och kollektivtrafik göras så god som möjligt.</p> <p>Det är troligt att det individuella resandet kommer att fortsätta öka. Samhället fortsätter att förändras i en riktning som gör oss allt mer bilberoende. Det är orimligt att anta att en stor del av befolkningen ska välja ett annat färdssätt än bil om det innebär att deras vardag försvåras väsentligt. Väldigt många är beroende av bilen och för att åstadkomma förändring så krävs förståelse för enskilda människors behov och resvanor.</p> <p>Enligt ÖP FalunBorlänge (s.41) ska markytor föras över från biltrafiken till förmån för gående, cyklister och kollektivtrafik. Det kan vara rätt i vissa lägen men kan inte vara ett systematiskt förhållningssätt. Det finns inget självändamål i att försvåra för biltrafiken. Däremot behövs bra lösningar för gång och cykel. Det blir en avvägning att skapa lösningar som är tillräckligt bra för både biltrafikanter, gångare och cyklister.</p> <p>Falun växer och det finns brister i dagens trafiksituation i centrum som måste tas på allvar. Det är en komplex uppgift att skapa en bra balans mellan trafikslagen. Ett problem är flaskhalsar som skapar köer och en ryckighet i trafikflödet som ökar utsläppen och belastningen på miljön.</p> <p>Den besvärligaste flaskhalsen är i dag den ljusreglerade korsningen Grycksbobanan, Korsnäsvägen och Promenaden. En annan flaskhals är övergångsstället över Korsnäsvägen och infarten till Tiskenparkeringen. Och en tredje övergångsställena vid Holmtorgsrondellen. Här</p>	<p><i>En utvärdering av framkomlighet och trafiksäkerhet i Södra Centrum har gjort under 2017. I utvärderingens slutrapport finns förslag på åtgärder som miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen kommer att påbörja genomförandet av under 2017. Bl a kommer förslaget att ta bort ljussignalen att utredas och konsekvensbeskrivas.</i></p>

<p>behövs det tänkas konstruktivt för att sammantaget förbättra situationen.</p> <p>Från Centerpartiets sida har vi väckt förslag om att leda om trafiken på ett sådant sätt att dagens ljusreglering kan tas bort i fyrvägs korsningen intill Grycksbobanan. Idag blir det rött varje gång en buss kör ut från resecentrum. Om busstrafiken i stället leds ut via Södra stationsgatan så skulle den gata som bussarna idag använder kunna enkelriktas och nuvarande trafiksignaler för fyrvägs korsningen tas bort. Återstår anslutningen norrut till och från Promenaden där olika alternativ finns. En möjlighet skulle vara att enkelrikta Promenaden och leda trafik till Korsnäsvägen via Parkgatan. Dessa förslag illustreras i Figur 2. Här kan det finnas en möjlighet att eliminera mycket av det ryckiga trafikflödet och en stor del av köproblemen i rusningstid. Utöver detta behövs en ny trafiklösning vid korsningen Korsnäsvägen-Regementsvägen, och även där Regementsvägen kommer ut på Lugnetleden. Att bredda Korsnäsvägen löser däremot inte problemen och tar pengar från angelägna investeringar i exempelvis skolor och äldreboenden</p> <p>(Karta som förtydligar resonemanget finns i yttrandet)</p>	
<h3>3.2 Parkeringar</h3>	
<h4>3.2.1 Synpunkter på samrådsdokument Parkeringsstrategi.</h4>	
<p>Åttio procent av de som handlar i stadskärnan är Falubor. Två tredjedelar av dem har tagit sig in till centrum med bil. Endast tio procent uppger att de har rest kollektivt. Handeln i centrum domineras av kvinnor. Detta enligt undersökning från Centrala Stadsrum i februari 2017. Många anser att om de hade möjlighet att välja annat än bil så skulle de göra det, men i dagsläget är det svårt med lågt utbud av busslinjer i många av Faluns orter. Detta framkom av enkätundersökningar som gjordes i Vika och Sundborn under "bussrevolutionen" 2014.</p> <p>Falun växer vilket kommer att innebära fler bilar. Vi motsätter oss därför den inriktning som finns i parkeringsstrategin som går ut på att antalet parkeringsplatser ska minska.</p> <p>Det är viktigt att använda marken rätt. Vi instämmer i att bilparkering på central gatumark i första hand prioriteras för angöring och korttidsärenden, där handelsparkering är den kanske viktigaste prioritet.</p> <p>Centerpartiet ser inte minskad tillgång till arbetsparkering som eftersträvansvärt. De resonemang som förs om minskad tillgång till arbetsparkering bör strykas eller modifieras så att det istället framgår att arbetsparkering behövs och</p>	<p><i>Parkeringsstrategin hanteras lämpligen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås.</i></p>

ska finnas även fortsättningsvis. Resonemangen om att parkering ska ske i första hand på kvartersmark är allt för begränsande.

Gatuparkering behövs även i framtiden för handel, boende och arbete. Nya parkeringar ska kunna tillkomma och eftersom tillgången till mark är begränsad så ska tex snedparkeringar på gatumark kunna övervägas för att öka antalet parkeringsplatser.

På sidan 4 uppges att förändrade resvanor är en förutsättning för att uppnå målet om attraktivitet och hållbarhet. Centerpartiet menar att förbättrad tillgänglighet för andra färdmedel än bil är eftersträvansvärt. Det förutsätter dock inte minskad tillgänglighet med bil, vi är över huvud taget inte positiva till att använda minskad tillgänglighet för bil som styrmedel. Däremot kan anpassning av trafikmiljön för att möjliggöra förbättrad tillgänglighet för exempelvis cyklisterna vara positivt.

Om människors resvanor ska kunna ändras så måste kommunen skapa förutsättningar och inte försöka påtvinga förändringar. Parkeringsstrategin som den är utformad nu kommer att öka gapet mellan Falu tätort och landsbygd. Centerpartiet är positivt till mobility management och anser att man genom att stimulans och ökad kunskap om Falubornas behov kan ge förutsättningarna till förändrade resvanor. Det innebär att vi gärna ser en ökning av miljövänligare transportslag, som kollektivtrafik och cykel genom att förutsättningarna förbättras för dessa trafikslag. Det förutsätter dock inte att förutsättningarna för bilism ska försämrats.

Angående minskad bilparkeringstillgång vid arbetsplatser, sid 4: "Parkering för arbetstagare bör däremot inte prioriteras vid arbetsplatser utan arbetstagare ska uppmuntras att använda andra färdmedel." Vi anser inte att det är kommunens uppgift att avgöra vilket färdmedel som är mest lämpligt för människor. Vi vill skapa bra förutsättningar så att människor själva väljer andra alternativ. Vi vill att denna mening stryks och att även efterföljande resonemang som bygger på tanken att bilparkering för arbetstagare ska minskas stryks.

Vi är negativa till att Tisken och Städet avgiftsbeläggs. Vi föreslår istället att tidsbegränsad avgiftsfri parkering införs på delar av Tiskenparkeringen närmast gångtunneln mot centrum för att öka tillgången till parkering för handel och ärenden. Huvuddelen av parkeringen bör även fortsättningsvis medge avgiftsfri arbetsparkering. En arbetsparkering bör ha rimliga gångavstånd till arbetsplatsen. Blir det längre avstånd än 4-5 minuter så finns risk att företaget flyttar.

Ytterligare en möjlighet kan vara att införa någon form av tidsbegränsning på hela Tisken för att

förhindra långtidsparkering för tågresenärer.

I förslag till åtgärd står bland annat att kommunen ska verka som förebild genom att minska antalet p-platser. Detta är inte att agera förebild utan snarare att agera repressivt. Om kommunen på riktigt ska verka som förebild så måste andra förutsättningar ges. Kollektivtrafik och cykel är inte fullgoda alternativ för många människor. För vissa kan dessa alternativ fungera. Då kan goda incitament hjälpa, som exempelvis subventionerat busskort för den som lämnar bilen på en pendlarparkering.

Angående resonemangen om genomsnittlig beläggning på parkeringsplatser. Vi menar att det är orealistiskt att den genomsnittliga beläggningen på parkeringar ska vara 80-90% sett över dygnets alla timmar. Behovet av parkering är avsevärt större under dagtid på grund av inresande från övriga kommunen och pendlare och besökare från andra kommuner. Målet att uppnå en genomsnittlig beläggning på 80-90% bör strykas och ersättas med ett beläggningsmål på 80-90% för parkering under arbetstid kl 08-17. Övrig tid krävs inget beläggningsmål då det är beläggningen under de timmar då antalet besökare till centrum är störst som ska styra dimensioneringen.

Detta hindrar inte att möjligheter till samnyttjande tas tillvara. Parkering som används för arbete och handel dagtid kan lämpa sig för boendeparkering efter arbetsdagens slut.

Vi stöder också att andra insatser görs för att öka beläggning där beläggningsgraden är låg. Den digitala skyltningen är viktig att jobba vidare med för att öka beläggningsgraden och minska söktrafiken. För att ytterligare minska söktrafik så kan andra digitala hjälpmedel som exempelvis appar hjälpa bilisterna att hitta parkering och göra det enkelt att betala. Parkeringshusen ska vara trygga och attraktiva. Vi stöder också att plan- och bygglovsprocessen möjliggör åtgärder som Bilparkeringsköp och Gröna bilparkeringsköp.

Avsnitt Bilparkeringskostnader, sid 12. Vi motsätter oss att använda parkeringskostnader som argument för högre parkeringsavgifter eller minskad tillgång till parkering. God tillgång till bilparkering är nödvändigt för kommunens attraktivitet och medborgarservice. Detta är inte att betrakta som oönskad subventionering.

En kommun subventionerar många saker för att bidra till ett levande samhälle. Till dem hör exempelvis kollektivtrafik som i genomsnitt bara finansieras till ca 25% genom biljettintäkter. Falu kommun ska inte systematiskt arbeta för att minska tillgången till bra parkering med argumentet att den är subventionerad, lika lite som vi arbetar för att minska tillgången till kollektivtrafik bara för att den är subventionerad.

<p>Under rubriken 2.3 Ökning av hållbart resande så beskrivs "Hela resan"-perspektivet. Detta är en viktig del i strategin men här finns en brist i att FÖP tätort och landsbygd inte görs synkroniserat. Om man förändrar förutsättningarna i tätorten så måste det synkas med pendlarparkering i ytterområdena, och därför är pendlarparkering inte endast en fråga för FÖP landsbygd. Pendlarparkeringarna kommer att behöva olika tekniska lösningar för att göras som ett attraktivt alternativ för "Hela resan", exempelvis uttag för motorvärmare och laddstolpar.</p> <p>Sid 15, vi är frågande inför resonemanget "För att öka kollektivtrafikens konkurrenskraft är det viktigt att parkeringen inte blir så lättillgänglig att man främst av det skälet väljer bilen före andra transportmedel." Andemeningen i detta stycke är att bilparkering inte ska vara allt för attraktiv för att på så sätt gynna kollektivtrafik. Ett sådant förhållningssätt kan inte accepteras.</p> <p>Centerpartiet anser att Parkeringsstrategin måste skrivas om så att den inte driver på en utveckling som gör det svårare att leva och bo i kommunen. Falu kommun ska jobba lösningsorienterat för att ge förutsättningar för människor att välja mer hållbara resor. Man behöver också förstå att på den stora yta som Falu kommuns yta täcker så finns där många vars enda alternativ även i fortsättningen kommer att vara bil. Parkeringsstrategin måste ta hänsyn till dessa människor.</p>	
<h3>3.3 Fördjupning Korsnäsavägen</h3>	
<p>Centerpartiet ställer sig positiv till utbyggnaden av huvudcykelstråket mellan Stennäset och Hosjö, som medför ombyggnad av Korsnäsavägen. Dock anser vi att det finns andra prioriteringar att göra först, som att lösa situationen med Korsnäsavägen kring Resecentrum i enlighet med våra synpunkter under avsnitt 3.1 Trafiken i centrum.</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsavägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Miljöpartiet</p>	
<p>BAKGRUND</p>	
<p>Falu kommun har länge saknat en aktuell fördjupad översiktsplan (FÖP) för Falu tätort. Det har medfört att detaljplaner inte har kunnat behandlas med tillräcklig hänsyn till helheten. Därför är det mycket välkommet att ett förslag till FÖP för Falu tätort nu finns i samrådsversion för yttrande från alla intresserade. Det är ett imponerande arbete som Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, under vägledning av kommunstyrelsens utvecklingsutskott, nu presenterar. Både materialet i sig och sättet som det presenteras på är nydanande. Det nya sättet att presentera materialet på, har inneburit en mycket stor arbetsinsats. Det tolkar vi som anledningen till att det saknas ett samlat dokument, som innehåller avvägning mellan de många olika intressen som analyseras i det rika materialet. Frånvaron av samlat dokument att ta ställning till gör att arbetet som följer efter samråd tidens slut måste omfatta syntesen av</p>	<p><i>Utställningsversionen kommer att innehålla en sammanvägd markanvändningskarta.</i></p>

<p>alla inkomna synpunkter till just detta samlade dokument, en betydligt mer omfattande och mer grannliga uppgift än det traditionella ställningstagandet till ändringsförslag! Vårt yttrande innehåller endast synpunkter på delar av materialet, tiden har varit begränsande även för oss.</p>	
<p>SYNPUNKTER</p>	
<p>Bo och leva</p>	
<p>Falun och omvärlden</p> <p>Vi ser klimatförändringarna som en mycket viktig aspekt att ta hänsyn till vid samhällsplanering. Klimatförändringarna är redan här med alltmer instabilt och oberäkneligt väder och temperaturskiftningar som följd. Högsta prioritet i planeringen av Falu tätort bör vara att skapa förutsättningar att leva hållbart, d.v.s. minska utsläppen av växthusgaser och andra miljöfarliga ämnen samt använda förnybar energi etc. Vi bör bidra så mycket vi kan till att stävja klimatförändringarna Vi behöver även prioritera att säkra människors basala behov såsom mat, värme och sociala kontakter när grunden för vår försörjning – det hittills stabila klimatet – blir alltmer instabilt och oberäkneligt. Det är vår övergripande inställning till planeringsinriktning i FÖP:en.</p>	
<p>Den attraktiva staden</p> <p>Vi stödjer inriktningen att bygga en blandad stad avseende funktioner, socialt och estetiskt samt att sträva efter att minska transportbehov genom att bygga tätt. Vi vill emellertid understryka att sociala aspekter såsom plats för barn att leka på och gröna platser för rekreation och sociala möten inte får prioriteras bort vid förtätning.</p> <p>I staden så ska planteringar främja bin och humlor. Träd och buskar får gärna erbjuda stadens invånare bär och frukt. Att fruktträd och bärbuskar finns tillgängliga för medborgarna har också ett pedagogiskt syfte, då kunskapen om naturen behöver ökas. Det kan även påverka inställningen till att vara rädd om miljöerna i staden. Stadsodling ska vara en möjlighet på flera olika platser i staden.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Struktur och samband</p> <p>Vi förordar en utveckling mot flera mindre centrum, strategiskt placerade och utvecklade. Vi har idag ”Falun centrum” runt Holmtorget, Stora torget, Åsgatan, Slaggatan osv. Vi ser helst att mindre centrum eller mötesplatser utvecklas på flera ställen i staden enligt det som finns beskrivet i samrådsförslaget och som också har diskuterats livligt under samrådsmötena i KSU.</p> <p>Vi föredrar att mötesplatserna utvecklas spritt över hela tätorten så att alla bostadsområden får mötespunkter och service så nära hemmen som möjligt. Detta för att minska transportbehoven och</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>stärka lokalsamhällena runt om i tätorten.</p> <p>Vi ser gärna att de enklare närcentra/mötesplatser som är strategiskt placerade bör utformas som torgmiljö. Dessa miljöer/platser ska även kunna erbjuda nära service, mindre handel, skolor, förskolor, restauranger, caféer mm. Det innebär att det kommer att behövas planeras för fler möjligheter till arbetsplatser i dessa punkter. Vid dessa mindre centrum ska även kollektivtrafiken och cykelbanor ansluta/angöra. P-platser där bilen kan ställas för att kliva på bussen bör finnas i anslutning till dessa centrum. Även cyklar bör ha takförsedda cykelparkeringar där för cyklande bussresenärer.</p> <p>Vad gäller ån mellan Varpan till Runn skulle vi gärna se utredningar kring vattenkvaliteten och hur den kan förbättras. Det vore roligt om det exempelvis åter skulle kunna bli möjligt att öppna en kommunal badplats vid Kålgårdsparken.</p>	
<p>Bostäder</p> <p>Miljöpartiet de gröna i Falun tycker att flertalet de föreslagna områdena för nya bostäder är bra. De bör naturligtvis utredas närmare.</p> <p>Vi anser att strandskyddet ska värnas och vi ska inte bygga på vattnet.</p> <p>Bostäderna ska byggas så de utnyttjar landskapets variationer. Det är viktigt att tänka på solinstrålning för solceller och solvärme.</p> <p>Vi vill gärna att planeringen ger förutsättningar för att några bostadsområden utvecklas mot mer kooperativa lösningar. Något eller några av dem bör vara lämpliga för ekobyliknande hyresområden där gemensamma ytor finns avsatta för tillsammansodling, kanske plats för ett snickeri eller hönshus? Områden där gemenskap kan odlas och utvecklas runt skapandet av det egna området. Det kräver naturligtvis att marken är lämplig för odling i dessa områden.</p> <p>I förslaget är det flera "rena" villaområden. Miljöpartiet förordar att det ska vara mer blandade boende, liksom ÖP anger. Några eller något flerfamiljs hus bör få plats i alla föreslagna villaområden.</p> <p>Vi ser behovet av ett estetiskt råd både när det gäller utformning av bostadsområden såväl som för industriområden. Byggnader och områden ska vara smarta, snygga och energisnåla. Vi ser mycket positivt på passivhus och plusenergihus.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
<p>Förskolor och skolor</p> <p>En viktig del i arbetet för social hållbarhet är att barn från olika samhällsgrupper får tillfälle att mötas och lära känna varandra i trivsamma förskole- och skolmiljöer. Att det ges tillräckligt med plats för</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>förskolor och skolor i Falu tätort och att de lokaliseras med hänsyn till de aspekter som tas upp i förslaget till FÖP:en, såsom att de ska ha god tillgång till bra utemiljöer och naturområden och gärna ligga nära flera bostadsområden, tycker vi i Miljöpartiet de gröna är mycket viktigt.</p> <p>Barn- och utbildningsförvaltningen har tagit fram riktlinjer för utformning av förskole- och skolgårdar. Vi tycker att det är bra om dessa riktlinjer kan ingå som en del i planeringsunderlaget av nya förskolor och skolor. Vi vill även understryka de sociala fördelarna med att förskolor och skolor placeras så att det inom de geografiska upptagningsområdena finns bostäder i olika upplåtelseformer.</p> <p>Samtidigt som nya bostadsområden planeras, ska även skolor och förskolor planeras.</p> <p>Det är viktigt att barn och unga ska kunna gå och/eller cykla till skolan utan risker i trafiken. I allra största mån ska skolornas närområde vara bilfria. Om de inte kan vara bilfria så ska de vara lågfartsområden.</p> <p>I planen ska mark tillräckligt mycket mark reserveras för att det ska finnas utrymme för att bygga alla de förskolor som kan komma att behövas för att klara Skolverkets rekommendationer. Vi vill att det i samhällsplaneringen tas höjd för att bygga så många förskoleavdelningar som behövs för att kunna minska grupperna enligt dessa rekommendationer. Det innebär att det inte räcker att räkna upp behovet enligt demografiska prognoser, hänsyn måste också tas till ambitionen att faktiskt ge utrymme för minskade barngrupper. Vi ser det som ett mycket angeläget område. Tillgång till bra lokaler måste säkras i samhällsplaneringen.</p>	
<p>Särskilt boende och boende för äldre</p> <p>Särskilt boende och boende för äldre behöver byggas ut. Dessa boende bör även planeras innanför ”Inre ringen” där det är liv och rörelse. Placeringen innebär nära till centrum vilket äldre är i behov av. Många äldre har slutat/klarar inte att köra bil och det är krångligt att ta med rollator/rullstol på bussen. (Posten-parkeringen är perfekt för detta).</p> <p>Bygg gärna åldersintegrerat för att underlätta möten mellan yngre och äldre personer, exempelvis boende för äldre i närheten av eller integrerat med förskolor och skolor. Se gärna exempel i Borlänge, Mats Knutsgårdarna!</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
<p>Idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter</p> <p>Vi tycker att det är bra att det finns ett stort antal fritidsanläggningar inom Falu tätort och månar framförallt om falubornas tillgång till anläggningar för vardagsmotion och rekreation. Vi vill prioritera tillgången till gröna rekreationsområden såsom parker, naturreservat och naturbadplatser. Vi vill även att faluborna ska ha god tillgänglighet till</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

lekplatser, motionsspår och sociala mötesplatser. Det är viktigt för folkhälsan.	
Fördjupning Södra Vällan Vi vill återigen poängtera strandskyddet.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Höga hus Vi är positiva till att bygga höga hus där utredningar visar att det skulle passa. Höga hus ger möjlighet till just de förtätningar som är önskvärda ur flera miljöskäl utan att gröna ytor behöver tas i anspråk. Att ha fin utsikt från en våning högt upp kan vara en aspekt som höjer livskvaliteten, speciellt för människor som har svårt att ta sig ut och vistas mycket inomhus i sitt hem	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Grönska och vatten	
Det mest nydanande i arbetet med FÖPen är att ekosystemtjänster, som ju finns med som område 2.7 i Miljöprogram 2020 för Falu kommun, nu har kommit med. Vi vill att detta arbete ska få hög prioritet och att det ska tas stor hänsyn till hur ekosystemtjänster kan gynna livsmiljön i Falu tätort i den fortsatta planeringen. Ett exempel är att Falun är en stad med ovanligt lite grönska i stadskärnan. Det nya årummet kommer att bli grönare, men fler delar av staden behöver flera träd, både av trivsel- och miljöskäl. Vi vill också betona vikten av allmänhetens tillgång till stränder. Strandskyddet ska bevaras så långt möjligt. I alla hyresområden vill vi se möjligheter för de boende att odla. Flera platser i mer tätbebyggda områden bör erbjuda odlingsmöjligheter som t ex odlingslådor. Vi menar att färre ytor ska vara helt hårdgjorda för att underlätta hantering av dagvatten genom att korta kretsloppet. Detta skapas genom flera och större grönytor vilket också skapar en trivsammare stad. Under avsnittet ”den attraktiva staden” har vi beskrivit ytterligare gröna förbättringar för att höja attraktiviteten, även för små invånare som humlor och bin!	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Hållbara resor och transporter	
Gång och cykel Vi är positiva till planeringsinriktningen att prioritera oskyddade trafikanter innanför inre ringen och vill att de föreslagna åtgärderna i cykelplanen för Falu kommun genomförs så fort som möjligt. Vi är vidare positiva till de föreslagna nya planskilda korsningarna och tycker att det är viktigt att vägar för gång- och cykeltrafik ska vara lockande, vilket kräver att de är gena och inte innehåller onödiga backar. Den traditionella prioriteringen av biltrafiken	<i>Synpunkten noteras.</i>

<p>i dessa avseenden måste ändras!</p> <p>Korsnäsvägen mellan Holmtorget och Resecentrum har bristande trafiksäkerhet. För att förbättra trafiksituationen föreslår vi en återgång till den ursprungliga planen, att området blir gångfartsområde, vilket kräver fartdämpande åtgärder. Genomfarten till Tiskenparkeringen kan också behövas stängas av för biltrafik. Eventuellt skulle området först kunna bli gångfartsområde, för att utvärdera om olyckorna minskar. Om det visar sig behövas kan man i ett andra steg stänga av genomfarten in till Tiskenparkeringen.</p> <p>Gång och cykelvägar bör vara väl åtskilda.</p>	<p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p>
<p>Åka buss</p> <p>Vi tror att ett tidsdifferentierat avgiftssystem med låg eller ingen avgift under lågtrafiktider skulle kunna få fler att åka buss, exempelvis pensionärer och föräldralediga.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Bil</p> <p>Vi vill att åtgärder för att förbättra trafiksäkerheten i staden prioriteras, särskilt där oskyddade trafikanter och bilister möts. Vi förordar allmänt utredningar runt flera lågfartsområden och särskilt inom inre ringen.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Parkering</p> <p>Vi är positiva till utbyggnad av infarts/pendlarparkeringar på de föreslagna platserna. Vi tror också att ett cykellänesystem med cykelparkeringar vid infartsparkeringarna skulle underlätta för de som parkerar där att ta sig vidare i staden på ett snabbt smidigt och hållbart sätt. Det finns även idéer om att en betald parkeringsbiljett skulle kunna fungera som giltig bussbiljett, för att underlätta hållbart resande.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Godstrafik</p> <p>Vi är positiva till att en godstrafikplan arbetas fram och vill att särskild vikt läggs vid att förhindra tung trafik i bostadsområden.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Nya utformning av Korsnäsvägen</p> <p>MP i Falun tillstyrker förslaget förändring av Korsnäsvägen. Det erbjuder möjlighet att till måttlig ombyggnadskostnad och sänkta underhållskostnader skapa ett huvudcykelstråk och därmed avsevärt förbättra framkomligheten för cyklister och samtidigt förvandla Korsnäsvägen från barriär mellan stadsdelar till en betydligt trivsammare och mindre avskiljande huvudgata. Trädplanteringarna spelar här en viktig roll. Vi förordar alléalternativet, som understryker sambandet mellan centrum och de östra stadsdelarna.</p> <p>Vi vill understryka behovet av planskilda passager för gående och cyklister, som det talas om på ett ännu inte så preciserat sätt i planen.</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>

<p>De nya rondellerna välkomnas, särskilt den vid trafikplats Surbrunn som kommer att förbättra trafikföringen avsevärt. Dock önskar vi att möjligheten studeras till en anslutning som så nära som möjligt följer nuvarande påfart norrifrån vid Surbrunn. På sätt skulle man inte behöva ta lika mycket grönområde i anspråk.</p>	
<p>Förslag till parkeringsstrategi</p> <p>Samrådsdokumentet med förslag till parkeringsstrategi är ett dokument som ger en rad förslag på vägledande principer för hur många P-platser som behövs, var de ska finnas och hur användningen ska styras. Även förslag på åtgärder ges. Allt är baserat på kommunens grundläggande styrdokument, framförallt de tre hållbarhetsprogrammen och översiktsplanen för Falun-Borlänge, Förslaget är extremt väl genomarbetat, väl tänkt och väl skrivet. Om det tillämpas kommer det att bidra till att utvecklas i en hållbarare riktning i alla tre dimensionerna.</p> <p>Särskilt vill vi peka på "Gångavstånd från kollektivtrafikhållplats ska vara ungefär lika långt eller kortare än till en gemensam parkeringsanläggning. Detta gäller först och främst i centrala Falun." Det bör inte vara besvärligare att ta bussen än att ta bilen!</p> <p>Vi vill också betona "Kommunen verkar för att synliggöra den verkliga kostnaden för en bilparkeringsplats. Detta för att på sikt minska behovet av att anlägga nya parkeringsplatser och ge incitament till billigare och mer hållbara lösningar." Det finns i debatten en föreställning att det inte kostar något för kommunen att tillhandahålla P-platser. Detta är naturligtvis inte sant och det är nödvändigt att medvetenheten ökar, så att beslut kan fattas på rationella grunder.</p> <p>Och till sist är "Kommunen använder aktivt avgift, tidsbegränsning och utbud av parkeringsplatser som styrmedel i stadsplaneringen." grundläggande. Alla dessa styrmedel behövs om utbudet ska bli väl anpassat till både handelns behov av lediga platser för sina kunder, behov av boendeparkering och arbetsplatsparkering, allt med hänsyn till det övergripande målet att ändra resandemönster i hållbarare riktning. Det går inte att styra genom att heja på i alla riktningar!</p> <p>Vi vill också påpeka att avsättning av mark till p-platser för bilpoolsbilar, avsevärt skulle underlätta och medverka till att fler använde bilpool istället för egen bil.</p>	<p><i>Parkeringsstrategin hanteras lämpligen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås.</i></p>
<p>Kulturmiljöanalys och världsarv</p>	
<p>Vi ser gärna att Gruvområdet utvecklas och bevaras. Falu stad bör bevara och utveckla sin prägel av trästad.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Hänsyn och risker	
<p>Med hänsyn till översvämningsrisker bör bostäder planeras och byggas så att riskerna minimeras.</p> <p>Falu kommun bör arbeta förebyggande med områden med hög risk för viltolyckor, som utefter leden som gränsar mot Jungfruberget/Hökviken och reservatet. Där bör kommunikation med Trafikverket hållas, för att sätta upp viltstängsel eller göra andra lämpliga åtgärder för att minska viltolyckorna.</p>	<i>Synpunkten noteras.</i>
Lugnet	
<p>Vi ser gärna att Lugnet utvecklas mer som cykel-, och rekreationsområde för allmänheten.</p>	<i>Synpunkten noteras.</i>
Moderaterna	
Inledning	
<p>Samrådet har formen av en mycket ambitiös nätbaserad medborgardialog. Tyvärr har de höga ambitionerna lett till en oerhört omfattande och svåröverskådlig textmassa. Det är nästan omöjligt att sätta sig in i materialet, vilket gör det lika omöjligt att avge genomtänkta synpunkter på det. Risken är uppenbar att allmänheten trots de goda intentionerna snarast avskräcks från att delta i samrådet. Risken är också mycket stor att ställningstaganden i materialet "slinker igenom" trots att allmänheten är emot dem, helt enkelt för att materialet är så omfattande.</p> <p>Hela samrådet är dessutom tendensiöst och vinklat. De frågor som medborgarna ombeds svara på är genomgående utformade så att man ska svara på om förslaget skulle vara bra eller dåligt för de 2% cykeltransporter. Inga frågor ställs om hur det skulle påverka människors liv och möjligheter i stort. Förslaget att folk i fortsättningen ska åka spark från Norslund till centrum framställs på fullt allvar.</p> <p>Vackra ord om ett levande och attraktivt centrum motsägs av förslag på åtgärder som kommer att leda till motsatsen. Alla vill ha många butiker och restauranger, och mycket folk på stans gator. Detta är dock inte förenligt med planens ambitioner i övrigt att hindra kunderna från att ta sig till centrum. Ett orimligt stort fokus läggs på gående och cyklister som enligt kommunens egen statistik tillsammans utgör 3% av trafiken. De 78% som tar sig fram med bil vill man helst inte ha i stan vilket givetvis medför en dramatisk minskning av underlaget för de verksamheter man säger sig vilja ha mer av. Inget centrum överlever en sådan strypsnara.</p> <p>Parallellt med det pågående arbetet med den fördjupade översiktsplanen pågår ett genomförande av den cykelplan som antogs för några år sedan. Detta förhindrar möjligheterna att få till en välfungerande samhällsplanering. Den enda möjliga utformningen av den fördjupade översiktsplanen blir den som bygger på cykelplanen, vilket vore</p>	<p><i>Tanken har varit att med ett webb-baserat samråd nå fler medborgare än genom ett traditionellt utställningsförfarande. Det är dock omöjligt att säga om det kommit in fler eller färre yttrande än om kommunen valt en traditionell utställning. Sammanlagt har 130 yttrande inkommit från allmänheten vilket ändå tyder på ett stort intresse för frågorna.</i></p> <p><i>Samrådsförslaget bygger på, och utgör preciseringar av, de strategier för mark- och vattenanvändningen samt planeringsinriktningar och rekommendationer som finns i Översiktsplan FalunBorlänge, antagen av kommunfullmäktige 2014. Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>förödande för Falun. Istället för att låta hela samhällsplaneringen utgå från de 2% av trafiken som utgörs av cyklisterna måste perspektivet vändas. Cykelplanerna måste anpassas till samhällsplaneringen i stort, inte överordnas den.</p> <p>Genomförandet av cykelplanerna måste därför avbrytas tills en ny fördjupad översiktsplan antagits. Om det ska finnas ett cykelstråk längs med stora torget ska det gå på motsatt sida, Kristinegatan och inte Falugatan.</p> <p>Cykling är det farligaste sättet att förflytta sig, och det beror inte på konflikter med biltrafiken. Enligt Faluns statistik är mer än 70% singelolyckor. En undersökning i Stockholm visar att de dominerande olyckorna är cyklisterna som kör på varandra eller kör på fotgängare. Jämför man cykel med bil i Falun inträffar det fyra gånger så många dödsolyckor per kilometer med cykel, tre gånger så många svåra olycksfall och nästan fem gånger så många lindriga olycksfall. Då ingår ändå bara polisrapporterade olyckor, det verkliga antalet torde därför vara betydligt högre.</p>	
Trafik och parkering	
<p>Enligt den antagna visionen för Falun ska målet vara Ett större Falun, och alla åtgärder som vidtas ska vara till nytta för Faluborna.</p> <p>Samrådsdokumentet ger uttryck för motsatsen.</p> <p>Utgångspunkten för samhällsplaneringen måste vara långsiktighet. De investeringar som görs i byggnader, gator, parkeringar och andra anläggningar ska vi leva med i decennier framåt. Vi vet enligt en VTI utredning från 2010 att endast 1 % av transportarbetet i Falun sker till fots och 2% per cykel. Buss står för 11%. Dessa sammanlagt 14% är helt styrande för de rödgrönas planering trots att bilen står för hela 78%. Detta är uppenbart orimligt.</p> <p>Elfordon är nu på stark frammarsch. De är helt, eller i det närmaste, utsläppsfria i stadstrafiken. Det finns alltså inga hållbarhets skäl att begränsa den framtida biltrafiken. Dessa fordon är tämligen dyra i inköp, men extremt billiga att köra. Allting talar därmed för att bilåkandet kommer att öka kraftigt, även utan den pågående folkökningen. Samhällsplaneringen behöver alltså innehålla ökad kapacitet för både biltrafik och parkering eftersom både folkökningen och den nya fordonstekniken kommer att leda till ökad biltrafik, och detta utan att det uppstår några utsläppsproblem. Kapaciteten på väg- och gatunätet måste vara dimensionerat för högtrafik. Åtgärder för ökad kapacitet saknas dock i förslaget till fördjupad översiktsplan vilket är en avgörande brist.</p> <p>Korsnäsvägen genom centrum måste få tillbaka sin kapacitet, dvs två genomgående körfält i vardera riktningen längs hela Korsnäsvägens sträckning. Gatorna mellan Gruvgatan och Nybrogatan behöver</p>	<p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna</i></p>

vara öppna för att fördela trafiken på ett bra sätt. Östra Hamngatan och Falugatan ska vara gångfartsområden som är öppna för biltrafik. På dessa gator ska finnas parkering enligt kommunfullmäktiges beslut.

Korsnäs vägen mellan Norslund och Regementsvägen ska behålla sin nuvarande bredd och förses med dubbelriktade på- och avfarter där det idag är enkelriktat. På så sätt blir det möjligt att flytta det mesta av buss- och biltrafiken från den kraftigt överbelastade Kungsgårdsvägen till Korsnäs vägen. Därmed kan det nuvarande cykelstråket Sockenvägen/Korsnäs vägen - Kungsgårdsvägen - Regementet utvecklas till ett ännu bättre cykelstråk. Till skillnad mot det föreslagna stråket där Korsnäs vägen idag går skulle ett sådant stråk vara möjligt att använda för dem som bor längs med det. Det i samrådet föreslagna stråket går ju inte att komma på och av.

Trafikmatningen till det nya bostadsområdet vid Surbrunn ska vändas mot regementsområdet så att den trafiken inte belastar Kungsgårdsvägen.

Rödbro ska bebyggas utifrån gällande detaljplan, dvs med centrumändamål såsom parkering, butiker, kanske en saluhall, resandeservice mm. P-husdelens närhet till resecentrum och knutpunkten möjliggör bekväm omstigning mellan bil- och kollektivtrafik. En sådan byggnad skulle dessutom knyta ihop resecentrum med centrum i övrigt, till skillnad mot en kontorsbyggnad som i stället skulle bli en barriär.

Översiktsplanen bör möjliggöra ett nytt p-hus längs banvallen på del av kulturhusets parkering. Det skulle kunna ersätta bortfallet om Åhlenshuset förses med bostäder på taket, men också kunna ge ett tillskott i anslutning till centrum i allmänhet.

Parkeringar är liksom tex gator och skolor allmänna nyttigheter som inte själva täcker sina kostnader men som är helt nödvändiga för att samhället ska fungera. Förslaget att ta bort parkeringar för att de inte påstås vara lönsamma är ungefär lika begåvat som att ta bort alla gator som inte är avgiftsfinansierade. Utan god tillgång till, och hög kapacitet på, både gator och parkeringar kvävs en stad. Den kommer med tiden att fungera allt sämre och så småningom krympa, dvs raka motsatsen mot den antagna visionen.

Dokumentet präglas av den helt realistiska utgångspunkten att om kommunen gör det riktigt svårt för människor att använda bil kommer ändå allting att vara som förut, med den enda skillnaden att alla i stället cyklar och åker buss. Verkligheten är i stället att människor väljer att åka någon annanstans, tex Norra Backa och Kupolen i Borlänge. Resultatet blir ett utarmat Falu centrum och kraftigt ökade utsläpp på grund av ett ökat bilresande. Borlänge centrum utgör ett målande exempel. Det var en gång Dalarnas klart ledande

kommer att genomföras med början 2018.

Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.

I pågående detaljplanearbete prövas möjligheterna att även ha bostäder i kvarteret. Detta har hittills visat sig vara ett villkor för att få intressenter.

Synpunkten beaktas i det fortsatta planarbetet.

centrum. Så stängdes biltrafiken av, kunderna försvann, butikerna flyttade. Trots att trafiken nu är tillåten igen har inte butikerna kommit tillbaka, och numera måste även de som bor i Borlänge centrum åka för att kunna handla. Inte ens de kan längre promenera för att uträtta sina ärenden. Vi motsätter oss starkt en sådan utveckling i Falun!

Över huvud taget präglas texter och analyser av ett perspektiv där Falun är en isolerad ö utan koppling till världen runt omkring. Man tar inte hänsyn till att Faluns invånare kan välja att åka (eller flytta) till andra orter för att enklare få tillgång till den service man behöver. Inte heller tar man hänsyn till att servicen i Falun är beroende av kunder från andra orter, annars försämras den eller upphör vilket naturligtvis drabbar Faluborna. Falun är omgivet av mindre orter, Säter, Gagnef, Rättvik, Leksand, Hedemora, Hofors och Sandviken. Historiskt har deras invånare åkt till Falun när utbudet på hemorten inte har räckt till, och det har varit en väsentlig del av kundunderlaget för verksamheter i Falun. Väljer de att i stället åka till Valbo, Gävle eller Borlänge drabbar det Faluns invånare. Det finns en naiv tro hos majoriteten i Falun att samhällsplaneringen inte påverkar samhället annat än estetiskt.

Dokumentet präglas av den förlegade inställningen att färre bilar i centrum skulle vara mer hållbart. Detta är fel på två sätt. Dels blir bilarna renare och renare, och helt utsläppsfria fordon har börjat komma ut på marknaden. Dels innebär styrningen bort från Falu centrum att folk i stället åker längre sträckor till andra platser vilket är mindre hållbart.

Det finns ett underliggande synsätt att det skulle vara kommunens uppgift att uppfostra medborgarna, ta dem i örat och leda dem i en kontraproduktiv riktning mot en överspelad vision om hållbarhet. I stället anser vi att kommunen ska stå fast vid sin vision att vara till nytta för Faluborna. Så kallade hållbarhetsåtgärder ska vara grundade på verkligheten, inte på gamla fördomar om bilismens fördärvlighet.

Parkeringar

Parkeringar är nödvändiga, nyttiga och i allmänhet samhällsekonomiskt lönsamma, precis som gator och vägar. Brist på parkeringar förhindrar inte bara tillväxt (Ett större Falun) utan kan också leda till att vi inte ens kan behålla det vi har idag. Fler parkeringar är nödvändiga för att uppfylla visionens mål om "Ett större Falun" och "Till nytta för Faluborna".

Parkeringar ska vara lättillgängliga, lätta att hitta till även för den som inte är bosatt i Falu tätort, och ligga i anslutning till olika typer av målpunkter. P-hus på del av Rödbro och på del av kulturhusets parkering uppfyller kraven. Det bör utredas om Posten- och Tiskenparkeringarna skulle kunna

Synpunkterna noteras.

<p>byggas ut på höjden.</p> <p>Ändrade köpvanor kan komma att leda till att varje kund handlar mindre i traditionella butiker. Det innebär att antalet kunder i Falu centrum måste öka för att vi ska kunna bibehålla ett levande centrum. Även denna förändring ställer alltså krav på högre kapacitet på gator och parkeringar.</p> <p>Kapaciteten på parkeringarna måste svara mot behovet vid maxbelastning, genomsnittssiffror är inte relevanta. (Vem skulle påstå att vi har överkapacitet på skollokaler för att de bara används ca 20% av årets timmar?)</p>	
<p>Busshållplatser</p>	
<p>En mycket viktig faktor för kollektivtrafikens attraktivitet är att hållplatserna finns på rätt platser. Sedan bussarna flyttades från Falugatan till knutpunkten är så inte fallet. Vi har tidigare lämnat förslag till nya hållplatslägen som majoriteten ignorerat. Vi anser dock att det bör anläggas stopp åtminstone på eller vid Falugatan, Fisktorget och Kristine kyrka.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
<p>Boende</p>	
<p>Vi anser det vara viktigt att hålla fast vid att bostadsområden helst ska vara blandade vad gäller upplåtelseformer och enfamiljs- kontra flerfamiljshus.</p> <p>De senaste åren har kommunen slutat driva frågan om ett nytt dubbelspår för järnvägen mot Borlänge. Arbetet bör återupptas av flera skäl, ett är att det skulle kunna frigöra Runns strand för bostadsbebyggelse i mycket attraktiva lägen.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
<p>Södra Vällan</p>	
<p>Om en utbyggnad sker och det krävs en ny anslutningsväg bör man välja alternativet att följa vägreservatet för ny 293, för att i en framtid underlätta dragningen av en ny Leksandsväg</p>	<p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p>
<p>Grön- och blåstrukturen</p>	
<p>I materialet bortses från de största gröna ytorna, nämligen trädgårdarna. Det är lätt att konstatera att ex vis rådjur, harar och hackspettar liksom mängder av andra djur, fåglar och växter inte gör skillnad på om marken på kartan betecknas som grönområde eller villatomt. Det är en indelning som bara gäller för människor, inte för djur och natur. Inte heller markens förmåga att ta upp vatten är beroende av beteckningen på kartan. I en småhusstad som Falun är de flesta ekosystemtjänster inte beroende av planlagda grönstukturer.</p> <p>Avsnittet om stråken kopplat till hälsa och</p>	<p><i>De privata trädgårdarna lämnar naturligtvis viktiga bidrag i form av ekosystemtjänster. Det finns dock med några få undantag i form av bestämmelser i ett fåtal detaljplaner som hindrar att fastighetsägarna tar bort grönskan och hårdgör marken. Därför är det viktigt att kommunen i sin fysiska planering hanterar grönska och vatten på allmän platsmark för att säkerställa tillgången på ekosystemtjänster.</i></p>

<p>fritidsupplevelser är överambitiöst. I Falun är det sällan särskilt långt till mer eller mindre naturliga gröna och blå miljöer. Det behöver inte anläggas några nya stråk utom möjligen vid mer omfattande ny bebyggelse.</p> <p>Man också beakta att under stora delar av året riskerar dessa stråk att snarast upplevas som blåshål och barriärer.</p> <p>I texten sägs att "Tätortens främsta tillgång är människor i de offentliga rummen." Det krävs mycket mer folk i centrum för att alla de offentliga rummen ska kunna uppfylla kraven, inte fler offentliga rum.</p>	
<p>Hållbara resor och transporter</p>	
<p>Samtliga mål som redovisas från trafikstrategin uppnås genom övergången till eldrivna bilar. Denna har redan påbörjats och torde vara i det närmaste fullt genomförd om ca 20 år. De bilar med förbränningsmotorer som fortfarande kommer att finnas kvar kommer att använda sig av fossilfria bränslen. Det finns alltså ingen anledning att förstöra centrumets funktionsförmåga genom att begränsa bilismen, till stora ekonomiska och sociala kostnader. Sådana begränsningar leder dessutom till ett kraftigt ökat resande genom att folk väljer att åka till andra orter i stället för till Falu centrum.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Gå</p>	
<p>Någon eller några undergångar under järnvägen längs Runns norra strand kan vara motiverat.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Cykelplanen</p>	
<p>Falun är redan en mycket bra cykelstad. Trots det står cykeln bara för 2 % av persontransporterna. Cykelplanens föreslagna investeringar om 130 - 150 miljoner kronor lär bara marginellt påverka detta. Det är svårt att tänka sig andra investeringar i denna storlek som ger så lite nytta för faluborna.</p> <p>Som påtalas ovan bör inte Korsnäsavägen omvandlas till huvudcykelstråk av ett flertal orsaker. Hänsynen till cyklisterna motiverar inte att bilisterna utestängs från Falugatan och Östra Hamngatan I nya bostadsområden bör självklart cykelvägar ingå i planeringen</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsavägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Åka buss</p>	
<p>Kollektivtrafik är nödvändig för vissa grupper i samhället, men den kan inte ersätta biltrafiken mer än till en liten bråkdel. Även om man skulle uppnå det realistiska målet om en fördubbling av bussresandet skulle ändå ca 70% ske med bil.</p> <p>I en nära framtid kommer bilarna att vara utsläppsfria i stadstrafik, så kollektivtrafiken kommer inte att vara bättre i det avseendet.</p> <p>Hållplatser bör inte utformas som timglas då det stör</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>

övrig trafik för mycket	
Järnväg	
<p>Kommunens politiska ledning måste återuppta arbetet med att få till stånd ett nytt dubbelspår till Borlänge.</p> <p>Nya "pendeltågstationer" bör inte byggas i Korsnäs och Källviken eftersom tidigare utredningar visat att passagerarunderlaget är för dåligt och eftersom det skulle förlänga restiden och därmed göra tåget mindre attraktivt</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Diskussioner pågår mellan Tåg i Bergslagen och Trafikverket om att flytta tågmöten från Falun C till Korsnäs station som ett led i att korta restiderna mellan Falun och Gävle. Detta gör att kommunen borde pröva möjligheterna att ha passagerarutbyte i Korsnäs. En pendeltågsstation här kan utvecklas till en viktig lokal kollektivtrafiknod och bidra till en omvandling av Sågudden till sett attraktivt strandnära boende</i></p>
Bil	
<p>Bil är det utan jämförelse viktigaste transportmedlet i Falun och vår region. Utan bilen dör Falun. Att försöka ersätta bilen med bussar skulle skapa enorma miljöproblem, kräva en armada av stora utrymmeskrävande fordon och medföra kostnader som inte går att hantera. Ändå skulle samhällets funktionsförmåga dramatiskt försämrats.</p> <p>Det som kallas "en grundläggande utgångspunkt" i materialet har ingenting med verkligheten att göra och måste strykas. Ställningstagandet "att biltrafikens ytor minskas och tilldelas gående, cyklisterna och kollektivtrafiken." är fullständigt missriktat i en stad som Falun. Även om dessa tre sätt att förflyta sig skulle fördubblas skulle de tillsammans inte bli mer än hälften av biltransporterna.</p> <p>Det som händer och redan pågår är att folk väljer att åka till Borlänge i stället. Alla Borlänges viktigare gator/vägar är fyrfiliga och ger en fantastisk framkomlighet och tillgänglighet jämfört med Falun, redan innan Falun sätter en strypsnara på sin egen utveckling. Det borde vara uppenbart för alla att det ökade resandet till Borlänge ger ökade utsläpp, inte minskade som påstås vara målet.</p> <p>Den föreslagna inriktningen skadar alltså både Falun och miljön.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
Socialdemokraterna	
Allmänna synpunkter	
<p>Det är ett gediget, men också omfattande material. Det är därför inte alldeles lätt att sätta sig in i allt, men vi har tillsammans i vår arbetsgrupp gjort ett seriöst försök. Vi har utgått ifrån samrådsförslaget www.falun.se/falunvaxer (nedan kallat FÖP) som vi, om hänsyn tas till nedanstående synpunkter, stödjer grunddragen i och de resonemang och principer som det stödjer sig på. De synpunkter och förslag vi har är:</p>	
1:1 Vilka delar har Falun?	

<p>Samrådsversionen delar in staden i ”nära resecentrum”, ”staden i övrigt” och ”utbyggnadsriktning mot Borlänge”. Vi har diskuterat att tätorten behöver definieras lite tydligare. Ibland blir de allmänna och kommunala diskussionerna om staden ganska förvirrande när det används olika begrepp för samma saker eller att ett begrepp kan ha olika innebörd. Exempelvis används begreppet ”stadskärnan” som allt ifrån de mest centrala centrumkvarteren till mer eller mindre hela staden. För att etablera gemensamma begrepp föreslår vi att området innanför inre ringen kallas ”centrum”, att staden innanför E16 och av oss föreslagen ny förbindelse över Tisken kallas ”innerstad” och att staden utanför kallas ”yttre stadsdelar”. Utanför dessa finns olika kommunaldelar som täcker resten av kommunens yta.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>1:2 Vision för stadens karaktär och utveckling</p>	
<p>Förslaget utgår mycket från kommunens vision "Ett större Falun". Det är bra då det är viktigt att vi vidareutvecklar Falun som en attraktiv stad att bo och verka i samt att komma till som besökare. Falun har redan ett starkt varumärke som vi bör slå vakt om. Falun behöver växa och stärkas som regioncentrum. Den befintliga stadsstrukturen är en tillgång och en förtätning av centrum och innerstaden behöver ske men med varsamhet för att inte förstöra en positiv stadsbild. Falun har viktiga tillgångar i en attraktiv stadskärna, Å-rummet, Tisken, Världsarvet och Lugnet.</p> <p>Vi ser ett behov av att FÖP i sig har en vision likt det förord som finns till översiktsplan FalunBorlänge. Utifrån vår rubrik "En stad att växa i - En växande stad" borde en liknande kort, visionär framtidsbild tas fram som beskriver vilken profil och karaktär som Falun ska ha i framtiden. Vi har nedan utvecklat beskrivningen (vår vision) för ovanstående delar i staden genom att ange vad som kännetecknar idag och vad vi vill ska karaktärisera de olika delarna. Utifrån ovanstående föreslagna rubrik vill vi att goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar även ska vara prioriterat när vi planerar och utformar staden. Vår rubrik anspelar på att en plats där barn trivs, där ”växer” människor och då växer också staden.</p> <p>I CENTRUM dvs innanför inre ringen (Nybrogatan, Trozgatatan, del av Korsnäsavägen, Gruvgatan och Engelbrektgatan) finns vårt kulturella och kommersiella centrum, med bibliotek, kyrkor, kommun och andra offentliga funktioner, banker, olika kontor, nöjes- och krogliv, samt 100-tals mindre butiker (i princip all småskalig och icke skrymmande handel) och livsmedel - sammantaget ett levande centrum! Bilister når centrum genom s.k. utifrånmatning. Biltrafik genom centrum ska vara möjlig, men inte prioriterad. Inre ringen behöver tydliggöras så den uppfattas som en trafikring runt</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

centrum. P-platserna behöver också tydliggöras, många är (fortfarande) anonyma, men behöver totalt sett inte bli fler. Gåtor, cykelstråk och (ute-)serveringar ska dominera i gatubilden. Nya Å-rummet lyfter centrum för cyklister, gående och restaurangbesökare, men även barn och ungdomar (lek och nöjesliv). Det ger möjligheter att knyta ihop centrum över ån. Faluån är en klenod att vårda och utveckla tillsammans med närliggande parker som Ölandsparken, Pilparken och Kvarnsparken. Busstrafiken vid Knutpunkten och centrala busshållplatser förstärker möjligheterna till att åka hållbart till/från centrum. Fler boende i olika upplåtelseformer ska finnas i centrum. Ytterligare våningar kan byggas på vissa hus och i all nybyggnation i centrum ska bottenplanet vara anpassat för att kunna inrymma olika verksamheter.

I INNERSTADEN dvs innanför yttre ringen (dvs mellan inre Ringen och E16 och ny förbindelse över Tisken) ska vi framförallt ha en stor andel centrumnära bostäder. Möjligheter till nya bostäder finns på Tiskenparkeringen och runt Tisken i övrigt. Här finns också många av stadens högstadieskolor och gymnasier som kräver bra tillgång kollektivtrafik. Nya livsmedelsbutikerna vid Gruvan blir lokal butik för de som bor på den ”gruvliga sidan” (tex Elsborg) och livsmedelsbutikerna längs Norra Järnvägsgatan och Dalregementets handelsplats/Majoren fungerar som lokala butiker för de som bor på den ”ljuvliga sidan”. Vårdcentraler finns vid Tisken, Born och Britsarvet. Bra cykelstråk finns genom Innerstaden till centrum och till viktiga målpunkter för att stimulera gång- och cykling på 1–3 km, men även längre. Grönska och vatten vid Östanforsån, Tisken och Runn är paradiset som utvecklas. Innerstaden kan man köra bil genom för att ta sig från yttre till inre ringen. Den nya förbindelsen med bro över Tisken omsluter Innerstaden och avlastar centrum från genomfartstrafik som färdas i stråket från Borlänge till Faluns östra stadsdelar och längre bort. Gruvgatan kan bli Faluns nya boulevard som länkar samman Centrum med Gruvan och en sydlig länk över Tisken gör markanvändningen i innerstaden mer flexibel.

I de YTTRE STADSDELARNA, där exempelvis Hosjö, Stennäset och Källviken är en kombination av stad och tätortsnära landsbygd har man nära till naturen och rekreationsområden. Där byggs för och bor de som vill ta del av mycket av de kvalitéerna. Förutom naturnära bostadsområden finns där även våra större verksamhets- och industriområden. E16 och riksvägarna gränsar till de här delarna, eller går i vissa fall rakt igenom. Här kan det vara lämpligt med viss förtätning i glesast bebyggda områden, men expansionen behöver ske där det redan idag finns skolor och lokal handel. Strandvägen är en resurs att utveckla tillsammans med Hälsingårdsbryggorna och

Synpunkten noteras.

Synpunkten noteras.

Främby Udde.	
BO & LEVA	
2:1 Falun och omvärlden	
Dokumentet ”Omväldsspaning” är mycket intressant och tankeväckande och skulle fungera att ha ett antal separata diskussionstillfällen/ studiecirkel om. Överhuvudtaget har vi slagits av hur många styrdokument som det finns och vilket gediget underlagsmaterial i form av rapporter och målsättningar som FÖP-arbetet vilar på	<i>Synpunkten noteras.</i>
2:2 Struktur & samband	
<p>Trots att vi ska växa som stad så ska vi slå vakt om den mindre stadens kvaliteter. Bra mötesplatser kan skapas längs Faluån från Varpan och Kålgårn till Runn. Sedan är stråket upp från centrum till Lugnet viktigt men det känns inte som det primärt är ett stråk med mötesplatser, mera ett kommunikationstråk. Tisken stränder ska förses med ett antal bryggor så man kan komma nära vattnet och njuta i vackert väder.</p> <p>Mötesplatser kan också vara tillfälliga eller säsongsbetonade. En central isyta för skridskoåkning i centrum vore spännande som mötesplats och islekbana i stadsdelarna fyller en viktig funktion på vintrarna. Sommartid kan dessa ytor också användas för lek.</p> <p>Vi tycker de fyra stråken Årummet från Varpan till Runn, Slaggstråket, Gruvan-Centrum samt Lugnet-Årummet (A-D) är värda att lyfta fram och arbeta med ännu mer (se ovan). Se mer bl a under 3 ”Grönska & vatten” samt 4 ”Hållbara transporter”.</p>	<i>Synpunkterna noteras.</i>
2:3 Bostäder	
<p>Det är bra att Falun skaffar sig en beredskap för ett fortsatt byggande av många bostäder. Utpekade lägen för bostäder verkar i stora delar genomarbetade. Vi har inför vårt svar diskuterat en del om hur utbyggnadsriktningen mot Borlänge bäst planeras och vilka hänsyn som ska tas där (se mer nedan). Vi har också gjort ställningstagandet att förtätning av innerstaden och närliggande yttre stadsdelar är prioriterat och att helt nya stadsdelar utanför nuvarande tätortsgräns bör byggas först när staden ”vuxit dit”.</p> <p>Förtätning av innerstaden kan även innebära byggnation på höjden för att få in fler bostäder. Vi ska inte vara rädda för höga hus men naturligtvis måste de harmonisera med kulturvärdena och stadsbilden i övrigt. Redan idag finns relativt höga byggnader i områden där det borde gå utmärkt att bygga fler höga hus (se vidare under 2:3). Förutom att bygga på höjden finns i centrum och innerstaden flera ”tomma” tomter där det idag ofta är parkeringar, dessa kan med fördel bebyggas så vi</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p> <p><i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i></p>

dessutom slipper hål i stadsbilden. Ersätt dessa hål med bostäder med parkering i källare. Däremot ska vi inte bygga på grönytor/parker då dessa lungor måste finnas kvar.

När det gäller nya bostäder och service utanför centrum så bör vi också förtäta och stärka befintliga stadsdelar. För att minimera transportbehovet krävs service och handel nära bostaden vilket i sin tur kräver ett relativt starkt kundunderlag. Med andra ord bör vi först bygga där vi redan har lokala centrum innan vi bygger på helt nya områden. Ett sådant exempel är Galgberget/Tallen. Vi ska nog satsa på att bygga närmare Tallens industri- och handelsområde med bl.a. Simonsbergets nordsida innan vi eventuellt bygger nedåt Norsbo. Norsbo är förvisso i riktning mot Borlänge men väldigt långt från lokal service och Falu centrum varför det kommer att generera mycket biltrafik och blir svårt att kollektivtrafikförsörja. Samma sak gäller givetvis västra sidan av Vällan vilket gör det tveksamt om det området över huvud taget ska finnas med som utbyggnadsområde. Undantag kan göras om någon enskild exploatör vill bygga några villor i naturskönt läge där man inte förväntar sig att kommunen ska ställa upp med service.

Vi tycker att det är positivt att flera områden runt Tisken för förtätningar med ny bebyggelse, framförallt bostäder, lyfts fram i förslaget. Det stämmer väl med idén ”Skapa den hållbara framtidsstaden i Faluns centrala tomrum” (bilaga 1) som vi lanserade i juni 2014. Utöver området vid Pelle Bergs Backe, Dalavallen och delar av Tiskenparkeringen kan det eventuellt finnas ytterligare lägen som kan lämpa sig för förtätning med bostäder eller andra verksamheter (se även under 2:7 ”handel”). På Tiskenparkeringen kan de undre våningarna användas för parkering, så klarar vi översvämningsrisken också. Vår prioriteringsordning är att en restaurering av själva sjön Tisken bör vänta (om den ens är förvarbar) och att fokus ska ligga på att utveckla stränderna och dess kvalitéer. Förtätningar runt Resecentrum Falun får stöd i den studie som Dalabanans intressenter gjort.

Förslag på lägen för nya bostäder/förtätning som vi vill komplettera FÖP med:

Längs Vasagatan mellan Vallmansgatan och Svärdsjögatan. Kan även lämpa sig för högre bebyggelse med hänsyn taget till inflygning mot helikopterplattan.

Östra Hamngatan 34-36, komplettering vid ån i kv Hattmakaren 16 (mitt emot Gamla Elverket).

Slaggatan 6 (kv Sparbanken 6) kan byggas på med 1-2 våningar (en våning plus takvåning) för att passa in bättre i stadsbilden. Med modernt träbyggnadslösningar klarar de flesta hus påbyggnader.

En lite mer vågad idé är att bygga uppe på taket till

Området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekade som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspiegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskenparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.

Planeringsinriktning i Översiktsplan FaluBorlänge anger att förtätningar inte ska ta parkmark i anspråk.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta

gamla Domusvaruhuset, nuvarande Bergströms Galleria. Varför inte någon typ av radhuslösning?

I området norr om Gruvgatan, mellan Gruvrondellen och Hyttgatan skulle eventuellt stadsbilden och Gruvans samband med centrum gynnas av en förtätning. (se illustration nedan där nya bostäder är mörkbruna).

Bondegatan 3A-B (kv Gruvdrängen 8 och 9, snett mitt emot kv Blosset) De två industritomterna kan med fördel bebyggas med bostäder. Hänger ihop med befintlig bostadsbebyggelse och industritomterna längre bort längs gatan är separerade med ett parkstråk från föreslaget område.

Vid Slussen på den tomt som idag upptas av bygghandel bör det markeras att det på sikt bör prioriteras för bostäder.

Även området mellan Myntgatan-Tisken-Strandvägen, som idag bl a rymmer en järnhandel kan på sikt vara tänkbart att omvandlas till bostadskvarter. Se mer under punkt 2:5 ”Skolor och förskolor”.

I området ”Falun väster” anges ett litet bostadstillskott. Ett möjligt ytterligare tillskott skulle kunna ligga mellan Gamla Berget och Håbergs Hage (se bild till höger).

Förslag på lägen för nya bostäder som vi är tveksamma till:

Nytt, större bostadsområde, väster om Vällan. Tveksamt läge då det är nordslutning, då vi befarar utglesning av staden, och då det kommer att bli svårt att leva upp till målet att nya bostadsområden ska lokaliseras längs effektiva kollektivtrafikstråk.

Längs Bondegatan (kv Blosset) i Elsborg föreslås återigen nya bostäder. Platsen har tidigare prövats och planarbetet avbröts då efter protester att den gröna delen borde vara kvar. Därför bör förslaget inte lyftas igen (se alternativt förslag ovan om Bondegatan 3A-B).

Det föreslagna läget för bostäder mellan Norslunds

planarbetet.

Hyttgården är en kulturhistoriskt känslig miljö. En förtätning enligt förslaget kan vara möjlig men behöver utredas i särskild ordning. Området hanteras lämpligen i en egen pbl-anknuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Nära E16 med buller och farligt gods gör platsen mindre lämplig för bostäder.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Inte lämpligt med hänvisning till höga kulturvärden.

Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekade som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Har prövats tidigare men mött stort motstånd hos närboende. Viktig grönyta i tätbebyggd stadsdel.

<p>trafikplats och Hälsingbergsskolan kanske inte är optimalt då det också finns skog där som har höga naturvärden.</p> <p>Ett nytt stort område mellan Stora Källviken och Hinsnoret är vi inte emot, men det bör ses som en utbyggnad som görs först när mer stadsnära områden och förtätningar genomförts. Det kan därför vara bra att markera att området kan komma att byggas på mycket lång sikt, när staden vuxit dit.</p> <p>Hur vi bygger (och inte bara var) är en viktig fråga. När vi lyssnar på den studiecirkel som vi Socialdemokrater i Falun just nu har om bostäder fångar vi upp det här: ”Takten i bostadsbyggandet ska vara jämn och ett kontinuerligt byggande är viktigt. Allmännyttan ska bygga i jämn takt oavsett konjunktur, då får vi inte dessa svängningar i bostadsbyggande och kostnader. De privata aktörerna är viktiga för att ’ta om hand’ topparna i efterfrågan. Bygg i olika boendeformer i olika bostadsområden. Bygg nya lägenheter ovanpå befintliga hus och spräng in olika bostadsformer i samma huskropp (genom 3-dimensionella fastighetsbildningar). Vi ska bygga blandad bebyggelse i områdena, olika typer av fastighetstyper och boendeformer i nya områden. Surbrunnshagen blir ett spännande område som vi borde kunna ’experimentera’ med olika boendeformer i. Även i gamla bostadsområden, tex Norslund ska vi blanda in flera boendeformer. Det nya tänket kan vara att funktionsanpassa befintliga bostäder genom att ’spräng in’ nya bostäder i gamla områden för att bryta segregationen. Äldreboende är viktigt. Befolkningsutvecklingen i Falu kommun är att antalet äldre ökar. Där är det viktigt att bygga för äldre. Hur får vi äldre att ”släppa” sina villor till yngre, hur ska man kunna göra bostadskarriär? Att skapa ökad rörlighet med bostadsbyggande. Bostäder ska byggas för tillgänglighet. Boende för de allra äldsta kan vi lokalisera ’var vi vill’, dit söker man sig (ändå). Äldre vill bo i 2-3 rum i markplanet, eller i boende med hiss.”</p>	<p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Det aktuella området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utrendingsområde.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>
<p>2:4 Höga hus</p>	
<p>I innerstaden generellt bör kommunen hålla fast vid den historiska och vackra stadssiluetten där kyrkor och andra äldre torn dominerar som innebär att övrig bebyggelse bör begränsas till 5-6 våningar. Däremot kan högre hus, 8-20 våningar, prövas i lasarettets närhet, vid befintliga höghus i Norslund, i närheten av relativt höga hus i Herrhagen och vid Lugnet (dock inte så hoppbackarna skymt).</p>	<p><i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i></p>
<p>2:5 Förskolor och skolor</p>	
<p>Falun växer och det behövs fler förskolor och skolor. Förskolor och skolor är viktiga mötesplatser. De ska ha god tillgång till utemiljöer och naturområden. Det ska vara enkelt och tryggt att gå och cykla dit, och nära till busshållplatser. Nya skolor och förskolor ska</p>	<p><i>Samrådshandlingen pekar inte ut några nya lägen för förskolor, skolor och särskilda boenden. En tjänstemannagrupp har under 2017 bildats där berörda förvaltningar gemensamt hanterar kommunens lokalförsörjning i ett längre perspektiv. De synpunkter</i></p>

också gärna ligga så att det är nära till flera bostadsområden. Vid större utbyggnader med bostäder är det lämpligt att plats skapas för nya förskolor och i vissa fall grundskolor. En ny skola behöver mycket plats, och det är viktigt att spara de markområden som kan bli bra skoltomter för framtiden.

Med reservation för att vi kanske inte läst alla underlag så saknar vi en tydlighet om var offentlig service och framförallt förskolor och skolor bör vara lokaliserade i förhållande till andra funktioner och målpunkter. Det verkar inte heller som serviceförvaltningen slagit fast några principer, mer än att större enheter är att föredra och att vi ska ta vara på befintliga lokaler för att se om de kan byggas ut. Förskolor/skolor som ligger "på vägen" mellan bostäder och arbetsplatser är att föredra framför de som ligger så att barn, elever och föräldrar måste förflytta sig från centrum till periferi av tätorten vilket vi tror skapar större transportbehov, svårighet att åka kollektivt och krångligare vardag. Jämför med de olika gymnasieskolor som gått från spridning över tätorten till idag när flertalet är lokaliserade väldigt centralt.

En lokalförsörjningsplan för förskolor och skolor har tagits fram under 2016 med år 2025 som målår. I lokalförsörjningsplanen konstateras att det fram till 2025 behövs 9 nya förskoleavdelningar med oförändrat antal barn per avdelning. En framskrivning till 2035 ger ett behov av ytterligare minst 10 avdelningar. Om antalet barn minskas från idag maximala 19 till 17 barn per avdelning krävs dessutom 17 nya avdelningar. Störst är behovet i de centrala, östra och södra delarna av tätorten. I lokalförsörjningsplanen förs ingen diskussion om exakta lägen för tillkommande förskolor.

I lokalförsörjningsplanens del för grundskolor konstateras att antal elever kommer att överstiga den kommunala grundskolans kapacitet 2025. En fortsatt befolkningsökning enligt gällande befolkningsprognos innebär att befintliga grundskolor måste byggas till eller att en eller flera nya skolor måste byggas. I lokal försörjningsplanen dras inga slutsatser som pekar mot att ytterligare gymnasieskolor behöver byggas.

Vi behöver alltså bygga fler skolor/förskolor men det är knappt definierat vart eller hur mycket. Det som nu står i lokalförsörjningsplanen för förskolor och skolor ger inte så mycket stöd i samhällsplaneringen. Planen är underlaget om nuläge och prognos framåt, av teknisk kapacitet på fastigheterna och elevprognoser framåt, men behöver förtydligas exempelvis genom att FÖP blir ett stöd till Lokalförsörjningsplanen. Några exempel på pågående eller kommande behov:

Södra skolan planeras blir större och ta emot fler

som yttrandet tar upp överensstämmer med de lösningar som gruppen för närvarande diskuterar.

Lämpliga principer vid lokalisering av kommunala förskolor och skolor skulle kunna vara: Förskolor lokaliserar så att föräldrar och barn har möjlighet att ta sig dit på cykel eller till fots. Skolor F – 6 lokaliserar så att barnen har möjlighet att ta sig till skolan på egen hand per cykel eller till fots.

<p>barn.</p> <p>Förskola och eventuellt grundskola i Källviken (Gruvrisskolan är full).</p> <p>Förskola och eventuellt grundskola i Lövhyddan (Slättaskolan är full).</p> <p>Övre Norslund/Myran: förskola och eller grundskola. Gamla Norslundsskolan används nu som förskola med 6 avdelningar. Det behövs i området. Om skolan skulle återöppnas skulle en förskola med motsvarande 6 avdelningar behöva byggas.</p> <p>Järlindens skola (grundskola) används i dag av annan verksamhet. Om den ska öppna igen behövs nya lokaler för de som finns där idag. Det vore kanske bra att ha en skola i området, särskilt om Högbo byggs ut med fler bostäder.</p> <p>Alla skolor bör ha en busshållplats i nära anslutning till skolan så att elever kan ta sig själva till skolan under vinterhalvåret. Linjer borde också särskilt beakta vilka områden som har skolan som föreslagen upptagningsområdesskola. Exempelvis kan barn boende i Övre Norslund inte åka buss till Hälsingbergsskolan som är deras upptagningskola. Säkra cykelvägar till skolorna är också viktiga för att barn på egen hand ska kunna ta sig till och från sin skola.</p>	
<p>2:6 Arbetsplatser</p>	
<p>Mark för verksamheter har inte lika hög detaljeringsgrad som förslaget för nya bostäder. Fler arbetsplatsområden (gula i samrådsversionen) bör markeras, inte bara de som utgör mer traditionella ”industriområden”. Exempelvis bör stationsområdet (mellan Magasinet och lokstallarna) och Born (Vitriolverket mm) kunna rymma nya ytor för arbetsplatser i form av kontor och andra icke störande verksamheter. Ett annat exempel är området vid västra Myran där ett detaljplaneförslag inrymmer 10.000 kvm byggyta för verksamheter (utöver bostäder) och där det även bör markeras i FÖP. Det är viktigt att alla större, områden för nya verksamheter syns i FÖP då den antagligen blir en vägledning för näringslivsarbetet och en kunskapsbas även för de som ska etablera och bygga i Falun. Läs mer om mark för verksamheter under 2:9 ”Fördjupning Lugnet”.</p>	<p><i>Falun har begränsad tillgång på stora sammanhängande plana områden för större industri- och verksamhetsetableringar. Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>
<p>2:7 Handel och annan kommersiell service</p>	
<p>Falu kommun har idag en lokaliseringstrategi för handel. Kanske bör den konkretiseras ytterligare så att det framgår att Falun föredrar två tydliga och samlade områden för handel (undantaget livsmedel):</p> <p>1. Centrum för i princip all småskalig och icke skrymmande handel i Falu tätort. Området kan utvidgas till att omfatta området från centrum via resecentrum till Magasinet. Restauranger, caféer, nattliv, kultur och offentlig service kompletterar</p>	<p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>

<p>utbudet och gör centrum till en mötesplats en stor del av dygnet.</p> <p>2. Dalregementets handelsplats/Majoren för externhandel med fokus på skrymmande handel och större butiker (som inte ryms i centrum). Området kan eventuellt kompletteras med några nyetableringar och omflyttning av liknande handel från andra delar i tätorten (exempelvis Bergnills vid Tisken och Karl Hedin i Slussen, men även Ingarvet kan utgöra alternativ för dessa och liknande verksamheter).</p> <p>3. Övriga områden av karaktären stadsdelscentrum ska livsmedelshandel vara huvudverksamheten med viss kompletterande kommersiell service (apotek, matställe, kiosk, gym, frisör etc).</p>	
<p>2:8 Närhet till service och kommunikationer för att leva mer flexibelt liv med minskat bilberoende</p>	
<p>Var bostäder lokaliseras i staden påverkar människors möjligheter att välja andra transportsätt än bil. Redan idag bor nästan hälften av kommunens invånare inom en radie 3 km från Knutpunkten. Genom kloka och genomtänkta förtätningar kan fler få del av den närhet och korta tidsavstånd som präglar Falun. Så här bor befolkningen idag:</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>2:9 Förslag till fördjupning för Lugnet</p>	
<p>Ett område som vi tycker behandlats lite styvmoderligt i samrådsförslaget är Lugnet. Med tanke på att det är ett område som successivt förändras och då det har en viktig roll i Faluns utveckling så saknar vi ansatser om hur fortsatt utveckling bör ske i området. Här har fastighetsägare i området, däribland Lugnet i Falun AB ett ansvar att identifiera och hantera de utvecklingstankar som finns. Utifrån nedanstående skiss vill vi föreslå att det i granskningsversionen av FÖP finns med en fördjupning för Lugnet.</p>	<p><i>Utvecklingen av Lugnet som plats för friluftsliv, idrott och utbildning behöver hanteras i en egen utredning. Se även kommentar till LuFABs yttrande.</i></p>
<p>3. Grönska & vatten</p>	
<p>Ekosystemtjänster är mycket intressant område. Naturen finns för sin egen skull men med begreppet ekosystemtjänster kan man se värdet av naturen för människan. Utifrån det borde målet vara skapa ännu mer grön Falu stad. En grönare Gruvgata (se bild) kan bli mer boulevardliknande och en centrummiljö som kan användas mer flexibelt. Detta kan bli möjligt om en sydlig avlastande trafiklänk (Tiskenled) kommer till stånd.</p>	<p><i>En omgestaltning av Gruvgatan utreddes för ett antal år sedan inom ett "Sommarkontor"-projekt som behandlade relationen mellan gruvan och centrum. I slutrapporten finns flera intressanta förslag som är värda att bearbeta vidare, dock inte inom arbetet med denna plan..</i></p>

Det vore intressant om vi kunde öppna några av de idag kulverterade vatten-dragen genom staden till öppna vatten-speglar. Vi måste också ha tillräckliga dammar eller ytor som tar emot stora mängder regnvatten. Myran är ett bra exempel på ett sådant projekt. Vasaparken kan också vara en sådan resurs för att ta emot stora vattenmängder vid häftiga regn. Tak bör nyttjas mer för reglerande ekosystemtjänster, exempelvis genom nyttjande av sedumtak för att fördröja vattenflöden samt kyla staden. Vi ser även positivt på att tak kan användas för småskalig elproduktion i staden.

Synpunkten noteras. Se ovan om Tisken.

Faluån och Tisken är stora tillgångar att slå vakt om och utnyttja mer. Projektet Å-rummet är en bra satsning som kan vidareutvecklas ytterligare. Tiskenområdet kan göras mer attraktivt än idag.

När det gäller grönområden så har vi väldigt gott om detta i stadens ytterområden och flera fina stora strövområden väldigt nära tätorten som t.ex. Lugnets naturreservat och Stångtjärn. Dessa ska vi givetvis slå vakt om. Det är alltså framförallt i Centrum och viss mån Innerstaden som tillgång till grönska och parker behöver säkerställas.

Synpunkten noteras.

Ett intressant grönstråk som kan utvecklas en hel del är stråket från den framtida Vasaparken, via Stadsparken till Myran-Lugnet. Förutom att hålla ihop detta grönstråk skulle man kunna anlägga en gång/löpväg hela sträckan kombinerat med ett stråk för mountainbike hela vägen och kanske ridväg, givetvis ett skidspår på vintern (häftigt att sätta på sig skidorna vid Rödbro och åka hela vägen upp till Lugnet). Då vi inte lämnar synpunkter på kapitlet idrott och friluftsliv på särskild plats kan det vara lämpligt att här även nämna att skid-/elljusspår på Lugnet och i Norslund-Hälsingberg bör knytas samman för att på samma sätt som i exemplet Vasaparken-Lugnet kunna åka skidor eller motionera på annat sätt i ett obrutet stråk hela vägen från Humlebacken till Lugnet. I båda fallen gynnar det folkhälsa, men stärker också Lugnet då besökare där får tillgång till ett mer lättåkt spår- och ledsystem.

4. Hållbara resor & transporter

För att Falun ska kunna leva upp till klimatmål är Trafikstrategins inriktning rätt. Vårt samrådsyttrande utgår mycket från ställningstaganden som är gjorda i ÖP FalunBorlänge och Trafikstrategin. Det är dock viktigt att se på staden och landsbygden på lite olika

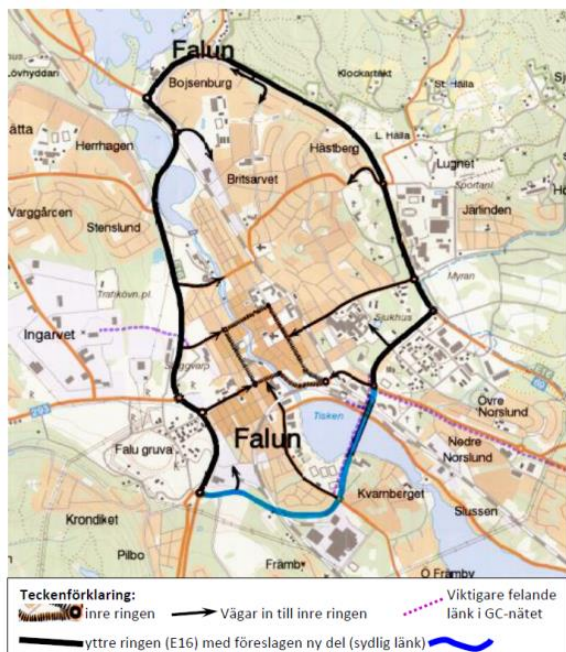
<p>sätt, då behov, resvanor och alternativ som står till buds skiljer. För trafikföringen i Faluns centrala delar och som svar på samrådsversionen av trafikstrategin hänvisar vi till ”Svar på remiss om ’Trafikföringen i centrum’” från oktober 2015 som vi i de flesta väsentliga delar anser fortfarande stämmer överens med vår syn. Utöver det vill vi göra några kompletteringar:</p>	
<p>4:1 Gående</p>	
<p>Ett heltäckande ”fotgängareprogram” vore för ambitiöst, men ett som tar upp felande länkar och större brister skulle vara en lämplig ambitionsnivå. I exempelvis socioekonomiskt svagare områden där man troligen förflyttar sig mer till fots kan det vara särskilt viktigt. Ett exempel är Bojsenburgs access till Varpan med bl a badet ”Bojsen beach”. Trots att det redan idag finns två tunnlår (direkt söder om räddningsstationen och vid T-korsningen RV50/E16) finns ett behov av ytterligare en planfri förbindelse mellan Bojsenburg och badet/Varpan, då många genar över vägen som skapar en väldigt farlig trafikmiljö.</p> <p>Under rubriken ”gående” bör tilläggas att det är angeläget att fortsätta arbeta med framkomligheten och orienterbarheten för funktionsnedsatta.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>4:2 Cykel</p>	
<p>Vi vill markera att vi står upp för att cykelplanen ska genomföras, då det redan idag är så att hälften av kommunens samtliga invånare, 28.000 bor högst 3 km från centrum (Knutpunkten) och vi tror att fler och fler kommer att se cykel som ett bra alternativ i framtiden.</p> <p>Det är viktigt med snabba, gena och sammanhängande cykelstråk och att cyklister kan känna sig trygga från biltrafiken med säkra övergångar/undergångar över bilvägar. Inte minst genom centrum saknas det idag länkar och är krångligt att cykla, vilket gör att cyklister tvingas ta krångliga omvägar. Cyklister ska inte behöva byta sida av gatan eller köra in på en parallellgata, köra upp och ned över kantstenar osv. Cyklister är mycket mer känsliga för omvägar och andra obekvämligheter än bilister. Dessutom bör fler lättillgängliga cykelparkeringar anläggas vid viktiga målpunkter.</p> <p>När det gäller huvudcykelstråken så bör ett mål vara att gående och cyklister inte ska tvingas dela på samma yta. Det skapar konflikter och skaderisker. Huvudcykelstråken ska vara fria från gående så långt möjligt, dela ytorna på ett tydligt sätt: trottoar för gående och cykelbana för cyklar.</p> <p>I förslaget till trafiknätsplan står det att huvudcykelstråken behöver ha bättre cykelöverfarter, vilket vi instämmer i. Vi noterar dock att det inte gäller överfarter vid inre ringen. Även om det är</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>prioriterad väg för biltrafiken bör säkra passager även finnas längs exempelvis Korsnäs vägen och Gruvgatan. Innanför den inre ringen är ombyggnaden av Å-rummet en viktig åtgärd för att huvudcykelsstaken ska knytas samman.</p> <p>Under idrott och friluftsliv har inga leder varken för cykling längs asfalt/landsväg eller i skog/MTB markerats. Kan det finnas ett värde av att exempelvis Sverigeleden, Runnleden och MTB-leder ingående i ”Biking Dalarna” markeras i FÖP?</p>	
<p>4:3 Kollektivtrafik</p>	
<p>Dagens linjenät täcker bra stadens behov av busslinjer. Att bygga ut staden längs dessa befintliga busslinjer är därför prioritet. ”Nya områden ska försörjas med kollektivtrafik” står det i förslaget. Därför måste linjestreckningar, turutbud och hållplatslägen justeras allt eftersom staden växer. En konsekvens av det borde vara att busstrafiken förstärkas till/från Borlänge med den utbyggnad som sker i Lilla Källviken. Det bör gå att åka (stads-) buss direkt från Källviken/Lilla Källviken via Källviksvägen upp till Tallen/E16 för byte till buss mot Borlänge. Eller att det går en direktbusslinje Knutpunkten-Östra-Främbys-Lilla Källviken-Tallen-Borlänge med bra turutbud.</p>	<p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>
<p>4:4 Biltrafik – en komplett ringled bör skapas</p>	
<p>Trots strävan mot mindre bilresande och åtgärder som leder till att resandet per capita minskar så kan ett växande Falun på sikt ändå innebära en ökad biltrafik. Inte minst utbyggnader i de sydvästra delarna innebär en ökad trafik mellan dessa delar och viktiga målpunkter som Lugnet och lasarettet. I det perspektivet kommer det sannolikt att behövas en södra förbifart som avlastar Gruvgatan-Korsnäs vägen och som inte framtvingar en breddning till fyra körfält på Hanröleden-Lugnetleden. En bro över Tisken bör dock även innefatta en cykelled samt att länken ansluter till Regementsvägen istället för Surbrunns trafikplats. Vår bedömning är att en anslutning till Regementsvägen och därmed tillskapandet av en ”yttre ringled”:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stör färre bostäder genom att genomfartstrafiken leds längs Regementsvägen upp till E16 istället för längs Korsnäs vägen till E16 vid Norslunds trafikplats. • Kan underlätta omställningen av Korsnäs vägen från genomfartsled till stadsgata och undvika konflikter med Lokstallarna. • Anknyter till och skapar närhet till viktiga målpunkter som centrum, lasarettet och Lugnet. • På sikt bidrar till att vägtyta och transportsträckor kan minimeras då Hanröleden och Lugnetleden kanske inte behöver breddas till fyra körfält och 	<p><i>Tiskenleden är redan idag kommunens i översiktsplan fastlagda reservat för en södra förbifart och som då också blir en del i en yttre ring. Det som skiljer fastlagt reservat från förslaget i yttrandet är att det fastlagda reservatet ligger vid Surbrunns trafikplats, inte Regementsvägen. Båda alternativen utreddes under 1990-talet och alternativet med Surbrunns trafikplats befanns mest fördelaktigt då det inte klöv stationsområdet. Ett genomförande är inte finansierat. Genomförandet är en politisk fråga.</i></p>

att passage utanför Faluns innerstad kan ske utan onödig omväg.

- Möjliggöra att Gruvgatan från centrum till Gruvan görs om till boulevard (se mer under 3 ”Grönska och vatten”).

Med den yttre ringleden etableras ett trafiksystem som kan serva och mata såväl genomresande som de med målpunkter innanför ringleden. Genom utpekade infarter från ringleden in till den befintliga inre ringen (Trotzgatan-Korsnäsvägen-Gruvgatan-Engelbrektsgatan-Nybrogatan) skapas ett tydligt trafiksystem som också underlättar att hitta till olika målpunkter och parkeringar (se karta).

Sammanfattande karta om hur vi vill se funktionen på olika biltrafikstråk i de mer centrala delarna samt större/viktigare länkar som fattas i gång- och cykelvägsnätet.

En ny länk över Tisken för olika trafikanter (bil, cykel, gående) måste utformas med stor omsorg och så långt möjligt undvika att skapa nya barriärer. Detta för att utvecklingstankar för området runt Tisken (exempelvis vår bilaga 1) inte ska äventyras. På kort sikt (men även på lång sikt om investeringen inte går att realisera) måste staden kunna hantera biltrafiken även utan denna stora infrastrukturinvestering.

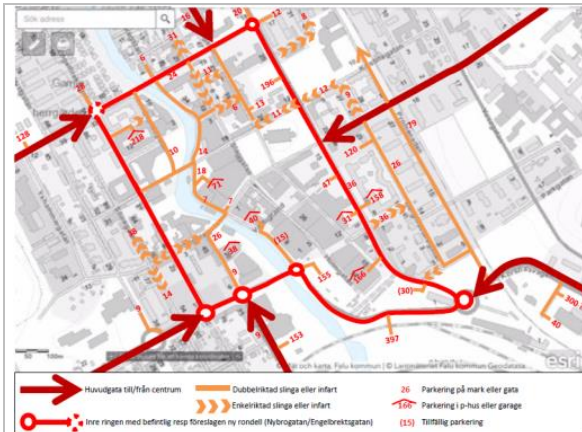
Med ovanstående sagt vill vi också ge vårt stöd för att Korsnäsvägen fram till Origo utformas som en mer stadslik huvudgata som erbjuder en gen länk med bra standard för såväl bilister som cyklister och gående. Att cyklister ska ges möjlighet att ha samma gena väg finns redan utpekat i cykelplanen som kommunfullmäktige antog 2014-04-10.

4:5 Biltrafik i övrigt

Den inre ringen behöver tydliggöras i såväl de olika kartorna som i verkligheten (den ska skyltas upp

Synpunkten noteras

bättre i närtid, vilket vi välkomnar). Mycket finns att hämta i förslaget om trafiken i centrum innanför inre ringen, som togs fram hösten 2015 och som vi kommenterat i bilaga 2.	
4:6 Distribution och godstrafik	
Godstrafikplan för nya spännande distributionsformer och ny citylogistik kan få en ökad aktualitet i framtiden. Det här bör utvecklas tillsammans med handeln i centrum och Centrala Stadsrum.	<i>Synpunkten noteras</i>
4.7 Parkeringar	
<p>Det finns cirka 2 500 p-platser innanför och strax utanför den inre ringen (se karta). Antalet är enligt vår uppfattning fullt tillräckligt, men de behöver i flera fall marknadsföras mer. Falun verkar inte ha färre p-platser än jämförbara städer. Snarare fler. Den stora skillnaden ligger i att våra är något mer uppsplittrade. För att uppnå det många efterfrågar, en upplevd större tillgång på p-platser, krävs egentligen ett nybygge av ett nytt stort p-hus i centralt läge. Då det är näst intill orealistiskt, både av ekonomiska och praktiska skäl, är förbättrad skyltning och information de enda försvarbara alternativ som går att arbeta vidare med. Flera mindre tillskott (10-30 platser) ökar egentligen bara upplevelsen av många små (och okända) p-platser. Centrala parkeringar, och framförallt ett mer hållbart beteende behöver:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En bra och fungerande kollektivtrafik. FÖP handlar inte bara om hur marken används utan funktioner, som kollektivtrafik, som kan möjliggöra för annan markanvändning. • En medvetenhet hos bilägare och boende om den verkliga kostnaden för parkeringar. • Att det finns en tjänsteperson i kommunen som är ansvarig för parkeringsfrågor och som kan arbeta med utvecklingsfrågorna tillsammans med Falu P. • Att antalet cykelparkeringar och deras placeringar förtydligas och behandlas på samma sätt som för bilar. Idag finns 1000 centrala cykelparkeringar och ytterligare 500 planeras. Är det rätt "p-norm"? • Fler infartsparkeringar, exempelvis utmed Hanröleden, för att avlasta centrums parkeringar från anställdas bilar. Dessa parkeringar bör vara betydligt billigare än mer centrumnära parkeringar och dessutom kan man överväga att låta parkeringsbiljetten utgöra dagkort på kollektivtrafiken i tätorten för att stimulera kollektivt resande innanför yttre ringen. • En P-norm som är dynamisk för att möjliggöra för byggnation i centrala lägen där ytan är begränsad. Gröna parkeringsköp nämns, men det behöver utvecklas och förklaras. Exempel finns från exempelvis Umeå. 	<i>Flera av synpunkterna hanteras i parkeringsstrategin. Parkeringsstrategin hanteras lämpligen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås.</i>

Idag finns ungefär 600 lediga (outhyrda) p-platser hos Kopparstaden. Det finns även stora p-resurser vid Lugnet (framförallt dagtid) och Gruvan. Hur nyttjas de för att avlasta centrum och/eller som en resurs för övriga staden?

5. Kulturmiljö & världsarv

Faluns kulturmiljöer och vår historia är en stor resurs ur många aspekter och en viktig del i spridningen av den positiva bilden av Falun. Kulturmiljöer skapar en identitet och olika kulturverksamheter, allt från stora länskulturinstitutioner till små föreningar, utgör viktiga samlingsplatser och ett ”socialt kitt”. Som vi tidigare nämnt under ”Struktur och samband” så är det grönmarkerade slaggråket intressant att utveckla ur ett kulturhistoriskt och visuellt perspektiv för att både förstå områdets historia och skapa ett intressant landskap längs Hanröleden.

Det är viktigt att utveckla arbetet med Världsarvet. Ett bra sätt är att tillgängliggöra det på är att skapa intressanta gång – och cykelstråk genom Världsarvet. Varpan Runt är en mycket flitigt använd ”cykelled”, där det ökande intresset för cykling och Världsarvet på ett konkret sätt kan utvecklas hand i hand . Världsarvet och cykling kan bli en mycket tilldragande kombination även i andra stråk.

Flera tidigare strategidokument från Falu kommun har fått kritik för att inte hantera kulturmiljön och världsarvet på ett heltäckande sätt och som en resurs. Vi i arbetsgruppen lät tidigare chefen för Dalarnas Museum och nuvarande s-ersättaren i kultur- och fritidsnämnden Jan Raihle gå igenom materialet. Han konstaterar: ”Jag har nu gått igenom den fördjupade översiktsplanen för Falun, delen världsarv och miljö. Det synes mig vara ett gediget och korrekt arbete.” Ett bra betyg och ett bra material som underlag för fortsatt arbete.

Synpunkten noteras

6. Hänsyn & risker

Riksintresse Försvarmakten:
Kommunen skulle behöva säkra att (den kommande) cykelvägens sträckning från Backa Bro via Sveden och gamla Svärdsjövägen till Högskolan/Lugnet så

Synpunkten noteras.

<p>att Försvarsmakten inte har invändningar mot det. Det ser ju inte så lovande ut när man ser kartan över skjutfältet som omger gamla Svärdsjövägen.</p> <p>Översvämningsrisker:</p> <p>Det kräver ett klokt byggande för att klara av översvämningsrisker samt att det finns magasin som kan ta hand om detta vatten ovan Faluån. Se mer under 3 ”Grönska & vatten”.</p> <p>Luft, buller:</p> <p>Med alternativa bränslen så kommer luft- och bullerproblemen att bli betydligt mindre. Dock kvarstår problem med partiklar från bildäck mm. Buller är ett ökande problem som måste hanteras.</p> <p>Högspänningsledningar:</p> <p>Utmärkt förslag att kraftledningar grävs ned i marken i följande områden:</p> <p>Södra delen Stora Vällan – genom Krondiket</p> <p>Främby – Övre Norslund</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>7. ÖVRIGT</p>	
<p>Vi vill tacka alla inblandade i arbetet med den fördjupade översiktsplanen för ett bra utfört arbete, vi ser redan fram emot nästa version (granskningsversion) av FÖP Falun!</p>	<p><i>Till yttrandet har bifogats ytterligare material som inte kommenteras här.</i></p>
<p>Sverigedemokraterna</p>	
<p>Liggande förslag till fördjupad plan för Faluns förväntade tillväxt de kommande åren indikerar stor tillväxt söderut utmed Runns västra strand bortom Källviken och söder om Stora Vällan. Totalt uppskattas det till 3000–4000 tillkommande bostäder här. Det vi saknar är möjlighet till expansion i andra mera stadsnära områden där det redan finns utbyggd infrastruktur. Här kan t.ex. nämnas utmed Hosjöns västra strand som mycket attraktivt område.</p> <p>Med den nu föreslagna planen kommer det ställas stora krav på hur kommunikationerna skall lösas. Hur skall dessa nya stadsdelar knytas an till staden i en fungerande trafiklösning? Vi har tagit del av "11 PM Trafiknätsplan" som ingår i FÖP. Denna är bra formulerad av alternativa tänkbara lösningar och till skillnad från FÖPn förekommer ord som bör i stället för skall. Det inbjuder till dialog.</p>	<p><i>Hosjöns västra strand är en riksintressant kulturmiljö och ligger inom världsarvet Falun. Det är ett bergsmanslandskap med stora bergsmansgårdar i ett öppet odlingslandskap. En större exploatering äventyrar riksintresset.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>TISKENRESERVATET-SLUSSENRESERVATET.</p>	
<p>Den stora frågan är hur de nya stadsdelarna skall förbindas med centrum och övriga vägnätet. Förslag om detta antyds i "Översiktsplan FalunBorlänge" antagen av kommunfullmäktige 2014 06 12 i det att ett vägreservat bildats mellan Pilborondellen via Sturegatan över Tisken till Korsnäs vägen kallat Tiskenreservatet. Vi frågar oss om den var väl genomtänkt med anläggande av broförbindelse från</p>	<p><i>Det är Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart. Reservatet föregicks av ett omfattande utredningsarbete inklusive konsekvenser för trafikflöden på andra gator samt kostnader för genomförandet. En omprövning skulle innebära ett omfattande utredningsarbete. Det är dessutom tveksamt om det gamla reservatet är tillräckligt brett för att klara en förbifart med dagens</i></p>

Regementsvägen över bangården och sjön Tisken till norr om Främby hallar gående parallellt med Idrottsvägen. Hur tänker man t.ex. om omrörning av Tiskens förgiftade bottensediment för brogrundläggning? Eller kanske tänker man sig en gigantisk hängbro?!

Inget alternativ till detta diskuteras och inte heller finns någon konsekvensanalys, miljömässig och ekonomisk. Flera medborgarförslag har den senaste tiden inkommit med alternativa lösningar. Inget av dessa förslag tas upp till diskussion eller utredning i föreliggande FÖP utan har bryskt avvisats. Vi sägs stoltsera med demokratikommun Falun och välkomnar ökat medborgarinflytande. Då skall inkomna förslag som avslås tydligt motiveras varför. Så har inte skett i detta ärende. Få kommuninvånare är insatta i vad nu gällande översiktsplan innebär och vad en bro över Tisken skulle ha för konsekvenser, inte minst ekonomiskt. Buller och avgaser ödeläggande för villabebyggelsen i Daglöstäktområdet med påverkan långt utmed Sturegatan till kv. Järnet. Är detta verkligen vettigt? Om detta vägreservat avskaffas frigöres mark i stället till attraktiv bostadsbebyggelse på Kvarnbergets norra sida mot Tisken och staden.

Mot denna trafiklösning med utgång från korsningen Regementsvägen- Korsnäs vägen talar också vad som säges i PM Trafiknätsplan som belyser problem med ytterligare belastning på Regementsvägens korsning mot Lugnetleden samt inte minst den flaskhals för ambulanstransporter som nu finns. Vidare finns risk att tung trafik söker sig denna "smygväg" genom Falun.

Det som alternativt medborgarförslag lyft fram omfattar ett äldre vägreservat från Nedre Norslund med anknytning till rondellen vid Origo, över Slussen vid nuvarande båthamn med anslutning till Erikslundsvägen kallat Slussenreservatet. Erikslundsvägen ansluter via Källviksvägen till Tallenområdet och Galgberget utan större infrastrukturkostnader. Fördelarna torde vara uppenbara. En betydligt kortare och enklare brobyggnad över järnvägen och Slussen. Denna alternativa trafiklösning avlastar även den nyanlagda vägen vid Resecentrum varför tankegångar om breddning av denna kan avföras. Trafiklösningen medger att Falun får en fungerande ringled som enkelt förbinder befintliga och tillkommande bostadsområden på ett naturligt sätt, bl.a. Faluns södra-östra delar samt inte minst till handelsområdet Majoren.

Den estetiskt tilltalande vattenspegel som Tisken utgör mot Falu centrum kommer att helt gå förlorad om man genomför den lösning FÖP föreslår.

Jämfört med Tiskenreservatet innebär detta alternativ också avsevärt lägre kostnader förutom miljömässiga fördelar samt små ingrepp i befintlig

krav på standard och skyddsavstånd.

<p>bebyggelse. Dessutom är denna lösning fullt realiserbar i nutid utan betungande investeringar.</p> <p>Besynnerligt att nuvarande förslag till FÖP inte med ett ord berör detta alternativ. Med den 3-D teknik kommunen förfogar över borde det var enkelt att visualisera de alternativ som här diskuteras för estetisk bedömning.</p> <p>Vi hävdar att detta alternativ måste tydligt redovisas och övervägas i det fortsatta FÖP- arbetet. Inte minst bör en konsekvensbeskrivning belysande trafikmiljö, kostnader och estetik göras.</p>	
<p>CYKELBANA- KORSNÄSVÄGEN.</p>	
<p>FÖP diskuterar en omgörning av trafiken mellan rondellen vid Origo och till korsningen med Regementsvägen. För att få plats med cykelbanor enligt cykelplanen föreslås att nuvarande dubbelfiliga körbanor göres enkelfiliga. Vi finner dessa tankegångar märkliga. Längs denna vägdel finns inga fastigheter med utfarter eller korsande gång- och cykelstråk. Vägen har hög standard och tillåter snabb genomfart fram till Regementsvägen. Varför ändra på något som idag fungerar bra till något dåligt? Enligt cykel planen säges att ett av de föreslagna huvudcykelstråken skall gå utmed Korsnäsvägen. Men det kan inte rimligen betyda att det skall ske på Korsnäsvägens bekostnad. Mindre kostsamma ingrepp för att skapa cykelbana som an knyter till Korsnäs-Hosjö torde vara möjligt via anknytning Slussen - Strandvägen. Alternativa förslag till lösningar bör tas fram av Stadsbyggnadskontoret.</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Vänsterpartiet</p>	
<p>Inledning</p>	
<p>Samhällsplanering är en verksamhet som har långsiktiga konsekvenser, beslut som tas i dag kommer att påverka i många hundra år framåt. I dagens Falun ser vi exempel på det i rutnätsplanen som har sina rötter i 1600 talet, i järnvägens placering som beslutades på 1800 talet och i resterna av den fyrfiliga genomfartsleden som är ett beslut som togs grundat på 50 och 60 talets syn på bilism som det modernaste framtida idealet.</p> <p>För att ta sådana långsiktiga beslut är det därför viktigt att de bottnar i lika långsiktiga visioner om vad planeringen skall åstadkomma.</p> <p>En kommuns uppgift är att planera för hur markanvändningen inom ett geografiskt område skall tillgodose boende, arbetsplatser och rekreation. Utformningen av infrastrukturen skall sedan ske så att rättvisa förutsättningar uppstår för alla dessa kommundelar, samtidigt som hänsyn måste tas till konsekvenser både nu och i framtiden.</p> <p>Den fördjupade översiktsplanen är ett digert arbete med många värdefulla synpunkter. Den bildar ett</p>	

<p>underlag för planering och beslut, som blir avgörande i framtiden för Falun och faluborna. Många aspekter av stor betydelse behandlas i dokumenten. Några av dem vill vi understryka och några vill vi lägga till.</p> <p>Falu stad avgränsas i förhållande till landsbygden i kommunen. Vi anser urbanisering är en viktig fråga i detta sammanhang. Problemet tas upp i omvärldsanalysen, som uppmanar: ”Minska den kommunala urbaniseringen inom kommunen genom samspel mellan landsbygd och tätort som gynnar en utveckling av landsbygden.” (Kap Omvärldsanalys/megatrender 9. En motkraft mot urbanisering) Prioriteringar i stadsområdet får inte innebära att förhållandena för kommunens landsbygd försämras. Stadsbygd och landsbygd behöver utvecklas väl tillsammans inom kommunens gränser. Konsekvenser för kommunen i sin helhet behöver uppmärksammas i många av de fall som tas upp i den fördjupade planen och redovisas som underlag för samråd senare i processen</p>	<p><i>Relationen stad – land behandlades huvudsakligen i Översiktsplan FalunBorlänge.</i></p>
<p>Syftet</p>	
<p>Citat ur omvärldsanalysen:</p> <p>”Falun ska vara bra för dem som bor och arbetar där och locka fler till hela kommunen”.</p>	
<p>Förutsättningarna</p>	
<p>Falun har redan goda och unika kvaliteter. Det gäller att ta fasta på de förutsättningar som är givna av bygdens natur, stadens historia och förändringar genom århundraden. Bevara det unika! Det finns dessutom gynnsam jordmån för kreativitet och innovation för stadens framtid.</p> <p>I naturen finns de omgivande bergen, skogarna och vattendragen, odlingslandskapet och mark, där miljön varit utsatt för stark påverkan under många sekel. Gruvan ingår i det internationella världsarvet. Den har funnits före medeltiden och levererat mineraler fram till våra dagar. Gruvan, hanteringen och ägo förhållandena däromkring präglar Falun ännu idag. Rutnätsplanen från 1600-talet bildar den centrala stadskärnans mönster av raka gator med kringbyggda kvarter.</p> <p>Verksamheten vid gruvan gjorde att industrialismen tog fart under 1700-talet. Ett borgerskap växte fram inom hantverk och handel under 1800-talet och början av 1900-talet. Tjänstemän, lärare och militär tog plats i förvaltning, administration, undervisning och försvar. Ingenjörer och tekniker fick arbeten i industri och laboratorier. Många arbetade i Gruvan, i verkstäder och den tilltagande trä- och verkstadsindustrin. Staden inspirerade konstnärer och författare.</p> <p>Klassförhållandena präglar tydligt stadens bebyggelse och karaktär ännu i denna dag och har</p>	<p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>

<p>satt sina spår i bebyggelsemönster och arkitektur. Det talas om den gruvliga och den ljuvliga sidan av staden med ån som klassgräns. Denna suddas numera ut genom den gentrifiering, som visar sig i eftertraktat boende i Elfsborg, Östanfors och Gamla Herrgården, tidigare gamla stadsdelar för arbetare. Sedan 1950-talet påverkades den fortsatta utvecklingen av egnahemsideal och villadrommar med stor utbredning utanför stadskärnan och de centrumnära områdena. Villaområdena, bilismen, idrotten och stadsdelscentra präglar idag i hög grad de yttre stadsdelarna.</p> <p>Järnvägen ramade in staden. Omfattande vägsystem byggdes ut runt staden. Stora omläggningar av trafiken söder om stadskärnan är nyligen genomförda. Busstrafiken tar stora utrymmen i anspråk i Knutpunkten och den nya bussterminalen vid Resecentrum.</p> <p>De spår epokerna har satt i stadens struktur gör staden unik, intressant, inspirerande och attraktiv. Det finns samtidigt många problem idag, att ta ställning till och fatta beslut om, som kommer att bli avgörande för framtiden i Falun.</p>	
<p>Gruvan</p>	
<p>Gruvan och området däromkring är det viktigaste besöksmålet för turister i Falun. Som sådant går det att utveckla betydligt mer. Det kan ske genom att planera för strövområden och promenader kring gruvan med vägar upp till Krondiket och utloppet från Vällan (från 1400-talet) med beskrivningar. Genom att redogöra för verksamheten och tekniken under århundradena går det att förmedla kunskap om arbetsvillkor och miljön. Det skulle vara ett fint tillskott med en pedagogisk park omkring gruvan. Det finns förtjänstfulla idéer om detta i samrådsunderlaget.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Stadskärnan</p>	
<p>Rutnätsplanen från 1600-talet befäster Falun som en stad av betydelse. Den kom till i och med att Falun fick stadsprivilegier. Det är angeläget att fullfölja rutnätsplanen. Den gör att stadskärnan kan upplevas som stadsmässig. Det finns fortfarande utrymmen för bostäder, kontor och butiker i de regelbundna kvarteren längs de raka gatorna. Vi anser att förtäta stadskärnan på ett stadsmässigt sätt har hög prioritet.</p> <p>Stora torget, rådhuset och Kristine Kyrka utgör den karaktärsbild för Falun, som har stark förankring i stadens historia och är välkänd både inom och utom landet. Håll torget rent! Det är en utmärkt plats för manifestationer i ett demokratiskt samhälle.</p> <p>Den slingrande ån utgör en kontrast till den strikta rutnätsplanen och bidrar till att bilda uppskattade mötesplatser i å-rummet. Bebyggelsen mot ån i den södra delen kom till under 60- och 70-talen. På den östra sidan är byggnadernas skala och fasaduttryck</p>	<p><i>Hanteras bl a i det pågående å-rumsprojektet.</i></p>

<p>inte bra. Betydande förbättringar behövs längs Östra Hamngatan och Holmgatan från Falugatan till Knutpunkten!</p> <p>Det kan vara lämpligt att integrera mångfaldig utbildning och kulturutövning i den centrala staden. Högskolan kan till exempel ta allt fler lokaler och byggnader i bruk i stadskärnan i stället för utbyggnad på Lugnet.</p> <p>Det bör framhållas att det är viktigt med vård och underhåll av gatumark, parker, planteringar, gatumöbler, skyltar i stadskärnan. Stadens rum och ytor ska vara väl planerade och anlagda. De ska vara välskötta och göra ett gott intryck både på falubor och besökare. Planen framhåller att stråk, platser och målpunkter behöver planeras så att de stimulerar till aktivitet och närvaro. Fler människor i centrum ökar underlaget för kultur, handel och andra verksamheter.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Att möta staden</p>	
<p>Första intrycket av en stad får man vid infarterna. Det är mycket värdefullt om den första anblicken kan ge ett positivt intryck av staden. Ett bra exempel erbjuder infarten till Falun från Borlänge med en vy över staden med gruvområdet i förgrunden och bergen i bakgrunden. Även från Korsnäs vägen kan de som närmar sig staden få ett gott intryck.</p> <p>Staden är däremot helt anonym för dem som kommer till Falun från öster på riksväg 70 över Myran.</p> <p>En annan infart är att anlända till Falun med tåg. Det första intrycket är att det är svårt att uppfatta var staden ligger. Silhuetter av bebyggelsen syns långt bort. Man förstår inte hur man ska gå för att ta sig till de centrala delarna av staden. Det behövs ett bättre samband mellan bebyggelsen i centrum och stationsområdet.</p>	<p><i>Ett av syftena med utvecklingen av resecentrum och omgestaltningen av Södra centrum är att binda samman centrum och stationen. Genom att bebygga kvarteret Rödbro skapas en sammanhängande stad.</i></p>
<p>Bo tätare i innerstaden!</p>	
<p>I Falun finns fortfarande utrymme för bostäder centralt inom rutnätsplanen. Dels kan kompletteringar ske med nya hus med lägenheter för små hushåll. Det finns även gott om fastigheter som behöver renoveras i det gamla byggnadsbeståndet, som i vissa fall kan förtätas. Det kan leda till bra lägenheter i storlekar som passar in i den befintliga miljön. Förtätning av bostadskvarteren kan även ske genom påbyggnad av trevåningshus med två våningsplan. Det gäller till exempel hus i Nybroområdet. Att bo i stadskärnan innebär närhet till skolor, butiker och service, som det går att nå genom att gå eller cykla. I detta sammanhang är cykelplanen</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Bo i stadsdelarna närmast innerstaden!</p>	
<p>I områdena runt stadskärnan finns möjligheter till</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>

<p>förtätningar och renoveringar, som kan ge många goda kvaliteter i boendet. Där finns bebyggelse av olika årgångar från 1900-talets början och framåt. De ger områdena variation och mångfald. Det präglar miljön i områdena. Bebyggelsen består till största delen av småhus, radhus och villor av varierande storlekar. I dessa områden går det att finna markutrymmen för flerbostadshus. För närvarande sker det till exempel i Britsarvet. Det gäller även planer för Norslund och Runnstranden bortom Slussen. Det kan ske på fler ställen. Den varierande bebyggelsen och de boendes ålderssammansättning gynnar möjligheterna till integration. Där utnyttjar man gator, och redan utbyggd teknisk försörjning. Underlag för skolor, handel och service kan därmed förstärkas i befintliga områden i stadens närhet.</p> <p>För att ge ytterligare möjligheter till bostäder och arbetsplatser inom befintlig infrastruktur ser vi det som viktigt att man tar bort de vägreservat som ligger i planerna söder om centrum och att Korsnäs vägen och Gruvgatan omvandlas till stadsgator. Men detta förutsätter dock att områden utanför stadskärnan avsätts för infartsparkeringar och att miljömässig kollektivtrafik mellan dessa och stadskärnan upprättas.</p>	<p><i>Synpunkten överensstämmer i stort med samrådsförslaget</i></p>
<p>Bo i stadens ytterområden</p>	
<p>Från 1950-talet och framåt byggdes nya stadsdelar ut med småhus, villor, skolor och stadsdelscentra enligt tidens idéer. Villaområdena sträcker sig idag bortom Hosjö i öster, ner till Källviken i söder och upp till Slätta i Norr. De präglas entydigt av att det är ett hushåll per tomt. Tomterna är förhållandevis lika stora. Det ger en entydig struktur åt bebyggelsen, som inte är lätt att förtäta och förnya.</p> <p>Det vi ser idag i de villaområden som exploateras i Källviken och Slätta innebär det med dagens sätt att bereda mark för villabyggande att fälla skog och utjämna mark genom att spränga och schakta i stor omfattning för att skapa plana ytor för grundläggning med platta på mark. Mer omsorgsfull anpassning till mark och vegetation skulle vara önskvärd, men i detta fall är det marknadskrafterna som bestämmer.</p> <p>Vägar och försörjningssystem måste byggas ut. Det betyder att staden får ännu större utbredning.</p> <p>Uttrycket att ”i Falun är det nära till allt” stämmer inte. Det går inte att bortse ifrån att många boende i stadens ytterområden och de som bor på landsbygden är beroende av att ta sig in till stadskärnan med egen bil för arbete, besök, inköp, evenemang med mera.</p> <p>Därför kan man påstå att Falun är en bilstad. Otillräcklig kollektivtrafik med höga biljettpriser, samt utbredning av villaområden medför att det blir ytterligare behov av parkeringsutrymme i närhet till stadskärnan. De utbredda bostadsområdena kommer dessutom att försvåra möjligheterna att ta sig ut i</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

naturen på fritiden. Cykelplanen är lovvärd för att underlätta möjligheterna att ta sig mellan stadsdelarna och centrum och ut i naturen med cykel.

4.2.6 Intresseorganisationer, föreningar och större markägare

<p><i>Humblebackens samfällighetsförening</i></p> <p>Är intresserad av hur den byggnation av bostäder som är föreslagen öster om Humlebacken vid Rottnebyvägen kommer att genomföras.</p> <p>Det gäller gestaltningen av området, typ av hus, placering, höjd mm. Redan nu kan vi ju se att den trädskärm mot Rottneby herrgård som sagts vara viktig till stor del avverkats. De som bor närmast det aktuella området inom vår samfällighet kommer ju att påverkas av de byggnadskroppar som uppförs. En viktig aspekt torde vara bullersituationen. Sammantaget kan byggnationen t ex innebära att en del av vår samfällighets boende kommer att känna en viss fysisk instängdhet i relation till nuvarande förhållanden.</p> <p>Samfälligheten önskar få löpande information i frågan, samt även på sikt få framföra synpunkter på kommande detaljplaneförslag.</p>	<p><i>Samfällighetsföreningen har fått information om det påbörjade planarbetet. För närvarande händer inget i projektet. Så snart arbetet återupptas och det utarbetas ett samrådsförslag kommer samfälligheten att få information om detta.</i></p>
<p><i>Boende på Övre Gruvrivägen</i></p> <p>Som boende vid Södra Vällan vill vi härmed kraftfullt protestera mot den planerade byggnationen av bostads- och industriområde och arbetsplatsområde samt väg i området runt sjön Södra Vällan, Stora Vällan och i markerna mellan riksväg 293 och 50 och vägen som förbinder dessa genom byn Aspeboda som är tänkt träda i kraft inom en 10-20 års period.</p> <p>Detta p.g.a. områdets unika egenskaper beträffande kulturhistoria, natur och viktiga värde som rekreationsområde.</p> <p>I området ingår sjön Vällan som fortfarande har ett bra vatten med pH-värde runt 7. Flodkräftan har ånyo planterats in med lovande resultat. Vällans sjöbotten är mycket lämplig för flodkräftan enligt experter.</p> <p>I områdets skog finns förutom uppskattade bär- och svampmarker även naturegenskaper som inte är så vanliga, speciella fågelarter så som vissa hackspettar och området har rikt fågel- och djurliv för övrigt.</p> <p>Här finns många kulturhistoriska minnen som bl.a. Kåres väg samt fångstgropar. Här finns också restaurerade historiska vandringsleder och iordningställda viloplatsar med kulturhistoriska minnesmärken som ex den ruingrund efter kapellet i områdets hjärta och kärna på berget mellan Aspeboda, Olsbacka, Vällgården. Dessa är mycket uppskattade besöksmål av både boende i närområde, Falu kommun och utsocknes och utländska besökande. Rikliga är också de minnes- och gränsstenar och odlingsrösen samt gårdsruninlämningar som finns i området.</p>	<p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde. Framförda synpunkter hanteras lämpligen i detta arbete.</i></p> <p><i>Föreslagna områden för ny bostadsbebyggelse öster om södra delen av Vällan är intressanta för utbyggnaden av tätorten. Området finns utpekad i översiktsplan FalunBorlänge och bör finnas med i det fortsatta planarbetet.</i></p>

<p>I områdets kärna är vi också förärade med en i dagens mått stor tjäderlekplats som funnits här i långa tider och som är mycket störningskänsligt för förändringar så som en vägbyggnation eller bostads/industriområde skulle innebära. Även spelplats för orre finns i det område där industriverksamhet föreslagits.</p> <p>I detta område har vi också tidiga minnen från gruvans vattenreglering i form av urdikade skrådiken. I skogarna finns också gott om lämningar efter kolning i form av kolbottnar och kolarkojsruiner.</p> <p>Området är mycket uppskattat för friluftaktiviteter med fiskevatten, jaktmarker, vandringsleder och är välbesökt av både cyklister, vandrare, ryttare, jägare, hundägare, skidåkare, familjer i alla åldrar mm mm.</p> <p>Med hänsyn till ovan skulle det vara synnerligen olämpligt att lägga en ny väg mellan riksväg 293 och 50 i detta område liksom nya bostadsområden och arbetsplatser runt sjön Vällan.</p> <p>Vi får inte glömma att detta är historisk mark där egentligen Faluns historia en gång började. Man kan likna området med en naturpark med alla dess egenskaper där bara ett fåtal har nämnts här ovan. Det torde finnas mark som är mer lämpat för bostadsbyggnation där natur och vatten inte är lika känsligt både miljömässigt och historiskt. Hänvisar också till översiktsplan Falu kommunfördjupning för Korsgården, Ö.Gruvriset mm. Remissupplaga juni 1991 samt Kulturhistorisk Inventering gjord 1978.</p> <p>Låt oss behålla detta historiska gruvliga ljuvliga område örört!</p>	
<p>Boende i Norsbo, Hinsnoret, Liljesund och Liljan</p>	
<p>Undertecknade medborgare i byarna Norsbo, Hinsnoret, Liljesund och Liljan lämnar följande synpunkter avseende Falu kommuns förslag till FÖP. Våra synpunkter avser i första hand de delar i FÖP som berör den föreslagna bebyggelseutvecklingen i riktning mot våra byar (dvs över Källviks, - och Norsboberget), men redovisar även alternativa förslag för att tillgodose en långsiktig lösning av bostadsbehovet i Falun.</p> <p>Att Falu kommun behöver bygga fler bostäder är uppenbart. Det är också rimligt att Falu och Borlänge kommuner närmar sig varandra bebyggelsemässigt. Dock upplevs omfattningen av den föreslagna bebyggelseexpansionen i riktning mot våra byar illa genomtänkt. Att i stor skala nyuppföra blandad modern bostadsbebyggelse in till gårdsgränser och jordbruksmark i befintlig kulturbygd, bedöms olämpligt och onödigt. Skälen därtill är följande:</p> <p>Om Falu och Borlänge kommuner vill närma sig varandra, borde denna expansion rimligen läggas i anslutning till befintlig kommunikationsled, dvs riksvägen mellan städerna. På båda sidor riksvägen</p>	<p><i>Det aktuella området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde. De synpunkter som framförs i yttrandet hanteras lämpligen i det kommande arbetet.</i></p> <p><i>De synpunkter som i övrigt framför ligger i linje med samrådsförslaget.</i></p>

finns områden där nybebyggelse inte negativt skulle påverka befintlig bebyggelse. Riksvägen är dessutom den enda vägtrafikled som sammanbinder Falun och Borlänge i denna del av kommunen. På detta sätt skulle det bli enkelt att kollektivt pendla mellan de bägge städerna, samt att det skulle vara tillräckligt nära för att ett flertal skulle välja cykel för arbetspendling till Borlänge.

En expansion enligt förslaget i FÖP innebär att stora delar av Källviksberget och Norsboberget blir helt bebyggda. Detta skogsområde är idag det enda riktiga naturområde som medborgarna i Främby, Källviken, Galgberget, Lilla Källviken samt våra byar har enkel tillgång till. Området är därför också dagligen flitigt nyttjat för promenader, cykling, hundträning, ridning, bär- och svampplockning samt terränglöpning. Vart ska alla dessa aktiviteter förflyttas? Det känns orimligt att alla människor i dessa stadsdelar och byar ska behöva ta bilen till hjälp för att komma ut i riktig natur.

Som kommunen nu själv påpekar i informationen kring FÖP, skall inte längre bara bostadsbyggande prioriteras. Även ekosystemtjänster (såsom grönska, växtlighet, vatten och friluftsliv) ska ses som en tillgång för staden som ska tas tillvara och utvecklas. Stora delar av det föreslagna området har redan idag identifierats av kommunen som ett område som erbjuder ekosystemtjänsterna hälsa och friluftsupplevelser, likväl som klimatreglering, biologisk mångfald (i huvudsak Norsboberget) samt gröna stråk och kilar.

Att bebygga det aktuella skogsområdet rimmar dessutom illa med flera av de mål i kommunens egna styrdokument rörande hållbar utveckling. I Folkhälsoprogrammet betonas vikten att kunna tas sig till grön/naturområden utan barriärer så som starkt trafikerade vägar eller andra hinder.

Tillväxtprogrammet nämner vikten av varumärket Falun, vilket för många är synonymt med Lugnet, hoppbackar, friluftsliv och en aktiv livsstil. Att bevara området runt Källviks- och Norsboberget som ett viktigt friluftsområde förstärker ytterligare denna bild av Falun.

Redan på 1970-talet slog Falu kommun fast att detta område är av sådan vikt för rekreation att det skulle undantas från bebyggelse. Behovet av denna mark för naturupplevelser har inte minskat sedan dess, efter att delar av Källviken, Lilla Källviken liksom Galgberget exploaterats. Det har alltså under lång tid bedömts väsentligt, även från kommunens sida, att detta skogsområde bevaras öppet för allmänheten. Kanske skulle dessa bergsområden istället kunna bilda grunden i kommunens nästa tätortsnära naturreservat med inriktning mot friluftsliv?

Kulturlandskapet runt sjön Liljan karakteriseras av friliggande bergsmansgårdar med ekonomibyggnader och tillhörande öppna odlingslandskap, storgårdar,

äldre kulturhistorisk bebyggelse, sommarvillor i traditionell stil från olika tidsepoker, samt aktiva jordbruk med djurhållning. I området finns också fornlämningar i form av stenåldersboplats, järnframställningsplatser, slagghvarp, hyttlämningar, dammvallar från kopparhyttor och en välbevarad varggrop. Detta kulturlandskap tål givetvis enstaka tillkommande bebyggelse som infogas väl. En storskalig exploatering ända in på knutarna, skulle däremot med självklarhet föröda upplevelsen av en samlad kulturbygd samt föröda dessa byars särprägel, vilken varit av avgörande betydelse för de människor som medvetet valt en livsstil med natur och djur.

Förslag till alternativa lösningar för långsiktig lösning av bostadsbehovet i Falun:

I. Förtäta staden

Detta är det absolut viktigaste, vilket kommunen själv också understryker.

Mest miljövänligt, med bl.a. stora fördelar för att ordna kollektivtrafik. Billigare infrastruktur (vägar, vatten och avlopp, elförsörjning, datatrafik)

Den urbana miljön är mycket högt värderad av många människor, särskilt de yngre, med närhet till affärer och annan service, nära till krogen mm.

Men då ska det vara tätbebyggt. Falu tätort är faktiskt glest bebyggt med stora områden centralt som bromsat en sammanhängande stadsmiljö; exempel är regementet och Storas industriområde. Delar av dessa ytor borde kunna tas i anspråk för bostadsbebyggelse.

Landstinget koncentrerar mer och mer av verksamheter och kliniker från länet till Falun. Detta gör att stora ytor runt lasarettet upptas av markparkering för personal och patienter. Bygg flervånings parkeringshus i stället.

Vi håller med kommunens bedömning att bostadsbyggande ska prioriteras inom 1 km från resecentrum.

Forskning visar att inom 1 km från kollektiva kommunikationer ökar befolkningens vilja att nyttja kollektivtrafik i det dagliga arbetspendlandet.

Gropen vid stationen vore perfekt för ett höghus med garage i källaren och på andra sidan Johanssonska huset är det redan planerat för ett bostadshus.

Regementsområdet har goda förutsättningar att hysa fler bostäder, helst nära Resecentrum, kring Dalavallen, utmed Regementsgatan när de omfattande parkeringarna (till stor del för personal vid lasarettet) samlats i p-hus. Det borde också gå att bygga bostäder i kanten av järnvägsområdet.

Samt på ett flertal mindre impediment och enstaka byggbara tomter runt omkring i staden. Stadsradhus, dvs koncentrerade sammanhängande enfamiljshus på små tomter är också en bra lösning. Det finns lyckade

exempel t ex vid Kopparvallen i Falun och på Östermalm i Borlänge.

Vi är övertygade om att hela den förväntade befolkningsökningen kan inrymmas inom den nuvarande tätorten.

II. Bevara och komplettera stadsnära landsbygd

Byarna runt Falun, inom ca 1,5 mils radie, är en eftertraktad boendemiljö för vissa människor som önskar leva i lantlig miljö en bit på distans från stadens larm och puls. Denna livsstil måste också respekteras, vilket även Folkhälsoprogrammet ger stöd för när man uttrycker att "Hela kommunen ska utvecklas för att möjliggöra en god livsmiljö oberoende om människan vill bo i centrala delar av Falun eller på landsbygden".

Underlätta för nya tomter/bostäder varsamt infogade i befintliga bymiljöer. Sådana bosättningar förutsätter visserligen i hög grad resor i egen bil, men det håller på att utvecklas nya system för samåkning genom bl.a. Facebookgrupper. Att få fler att cykelpendla till Falun skulle inte vara omöjligt om man asfalterade halva bredden på banvallen mellan Källviken och Norsbo/Hinsnoret. Andra halvan bör i så fall sparas för hästfolket så att alla kan få plats. Skolbussar bör ha plats för även andra resenärer än skolbarn.

På senare tid har flera affärer i Falun börjat erbjuda hemkörning av varor till rimliga kostnader. Det bör också minska det enskilda bilåkandet och göra det möjligt för äldre människor att bo kvar ute i byarna.

Sammanfattning:

Skogen mellan Runn/Liljan och "Borlängevägen" är ett mycket uppskattat strövområde inte alls bara av de som bor i byarna Norsbo, Hinsnoret, Liljesund och Liljan. Många stadsbor tar sig ut från staden för att bara strosa i skogen, rasta hundar eller plocka bär och svamp mm. Detta skogsområde nås lätt med cykelleden som går på gamla banvallen efter banan Falun-Repbäcken där många falubor cyklar, promenerar och rider. Där finns också en cykelbana för mountainbike i skogen.

Det är mycket väsentligt att denna skog bevaras, och det bör övervägas att göra reservat av den.

Galgberget som är ett ganska nytt område närmare staden har dåliga allmänna kommunikationer och svag service. Det närliggande stora bostadsområdet Lilla Källviken är under byggande. Alla dessa människor, liksom byborna runt Liljan, behöver den här skogen som sin lunga. Detta understryks inte minst av flera av kommunens egna målsättningar, bl.a.;

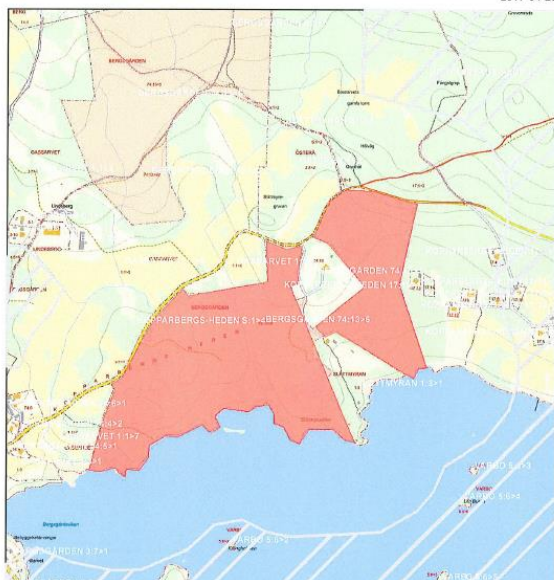
Nya bostäder byggs i första hand på obebyggd mark som inte är grönområde (dvs park eller natur).

Alla bostäder ska ha nära till trygga miljöer för lek, idrott och rekreation (gäller rimligen även befintliga

<p>bostäder), samt tillgång till större natur-, rekreations- och friluftsområden.</p> <p>Se växtlighet och vatten som en resurs som ska tas tillvara.</p> <p>Ta hänsyn till och utveckla naturens nyttoperspektiv för oss medborgare, s.k. ekosystemtjänster.</p>	
<p>Korsgårdens och Vilauddens Byalag och Lilltorpet Faluns Folkpark/Byggnadsföreningen Vi Förenade</p>	
<p>Synpunkterna gäller området Korsgården och Vilaudden generellt samt specifikt den tilltänkta planen att bygga bostäder på fastighet Korsgården 1:1.</p> <p>Byalagets målsättning och mål är i linje med vad som har kommit fram i den Kulturmiljöanalys som tagits fram för området för området.</p> <p>Vårt bestämda yrkande är att eventuell nybyggnation i området och specifikt för fastighet Korsgården 1:1 skall begränsas till max 3 nya tomter eventuell tillbyggnad på befintliga fastigheter ska gå i linje med den Kulturmiljöanalys som hör till planförslaget.</p> <p>Byalaget har för avsikt att förvärva och restaurera området helt i linje med bifogat Kulturmiljöanalys och byalagets målsättning</p>	<p><i>Ett positivt planbesked har lämnats för att i en detaljplan pröva möjligheterna att bygga ett antal enfamiljshus i området Vilaudden. En arkeologisk förundersökning har genomförts som visar att hela området kräver arkeologisk undersökning vid eventuell bebyggelse. Något ytterligare har inte hänt o projektet. Se även yttranden från länsstyrelsen och kommunens Kultur- och fritidsnämnd.</i></p>
<p>Bergvik Skog AB</p>	
<p>De föreslagna lägena för nya bostäder</p> <p>Bergvik är positiv till utbyggnad av bostäder och verksamheter i området kring Södra Vällan. Inom Område D, Västra Tallen – Sanders hemman tycker vi det är lämpligt med exploatering av ytterligare verksamheter. En stor satsning för exploatering inom Område E, Väster om Stora Vällan känns positivt och helt i linje med översiktsplanens ambition att bygga mot Borlänge.</p> <p>I Bergsgården föreslår ni förtätning längs Varpan norra strand. Bergvik anser att området ner mot Varpan som ligger i anslutning till Brukshundklubben är lämpligt för bostadsbebyggelse och vi föreslår att området antas som LIS- område. Området har markerats på bifogade kartsnitt, bilaga 1.</p>	<p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekades området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p> <p><i>Området norr om Varpan är av riksintresse för kulturmiljövården och ingår i Världsarvet Falun. Med hänsyn till detta bör de förslag till förtätningar som visas i samrådshandlingen minskas till att endast omfatta enstaka förtätningar och som då får ske med stor hänsyn till kulturvärdena.</i></p>

Bilaga 1

2017-04-25

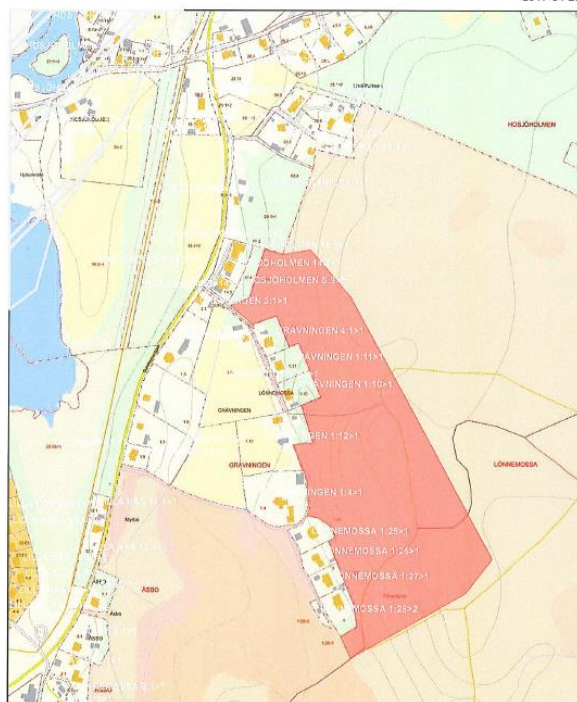
Andra platser lämpliga för bostadsbyggande

Bergvik anser att det även finns andra områden som är lämpliga för bostadsbebyggelse.

I **Hosjö** tycker vi att området som ligger i närheten av elljusspåret, öster om klubbhuset Pumpen lämpar sig för bostadsbebyggelse. Området har markerats på bifogade kartskiss, bilaga 2.

Bilaga 2

2017-04-25

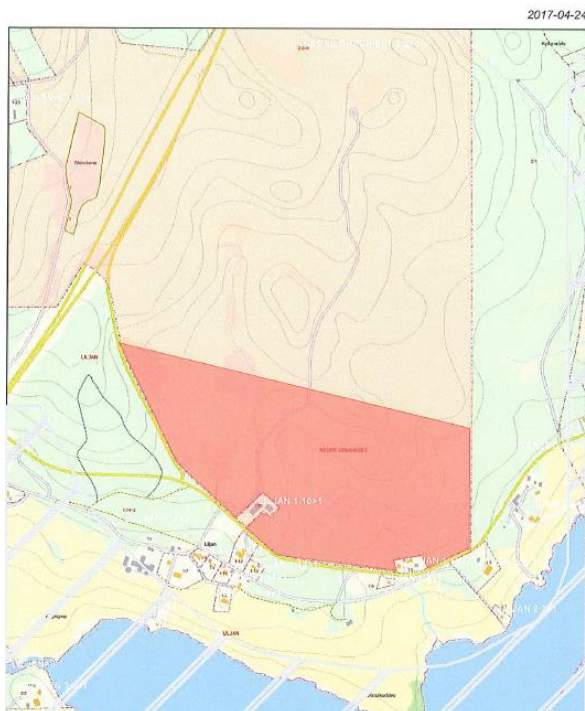

Bergvik Skog ser även fler möjligheter till bostadsbebyggande utanför tätorten, strax utanför det nu aktuella planområdet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

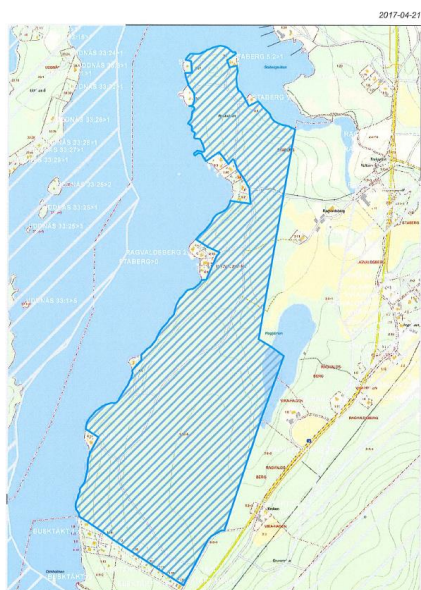
Liljan. Området norr om Liljans herrgård är ett lämpligt exploateringsområde med goda möjligheter till påfarter till riksvägen mot Falun- Borlänge samt närhet till det fina cykelstråket längs med Runns strand. Se bifogade kartskiss, bilaga 3.

Bilaga 3

Rostudden, Staberg. När avloppet från Knivadalen och från Vika kyrkby går till Falun via sjöledning ger det möjlighet till byggnation vid Rostudden och söderut längs Runns strand. Vi föreslår att området antas som LIS- område. Området har markerats på bifogade kartskiss, bilaga 4.

Bilaga 4

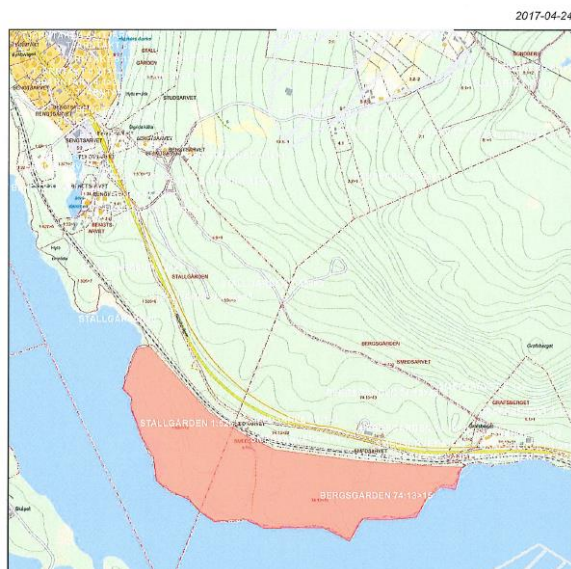

Det föreslagna området ingår i ett större område som behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Det föreslagna området ligger utanför planområdet för den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort. Området ligger inom avgränsningen för en kommande fördjupad översiktsplan för Runn.

Grycksbo. Möjligt exploateringsområde sydväst om Graftsberget ner mot sjön Grycken. Området ligger nära bra bil- och cykelväg till Grycksbo och Falun. Vi föreslår att området antas som LIS- område. Området har markerats på bifogade kartskiss, bilaga 5.

Bilaga 5

Utbyggnadsplan för bostadsprogram

Vad vi kan se finns inte projektet Källviksberget redovisat i ”Utbyggnadsplan för bostadsprogram för Falu kommun 2017-2019”.

Försörjande ekosystemtjänster

I förslaget till den fördjupade översiktsplanen har de ”försörjande ekosystemtjänsterna” inte närmare beskrivits.

Om Sverige ska utvecklas mot en bioekonomi med bidrag till ett stabilare klimat och med förnybara råvarukällor så borde även de försörjande ekosystemtjänsterna ha en plats i planen.

Det föreslagna området ligger utanför planområdet för den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort. Området ligger inom avgränsningen för en kommande fördjupad översiktsplan för landsbygden

Synpunkten noteras.

Avsnittet om ekosystemtjänster bör kompletteras med beskrivningar av försörjande ekosystemtjänster.

Centrala stadsrum

Centrala stadsrum, CS, arbetsområde rör endast centrum och i översiktsplanen svarar CS endast på de 3 områden i centrala Falun som berör bil, parkering och parkeringsstrategi.

Den fördjupade översiktsplanen - Falu tätort och området runt Varpan skriver följande:

Bil: ”För att minimera transporternas klimatpåverkan och frigöra mark ska en grundläggande utgångspunkt i FalunBorlänges samhällsplanering vara att kraftigt minska biltrafiken. Detta görs bland annat genom att biltrafikens ytor minskas och tilldelas gående, cyklister och kollektivtrafiken.”

Parkering: ”I Falu kommun finns det runt 5000 parkeringsplatser som är tillgängliga för allmänheten, cirka 50 % av dessa är privatägda. I Falu centrum finns ca 3000 platser. Av de allmänna platserna är ca

2500 avgiftsbelagda. I genomsnitt är beläggningsgraden en vardag vid lunchtid cirka 65 %, se Kunskapsunderlag till Parkeringsstrategi. Det betyder att antalet parkeringsplatser kan minskas och använda marken till nya bostäder istället.”

”Parkeringsstrategin ska även uppmuntra till att fler väljer att gå, cykla eller resa kollektivt istället för att ta bilen och att staden blir attraktiv och har en hållbar utveckling.”

CS anser att kraftigt och aktivt minska biltrafiken som dokumenten beskriver tar död på de verksamheter som idag finns etablerade i centrum. Både de som arbetar i och driver butiker, caféer och restauranger är beroende av att de själva och deras kunder kan ta bilen till verksamhetens läge. Bilen är CS medlemmars viktigaste verktyg för att de fortsatt ska kunna bedriva handel och service. Under ett kvällsmöte den 27 April kunde representanter av medlemmarna inte nog beskriva rädslan för vad som händer om Falu kommuns planer blir verklighet nu. De känner sig överkörda och missförstådda. De menar att Falu kommun saknar förståelse för hur det fungerar i deras verklighet just nu och vad som krävs för att bibehålla en levande stadskärna där verksamheter drivs och som tillsammans med Falu centrum mysiga miljö skapar ett attraktivt centrum. Kunderna tjar dagligen på dem om ökad tillgänglighet med bil och betydligt fler centrala parkeringar. Vilket de 243 st bifogade namnunderskrifter om parkering på Stora Torget bekräftar. Besökarnas upplevelser om att parkering är ett stort i problem i Falu centrum kan icke förringas. Vi behöver därför ta reda på hur resandet ser ut och var vi kan förbättra den för miljöns skull men ej på besökarnas och entreprenörernas bekostnad innan dessa rejäla åtgärder som föreslås i den fördjupade översiktsplanen realiserar. Tex krävs en översyn av jobbapendlingen, hur mycket av föreningarna står den för egentligen och hur kan vi minska på den?

I direkt motsats till idéerna i den fördjupade översiktsplanen föreslår CS parkering på den övre delen av Stora Torget, öppna upp för enkelriktad trafik på Falugatan och låt Östra Hamngatan vara farbar för bilar som ska in till centrum.

CS medlemmar önskar också att Falu Kommun ser över om det är möjligt att skapa ytterligare parkeringsplatser på Falugatan och runt Kristine Kyrka.

Fler kunder behöver se och hitta till centrum, Stora torget, och parkering i centrumets mitt skulle också göra att man som ny besökare i Falun lotsades till stadens kärna, Stora Torget, direkt. Är parkeringen där full så har man åtminstone sett var stadens centrum är. Vilket är ett plus.

CS tror ej att kollektivtrafiken från alla byar runt omkring Falun kan eller kommer att utvecklas så

Samrådsförslaget bygger på, och utgör preciseringar av, de strategier för mark- och vattenanvändningen samt planeringsinriktningar och rekommendationer som finns i Översiktsplan FalunBorlänge, antagen av kommunfullmäktige 2014. Synpunkterna noteras.

Ett arbete har påbörjats kring utvecklingen av Stora Torget. Under 2017 avrapporterades en förstudie kring torgets möjligheter. De synpunkter som framförs i yttrandet tas lämpligen upp i ett eget fortsatt arbete med Stora torget.

Parkeringsstrategin hanteras lämpligen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås. Till exempel kan en påbyggnad av parkeringen mellan kulturhuset och banvallen vara en möjlighet att pröva.

<p>enormt mycket så att den blir tillräckligt bra och kommer att vara ett alternativ för alla. Bilar från landsbygden måste välkomnas i centrum. Gående, cykel, kollektivtrafik och bilar bör prioriteras lika mycket. Sett i landet, och i Falun, minskar kollektivtrafik och cyklande, vilket kräver väldigt stark styrning för att vända trenden, om det ens är möjligt och är det vad Faluborna vill med stadskärnan. Uppenbarligen är det ej vad besökare till stadens butiker förmedlar.</p> <p>Vidare undrar CS medlemmar om hållbar utveckling endast berör luft eller om det också kan vara så att handlarna är med och bidrar till en hållbar utveckling av staden eller ska de endast drabbas av den?</p> <p>För att ytterligare vända på steken i den fördjupade översiktsplanen och parkeringsstrategin borde ordningen om vilka parkeringsplatser som ska prioriteras omarbetas då det är en viktig del i attraktiviteten av Falu centrum. Detta är särskilt viktigt för en stad som Falun med ett enormt köpcentrum endast 2 mil därifrån där både tillgängligheten till parkeringsplatser och närheten till verksamheter är väldigt god. Falu centrum är en gammal vacker stad och CS medlemmar tar ofta emot beröm för staden därför krävs det extra tänk kring hur man smartast bibehåller det fina och tar det med in i framtiden för att bemöta kunders och besökares nya beteenden. Att minska på deras bekvämligheter är ett styrmedel för att få bort besökare från centrum. Ett styrmedel som CS inte är berett att ställa sig bakom.</p> <p>Arbetsplatsparkeringar, besökande-, ärende-, boende-, långtids-, pendlar-, mc-, hcp- och cykel-parkeringar. Är alla viktiga. Deras platser måste räknas ut noga för att få en ökad grad av nöjdhet i centrum när det gäller tillgång till p-platser och tillgänglighet både när det gäller in i centrum och när man väl är i centrum till de olika p-platserna.</p> <p>Inga cyklister på gågatorna då de ej cyklar efter reglerna utan gärna cyklar ända fram till dörren på butiken.</p>	<p><i>Hållbar utveckling handlar om att hantera de tre perspektiven social hållbarhet (bl a folkhälsa), ekologisk hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Ibland kan de tre perspektiven innehålla mål som är motstridiga. Att hantera sådana målkonflikter är en viktig politisk fråga.</i></p>
<p>Falu biodlarförening</p> <p>Faluortens biodlareförening är en ideell sammanslutning för biodlare som på amatörbasis idkar biodling i Falutrakten. Bin och biskötsel har under senare år rönt en allt större uppmärksamhet och uppskattning i takt med att kunskapen om binas roll för bland annat pollinering ökar. Rik tillgång till bin i våra trädgårdar bidrar till en betydligt större och säkrare skörd av frukt och bär.</p> <p>Honung, och särskilt sådan som är fri från främmande kemikalier och bekämpningsmedel samt framställd lokalt, har blivit mycket eftertraktad och är ofta en bristvara</p> <p>Bina är för sin trevnad beroende av en varierad natur med god tillgång på pollen- och nektarbärande växter.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras. Avsikten är att avsnitten om grön- och blåstrukturen ska vidareutvecklas efter att den fördjupade översiktsplanen antagits och då utgöra en tydligare vägledning för kommunen syn på hur enskilda område ska hanteras och utvecklas.</i></p>

I tätorterna spelar grönytor en viktig roll, förutsatt att de är artrika med en mångfald av örter och blomväxter. Skötseln av grönytor är av avgörande betydelse för att bibehålla eller utveckla en artrik flora.

Falu biodlareförening vill med dessa rader påtala vikten av en adekvat skötsel av kommunens grönytor för att gynna den biologiska mångfalden i allmänhet och ett rikt insektsliv i synnerhet. En skötsel som skapar ett rikt insektsliv med en mångfald fjärilar och blomväxter bör tilltala de flesta av kommunens innevånare. Kostnaden för detta är marginell, eller rentav lägre, jämfört med ”traditionell” grönyteskötsel.

Falu biodlareförening noterar att det i ”Grönstrukturplan för Falu tätort” påpekas att: ”Möjligheten att utveckla den biologiska mångfalden inom ett visst område är i hög grad beroende av hur området sköts” samt ”...floran och faunan är en kvalitet för rekreationsupplevelsevärde. En stor variation av arter har därmed stor betydelse för naturupplevelsen i samtliga rekreationsområden”.

I samrådshandlingarna till ”Fördjupad översiktsplan för Falu tätort och området runt Varpan beskrivs kommunens syn på grön struktur och ekosystemtjänster. Här omnämns dock inte grönytornas betydelse för biodlingen annat än i indirekta termer. En kompletterande text kring detta förhållande vore önskvärd.

I ”Översiktsplan FalunBorlänge uttrycks att: ”En aktiv grönstrukturplanering i städerna behövs för att visa vilka grön- och vattenområden som ska bevaras och utvecklas, utifrån sina rekreationsvärden och människors behov.”

Falu biodlareförening föreslår med hänvisning till ovanstående följande åtgärder för att åstadkomma en god skötsel av kommunens grönytor:

Kommunens grönytor inventeras med avseende på deras innehåll av örter och särskilt nektarbärande sådana av stor betydelse för flygande insekter och i synnerhet bin.

Identifierade viktiga grönytor sköts med inriktning att gynna dessa värden. Detta innebär att slåtter normalt sker endast en gång årligen med start först efter blomningen, dvs normalår från mitten av juli. Avslaget hö bör avlägsnas och om möjligt bör skärande redskap användas.

Marker som är gräsdominerade, eller särskilt viktiga för allmänhetens nyttjande sköts som tidigare. Om möjligt bortforslas det avslagna höet för att på sikt öka örtinslaget.

Falu biodlareförening är givetvis gärna behjälplig med råd kring nektarväxter, slåttertider med mera.

<p>Falu P AB</p> <p>Falu P anser att ca 3000 p-platser bör finnas i Falu centrum för att Falu centrum fortsatt ska vara attraktivt för verksamheter och besökare i centrum.</p> <p>Falu P berömmar Falu kommun när det gäller att upplåta Rödbro tomten för parkeringar tillfälligt särskilt när andra p-områden stängs av och staden förlorar i tillgänglighet under byggnationer. Det är ett gott exempel som kan upprepas på andra platser när behov finnes.</p> <p>När nya bostäder byggs och markyta försvinner bör man ha färdiga ersättningsplatser innan nybyggnationerna verkställs. Detta för att tryggheten om att det finns p-platser och att det fortsatt kommer att finnas p-platser i Falu centrum.</p> <p>Falu P tror ej att kollektivtrafiken i Falun kommer att utvecklas så mycket så att den kan tillgodose transportbehovet hos människor i hela Falun Kommun. Därför är det olyckligt om Falu kommun väljer att kraftigt minska biltrafiken in till Falu centrum. Falu P anser att Falu kommun borde möjliggöra alla trafikslag på ett rimligt sätt inte bara cykel, gående och kollektivtrafik.</p> <p>Falu P menar vidare att p-platser bör få anläggas och användas på gatumark även fortsättningsvis.</p> <p>Som bilaga finns ett upprop: Vi vill ha parkering på Stora Torget, undertecknat av 23 personer.</p>	<p><i>Parkeringsstrategin som behandlar principerna kring antal, tidreglering, avgifter mm hanteras lämpligen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås.</i></p>
<p>Fortum Distribution / Ellevio</p> <p>Har inget att erinra men vill ändå påminna om att</p> <ul style="list-style-type: none"> -Uppförande av byggnader, vägar eller andra anläggningar inte får innebära att tillträde till kraftledning eller ställverk för felavhjälpning och underhåll förhindras. Markanvändningen i en ledningsgata får heller inte ändras utan ledningsägarens tillstånd. -Detaljplanläggning av ett område kan medföra krav på ombyggnad eller flytt av ledning. En sådan åtgärd bekostas normalt av exploitören. -I samband med planer och bygglov följa den försiktighetsprincip gällande lågfrekventa elektriska och magnetiska fält som framtagits av svenska myndigheter. 	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Fotbollsvår</p> <p>Samrådshandlingen anger bl.a att nuvarande idrottsområde där Dalavallens fotbollsplan och tennisbana ligger ska få ändrad markanvändning och avsättas för byggande av bostäder. För att stärka fotbollsverksamheten i Falu kommun, och även utveckla den, föreslår vi att området vid Dalavallen får bli fortsatt användningsområde för Idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter och att det på sikt även ges möjlighet att anlägga en fotbollshall på området.</p> <p>Fotbollsvår i Falun Ekonomisk Förening</p>	<p><i>Kommunens Kultur- och fritidsförvaltning har påbörjat arbetet med ett program för utveckling av kommunens idrottsanläggningar. Synpunkterna kring en fotbollshall hanteras lämpligen i det projektet. Dalavallen ingår i den fördjupade studien av Korsnäsvägen som gjorts i arbetet med den fördjupade översiktsplanen. Korsnäsvägen med angränsande områden hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>

<p>övergripande mål är att utveckla Falun som fotbollsstad. För att nå detta mål bör antalet fotbollsplaner inom Falu kommun utökas och inte minskas. Vi ser även, med exempel från andra kommuner, att det måste skapas hallar för att kunna bedriva sporten året runt och på sätt ge möjlighet för både ungdomar och vuxna att utöva och utvecklas inom sin sport.</p> <p>Vi anser att området vid Dalavallen, ur kommunikationssynpunkt, är en synnerligen bra plats för en kommungemensam idrottsanläggning. Området har även, genom befintliga nivåförhållanden, goda möjligheter att anlägga en fotbollshall. Behövliga parkeringsplatser för idrottsanläggningen skulle med fördel kunna samnyttjas av Falu lasarett och näraliggande företagsshotell.</p> <p>Fotbollsvårs medlemmar består av fotbollsföreningar inom Falu kommun och de bedriver verksamhet både bland ungdomar (flickor och pojkar) och seniorer (kvinnor och män). För närvarande organiseras totalt ca 2000 ungdomsspelare och drygt 300 seniorspelare. Det är ett stort underskott på fotbollsplaner inom Falu kommun och endast en av befintliga tre konstgräsplaner har en uppvärmningsanläggning som tillåter spel under begränsad tid av vinterperioden. En fotbollshall är således ett angeläget objekt för en framtida lyckosam verksamhet för den idrottsverksamhet med flest registrerade och organiserade utövare inom Falu kommun.</p> <p>I det fall en utredning om ett fotbollshallsprojekt skulle kunna startas är Fotbollsvår i Falun Ekonomisk förening intresserad att få delta i denna för att diskutera finansiering och samverkan mellan Falu kommun, föreningar och intresserade från näringslivet. Vi har tagit del av flera liknande lyckosamma projekt bl.a i Växjö kommun. Det skulle kunna bli ett projekt med arbetsnamnet "Från DalaVallen till DalaHallen".</p> <p>I det fall markanvändningen av området vid Dalavallen skall avsättas för byggande av bostäder är Fotbollsvår angelägen om att det avsätts ett annat lämpligt område för Idrott, friluftsliv och fritidsaktiviteter där en fotbollshall kan anläggas.</p>	
<p>LRF</p> <p>Lantbrukarnas länsförbund i Dalarna har noterat att rubricerad plan är ute för samråd. LRF vill framföra följande synpunkter:</p> <p>LRF lämnade 2013-04-23 synpunkter i samrådet om översiktsplanen FalunBorlänge. Vi hänvisar övergripande till detta yttrande. Bifogas</p> <p>Det nu aktuella samrådet om översiktsplan för Falu tätort och området runt varpan är webbaserat. Det är säkert bra för att få in synpunkter ur olika aspekter men svårt att få en samlad överblick om hur olika frågor hanterats. T.ex. brukande och skötsel av</p>	

<p>jordbruksmark och skogsmark och påverkan på brukande av den. Dessa frågor kan komma in under flera av rubrikerna.</p> <p>Vi saknar uppgifter om ägarförhållanden till marken inom området. Troligen är huvuddelen kommunalt ägd mark men en del är privata markägare. Vi förutsätter att de privata markägare som berörs har kommunicerats i särskild ordning.</p> <p>Vi saknar i beskrivningen av ekosystemtjänsterna kopplingen till det arbete och insatser som krävs för att naturen skall ”leverera mat” osv. Det krävs utförare för leverans av ekosystemtjänsterna. Det kan vara privata markägare/företagare eller kommunen, men någon måste göra det.” Det goda ägandet kännetecknas av ett långsiktigt och aktivt ägande och brukande där lönsamhet går hand i hand med hållbarhet. Bifogar en folder om ”Det goda ägandet”.</p> <p>LRF vill gärna vara på sändlista för kommande samråd om kommunens översiktsplaner.</p>	<p><i>Avsnittet om ekosystemtjänster bör kompletteras med beskrivningar av försörjande ekosystemtjänster.</i></p>
<p>Naturskyddsföreningen i Dalarna/Falun,</p>	
<p>Huvudyttrande</p> <p>Naturskyddsföreningen i Falun har med intresse tagit del av förslaget till fördjupad översiktsplan. Vårt remissvar har utarbetats genom träffar i en studiecirkel med åtta deltagare. Synpunkterna har därefter förankrats i föreningens styrelse.</p> <p>Till remissvaret finns ett antal bilagor som är fördjupningar av huvuddokumentet.</p> <p>Till remissvaret har också fogats inspel från enskilda medlemmar, men har i sin helhet inte hunnits med att diskuteras i gruppen. En del av de tankar och idéer som framförs där har inarbetats i huvuddokumentet, andra har föreningen inte tagit ställning till. De är inte desto mindre intresseväckande och har förslag och idéer som kan ge ytterligare drivkraft åt planprocessen framöver. Dessa PM bör behandlas separat i samrådsredogörelsen.</p> <p><u>Allmänt om samrådshandlingen</u></p> <p>Naturskyddsföreningen anser att den webbaserade samrådshandlingen har god läsbarhet. Det har varit enkelt att hitta vidare till tidigare planer och utredningar genom länkar. De underliggande utredningar som är tillgängliga har i flera fall varit mycket upplysande och gett kunskap och förståelse för frågornas komplexitet. På flera ställen redovisas var det finns brister i underlaget så att man även har kunnat förstå vad som inte går att utläsa. Kartmaterialet – med möjlighet att zooma och förflytta sig i omgivningen – har också varit mycket användbart.</p> <p>Föreningen vill dock rikta kritik mot vissa delar av såväl tillvägagångssätt som ambitionsnivå när det gäller samrådshandlingens utformning. Det har varit</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Avsikten är att utställningsversionen ska innehålla en användningskarta där avvägningarna framgår.</i></p>

svårt att förstå eventuella målkonflikter när det gäller markanvändningen. Det saknas en sammanlagd markanvändningskarta som gör det möjligt att få en överblick över planen som helhet. De förmodade konsekvenserna av de förslag som framförs framgår sällan. Vi hade gärna sett att kommunen redan i detta stadium inte bara redovisade målkonflikter och möjliga sätt att hantera problemen, utan i större utsträckning talade om vad man faktiskt avser att göra eller tillåta.

En annan brist är att det inte framgår hur äldre fördjupade översiktsplaner ska hanteras - utgår de, eller ska de ingå i den nya planen? Det framgår heller inte om områdena för exploatering redan är detaljplanerade, om planarbete pågår eller om det finns plantillstånd.

I PBL 3 kap 9 § står följande: "Under samrådet ska kommunen redovisa förslagets innebörd, skälen för förslaget, förslagets konsekvenser...". Med anledning av det vi beskriver ovan menar vi att lagkravet för samrådshandlingen när det gäller medborgarnas möjlighet till insyn och påverkan inte kan anses vara uppfyllt.

I bilaga 1: Planens tydlighet och läsbarhet- aspekter på medborgardialog utvecklas synpunkterna.

Bo och leva

Övergripande

De övergripande planeringsinriktningarna som beskrivs i detta stycke är helt i linje med Naturskyddsföreningens syn på hur en socialt och ekologiskt hållbar bebyggelse bör utformas. Särskilt vill vi understryka att vi stödjer följande inriktningar:

- Att förtäta, i första hand i stadskärnan och kring resecentrum
- Att eftersträva en variation av upplåtelseformer
- Att eftersträva funktionsintegrering (blandning av bostäder, arbetsplatser, affärer, mötesplatser)
- Att nya bostäder byggs på mark som omvandlas från extensivt använda arbetsplatsområden (att föredra framför park- eller naturmark)

Föreningen är dock tveksam till det starka fokus som finns på att utbyggnad i första hand ska ske i riktning mot Borlänge. Vi anser att utbyggnad i så fall bör ske i anslutning till nuvarande (och framtida) kommunikationsstråk mellan Falun och Borlänge så att kollektivtrafik blir ett möjligt alternativ. Annars ser vi inga principiella fördelar med att bygga just i den riktningen. Möjligheten till hållbart resande bör vara en princip som är överordnad inriktningen att växa mot Borlänge.

Föreningen anser att den prioriteringsordning som omnämns, att "utbyggnaden med nya bostäder i första hand ska ske inom den befintliga tätorten och i andra

Kommer att framgå av utställningsversionen.

Synpunkten noteras.

Synpunkterna noteras

Avsikten är att utbyggnaden mot Borlänge ska ske i anslutning till befintliga eller kommande kollektivtrafikstråk. Detta är en gemensam planeringsinriktning för båda kommunerna.

hand genom nya områden mot Borlänge” är mycket viktig. Den principen bör uttryckas som en övergripande planeringsinriktning.

Naturskyddsföreningen anser också att det är viktigt att – i linje med samrådshandlingen – inga nya externa detaljhandelsområden föreslås.

Föreningen anser att det tydligare bör framgå av den fördjupade översiktsplanen:

- Att nybyggnation i strandnära lägen inte ska ske i lägen där rekreation för allmänheten och/eller biologiska värden hotas.
- Att odlingsmark och parker inte bör exploateras inom området för den fördjupade översiktsplanen.
- Att kommunen också bör ställa krav på energieffektiva byggnader i detaljplaner och vid omfattande omvandling av byggnader. Om sådana krav inte är möjliga att ställa enligt lagstiftningen bör kommunen ha en aktiv dialog med intressenterna i syfte att åstadkomma klimatneutrala hus eller plushus. En åtgärd kan vara att ställa krav på så kallad SOL-analys.

I samrådshandlingen ställs frågan om att ”samla eller sprida”. Föreningen ser möjliga för- och nackdelar med båda dessa förslag. Om en spridning av mötesplatser och målpunkter ut i bostadsområden sker på bekostnad av centrumets attraktivitet kan det resultera i en försämrad transportsituation med ytterligare förstärkt externhandel. Ett attraktivt centrum behövs även i fortsättningen som motvikt mot externhandeln. Naturskyddsföreningen anser dock att grunden för en hållbar stadsutveckling är att skapa områden där människor med olika behov vill bo och leva. Då är närhet till vardagens målpunkter som matbutik, motionsanläggning, park- och skogsområden, föreningslokaler, apotek, vårdcentral etc oerhört centralt. Och inte minst bör barn och ungdomar kunna ta sig till skola, dagis och fritidsaktiviteter på ett säkert sätt. I bostaden och i dess närområde bör vi hitta möjligheter både till vila och ett socialt liv. Vi ställer oss därför bakom en inriktning mot att varje stadsdel ska ha ett eget centrum med service och mötesplatser i framtiden.

Se för övrigt Bilaga 7: PM I. Den attraktiva staden.

Specifika synpunkter på planförslaget

Naturskyddsföreningen säger nej till ett par områden som pekas ut för nybyggnation, vi är tveksamma till ytterligare några områden. Vi framför istället nya förslag på områden som vi anser är lämpliga att utreda som möjliga nya bostadsområden. Vi anser att planen inte fullt ut utnyttjat möjligheterna till centralt belägna områden för bebyggelse. Ytterligare fler bostäder i sådana lägen skulle betyda fler som väljer bort bilen i vardagen, och fler som handlar i stadskärnan. De föreslagna förändringarna beskrivs i text och förtydligas med hjälp av två kartbilder. Se Bilaga 2:

Synpunkterna noteras

Synpunkten noteras.

Karta över förslag till nya bostadsområden.

Föreningen stödjer inte följande två förslag till exploatering för bostäder:

- Området ”Väster om Vällan”. Området ligger för långt från nuvarande kommunikationsvägar, dessutom med stor höjdskillnad jämfört med centrala Falun för att kunna bli en transportmässigt hållbar del av staden.
- Området ”Norr om Hälsingberg”. Detta område är både ett viktigt lek-, motions- och skolnaturområde och det finns biologiska värden. Ett ytterligare argument mot att exploatera detta område är att det tillsammans med det strategiskt olyckliga föreslagna verksamhetsområdet skulle förfula en viktig infarts- och förbifartsled.

Föreningen anser också att exploateringen av det stora området ”Söder om Källviksberget” är mycket tveksam på kort sikt. Även här är avståndet från centrala Falun för stort för att det ska kunna motiveras med nuvarande möjligheter till hållbara persontransporter. En fördel jämfört med ”Väster om Vällan” är dock att det ligger närmare kommunikationsvägarna mellan Falun och Borlänge. Områdena såväl norr som söder om Källviksberget kan vara aktuella under förutsättning att den planerade järnvägen blir till, att en pendeltågsstation kan byggas och att de inte blir uteslutande ”villamattor”. Båda områdena bör ligga mycket långt fram i utbyggnadsordningen och initierat programarbete är inte meningsfullt för närvarande. Vi föreslår också att omfattningen skärs ner så att man undantar de delar av områdena som inkräktar mest på den biologiska mångfalden. Toppen av Simonsberget har vidare en vacker tallskog. Om man hugger ner den och sätter upp höga hus påverkas upplevelsen av Runn som en ”vildmarkssjö” omgiven av skogklädda berg vilket vore negativt för Faluns turistiska ambitioner.

En viktig faktor för stadens långsiktiga kommunikationsmönster och strukturella uppbyggnad är att en utbyggnad av nya områden medför att ett kollektivtrafikunderlag omgående erhålls. Därför bör lägenheter i flerbostadshus prioriteras framför villor och radhus i en utbyggnadsordning för det aktuella området. Krav bör ställas i detaljplan.

Föreningen anser som sagt att det bör gå att göra ännu mer för att hitta centralt belägna områden för bebyggelse. Det kan förstås finnas omständigheter som vi inte känner till som försvårar. Vi framför följande förslag på nya bostadsområden:

- I ett område mellan Gamla Grycksbovägen och väg 69, en fortsättning norrut på nuvarande kvartersbebyggelse. En fördel med detta läge är att det inte är några stora höjdskillnader jämfört med centrum och att området ligger i anslutning till ett planerat cykelhuvudstråk.

Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Mycket pekar mot att detta område inte är lämpligt för bostäder.

Området söder om Källviksberget behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Synpunkten noteras.

Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet

<ul style="list-style-type: none"> • I området för nuvarande drivmedelsstationen i korsningen Korsnäsvägen – Regementsvägen. Vi föreslår alltså att stationen flyttas så att man slipper skyddsavståndet och kan bygga bostäder i ett mycket centralt och attraktivt läge. • Utmed Korsnäsvägen. När denna smalnas av till en stadsgata (se nedan under Hållbara resor och transporter och bilaga 6: Ändring av Korsnäsvägen...) bör det finnas plats för nya bostäder i området mellan Övre och Nedre Norslund. • ”Norr om Verkstadsvägen”. Innebär en möjlighet att på sikt omvandla befintligt företagsområde till bostäder i avsnittet mellan Humlevägen och Hasselvägen. • I ett område mellan Hälsningsstrand och Roxnäs. Förslaget innebär också att Strandvägen flyttas upp mot järnvägsbanken. Förslaget påverkar Trafikplanen. • Industriområdet vid fd Scandbook omvandlas på sikt till ett bostadsområde. <p>En bedömning är att det handlar om 1000-1400 bostäder. Se karta. Bilaga 2: Karta över förslag till nya bostadsområden. De flesta förslagen är att hänföra till Kornäsvägens omvandling enligt beskrivningen i Bilaga 6: Ändring av Korsnäsvägen och möjliga konsekvenser. Vidare att ta i anspråk Tiskenledsreservatet för nya bostäder i ett centralt läge. Se bilaga 4: Tiskenledsreservatet.</p> <p>En översiktlig beräkning på hur borttagandet av utvalda exploateringar inverkar på bostadsförsörjningen har gjorts av en av medlemmarna i studiegruppen. Sammanställningen visar att omkring 800 av föreslagna 5 500 nya bostäder är placerade på platser som förefaller olämpliga eller tveksamma att exploatera. Valet har gjorts utifrån de principer om grönområden, kommunikationslösningar och stadsbyggnadsstruktur som framförs i allmänna ordalag och konkreta ställningstaganden i remissvaret. Exemplet visar att det med ganska enkla prioriteringar är möjligt att utveckla tätorten i en hållbar riktning. Värderingen av de enskilda områden som utgör underlag för beräkningen har dock inte stämts av med gruppen i övrigt och är således inte att betrakta som Naturskyddsföreningens ställningstagande för enskilda områden. Se Bilaga 3: Beräkning. Tabell och karta.</p> <p>Övrigt Kommunen bör upprätta en så kallad solkarta som underlag till intressenter för solelsproduktion.</p> <p>Grönska och vatten</p> <p>Grön- och vattenområden medför många positiva effekter för människor såväl som för växt- och djurlivet. Naturskyddsföreningen anser att värden</p>	<p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p> <p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
---	--

förknippade med grön- och vattenområden i Falu tätort beskrivs på ett bra sätt i planförslaget och stödjer de principer som lyfts i planen:

- Vegetationens betydelse för att dämpa buller och fånga upp luftföroreningar
- Grön- och vattenområdets betydelse för vattenrening och flödesutjämning
- Grön- och vattenområdets betydelse för klimatreglering
- Grön- och vattenområdets betydelse för hälsa och välbefinnande
- Grön- och vattenområdets betydelse för att främja kunskap om natur och miljö
- Riktvärden för tillgång till grönområden (eftersträva max 300 m)
- Att sammanhängande stråk är betydelsefulla både för att människor ska uppleva god tillgänglighet och för djur och växters möjlighet att spridas

Vi saknar dock en beskrivning av hur principerna ovan ska omsättas i praktiken. På de kartor som medföljer planen visas nuvarande förhållanden såsom befintliga rekreationsområden och befintliga gröna och blå stråk. För att kunna förstå den framtida inriktningen behöver kartorna kompletteras och inkludera ställningstaganden kring vilka grönområden som är viktigast att bevara och vilka nya grönområden som behöver anläggas för att uppnå de önskade positiva effekterna. På kartorna behöver det även framgå vilka stråk som är särskilt viktiga som spridningsvägar för växter och djur samt vilka nya stråk och kopplingar som behöver skapas. Naturskyddsföreningens förslag är att dessa ställningstaganden arbetas in i den fördjupade översiktsplanen.

Kartan över ekosystemtjänster är otydlig i den mån att det inte görs någon skillnad på om områdena utgörs av uppvuxen skog eller hyggen. Till exempel utgörs delar av de markerade områdena i Lugnetreservatet och området runt Stångtjärn av hyggen som har ett mindre värde för vattenbalans, biologisk mångfald och rekreation.

Framför allt de kulturella ekosystemtjänsterna är - som påpekas i planförslaget - bristfälliga. En upprustning av dem kan ha positiv inverkan också på reglerande och stödjande ekosystemtjänster. I den lilla skalan bör kommunen arbeta med grönska för att förhöja stadsrummets attraktivitet, som ett lummigt rum för trivsamma möten. Planeringen bör utgå från olika grupper i samhället, barn, äldre, människor med funktionshinder, gående, cyklister, människor med barnvagn eller rullator så att alla ska uppleva stadsmiljön som trivsam och trygg. Detta till gagn för både falubor och besökare.

Som ett led i utvecklandet av fler grönområden föreslår Naturskyddsföreningen att Faluån i hela dess sträckning från Varpan till Tisken utvecklas till ett

Kommer att förtydligas i utställningsversionen

Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet

fint promenadstråk, med både naturvärden och kulturhistoriska värden.

Naturskyddsföreningen anser också att det är önskvärt att kommunen ser över möjligheterna att skapa en större, centralt belägen park, vilket saknas i dagsläget. Parken kan till exempel utformas med gott om soffor, träd, planteringar, fontän, konst, lekplatser och med ett sommarcafé.

För att öka trivsel och biologisk mångfald i nya bebyggelseområden bör kommunen arbeta med krav på så kallad grönytefaktor. Grönytefaktorn kan på ett konstruktivt sätt tillämpas i planbestämmelser vid alla typer av nybebyggelse. Se även referens till <http://malmo.se/download/18.3c0b3b6f15965118c0e11028/1491303714911/gr%C3%B6nytefaktordec%2B2014.pdf>

De försörjande ekosystemtjänsterna nämns men de finns inte med på kartan och diskuteras inte. Sådana tjänster handlar bland annat om odlingsmark, något som kommer att bli viktigt för vår livsmedelsförsörjning och en brist i framtiden. Hur påverkar planen Faluns framtida självförsörjningsgrad?

Se även Bilaga 8: PM II. Behandling av grönstruktur i planen.

Hållbara resor och transporter

Övergripande

För att göra den omställning som krävs mot ett mer hållbart samhälle behöver det vara enkelt, tryggt och tidseffektivt att gå, cykla samt nyttja kollektivtrafik. Bilismen har blivit alltför dominerande i våra samhällen på bekostnad av övriga trafikslag. Gång- och cykeltrafik upplevs av många som otrygg, vilket bidrar till en negativ spiral där fler väljer bilen.

Biltrafik är i jämförelse med andra trafikslag betydligt mer utrymmeskrävande. Genom att i högre grad ställa om till andra trafikslag kan utrymmet för bilar minskas och mark frigöras för andra ändamål, t.ex. nya bostäder.

En utvecklad kollektivtrafik är nödvändig för att detta ska bli ett realistiskt alternativ för många arbetspendlare som idag väljer bilen.

Naturskyddsföreningen anser att Falu kommun aktivt bör verka för genomförandet av dubbelspårs-projektet samt anläggande av nya pendeltågstationer i Korsnäs och Källviken för att göra spårbunden trafik är mer lockande för resenärer, samt stödja utbyggda och kommande bostadsområden. Av klimatskäl bör också, när ett nytt område tas i anspråk för bostäder, lägenheter i flerbostadshus byggas före radhus och villor. Det ska så snabbt som möjligt bildas ett underlag för kollektivt resande och området löper mindre risk att i ett senare skede permanentas som "villamatta".

Synpunkten noteras.

Diskuteras redan i några detaljplaneprojekt

Förslaget prövas i det fortsatta planarbetet

Synpunkterna noteras

Som ett led i kommunens arbete mot ett mer hållbart transportsystem är det viktigt att den antagna cykelplanen prioriteras ekonomiskt och kompletteras med tidsatta åtgärder. Med höjd trafiksäkerhet och upplevd trygghet för cyklister kommer flera att välja det transportsättet. När det gäller synpunkter på cykelplanen hänvisar Naturskyddsföreningen till vårt remissvar 2013-11-09:

<https://falun.naturskyddsforeningen.se/wp-content/uploads/sites/262/2014/01/Cykelplan-Naturskydds%C3%B6reningen-i-Falun.pdf>

För att kunna utvärdera cyklingens fördelar föreslår Naturskyddsföreningen att samhällsekonomiska kalkyler för cykling övervägs som en del i planeringsarbetet.

Se för övrigt om åtgärder i samhällsplaneringen för att främja cykling. Bilaga 5: Hur Falun kan utveckla en cykelvänlig stad.

Synpunkter på planförslaget

Naturskyddsföreningen saknar ett resonemang i planen om hur olika trafikslag ska prioriteras. Det är till exempel inte möjligt att ha lika god tillgänglighet för bilister om gång- och cykelstråk ska vara sammanhängande och trygga. Idag planeras ofta för bilvägar först och gång- och cykeltrafik får samsas på den plats som blir över. Vi anser att planeringen för de olika trafikslagen ska göras samtidigt för att resultaten ska bli bra för alla trafikantgrupper. Särskild omsorg ska läggas på oskyddade trafikanter.

Naturskyddsföreningen ser mycket positiv på förslaget med en avsmalning av Korsnäs vägen till ett körfält i vardera riktningen. Förslaget som möjliggör anläggande av ett huvudcykelstråk parallellt med bilvägen ökar tillgängligheten för gång- och cykeltrafikanter. Förslaget är ett steg i rätt riktning i den omställning av trafikslag från bilanvändande till kollektivtrafik, gång- och cykeltrafik som är nödvändig. Det ska vara lätt att vara klimatvänlig! Naturskyddsföreningen ser också att Korsnäs vägen i förlängningen kan omvandlas från ett primärt trafikstråk för bilar till plats för bostäder. Se Bilaga 5: Ändring av Korsnäs vägen och möjliga konsekvenser.

Vi stödjer förslagen till planskilda korsningar som presenteras i planförslaget. Planskilda korsningar gör gång- och cykeltrafiken mer tidseffektiv, säker och minskar upplevelsen av barriärer.

Det är positivt att kommunen ser över parkeringsproblematiken då beläggningsgraden endast uppgår till cirka 65 procent.

Naturskyddsföreningen ser det som önskvärt att kommunen i målen för trafikplaneringen förtydligar vad som menas med behovet i ”Tillgängligheten till Falu centrum ska vara fortsatt god för den som behöver åka bil”.

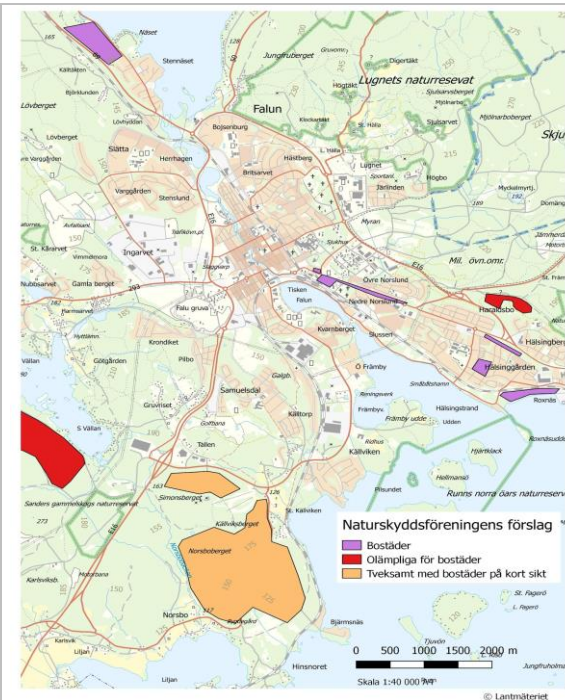
Övergripande strategier för detta finns i Översiktsplan för Falun/Borlänge. Där sägs bl a att kollektivtrafiken ska utvecklas och gång- och cykeltrafiken prioriteras.

Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.

Synpunkten noteras

<ul style="list-style-type: none"> ● Det saknas vidare en översikt som visar om områdena för exploatering redan är detaljplanerade, om planarbete pågår eller om det finns plantillstånd. Det är ytterligare en sak som gör det svårt att orientera sig i och värdera informationen på kartbilagorna. Det är nog få som orkar tränga bakom rubrikerna! Informationen i kartbilagorna behöver klassificeras med aktuell status för de framförda områdena. ● Det förekommer sällan rekommendationer om hur man ska hantera intressekonflikter i planen. De anvisningar som lämnas ger oftast en vid tolkningsmän eller redovisar endast möjliga strategier. Det är exempelvis svårt att förstå innebörden av olika intressen när det gäller markanvändningen. Endast en klickbar kommentarsruta redovisar i bästa fall kryptiska anmärkningar om areal, antal bostäder, närhet till farligt gods, ekosystemtjänster mm, men sällan mer detaljerad och gripbar information om de konkurrerande markanspråken och heller inga geografiska överlägg om sådana. I FÖPen saknas också en sammanlagd markanvändningskarta som gör att man kan få en överblick över planen som helhet. ● Det finns en tendens att skjuta viktiga avgöranden på framtiden, avgöranden som är viktiga för medborgarnas inflytande. I KÖP FalunBorlänge förekommer en omfattande kritik mot att det inte gick att utläsa målkonflikter i planen. I sitt granskningsyttrande skriver Länsstyrelsen angående planens konsekvenser: ”De beskrivningar som görs av planens ekologiska, sociala och ekonomiska konsekvenser är så övergripande att de ger litet stöd för planens genomförande. I den fortsatta planeringen kommer dessa konsekvenser behöva utredas och beskrivas på ett mer utförligt sätt.” Nu är vi där, och nu heter det att motstående intressen ska lösas på detaljplanenivå. Härigenom undviker man principdiskussioner. Praktiken blir att det skarpa läget återigen flyttas framåt i tiden och att principer istället riskerar att etableras/uppstå genom en praxis som förhandlas mellan ärendespecifika intressenter. Övriga falubor lämnas utanför. ● Kommunen har valt att göra planprocessen i två steg. I PBL 3 kap 9 § framgår att ”syftet med samrådet är... att ge möjlighet till insyn och påverkan.” Som tidigare nämnts tar kommunen på ett förtjänstfullt sätt in synpunkter från medborgarna. Väsentliga delar för att uppfylla samrådskraven saknas emellertid; nämligen att ”under samrådet ...redovisa förslagens innebörd, skälen för förslaget, förslagens konsekvenser...” (PBL 3:9). Konsekvenserna av de förslag som framförs framgår dock sällan. Beakta följande exempel; hur ska den biologiska värdekärnan 	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Avvägningar och användningskarta kommer att utarbetas till utställningsversionen</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>
--	---

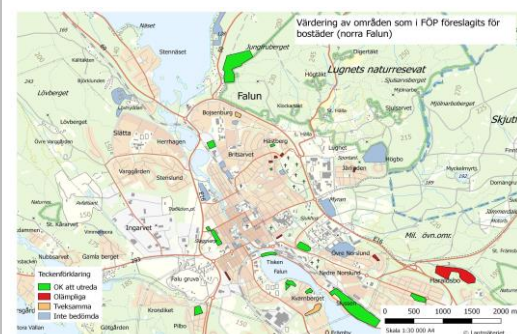
<p>kunna upprätthållas när nya bostadsområden etableras söder om Källviksberget eller norr om Hälsingberg; hur ser de alternativ som invånarna har när en viktig plats för rekreation förloras om ett nytt bostadsområde byggs vid Kyrkbacksvägen/Blomstervägen; vilka är de förväntade trafikeffekterna i förslag till verksamhetsområde väster om Bergsgården och hur ser förutsättningarna ut för att nyttja Grycksbobanan för godstransporter i framtiden. Norr om Källviksberget föreslås 150 nya bostäder i form av villor och radhus. Uppdrag om programarbete har redan lämnats. Hur rimmar detta klenta kollektivtrafikunderlag med förslaget om en pendeltågsstation utmed en eventuell framtida järnvägslinje. Planen lämnar här liten vägledning.</p> <p>Allmänheten välkomnas visserligen att lämna detaljsynpunkter, men bjuds inte självklart in att förstå, överväga och ha synpunkter på de övergripande konsekvenserna med förslaget. Även om man naturligtvis alltid kan diskutera detaljeringsgraden av ett planförslag bör det ändå vara så att medborgarna på en rimlig nivå måste kunna sätta sig in i följderna av planen i ett så tidigt skede som möjligt. Det räcker således inte med att planens konsekvenser får ingå i utställningsversionen. Planen i nuvarande utvecklingsfas är enligt vår mening att betrakta som ett försteg till en samrådshandling. I sig mycket innehållsrikt, men ändock utan att fylla kraven.</p> <p>Meningen med en fördjupad översiktsplan är bland annat att konkretisera kommunens avsikter med den framtida markanvändningen och därigenom underlätta medborgarnas förståelse för framtida exploateringar och andra insatser i samhällsbygget (Se även Boverket/Kunskapsbanken/Samråd om översiktsplan/Samrådsretsen/Kommunens invånare). Kommunen bör inte endast redovisa målkonflikter och möjliga sätt att hantera problemet utan också tala om vad man avser att göra eller tillåta.</p> <p>Naturskyddsföreningen anser, med stor respekt för planförfattarnas skicklighet, att lagkravet för samrådshandlingen när det gäller medborgarnas insyn mm inte kan anses vara uppfyllt.</p>	
<p>Bilaga 2: Karta över förslag till nya bostadsområden mm.</p>	<p><i>Se kommentarer nedan</i></p>

Bilaga 3: Beräkning. Tabell och karta.

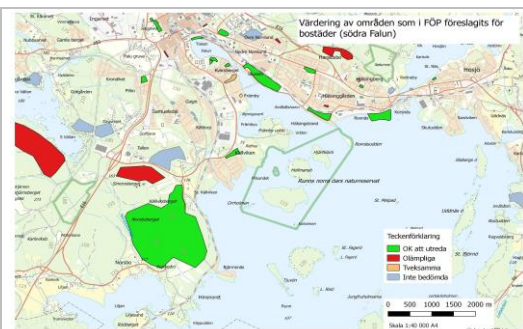
Ur webbkartan “Förslag på nya bostäder på objektsnivå” framgår 5 546 nya bostäder (uppgifter saknas för några områden). Av dessa beräknas utifrån allmänna principer och särskilda ställningstagande i remissvaret att 4 725 antingen är värda att utreda vidare eller att planprocessen gått så långt att de inte går att påverka utfallet i den fördjupade översiktsplanen. Med samma beräkningsantagande ligger 825 föreslagna nya bostäder på platser som är olämpliga eller tveksamma att exploatera. Det handlar i de centrala delarna av tätorten framför allt om att parkmark / naturmark, områden viktiga för rekreation eller att viktiga gröna kilar tas i anspråk. I ytterkanterna är det i allmänhet områden som saknar koppling till kollektiva färdmedel, ligger fel till för en utbyggnad av sådana eller har ogynnsamt cykelavstånd. Därigenom riskerar man att permanenta en för klimatet ogynnsam transportstruktur.

I yttrandet följer en tabell som inte återges här men som sammanfattas bra på de i yttrandet bifogade kartorna som återges här nedan.

Synpunkterna noteras

De områden som på de bifogade kartorna angetts som olämpliga eller tveksamma har kommenterats ovan

Bilaga 4: Tiskenledsreservatet.

Tiskenledsreservatets syfte i FÖP för Falu tätort 1993 var att öppna för handlingsfrihet utifrån vad man då ansåg som troliga krav på transportlösning för biltrafiken. Det ska sägas att Tiskenleden inte är ett statligt initiativ och ingår inte i det planerade statliga vägnätet, utan är en rent kommunal angelägenhet. Lugnetleden och Hanröleden ingår i det statliga vägnätet och fungerar idag som förbifart för tung trafik och som betydande vägar för lokaltrafiken.

Kostnaden för Tiskenleden beräknades 1993 till en anläggningskostnad av 400-500 miljoner kronor. Även kostnader för en alternativ utbyggnad av Hanröleden/Lugnetleden beräknades och slutade på 160-310 miljoner. De samhällsekonomiska kalkylen visade en tydlig fördel med att bygga Tiskenleden, framför allt genom att man minskade avståndet med 4,5 kilometer och trots att tidsvinsten endast blev 2,5 minuter. Inför FÖP för Falu tätort 1993 gjordes omfattande analyser av för och nackdelar för genomfartstrafiken. En viktig förutsättning i det dåvarande planeringsparadigmet var att lägga den så nära centrum som möjligt utan att för den skull gå rakt igenom. Det är en allmänt omfattad kunskap att en sådan lokalisering blir attraktiv för de lokala biltrafikanternas vägval. Om lokaltrafiken nyttjar leden får den en verklig avlastande effekt på centrum. 1993 beräknades 90 % vara lokaltrafik. Idag är trafikmängderna i absoluta tal högre, men tunga lastbilar får inte köra igenom.

Anläggningskostnaderna idag skulle bli väsentligt högre, även om det saknas beräkningar. Vi kanske får dubbla beloppen. Idag är beräkningsmodellerna bättre utvecklade och andra förutsättningar såsom trafikmängd, utsläpp, buller, transporteffektivitet mm har förändrats. Man bör dra slutsatsen att de samhällsekonomiska och andra överväganden som gjordes för 23 år sedan knappast är relevanta som planeringsunderlag idag. Även om samhällsekonomiska bedömningar idag håller en högre klass och att den teoretiska samhällsnyttan kvarstår är den politiska viljan och målbilden inte oväsentlig vid en så stor investering, både då och nu.

När Tiskenleden planerades förutsattes finansiering med generösa bidrag från staten i enlighet med en

Det stämmer att Tiskenledenreservatet tillkom på kommunens initiativ men dåvarande Vägverket uttalade att man såg den som en länk i riksvägnätet och var beredd att verka för en statlig finansiering. Kommunen har under åren som följt inte drivit frågan om ett genomförande eller om hur en finansiering skall lösas.

dåförtiden förekommande planeringsmodell för så kallade statskommunala vägar. Det vill säga kommunala vägprojekt, som har betydelse för det övergripande transportarbetet. Den kommunalekonomiska förutsättningen för att Tiskenleden ska kunna byggas är antagligen fortfarande att finansieringen måste göras med en stor andel statliga medel. Teoretiskt skulle även idag en statlig medfinansiering kunna göras genom att förorda statliga pengar till bygget i Länstransportplanen. Det är dock högst osannolikt med nuvarande regelverk. Se Trafikverket

<http://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/ansok-om-statlig-medfinansiering-till-regionala-kollektivtrafikanlaggningar-trafiksakerhet-och-miljo/>
De i Länstransportplanen totalt avsatta medlen för kommunala projekt uppgår totalt till kanske en tjugonedel av vad Tiskenleden idag skulle kosta. För övrigt har kommunen under alla år överhuvudtaget inte lyft frågan till Region Dalarna som är ansvarig för Länstransportplanen.

Tiskenleden är medtagen i KÖP Falun - Borlänge och äger därmed giltighet. I pågående arbete med FÖP för Falu tätort och Varpan finns inget särskilt uppdrag till tjänstemännen att se över förutsättningarna för Tiskenleden. I planen finns vägreservatet inritat med följande kommentar: "Det är viktigt att mark inom reservaten inte tas i anspråk för andra ändamål så att framtida handlingsfrihet kvarstår." Frågan är om inte kommunen genom förslaget att bygga bostäder mellan Kopparvallen och Kvarnberget ändå håller på att omintetgöra reservatet. Med dagens krav på avstånd till en stor trafikled är det knappast förenligt med att bygga bostäder alldeles intill. Idag utgör reservatet, i delen söder om Tisken, en grön korridor som måste tas i beaktande, men utrymmet kan också innebära att mark frigörs för bostäder. Tiskenleden är vidare till nackdel för kulturvärdena genom att ett av lokställen på norra sidan behöver rivas.

Det kan låta bra att "bevara handlingsfriheten" för framtiden. Men genom att ha kvar reservatet avhänder vi oss möjligheten till ett stort antal centralt belägna bostäder. Dessa måste i stället byggas betydligt längre bort från centrum, dvs i lägen där de flesta känner det naturligt att ta bilen in till stan. Det gör att behovet av Tiskenleden ökar! Dessutom visar forskning att nya trafikleder också genererar mer biltrafik, eftersom de ökar bilistens tidsvinst i jämförelse med att utnyttja andra trafikslag. Som framgår av FÖP 1993 är de mycket vanskligt att förutsäga framtida transportsценарier. Det gäller även idag. Men något annorlunda vet vi. I den omvärldsspaning som ingår som en del i aktuellt planunderlag framkommer exempelvis att en halvering av de korta bilresorna (<5 km) får en rad positiva effekter på hälsa, trafik, olyckor, behov av parkeringsplatser, handel mm och även "behovet av en ny Tiskenled" Att nå denna ändring av individens transportvanor är idag en i

Den utrednings som gjordes på 1990-talet visar att lokstallet inte behöver rivas.

Tiskenleden är idag kommunens i översiktsplan fastlagda reservat för en södra förbifart och som då också blir en del i en yttre ring. Ett beslut att ta bort reservatet behöver förgås av ett omfattande utredningsarbete som bl a beskriver konsekvenser för trafikflöden, trafikbuller, luftkvalitet mm.

högsta grad verklig planeringsfaktor baserad på politisk vilja. Det är en allmän bedömning att Tiskenleden är otidsenlig.

Naturskyddsföreningen föreslår att Tiskenledsreservatet tas bort till förmån för nya utvecklingsmöjligheter.

Bilaga 5: Hur Falun kan utveckla en cykelvänlig stad.

Falu kommuns uppmuntran att vara vintercyklist till och från jobbet fick stort gensvar. Men cykelvägnätet är dåligt, med många riskmoment. Falun har antagit en ambitiös cykelplan som enligt fullmäktigebeslut ska vara färdigställd 2030, men med nuvarande långsamma utbyggnadstakt av cykelvägar missar Falun målet. Att genomföra planen med de ovanligt goda förutsättningar som finns skulle göra Falun till ett innovativt föredöme.

Cykelplanering måste ingå i en övergripande trafik- och samhällsplanering för att inte bli en halvmessyr. I London är cykelplanen en del i en övergripande infrastrukturplan som sträcker sig till 2050. Om olika delar av infrastrukturen planeras var för sig blir det ofta fel och i längden mycket dyrt utan att bli bra.

Gör cykling till en normal del i livet, som det känns bra att göra. Satsning på avstånd upp till 3 km är det som lättast lockar människor att cykla.

Trygg och säker cykling är en förutsättning för att många ska våga ta cykeln. Bristande säkerhet är det viktigaste skälet till att människor avstår från att cykla. Konflikter med bilar innebär alltid en säkerhetsrisk. Bilfria cykelbanor och korsningar med tydliga regler måste prioriteras. Företräde för cyklister i korsningar med bilar bör vara det normala.

Gångtrafik och cykeltrafik måste separeras på de mer tättrafikerade sträckorna. Konflikter mellan gående och cyklister innebär ett irritationsmoment för bägge trafikslagen, inte minst i tider när många gående har blicken i mobiltelefonen.

Cykeltrafik behöver också egna tydliga regler som talar om vem som har företräde och en fil med brett vinglutrymme i vardera riktningen.

Cykelvägnätet behöver tydlig skyltning, vägvisning och uppgifter om vem som har företräde, med varningar för säkerhetsrisker.

Tydliga trafikregler bidrar på sikt till att efterlevnaden blir bättre hos alla trafikantgrupper.

Tidsavståndet är viktigt, det ska gå snabbare att cykla (eller åka kollektivt) än att ta bilen.

Det ska vara trivsamt att cykla, planeringen behöver inbegripa vegetation, planering för snöröjning/snövallar, för skydd mot hård vind och cykelparkering med tak som skyddar mot nederbörd. I Londons cykelplan talar man om ”a village in the city”, med mer träd, flera fotgängare och mindre biltrafik.

Cykelåkning innebär större möjligheter att träffa andra människor, både dem man känner och nya bekanta.

Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås. Synpunkterna noteras

Många städer planerar för bilfria områden eller bilfria stadskärnor. Oslo planerar för bilförbud i centrum 2019, Paris för bilfria stränder längs Seine. London bygger ut sitt cykelnät och cykelpendlingen har tredubblats sedan år 2000 samtidigt som bilpendlingen har halverats. London har en tioårig cykelplan som man satsar 913 miljoner pund på, motsvarande 10,5 miljarder kronor. Houten i Holland är från början byggd för fotgängare och cyklister, det går mycket snabbare att ta sig fram med cykel än med bil där.

Argument för bilfria stadskärnor:

- Klimatskäl – vi måste minska utsläpp av växthusgaser eftersom klimatet slår ständigt nya varmerecord, utsikterna att vi ska klara +1,5 grader är mycket små, att vi ska klara +2 grader är också små.
- Resursskäl – om alla i världen levde som vi i Sverige skulle det behövas 4,2 jordklot. Resursanvändningen för tillverkning av bilar, även elbilar, är mycket stor. Sverige ligger fyra i världen när det gäller användningen av naturresurser.
- Hälsoskäl – cykling ger motion och trivsam avkoppling (om både den upplevda och hälsomässiga miljön är bra). Både fysisk och psykisk hälsa kan förbättras.
- Ohälsoskäl – luften i många städer är dålig och bullernivåerna höga. Det gäller inte minst Falun. Lägre nivåer gör människor friskare och minskar ohälsotalen och dödligheten.
- Trafiksäkerhet – cyklister är oskyddade trafikanter, konsekvenserna vid kollision med bil blir ofta omfattande, med stora konsekvenser för både individ och samhälle.
- Minska trängseln. Det blir allt trängre när antalet bilar ökar. Vi behöver hushålla med marken och utnyttja den till annat än bilgator och P-platser.
- Samhällets kostnader kan minska drastiskt. Utbyggnad av infrastruktur för gående och cyklister är på sikt en bråkdel av vad infrastruktur för bilismen kostar. Utbyggnad av kollektivtrafik måste till en början kosta mycket pengar innan systemet är uppbyggt.
- Rättviseskäl. Med större inkomstskillnader blir det svårare för många att ha råd med bil. Och det finns grupper som inte kan ha bil, barn, människor med vissa funktionshinder, äldre. Tillåtande miljöer för fotgängare, cyklister och kollektivresenärer ger större möjligheter att ta sig fram utan bil.
- Ekonomiskt framgångsrika städer prioriterar utrymmeseffektiva lösningar vilket innebär gående, cykling, samåkning och kollektivtrafik. Okontrollerad spridning av tätortsbebyggelse,

<p>”urban sprawl”, innebär dålig hushållning med mark.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trivsamma, välkomnande miljöer med ett rikt folkliv är något de flesta människor önskar sig, bofasta och besökare, unga och gamla. Bilfria miljöer bidrar till det. Uthyrning av cyklar blir allt vanligare i större städer och på turistorter. Turismen är beroende av trivsamma miljöer. 	
<p>Bilaga 6: Ändring av Korsnäsvägen och möjliga konsekvenser.</p> <p>I planen föreslås att Korsnäsvägen mellan stationsområdet och Norslunds rondellen ges minskad kapacitet genom att två vägbanor tas bort och ersätts av bland annat en gen och höjdskillnadsbekvämlig sträckning för cykeltrafik. Fördelen med förslaget är att Korsnäsvägen smalnas av och hastigheten sänks från 80 till 40. Då matas inte trafiken på i samma hastighet som förut och det blir bättre genomströmning vid Knutpunkten. Det är bra! Åtgärden kan och bör förenas med flera andra planeringshorisonter.</p> <p>Steg 1a Cykelleden kan provisoriskt genomföras omgående. Stäng helt enkelt av två filer för bilarna.</p> <p>Steg 1b I en mer detaljerad projektering ges en mer ordnad gestaltning i samplanering med bil-, buss- och cykeltrafik om man väljer att stanna vid planens förslag.</p> <p>Steg 2 bör vara att göra en mer genomgripande strukturåtgärd genom att helt stänga Korsnäsvägen för biltrafik, mellan Regementsvägen och Norslunds rondellen, men med möjlighet för buss och cykel att ta sig fram.</p> <p>Förslaget innebär att genomgående trafik i centrum leds från Lugnetleden via Regementsvägen. Åtgärden måste ledsagas av att den planerade rondellen vid korsningen Lugnetleden/Regementsvägen genomförs. Denna bör på kort sikt åtföljas av de förslag till framkomlighetsförbättrande och trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder som analyserats och föreslagits i samarbete med Trafikverket för Lugnetleden-Hanröleden.</p> <p>De viktigaste konsekvenserna av förslaget är att planens intentioner med fler centralt placerade bostäder, enklare tillgång till kollektivtrafik och bättre kontakt med strandområden kan genomföras. Åtgärden medför omedelbara strukturella fördelar i stadsbyggandet och gynnar klimatvänliga transportlösningar. Marginellt blir Lugnetleden/Hanröleden mer attraktiv. Framkomligheten på Gruvgatan ökar troligen och en effekt kan vara att buller och kväveoxidhalter kan komma att minska genom bättre genomströmning.</p> <p>Nya möjligheter med förslaget:</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen. Synpunkterna noteras och hanteras lämpligen där.</i></p>

- Den yta som Korsnäsavägen erbjuder kan utnyttjas för ytterligare bostäder i hela sin längd. Mark frigörs dels genom vägområdet, dels genom att mark vid sidan av bättre kan tas i anspråk. I planen föreslås Dalavallen för nya bostäder, men ytterligare utrymme kan skapas genom att ta bort macken vid Regementsvägen. Ytorna blir effektivare genom att ett säkerhetsavstånd till macken inte längre behöver beaktas. Om vägreservatet för Tiskenleden tas bort kan vidare en bit av området mellan Magasinet och lokstallarna utnyttjas, liksom vid Surbrunnsmotet. Trafikmatning till de nya bostäderna kan lösas på varierande sätt i samtrafik med bussarna från Regementsvägen, Kungsgårdsvägen, Vallavägen, Norslunds rondellen och omgivande säckgator. Låt husens placering bestämma hur bussgata och cykelled dras genom området. Det är trafiksäkrare om det inte är en rak väg. Behåll undergången vid Surbrunnsmotet för cykeltrafik och eventuell fortsättning under järnvägen till Strandvägen. På södra sidan av Tisken skulle fler centralt belägna bostäder kunna byggas på Kvarnbergets västsida.
- I FÖP Södra centrum föreslås bostäder i de östra delarna av Tiskenparkeringen och även en utvidgning av parkeringsytorna i samma riktning. Vidare att Strandvägen ges en ny sträckning närmare järnvägen. Fullfölj denna idé genom att flytta fortsättningen av Strandvägen närmare järnvägsbanken eller upp på denna. Detta sker genom att spårområdets bredd minskas genom ett administrativt beslut som följs av fysiska åtgärder. Det är rimligt eftersom större delen av godshanteringen flyttats. På så sätt ökar den effektiva ytan mellan järnvägen och Tisken. Då kan strandområdet utökas alternativt ge plats för fler bostäder. Ytan kan tas i anspråk för järnvägen igen om privatbilismen i en framtid tar mindre plats. Förslaget stöds av att fullfölja intentionerna i Trafikplanen med en passage till stationen. Sammantaget om man tar bort vägreservatet handlar det om 700-1000 nya bostäder jämfört med framlagt planförslag. Antalet är översiktligt bedömt av sakkunnig som en blandning av byggnader med olika höjd, dock högst fyra våningar. Det är bostäder i centralt och attraktivt läge, där de boende har gång- eller kort cykelavstånd till järnvägsstation och centrum. Det betyder fler som väljer bort bilen i vardagen och fler som handlar i stadskärnan.
- För att billedes kunna ta sig till stationen från olika håll behövs bland annat en förbindelse mellan Norslunds rondellen och Strandvägen. Vägreservatet för Slussenleden är inte längre aktuellt, men den gamla vägkorridoren genom Norslund har bestått i form av outnyttjad mark. Det finns anledning att här åter reservera marken

Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskenparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.

<p>norr om Slussen för att möjliggöra en tvärförbindelse. Förslaget kommer i konflikt med ett viktigt grönområde i Norslund, men vi menar att de strukturella vinsterna är så stora att de gynnar övergripande hållbarhetsmål. I Trafikplanen anges att korsningen med järnvägen vid Nyrelius väg ska stängas för genomgående trafik. Detta är inte förenligt med nuvarande förslag. På sikt bör istället en planfri korsning anläggas. Strandvägen riskerar att bli en smitväg. Därför behöver den stängas, förslagsvis någonstans vid Tiskenparkeringen. Det möjliggör kollektivtrafikresenärer att nå stationen från fler håll.</p> <p>Naturskyddsföreningen föreslår att Korsnäsvägens omvandling ytterligare bör utredas med beaktande av konsekvenser och möjligheter som framförts i ovanstående förslag.</p>	
<p>Bilaga 7: PM I. Den attraktiva staden.</p> <p>Vad gör att vi trivs och mår bra i en stad? En kombination av många saker. Naturligtvis dess funktioner i första hand. Det ska vara lätt att komma till jobbet och att utträta andra ärenden. Barnen ska kunna ta sig till skola, dagis och fritidsaktiviteter på ett säkert sätt. I bostaden och i dess närområde ska vi få vila och ett socialt liv. Att staden fungerar praktiskt är alltså viktigt.</p> <p>Falun har mycket bra förutsättningar, Faluån och flera sjöar i närheten. Ett kulturhistoriskt arv av globala mått. Kulturinstitutioner som gör staden spännande. Och Falun är inte större än att det blir ganska nära till både det ena eller det andra. En tät och småskalig stadskärna. Alla är nog ense om att de goda förutsättningarna ska utnyttjas på bästa sätt.</p> <p>Mat, värme, och trygghet är essentiella. En annan och mer svårfångad aspekt är upplevelsen av välbefinnande. Hur känns det att leva i en stad? Planförslagets avsnitt om ekosystemtjänster tar upp betydelsen av parker, gröna kilar och tillgång till strandområden. Tillgången till gröna områden och den omgivande naturen är dokumenterat viktiga för att vi människor ska må bra. Man konstaterar samtidigt att det är ont om parker och grönområden i den tätt bebyggda staden. En slutsats borde vara att planera för mer grönska.</p> <p>Nya bostäder föreslås till exempel vid Bondegatan i ett parkområde i Elsborg, en stadsdel som har ovanligt få gröna närområden. Förslaget till bostäder söder om Kvarnberget ingår i en viktig grön kil liksom vid Parkgatan. Elsborg får tragiskt sällskap av ett flertal andra parker. Föreslagna exploateringar innebär att grönstrukturen byggs bort. En del av områdena är utpekade som parkmark/naturmark i redan antagna detaljplaner och förutsätter planändringar. Många gånger har de här platserna</p>	<p><i>Flera av frågorna som tas upp i detta avsnitt finns kommenterade ovan.</i></p>

liten betydelse för att lösa bostadsfrågan men stor betydelse för rekreation och blir också alltmer betydelsefulla för biologisk mångfald med den pågående utarmningen av våra skogsområden.

Ytterligare en aspekt är vårt förhållande till landskapet och den byggda miljön. Det påverkar hur vi vårdar våra sociala relationer, hur vi identifierar oss med och tar hand om vår stad. En tätbygd stad innebär, med förutseende planering, närhet till klimatvänliga kommunikationer, sociala/kulturella sammanhang och kommersiell service. Begreppet utglesning ("urban sprawl") refererar till att staden genom yttre tryck och på ett strukturellt ogenomtänkt sätt tillåts att växa från centrum och utåt. Gröna områden tas successivt i anspråk, exploateringsstalen sjunker, befolkningstätheten minskar, medan restider och trafikmängder ökar. Den föreslagna exploateringen vid Högbo, väster om Vällan och den tidigare antagna planen för Staberg är exempel på planeringsinsatser som inte gynnar hållbara mönster.

När det gäller chansen för stadskärnan i Falun att överleva är det glädjande att inga nya externhandelsområden föreslås. Ett radikalt förslag vore att helt stänga den historiska stadskärnan för genomfartstrafik för öka incitamentet för trivsel och kommers. Det framförs i den lokala politiska debatten att denna typ av åtgärd är något som man bara kan kosta på sig i storstäder. Den lilla staden Lindau vid Bodensjön med 20 000 invånare motsäger dock denna åsikt och har ett blomstrande affärliv. Grunden är en skytteltrafik med 2 miljoner kollektivresor. Varför inte se närmare på det! I Falun skulle det innebära att nödvändig angöring till de centrala delarna med bilresor företas i säckgator, att samordnad varudistribution organisera och att det finns infartsparkeringar med hög kapacitet på skytteltrafik. Förslaget förutsätter att de trafiksäkerhets- och framkomlighetsförbättrande åtgärder som föreslagits av Trafikverket genomförs och att Lugnetleden/Hanröleden byggs ut till fyrfältighet. Det ska ses som ett mål att sträva efter och kan förverkligas inom 7-12 år om man nu bestämmer riktningen. Att leda trafikströmmen utanför centrum på detta sätt beräknades i Tiskenledsutredningen 1993 öka restiden med 2,5 minuter.

Den föreslagna etableringen av ett verksamhetsområde norr om Hälsingberg är ytterligare en plats som kan visa sig vara ett strategiskt misstag. Platsen är transportekonomiskt fördelaktig på kort sikt, men på längre sikt kan den bli olämplig genom brist på järnvägsanslutning. Det föreslagna 80 ha stora verksamhetsområdet väster om Vällan bör ifrågasättas av samma skäl. I denna strategiska kontext bör en del andra områden diskuteras som bättre lämpade, såsom det planerade industriområdet vid Lönnemossa (utanför planen), området öster om Bergsgården, Nicolai och förslagsvis en förtätning av området mellan fd

Scaniafabriken och Källviken väster om Källviksvägen. När staden upplevs som en sammanhållen enhet är detta identitetsskapande. En klok planering måste gå hand i hand med de strukturella aspekterna på hur staden kan utvecklas i en hållbar riktning och möjligtvis även växa.

En självklart viktig del för Falun är vårt kulturarv. Tätorten Falun har dels stadsdelar som ingår i världsarvet, dels gruvan med omgivande industrilämningar. Det är en grannliga uppgift att i denna miljö föreslå nya byggnader, rivningar och andra anläggningar. I det avseendet finns goda och långtgående principer i planen. Antagna detaljplaner lever dock inte alltid upp till kravet på hänsyn till byggnadstraditionen; stadens uttryck. Ett förskräckande exempel är den nyligen antagna planen för kvarteret Teatern. Planprocessens resultat är att boendet måste kapslas in för att tillfredsställa kraven på gränsvärden för buller och kväveoxider. Fortfarande är det så att bilberoendet hindrar utvecklingen av en stilfull stadsmiljö och som dessutom medför att en vistelse på Gruvgatan är otrivsamt och ohälsosamt. Så länge bilismens avigsidor tillåts vara normen för stadens förnyelse kommer inte målet om en både miljövänlig och trivsamt stad kunna förverkligas.

På andra platser har man i stadsutvecklingsprojekt istället för begreppet "attraktiv stad" arbetat med begreppet "platsens själ" (Genius loci). Det är insatser i den fysiska planeringen som är direkt kopplade till de tre dimensionerna för hållbar utveckling men också har starkt fokus på att behålla platsens ursprungliga värden, som i detta arbetssätt anses ha betydelse för den sociala hållbarheten. I planens mycket viktiga programförklaring för den attraktiva staden verkar dock den kulturhistoriska dimensionen förlorats till förmån för ett mer estetiskt betraktelsesätt. Denna är också viktig, men det måste finnas en balans som gör att "genius loci" fungerar.

Planens bifogade utredning om "Höga hus" framhåller att exploateringstalen inte självklart ökar med höjden på byggnaderna. Däremot att trivseln har mycket att vinna på att vi inte bygger för höga hus. Slutsatsen av utredningen, även om det inte sägs rätt ut, är att stadens skala såsom den är idag är lämplig. De höga hus som vi redan har tjänar tillräckligt väl som landmärken. En del som emellertid saknas i utredningen om höga hus är hur de så kallade randbergen påverkar upplevelsen av staden. För den historiska delen är det en utmärkt kvalitet att man fortfarande, när man befinner sig inne i rutnätsstaden, uppfattar den som avgränsad i förhållande till det omgivande landskapet. Det hänger ihop med att i stort sett inga byggnader och i varje fall inga höga byggnader finns i siktlinjerna. De är fortfarande oexploaterade och bör så förbli för att behålla den känslan. Ett likartat resonemang kan tillämpas för att skydda upplevelsen av Runn som en "vildmarkssjö"

Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.

omgiven av skogklädda berg. Exempelvis är det pågående uppförandet av relativt höga hus på Galgberget till förfång för hur omgivningen ter sig utifrån sjön. Något liknande kan inträffa om höjdryggen vid Simonsberget bebyggs. Både rutnätsstaden och Runn är av betydelse för Faluns besöksnäring.

Man ska känna sig glad när man kommer till den stad man bor i. Den tillfällige besökaren ska känna nyfikenhet. För entréerna till världsarvet är det kanske självklart att ge dessa ett bra intryck. Anblicken från södra infarten är till exempel mycket anslående och måste värnas. Vi förutsätter att det finns en medvetenhet att komplex som nya COOP och det föreslagna nya bostadsområdet vid Pilbo måste utformas så att de inte blir alltför närgångna för det viktiga kulturarvet. Falun är dock mer än världsarvet. Mötet med staden Falun sker exempelvis även på Lugnetleden. Det blir allt vanligare med orter som förfular sina infarter och förbifartsleder med så kallade skyltlägen. Falun är på väg att ansluta sig till denna tristesse. Exempelvis genom etableringarna vid Regementsområdet, Myran och Majoren. Eller macken vid Rättviksvägen, som hindrar en annars vacker anblick av staden. Det föreslagna nya verksamhetsområdet vid Hälsingberg, Svärdsjövägens anslutning är tyvärr en placering som hakar på denna trend.

Medborgarmedverkan är en viktig del för att nå ett lyckat resultat. Det kan vara intressant att se på hur man gjort på andra ställen. I Lidköping arbetade man under tre år med en modell som kallas "det dynamiska medborgarskapet". Kortfattat handlade det om medborgarinflytande i den politiska processen med utgångspunkt i betydelsen av öppenhet och insyn, politisk jämlikhet och meningsfullt deltagande. Dialogen ägde rum parallellt med den lagstadgade planprocessen för en reviderad översiktsplan. Avsikten var att medborgarförslagen skulle beaktas och ingå i den färdiga planen. Nu blev det inte riktigt så, men processen gav en stark medvetenhet hos befolkningen om vart man var på väg och vad man behövde göra för att bli en framgångsrik kommun.

Den fördjupade översiktsplanen är rätt plats att utveckla planer för en stad som vi kan tycka om att bo i. Men planen innehåller alltför många lösa trådar som behöver knytas samman. Kommunens planering måste gå ut på att kombinera service, trivsel, trafikförsörjning, grönska, bostad och jobb till konkreta förslag. Det kanske viktigaste en kommun kan göra för att bidra till ett långsiktigt hållbart samhälle är att ha hållbarhetsmålen som tydliga riktmärken i planeringen. Då kan många av oss klara vardagen utan dyra individfordon, ha det mesta av det som vardagen kräver på nära håll, ha tillgång till kultur och grönska. En medveten planering kan då på ett avgörande sätt bidra till att förbättra stadens utveckling mot ett mer hållbart samhälle – klimat,

I arbetet med Coops etablering har stor vikt lagts på bebyggelsens utformning och förhållande till gruvområdet. Företrädare för länsstyrelsens kulturmiljöenhet har ingått i en referensgrupp.

<p>biologisk mångfald, konsumtionsmönster, kultur och delaktighet.</p> <p>Följande riktlinjer bör finnas i planen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De upplevelsemässiga och hållbarhetsstrategiska aspekterna ska identifieras och beaktas vid planeringen av nya områden. - Markområden som tas i anspråk måste alltid bidra till att förbättra stadens strukturella utveckling mot ett mer hållbart samhälle. Antagna planer ska visa effekten på klimat, biologisk mångfald, konsumtionsmönster eller kultur. Argument för att avvika från denna princip ska alltid framföras. - Frågan om trafiken genom centrum utreds med syfte att förhindra dess negativa effekter på såväl människor som byggnadskultur. <p>Detaljplanering i områden utanför stadskärnan ska alltid föregås av studier om den visuella påverkan av den historiska stadskärnan och sjön Runn och beaktas så att upplevelsevärdet inte påverkas.</p>	
<p>Bilaga 8: PM II. Behandling av grönstruktur i planen.</p> <p>Sammanfattande synpunkter</p> <p>Bristerna i den tätortsnära grönstrukturen är allmänt stora och de har blivit större sedan grönstrukturplanen antogs 2006.</p> <p>Det saknas helt några förslag till t ex en riktig stadspark och exempelvis hur man gör Faluån till ett fint stråk hela vägen mellan Varpan och Tisken.</p> <p>En lång rad tätortsnära grönområden och gröna stråk bebyggs. De gröna korridorer som finns in mot stadskärnan krymper. Gröna stråk måste ha ett visst omfång för att människor ska uppleva dem som natur. För vilka organismer är de smala spridningskorridorerna tänkta?</p> <p>I både grönstrukturplanen och FÖP finns stora områden grönmarkerade, i FÖP kallade kulturella ekosystemtjänster. En ganska stor del av de ytorna utgörs idag av kalhyggen och kan inte på många år betecknas som lämpliga rekreationsområden.</p> <p>Ett generellt problem är att beslut som fattas i Falu kommun inte fullföljs. Se exempelvis trafik- och fritidsnämndens ansvar som det formuleras i grönstrukturplanen. (Se nedan.)</p> <p>Grönytor behöver samma tyngd i planeringen som andra planeringselement. De ska inte ”offras” när det finns behov av ny bebyggelse.</p> <p>Det hjälper inte att anta en ny grönstrukturplan om den inte ges utrymme i en översiktsplanering. Gröna</p>	<p><i>Å-stråket lyfts fram och kan göras tydligare i utställningsversionen.</i></p> <p><i>Avsikten är att skapa gröna korridorer som kan vara både spridningsvägar för arter och möjligheter för människor att röra sig.</i></p>

områden kräver utrymme.

Det finns behov av en genomtänkt planering där grönstrukturen planeras samtidigt med övriga funktioner, som en viktig del där nya visioner behöver utvecklas.

Innehåll i övrigt

Omfattande dokumentation om nyttan med grönstruktur

Falu kommuns grönstrukturplan från februari 2006

Grönstruktur i den fördjupade översiktsplanen

1. Omfattande dokumentation om nyttan med grönstruktur

Det finns idag en omfattande litteratur om grönstrukturens betydelse för att människor ska må bra. Vi behöver uppleva både ett grönskande stadsrum, små skogsdungar där barn kan leka och större tätortsnära skogsområden där vuxna kan koppla av. Några aktuella dokument som lyfter fram grönstrukturens viktiga roll i kommunal planering:

Urbana nyanser av grönt. Om grönskans roll i en förtätad klimatsmart stad. Movium, SLU 2015, Wingren, Alsanius, Karlén, Lidström. Boken är ett resultat av gränsöverskridande samarbete mellan universitet, kommun, stat och företag. Flertalet kommuner förtätar. När rekreationsområden försvinner och det uppstår extrema situationer med vind och värmeöar vill författarna visa hur grönska kan bidra till att utveckla stadens mellanrum. Det handlar om klimat, trygghet, mötesplatser, biologisk mångfald och ”grön stadsbyggnadskonst”, nya begrepp och visioner.

Naturvårdsverket 2016: Tätortsnära skyddade områden (nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden) dit människor lätt kan ta sig är extra viktiga för människors friluftsliv. Statistik från SCB visar att invånarna på Gotland och i Örebro län har i genomsnitt 1,8 kilometer till skyddade naturområden; det minsta avståndet bland landets län. I hela landet är avståndet i genomsnitt tre kilometer till skyddade naturområden. I Dalarna är det i snitt 3,1 kilometer till skyddad natur.

Fyra av fem i Sverige tycker det är viktigt för livskvaliteten att komma ut i skog och mark, många upplever att de blir avspända och harmoniska av att vistas i naturen.

I skriften *Naturen som kraftkälla. Om hur och varför naturen påverkar hälsan (NV 2006)* finns en lättfattlig forskningssammanställning. Naturen har inte bara biologiska värden utan också sociala. Det finns skäl att stärka den tätortsnära naturens ställning i förhållande till annan markanvändning.

SLUs tidning STAD 16, mars 2017, Tema: Bortom storstaden

Platser som planerare betraktar som mellanrum och skräpmarker är sällan oanvända. Planerare bör utgå från att de fyller en funktion i sin omgivning och försöka utröna vad den funktionen består i. Det finns alltid en historia. (Karin Andersson)

Centrum för framtida stadsrum är nystartat. Tigran Haas, KTH, säger att det offentliga rummet är en underskattad del av samhällsbygget och en viktig del av den sociala hållbarheten. Man fokuserar för mycket på byggnaderna och för lite på mellanrummen. Det finns en resursbrist när det gäller gestaltningen av det offentliga rummet. En utmaning för centret är att skapa mer inkluderande offentliga rum. (Kolbjörn Guwallius).

Människor vill ha något fint att se på under kvällspromenaden och vara stolta över inför gäster. Gröna stadsbyggnadselement bidrar till att skapa trivsamma mötesplatser utomhus. (Michael Bergman).

Parken behövs i Smedjebacken. Unga personer som bildat familj flyttar tillbaka. Det finns en samhällsanda som tillåter upprustning av grönytor, torg, hamn och badplats. Runt samhället finns en uppskattad och väl använd slinga av promenadvägar och elljusspår på drygt en mil. Det är viktigt att skogen sköts så att den upplevs som vacker och trygg. Det är öppna och ljusa skogsmarker som invånarna av tradition efterfrågar närmast samhället. Det finns en starkt förankrad politisk vilja att satsa på parker och andra offentliga ytor. (Anna Lenninger)

Ny nordisk urban agenda

FN antog en ny urban agenda som ska vara vägledande i samband med att Agenda 2030 genomförs. Det finns sex grundläggande principer för den nordiska urbana agendan: delaktighet, miljö, socio-ekonomiskt välbefinnande, hållbara bostäder, transporter, livsstil och kultur.

2. Falu kommuns grönstrukturplan från februari 2006

Grönstrukturplanen säger att boende ska ha tillgång till bostadsområdesparker 300-500 m från bostaden (lekplats, grillplats, bollplan, minst 3000 kvm), närströvsområden 500-1000 m från bostaden (minst 10 ha) och friluftsområden inom 2,5 km från bostaden (minst 100 ha). Dessutom friytor i anslutning till bostaden. Bara friluftsområden redovisas i planen. Det är därför svårt att värdera hur väl de småskaliga grönområdena uppfyller planen.

Planen talar också om rekreationsstråk för människor och djur. Stråken har stor betydelse för invånarnas möjligheter att röra sig och för människors naturupplevelse.

Stora bostadsområden blir av med sina grönområden med aktuella utbyggnader. Myran var ett närströvsområde för Övre Norslund, Järlinden m fl, nu är området en kal yta i väntan på externvauhus. Bristområden är Haraldsbo och Hälsinggården. Där finns förslag om utbyggnad av bostäder i skog på andra sidan Lugnetleden. Stråket mellan Lugnet och Stångtjärn skärs av vid räddningstjänsten – förstärkt av kommunens avverkning ovanför badplatsen. Flera av de gröna stråken är bra bitvis men har stora brister när de är avskurna.

Författarna till grönstrukturplanen var medvetna om bristerna: ”Många samverkande brister medför att delar av stadens mest centrala delar och några enstaka andra bostadsområden har brist på grönytor.” Och man redovisar fortsatt arbete med brister. Se nedan.

6.3 Riktlinjer för Trafik- och Fritidsnämndens fortsatta arbete (fortfarande grönstrukturplanen från 2006). Trafik- och Fritidsnämnden ska ansvara för att:

initiera och driva säkerställande av mark med rekreativintresse. Exakta avgränsningar och metod för säkerställande får avgöras inom genomförandearbetet.

analysera tillgången till bostadsområdesparker, lekplatser och andra anläggningar i tätorten i kommande arbete med revidering av kommunens parkprogram.

initiera och driva åtgärdande av utpekade bristande rekreativstråk.

bevaka utpekade rekreativområden och stråk vid förändringar av markanvändning.

initiera och driva åtgärdande av redovisade kritiska punkter.

bevaka att en fortsatt satsning på kollektivtrafik till större friluftsområden sker.

initiera en fortsatt utredning om grönstrukturens betydelse som förflyttningsskorridorer för växter och djur samt dess betydelse för den biologiska mångfalden.

utreda möjligheter att underlätta skidåkning från bostaden till närströvsområden och friluftsområden, samt möjligheten att binda samman Lugnet och Stångtjärn med skidspår. (slut grönstrukturplan)

Vi kan inte se att någon av ovanstående punkter har fullföljts på något synbart sätt, möjligen med undantag för kollektivtrafik till Lugnet. På karta över naturvärdesinventering är Lugnet, ett område vid Vällan och Runn med öar de stora delarna. Stora skogsavverkningar har skett sedan grönstrukturplanen antogs. Hagmarkerna i Lugnet är utmärkta som kulturhistoriskt värdefulla parker. Och i förslaget till FÖP sägs: ”Lugnet har delvis mycket hårt nyttjad mark för olika rekreativ- och idrottsändamål. Här

På större delen av Myran kommer ett rekreativområde att iordningsställas.

Den inventering av ekosystemtjänster som gjorts i arbetet med den fördjupade översiktsplanen kommer eventuellt att utgöra grunden för en omarbetning av grönstrukturplanen från 2006.

kan, utöver hot mot naturvärden, också kulturvärden i det gamla kulturlandskapet hotas om ett alltför hårt nyttjande sker. Gammal odlingsmark, murar, rösen mm kan t ex köras sönder. ” Här har ingrepp bl a gjorts i hagmarkerna med uppgrävda, grusade MTB-banor.

3. Grönstruktur i den fördjupade översiktsplanen

De *kulturella ekosystemtjänsterna* handlar om människans välbefinnande. En del positiva saker sägs. Boverket: Människor är villiga att gå 300 m från bostaden för att regelbundet använda parker och grönområden. För barn gäller ännu kortare avstånd. Blå och grön struktur kan utgöra plats för möten. Blå och grön struktur bidrar till kulturell identitet för en plats. Parker, kyrkogårdar, gamla natur- och kulturmarker, kulturlämningar, platser för kulturella högtider. Värden kan finnas eller kan skapas.

Allt detta är bra och allmänt positivt men här finns ingenting konkret. Kartan med ekosystemtjänster är missvisande. De kulturella tjänsterna på kartan består till ganska stor del av kalhyggen. Här kommer några synpunkter som gäller kulturella ekosystemtjänster mer i detalj:

Det är ont om större gröna friytor i de täta och centrala delarna av tätorten och inom vissa stadsdelar.

Många grönområden framförallt i de äldre och centrala delarna saknar också gröna förbindelser/kopplingar med varandra.

Det saknas en större park som kan fylla funktionen som en stadspark inom tätorten.

Kontakten med vatten är en viktig resurs som har potential att utvecklas – särskilt Årummet-Tisken-Varpan och Runns norra strand.

Planering för kulturella ekosystemtjänster behöver omfatta olika grupper i samhället, barn, äldre, människor med funktionshinder, gående, cyklisterna, människor med barnvagn osv för att stadsmiljön ska upplevas som trivsamt och tryggt för alla.

Idag är det inte tydligt vad kommunen ska erbjuda inom de kulturella ekosystemtjänsterna. Kommunens ambitionsnivåer behöver tydliggöras. I första hand kan en reviderad grönstrukturplan alternativt ett park- och naturprogram skapas och lyftas in i översiktsplaneringen.

De här bristerna sammanfaller till stor del med brister i reglerande och stödjande ekosystemtjänster.

De *försörjande tjänsterna* finns inte med över huvud taget på kartan (mark för odling t ex). Det var något översiktsplanen för Falun-Borlänge kritiserades för. Odlingsmark är att betrakta som en ändlig resurs som det tar många hundra år att återskapa. Bristen kvarstår. Plan och bygglagen säger att odlingsmark bara i undantagsfall ska utnyttjas för bebyggelse. Med sämre klimat och ökad världsbefolkning är detta en

<p>viktig del som saknas i översiktsplaneringen.</p> <p><i>Stödjande ekosystemtjänster</i> är nödvändiga för andra ekosystemtjänster som jordbildning och biologisk mångfald. Biologisk mångfald kräver variationsrika miljöer. Rekommendation i FÖP: Bevara och utveckla gröna och blå områden, stråk och kilar. Mycket behöver åtgärdas enligt planförslaget:</p> <p>Kartan med viktiga gröna och blå stråk sägs utgöra en viljeyttring. Men de gröna stråken är i många fall så smala att vi undrar vilken nytta de ska ha. Vilka arter gynnas av de snuttar som finns? Hur ska människor utnyttja dem, en del av dem otrivsamma. Hur ska grönstrukturen <i>utvecklas</i>? Detta är en beskrivning av läget idag med fragmenterade små gröna plättar. Var finns en framåtsyftande plan?</p> <p>Mål och strategier: Falun behöver arbeta aktivt med att bevara och utveckla den blå och gröna strukturen. Som grund ska ekosystemtjänsterna identifieras, kartläggas och utvärderas. Det sägs i FÖP-texten och det är bra. Frågan är hur blå och gröna värden ska kunna få utrymme i planeringen när de finns med så marginellt i förslaget till FÖP.</p> <p><i>De reglerande tjänsterna</i>, rening av luft och vatten och bullerdämpning handlar i förslaget till FÖP mest om vattenreglering. Det nämns att trafiken är en av de största störningskällorna för luftföroreningar och buller. Vegetation renar luften och dämpar buller. Grönområden längs gator, vägar, järnväg motverkar störningar. Vegetation binder vatten, renar dagvatten och reglerar temperatur i stadsmiljö varma dagar. I FÖP rekommenderas: Bevara och utveckla grön- och vattenområden för klimatreglering. Ja, men hur? I Falun är störningskällorna från trafiken tidvis över nationella gränsvärden och recept på en lösning saknas.</p>	<p><i>En komplettering bör göras till utställningsversionen.</i></p>
<p>Omställning Falun</p>	
<p>Upplägget är tveksamt ur demokratiskt perspektiv</p> <p>Det förslag som presenterats är inget förslag utan en sammanställning av idéer, detaljplaner, kartor m m. Materialet är inte ointressant och det kan troligen ge många detaljsynpunkter från faluborna. Men vill kommunen ha ett användbart svar måste man ställa en tydlig fråga: Är det här förslaget bra? Eller möjligen: Vilket av de här förslagen är att föredra? Ett sådant tydligt förslag saknas helt. Det här är särskilt allvarligt eftersom översiktsplanen för Falun – Borlänge följde samma mönster.</p> <p>Med det tillvägagångssätt som kommunen valt blir resultatet att faluborna i höst ställs inför en utställning där det mesta av övergripande vikt är omöjligt att påverka. Det blir Faluns politiker och tjänstemän som får fritt fram att fatta de avgörande besluten, de som kommer att styra kommunens utveckling.</p> <p>Kommunens tillvägagångssätt kan inte anses vara i linje med plan- och bygglagens 3 kapitel, det gäller fr</p>	<p><i>Under samrådet har det kommit in 130 yttrande från enskilda personer. Yttrandena innehåller både detaljsynpunkter kring den egna närmiljön och mer övergripande resonemang om planområdets utveckling.</i></p>

a §7 och 9 (bifogas).

Framför allt kringgår kommunen den demokrati man säger sig värna. Ska Falun bygga en demokratisk kultur vore det ett lämpligt tillfälle att göra det nu.

Vilka problem finns det som behöver en lösning?

Samrådshandlingen saknar också ett underlag för förslag till lösningar. Vilka behov och problem finns som behöver lösas genom en fördjupad planering?

Kommunen har ett stort privilegium i sitt försprång med att formulera vilka frågor som ska diskuteras för att man sedan ska hitta en bra lösning på dem.

Den separata omvärldsspaning som finns som bakgrundsmaterial utgör en samling lösa idéer, hänvisningar till Agenda 2030, hållbarhetsstrategin, megatrender, kommunala planer och mycket annat. Men spaningen utmynnar inte i några slutsatser om vilka frågor som är viktiga att bearbeta eller vilka problem som behöver lösas.

Översiktsplanen och den fördjupade översiktsplanen är troligen de viktigaste instrument kommunen har för att angripa de långsiktiga hållbarhetsfrågorna. Hur ska ett samhälle byggas för att vi ska minska förbrukningen av naturens resurser, bland annat fossil olja? Hur ska vi försörja oss med livsmedel vid kommande kriser, har vi lokala resurser i form av odlingsmark? Hur bygger vi ett samhälle som inte genererar sociala motsättningar utan minskar segregation och social skiktning – detta bland annat genom att inte bygga bostadsområden som redan från början har en inbyggd sortering efter ålder, inkomster och social tillhörighet. De långsiktiga hållbarhets- och överlevnadsfrågorna måste finnas med i de dokument som styr kommunens utveckling.

I FÖP-förslaget saknas sådana tydliga problemformuleringar och som en följd av det också förslag till lösningar. Kommunen passar i omställningen till ett hållbart samhälle.

Ett riktigt förslag för faluborna att ta ställning till!

Om processen med den fördjupade översiktsplanen ska fungera på ett demokratiskt sätt – ett där vi som medborgare i kommunen kan ta ställning till viktiga frågor mellan valen – måste kommunen lägga in ett led mellan det material som nu är ute på remiss och den utställning som planeras till hösten. Vi måste få ett konkret förslag att ta ställning till. Ska grönytor vara kvar eller bebyggas med villor? Ska offentlig och kommersiell service lokaliseras nära människor eller centraliseras? Ska ny bebyggelse spridas ut så att bilen blir det naturliga transportmedlet eller ska byggandet ske i anslutning till goda kollektivtrafikstråk?

Det samråd som nu pågått kan ligga till grund för en del av utformningen av ett riktigt förslag. Men i nästa vända måste vi få ta ställning till något mer än hur

Av samrådshandlingarna framgår de viktigaste frågorna som den fördjupade översiktsplanen ska bidra till att lösa. Bland annat mark för framtida bostadsförsörjning, ett långsiktigt hållbart transportsystem samt grönska och vatten och Världsarvet som tillgångar för Faluns utveckling.

I det fortsatta arbetet kommer en karta att tas fram som visar kommunens syn på den långsiktiga användningen av mark och vatten samt vilka avvägningar som ligger bakom.

<p>träd ska placeras längs Korsnäs vägen, på rad eller mer utspritt.</p> <p>Först med ett sådant förslag kan vi se vilka avvägningar kommunen tänker sig mellan olika motstående intressen. Alla invånare är inte stadsplanarkitekter. Men med ett tydligt förslag kan många av oss känna sig delaktiga i kommunens utveckling och komma med matnyttiga synpunkter.</p> <p><i>Till yttrandet finns bifoga ett utdrag u 3 kap Plan- och bygglagen vilket inte återges här.</i></p>	
<p>Sveriges Tivoliägareförening</p>	
<p>Sveriges Tivoliägareförening STF startades 1922.</p> <p>Välrenommerade aktörer är anslutna branschföretag inom nöjesfält & nöjesparker, dessa samarbetar för det kulturella utbudet av evenemang och familjearrangemang (och har så gjort i 6 generationer) med artister och nöjesutbud, för besöksnäringen.</p> <p>De senare åren har dessa kulturbärare blivit färre, 40% av branschen har försvunnit p.g.a. att förutsättningarna ej finns! Vi är viktiga aktörer; nöjesfält på hemvänder-dagar, marknader, traditionsfester i städer och på landsbygden. Från 2009–2016 har 450 st traditionsfester lagts ner för att det inte finns nöjesfält som kan samverka.</p> <p>Detta då arrangemangsplatser försvunnit och därav nedläggning av berörda branchföretag. Samhällsutvecklingen med bebyggelse av bostäder, industrier, konstgräsanläggningar, banker och kontorsfasader samt dygnsöppna affärskomplex har trängt ut och berövar familjerna en central samlingsplats i stad och kommun, samt att de lokala kommunikationsfärdmedlen ej är tillfredsställande.</p> <p>STF:s medlemmar i nöjesfält har i generationer varit kulturaktiva bärare i besöksnäringens utbudet. Stora samarbeten med idrotts- och föreningslivet har aktiverat och roat i generationer. Vårt kulturutbud är en underhållningsform som sträcker sig över generationsgränser / kultur / språkgränser vilket uppskattas av alla besökande.</p> <p>Det unika i vår branch är att vi kommer till besökarna och inte tvärt om.</p> <p>Årligen besöker 1,6 miljoner kunder nöjesfält, vilket gör vår branch till en av de attraktiva och välbesökta evenemang / upplevelser alla kan göra.</p> <p>VIKTIGA aktörer för INTEGRATIONEN</p> <p>I många kommuner försvinner evenemangsplatserna på löpande band samt att markhyror ökar... Vi har självklart inget emot varken konstgräs eller bostadsbyggande men vi anser att det sker på branschens och besöksnäringens bekostnad. Väldigt ofta när vi kontaktar eller blir kontaktade av en kommun / arrangör finns det ingen lämplig</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>evenmansplats att upplåta. Observera då har ni i samma andetag nekat era kommuninvånare ett kultur evenemang. STF:s medlemmar ser sig som viktiga kulturbärare i samhället. EU- parlamentet har även uppmanat sina medlemsstater att erkänna traditionella branschföretag som en del av Europas kulturarv (2004/2266) (INI). Diskuteras även på "UNESCOS" världsarvslista. På ESUs kongress i Lissabon / Rom 2016 (förklaring Europeiskasammanslutningen för kulturarbetande företag från hela Europa som innehar parker / nöjesfält som är anslutna). På ESUs kongress tog Påve Franciscus (the holy father) likt den tidigare Påve Benedictus XVI gjort, sin hand över oss och vår verksamhet som vår beskyddare.</p> <p>Vi vill med denna skrivelse uppmärksamma er på de utmaningar vår bransch har, och uppmanar er till att i er kommun anordna en centralt belägen evenmansplats. Detta bör snarast förberedas i det kommunala plan programmet för att direkt användas för det kulturella utbudet som nöjesfält aktivt erbjuder kommunens besöksnäring. Detta sammanfaller även med vad Kulturrådet fått i uppdrag. Sveriges Tivoliägares branschorganisation ser framemot ett positivt samarbete med ER kommun.</p>	
--	--

4.2.7 Privatpersoner

Inledande kommentar

Ca 130 yttranden har inkommit från enskilda privatpersoner, de flesta via det formulär som fanns på webben. Många av yttrandena tar upp angelägna frågor men som inte hanteras i kommunens fysiska planering. Synpunkterna noteras men kommenteras inte ytterligare.

<p>Privatperson C F</p> <p>Tanken är god att minska biltrafiken men att strypa Korsnäs vägen likt det man har gjort från Magasinet till Åhlens rondellen så kommer det inte leda till minskad biltrafik om inget bra alternativ till genomfart mot Falun Södra och Västra samt trafik mot Borlänge erbjuds. Folk kommer att fortsätta att åka den närmaste vägen då inga bra alternativ finns. Att åka runt Falun på Hanöleden och Lugnetleden är inget bra alternativ då den är enfilig och har flera rondeller och röd ljus som gör att det tar alldeles för lång tid att ta sig fram.</p> <p>Att få folk att åka mer kollektivt är bra men just nu går vi åt fel håll när "matartrafiken" från bostadsområden och byarna utanför de prioriterade sträckorna (läs Falun Borlänge) minskar vilket gör det onödigt tidskrävande att ta bussen om det ens är möjligt.</p> <p>Ett förslag är väl att damma av den gamla iden kring en överfart vid Tisken för att minska trafiken i centrum. Men den iden är troligtvis för kostsam att genomföra men troligtvis den bästa lösningen för pendlare mellan Falun västra och Borlänge.</p>	<p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p> <p><i>Det är Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart. Genomförandet är en politisk fråga.</i></p>
<p>Privatperson P L</p> <p>Det gäller i första hand biltrafiken. Vi vill ju sträva efter att ha så få bilar som möjligt i</p>	

centrum. Då tycker jag att man ska göra det lätt att åka därifrån och lite svårare att komma in. Samt att förmå bilisterna att ta andra vägar.

Förslag 1:

Att i viss mån återskapa Esplanaden med alléer och gång/cykelvägar på Korsnäs vägen låter trevligt. Men behåll två filer från centrum och gör bara en fil till centrum. På det viset tömmer man centrum snabbare än man fyller den. Vilket resulterar i färre bilar i centrum. Det måste i så fall vara två-filigt hela vägen från Knutpunkten. Alltså även genom rondellen vid Magasinet. Som det är idag stoppas flödet upp där två filer blir en och bilarna bakom blir kvar i centrum längre tid.

Samma sak kan göras på Gruvgatan. En fil ner mot centrum och två filer upp från centrum. Dessa två åtgärder medför även att det blir mindre attraktivt att ta "genvägen" genom centrum för dem som färdas från Borlänge mot Hosjö och tvärtom. Både Korsnäs vägen och Gruvgatan kan förses med alléträd för att skapa en vackrare vy och en mera inbjudande känsla när man nalkas centrum.

Förslag 2:

En lite kostsammare åtgärd är att förverkliga den plan som fanns för ett antal decennier sedan. Nämligen att bygga en förbifart från E16 vid Norslund ner till Nyrelius väg, över vattnet till Erikslundsvägen och upp till Källviksvägen och via Källviken vidare till E16 mot Borlänge. Jag har för mig att det sparades mark för detta redan när nedre Norslund byggdes. På och avfarter till E16 finns ju redan i bägge ändar. (Alternativt kanske det finns andra sträckningar i närheten som passar bättre idag, men principen blir densamma.)

Med den vägen skulle vi få bort alla bilar som tar genvägen som jag nämnde i förslag 1. Bilister har en benägenhet att välja kortaste vägen. Att köra runt hela stan för att ta sig från Norslund till Främby, som det är tänkt att fungera nu, känns nog föga lockande, åtminstone för dem med lokalkännedom. De väljer i stället i dag att ta genvägen genom centrum. Om det däremot skulle innebära en omväg att åka genom centrum, som det alltså blir med denna tänkta förbifart, så skulle nog de flesta välja bort det alternativet. Med färre bilar och bättre luft i centrum som följd. Dessutom skulle nog de lasaretsanställda som bor i Borlänge välja den här leden framför centrum.

En annan positiv effekt är att både Hanröleden och Lugnetleden avlastas.

Förslag 3:

Sedan belysningen till stora delar togs bort på E16 från brandstationen och mer eller mindre ända till rondellen vid Z-krogen så vet jag flera som upplever den sträckan obehaglig och mörk. Framför allt på regniga höstkvällar. Man åker hellre genom stan, olika delar beroende på vart man är på väg.

Anledningen till obehaget är att det fortfarande är en

Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.

Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.

Det äldre reservat som troligen yttrandet syftar på har ersattas av Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart.. En omprövning av detta kräver ett omfattande utredningsarbete. Sannolikt är det dessutom så att det gamla reservatet bl a genom Norslund är för smalt för att klara dagens krav på säkerhetsavstånd mm. Genomförandet av Tiskenleden är en politisk fråga

E16 är statens väg och förvaltas av Trafikverket. Kommunen har framfört synpunkter på den bristande belysningen senast i den åtgärdsvalsstudie där bland annat trafiksäkerhetshöjande åtgärder studerats.

<p>mängd upplysta områden runt omkring. Det innebär att ögat måste ställa om sig ideligen mellan ljus och mörker. Det resulterar i att vägbanan upplevs som mörkare.</p> <p>Idag finns moderna LED-belysningar som ger ett fullgott ljus utan att sluka stora energimängder. Mitt förslag är alltså att återmontera stolpbelysningen med sådan armaturbestyckning.</p> <p>Förslag 4: Nu gäller det cykelvägar/banor. Knyt ihop de befintliga cykelvägarna bättre än idag. Till exempel om man cyklar Seminariegatan norrut så är det en fin cykelbana där ända fram till Britsarvsvägen. Där tar den plötsligt slut och ska man cykla lagligt måste man ta sig diagonalt över korsningen för att fortsätta på höger sida. Vid Tegelvägen finns en cykelbana mot väster. För att ta den måste man korsa vägen en gång till. Fortsätter man rakt får man cykla i princip mitt i vägen bredvid de parkerade bilarna, tränga ihop sig vid den avsmalnade busshållplatsen och vidare upp för backen där man så småningom hittar en ny cykelbana vid Jungfruvägen. Här kan man i stället förlänga cykelbanan från Britsarvsvägen förbi Tegelvägen, vidare på samma sida efter hela Seminariegatan, bakom busshållplatsen och uppåt. Sen bör man på nåt sätt skapa en övergång för att korsa vägen och ansluta till cykelbanan efter Jungfruvägen. Detta bör göras i god tid före svängen för att undvika incidenter med mötande bilar. Det här var ett exempel som jag känner till eftersom det är i mina trakter. Det finns troligen fler liknande förhållanden på andra platser i stan.</p> <p>Förslag 5: En sak till medan jag har ordet. På återvinningsstationen vid Willys på Norra Järnvägsgatan är det ofta fullt med allehanda skrot som inte alls hör hemma där. För att få bukt med det problemet tror jag det räcker med att sätta upp en belysningsstolpe. Det är väldigt mörkt där idag och det inbjuder till att slänga otillåtet avfall. Blir det ljusst så tror jag de flesta miljöbovar försvinner.</p>	<p><i>Förslagen i yttrandet finns i huvudsak med i kommunens cykelplan. Utbyggnad sker vartefter investeringsmedel anslås.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Privatperson A P</p>	
<p>Ett riktigt bra konserthus för all musik som behöver få plats i Falun. Dalarnas professionella orkester behöver definitivt få bättre lokaler att repetera i såväl arrangera konserter!</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Privatperson A N</p>	
<p>Bo och leva / Falun och omvärlden</p>	
<p>Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?</p>	
<p>Gör det möjligt för lokala aktörer att etablera sitt företag och nå ut till butikerna här med sina varor. Skapa en gemensam hemsida, plattform för eko/lokal-</p>	<p><i>Synpunkterna tar upp frågor som inte hanteras i kommunens fysiska översiktsplanering.</i></p>

<p>närproducerat på falun.se hemsida så att de syns. Skapa som en marknadsplattform. Sänk hyrorna som Diös håller så att vi kan ha en hållbar handel då småföretagare inte har en chans nu då de inte klarar hyrorna.</p> <p>Ta in ungas åsikter inför framtiden.</p> <p>Intressanta tankar ni tagit fram. Skapa förnybar energi. Skapa världens mest hållbara stad på alla plan. Sträva ditåt och ge belöning till allt som går i den vägen.</p> <p>Reparera varor. Handla hållbart och lokalt. Bygg hållbart. Ge kunskap i skolorna och skapa projekt kring hållbarhet. Skapa bra hållbar kommunikation. Skapa grönområden där det finns saker att upptäcka för familjer och barn utomhus. Skapa lekplatser som är roliga som Pelle Svanslöslekiparken i Uppsala fast om världsarvet. Skapa verkstäder för barn att vara att greja i och meka och lära sig att reparera och bygga. Satsa på barn och ungdomar och uppmuntra vuxna att handla, bygga och åka hållbart.</p> <p>Ge föräldrar och barn ännu mer möjligheter att vara hemma med sina barn och skapa 6h arbetsdag som Sundsvall.</p> <p>Ge folk mer möjlighet att jobba hemifrån.</p> <p>Få ner antal barn per avdelning på förskolan och sluta upp med alla vikariebyten på förskolan, jag som vuxen orkar inte presentera mig för alla nya vikarier, hur ska barnen orka? de vänder bort blicken och orkar inte ta in en till vuxen. Vad skapar vi för framtid för barnen då?</p>	
<p>Bo och leva / Struktur och samband</p>	
<p>Vad är en bra mötesplats för dig?</p>	
<p>Lätt att ta sig till. Behöver inte kosta något, men bra att kunna köpa kaffe. Något att sitta på och något för barn att göra.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?</p>	
<p>Vid främby udde. Att kunna vara ute där sommar som vinter. Centrum, kul med en lekplats och det går att göra mer sånt. Grönområden fler parker i centrum skulle vara kul med caféer.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.</p>	
<p>För föräldrar och barn. Bibblan är rätt liten och inte så uppdaterad direkt och skateparken är fin och kan utvecklas men den funkade inte på vintern. Öppna förskolan är för små barn. Var ska vi med mellanstora barn ses?</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
<p>Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?</p>	
<p>Det är rätt lätt men det finns ingen sammankoppling mellan de. Centrum känns som lilla gågatan, den nedre då den övre är rätt död. Sen finns det inte riktigt någon känsla av att det hänger ihop med det övriga.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Vi kan ha de utspridda men ni kan sätta upp skyltar, skapa gångstråk, ge ut en stadsvandring med olika vandringar, spön, historisk etc vandringar på appen runt om i staden. Det inspirerar människor att ta sig runt. Ge ut den på olika språk. Släpp en ny bok om Falun och alla stadsdelar som är lättläst för barn och ungdomar också och inte så tung historiskt.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Helt okej. Tror det blir bra. Bygg mot Borlänge känns vettigt. Bra att stadsplanera så att det är både hyreslgh, bostadsrätt och villor inom samma område för att minska segregation.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Tycker Norslund borde få sig ett ansiktslyft och stoppa det som kokar där. Precis som det gjorde ett ansiktslyft i Bojsenburg för några år sen. Satsa på barn, ungdomar och vuxna i Norslund.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Kanske på öarna om det gick att ta sig in smidigare.	<i>Permanetbebyggelse kräver anslutning till kommunalt vatten och avlopp, tillfartsväg mm varför permanentbebyggelse på öarna är mindre lämpligt.</i>
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Se över var barnen bor och bygg fler på de nya områdena och på de områden där det är högst tryck av barn.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
Vore bra med en liten livs vid Lilla Källviken. Inte en stor utan liten livs. Synd att lägga verksamhet vid varpan.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
Jag tycker inte att vi ska gå samma utveckling som t.ex. västerås och bara skapa stora handlingsutrymmen och gallerior, charmen försvinner. Snygga till Ingarvet och utnyttja det området till industri.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	

Nära järnvägsstation. Tyckte det var ett roligt förslag med ett högt hus där bredvid knutpunkten. Kanske efter Gruvgatan.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Inne bland alla fina små röda gruvhus i gamla herrgården och elfsborg och gruvan. Bevara de vackra gamla husen vi har vad ni än gör.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Grönska och vatten/Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Stångtjärn och Lugnet.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
Mer fins parker centralt som det går att vara i oavsett ålder. Centralt.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Känner du till något område som används av många för rekreation och friluftsliv men som inte finns med på kartorna. Vad används området till i så fall?	
Bjursås. Vildmarksleden. Olika vandringsleder och gammelskog. Stångtjärn.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Grönska och vatten /Stödjande ekosystemtjänster	
Känner du till några särskilt viktiga områden för växt- och djurlivet och för biologisk mångfald som inte finns utpekade på kartorna. Vilka värden finns där i så fall?	
Nej det måste experterna ha koll på.	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Såna här "låna cyklar" som finns i större städer. Typ som avdrag på något sätt för att åka grönt. Elladdare för bilar. Köpa in elbilar till kommunen. Elbussar som går oftare än idag och till typ alla ställen.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ganska små trottoarer.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
Farligt att korsa vägen där bilarna kommer ut under bron som går under järnvägen där rätt nära knutpunkten. Där bilarna kan komma ut från tiskan parkeringen.	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	

Fler cykeelpump stationer.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Vet inte.	
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade.	
Förutom den vid tischen parkeringen och den där korsningen vid bergnills.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Om det gick bussar oftare till Vassbo herrgård.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Att jag valde att jobba hemifrån oftare och hade möten via skype.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Ja.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
grönområden och ekosystemtjänster	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
stadskaraktär med kolla av med de som är bra på miljö och stadsplanering och se vad som är bäst för miljön.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Eventuellt.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	
Hur kan Världsarvet Falun och våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer vara en tillgång för boende, företag, rekreation och besöksnäring?	
Skapa som ett "Jamtli" fast som i Falun förr. Bygg lekplatser med gruvkaraktär. Men gör det också som en uppdaterad version när det går att söka på information och vissa utställningar. Vissa utställningar inne på museet idag vid gruvan i det gula stora huset är bara för trista och gamla. De har gjort sitt. Uppdatera det till ett häftigt nytt museum med ny teknik, hållbarhet etc.	<i>Synpunkterna tar upp frågor som inte hanteras i kommunens fysiska översiktsplanering. Synpunkterna noteras.</i>

Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
Alla gamla röda hus, utan de förlorar Falun sin karaktär. Landsbyg som Bjursås. Sundborn. Grycksbo pappersbruk historia, gör museum i någon av deras byggander som ändå inte används. Vi har ju en del gamla byggnader i Falun som skulle kunna bli mindre ölhak med någon scen, ungefär som Catalin, lite intimare än Magasinet. Satsa mer på ungdomar.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Hänsyn och risker	
Förorenad mark	
Finns det någon plats som skulle kunna vara lämplig för ett mellanlager (inte en deponi) av förorenade massor i väntan på återanvändning?	
nej helst inte. Ingarvet kanske. Eller korsnäs där ute där gamla öb låg. Fast det där måste någon som har koll på förorening och miljö avgöra.	<i>Sågudden (däeÖB låg) föreslås i planen som framtida bostasområde.</i>
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
gågator. torget.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Satsa på hållbarhet och kreativitet och tänk framtiden för våra barn och ungdomar, hur vi kan skapa miljöer för de som blir bra. Där de har något att göra. Lära sig. Vara.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Privatperson I M E	
Förtäta i inre staden kring resecentrum — Ja! Här bör ganska höga hus kunna placeras. Förtäta tätorten för att binda samman — Ja! - av flera skäl. Ny bebyggelse utanför nuvarande tätort, i första hand i riktning mot Borlänge. — Nej, tveksamt! Risk för utspridning med alla de nackdelar som det innebär, inte minst för tillgänglighet till service och kollektivtrafik. Resor mellan Falun och Borlänge studerades av Högskolan Dalarna, med stöd av Trafikverket/Vägverket, i samband med att riksvägen mellan städerna breddades till att vara fyrfältig. Ett tydligt resultat av studien var att kontakten mellan städerna och korta restider mellan kan främjas endast med en markanvändning som innebär att respektive stad koncentreras och att kollektivtrafiken är frekvent och snabb mellan städerna. Snabb kollektivtrafik är beroende av att bebyggelsen är relativt koncentrerad i respektive stad. Redan idag är trafiken på riksvägen tät under högtrafik, så tät att det kan vara svårt att med bil ansluta exempelvis söderut från påfart vid Karlsviksbacken. Jag menar att det alltså inte är lämpligt att i FÖP ange "i	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun. Området mellan Sinomsberget och Liljan behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utrendingsområde.</i>

riktning mot Borlänge" eftersom det kan tolkas som att det skulle vara något logiskt eller naturligt att bygga samman de båda städerna på sikt.

Om ny bebyggelse utanför tätorten ska anges i FÖP så behöver den vara starkt kopplad till god kollektivtrafik och tämligen hög täthet i bebyggelse och boende. Vid pendeltågstationer bör relativt höga hus placeras närmast stationerna. De höga trähus som byggts vid Yxhammarsgatan (nära Västra skolan) är exempel på trevliga höga hus som har en Falusignatur, och de ser trevliga ut även när de stått där ett antal år. Mer av dessa varma färger, gul och röd tillsammans med falurött och svart. Ja slamfärg finns nog även i grönt, vilket skulle kunna bli en signaturfärg på radhus i trä vid Källviksbacken. Radhusen vid Kopparvallen ser trevliga ut och dessa eller liknande skulle kunna visas som inriktning på utformning av en del av den tillkommande bebyggelsen men då helst med entréer längs gator. Viktigt att hålla ihop staden och att det får finnas gator i rutnät som i Elsborg även i andra stadsdelar. Men rutor kan ju vara krokiga och gärna anpassade efter terrängen.

Det nämns i underlaget till FÖP att avskärmande och bullerdämpande grönområden saknas längs många större vägar. Min kommentar är att tyvärr har infartslederna karaktär av "vägar" med ganska hög hastighet. Det skulle bidra till staden mer om detta var infartsgator med alléträd, lägre hastighet och korsningar i plan. Med lägre hastigheter minskar bullret. Att skapa bullerdämpande gröna zoner längs vägar är INTE lämpligt. Det bidrar till större barriärer och större avstånd och utspridning. Om det behövs bullerdämpande avskärmning för biltrafik i staden bör det ordnas främst med avskärmande tät bebyggelse./byggnader utformade alternativt med plank, murar, häckar. Röda planket på andra sidan rondellen vid stationen är jättesnyggt!

Det står även om brist på grönytor inom tätorten. Nu utvecklas ju stråket kring Faluån och där finns en hel del grönska. Å-stråket borde kunna kännas som en mötesplats. Gaturummen i staden där man gärna går till fots bildar naturliga offentliga rum och mötesplatser, här blandas verkligen folk. När man går på den gatan där man bor lär man känna andra till utseendet åtminstone. När man åker buss och väntar på buss lär man även känna stadsdelsgrannar. Mer grönska kan lämpligen tillföras inom staden i form av träd, även relativt högväxande såsom lönn. Det var trevligt när privatpersoner uppmanades att plantera och sköta träd i centrala Falun. Träd är viktigare än gräs.

Å-rummet kanske även kan fungera som stadspark. Dessutom har vi väl en hyfsat stor "stadspark" i form av läroverksparken där musikfester m.m. har hållits. Mer spaciös yta kanske möjligen kan skapas vid Tiskens strand. Och så har vi ju Stora Stöten och planen framför gruvmuséet där vi samlas vid Valborg. Torgen är ju också givna mötesplatser eller platser för möten rättare

Synpunkterna noteras.

Synpunkterna noteras.

Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som

sagt. Stora torget kommer verkligen till sin rätt exempelvis vid prisutdelningar efter skidtävlingar, för snöskulpturer m m. Fisktorget — unikt namn!

Helsingtoget är intimt, vindskyddat, med stor potential.

Jag gillar intentionerna från ett tidigare arbete om "kulturstråk" ungefär längs faluån som binder samman kulturbyggnader och kulturaktiviteter. Strosarstråk där man möte.

Mötesplatser vintertid är även på skridsko på plogade banor på Runn strax utanför stan, och i skidspåren hejar man på varandra. Kommunala skidspår borde finnas i varje större kil och kunna nås till fots eller med buss av den som bor i den inre staden. Var försiktiga med att stycka sönder och fragmentera kilar med rekreativvänlig skog (ofta mager skog på hållmarker med lingon och blåbär och svamp). Skogen på Norsboberget, exempelvis, är väl nyttjad och längs östra kanten står nästan alltid bilar parkerade av folk som vill ut i skogen. Källviksbacken (slalombacken) är en stor och viktig tillgång som många i Falun borde kunna ta sig till med buss (har funnits buss dit tidigare men har läst om att den dragits in). Den har ett bra läge mot norr och den används från december till april. Där har vi också en mötesplats för barnfamiljer. Grillar finns och man sitter ute med matsäck när vädret är vackert. När det är kallt finns den jättefina stugan med restaurang/kafé.

Ta bort vägreservat och bebyggelseförslag sydväst om Vällan, olämpligt m h t ovanstående.

Ta bort vägreservat över Tisken!

Järnväg (lämpligen den befintliga söderut med dubbelspår) och busstrafik och därmed passande bebyggelse är huvudsaken som måste bilda förutsättning för stadens struktur.

Pendeltågstationer kräver en långsiktig inriktning men är efterlängtad.

Söder om Källvikens pendeltågstation vore det lämpligt med ett stråk av ganska tät och koncentrerad bebyggelse på östra sidan av den allmänna vägen, med utsikt mot Runn.

En del av det antal bostäder som skisserats utanför befintlig tätort bör i stället förläggas till de tätorter (förtätningar, kompletteringar) som bör stödjas i andra

förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.

Området söder om Somonsberget behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.

Det är Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart. Genomförandet är en politisk fråga. Ett slopande kräver en omfattande konsekvensbeskrivning och sökande efter alternativ vilket gjordes redan på 1990-talet.

Synpunkten noteras.

Utvecklingen i servideceorterna kommer att behandlas

<p>delar av kommunen, de som har service och god kollektivtrafik såsom Bjursås, Sundborn, Grycksbo, Aspeboda.</p> <p>Jag förutsätter att skolor och annan service planeras in när ny bebyggelse planeras.</p>	<p><i>i en fördjupad översiktsplan för landsbygden.</i></p> <p><i>Det är avsikten.</i></p>
<p>Privatperson T A</p>	
<p>Av betydelse för Falun är hur marken med dess resurser nyttjas, dvs. markanvändningsmönstret. Detta mönster utgör lokalisering av boende, småindustri, affärer, service etc., liksom transporter och förflyttningar som i sin tur ger tillgänglighet till de olika funktionerna. Utifrån stadens struktur avgörs stor del av vilken klimatanpassning som är möjlig. Strukturen är avgörande för stadens sociala och kulturella funktion. Som exempel innebär en utspridd villabebyggelse att fler kan få möjlighet att bo marknära och att äga sin egen fastighet med möjlighet att dra nytta av värdeökning etc. Å andra sidan medför en tätortsutbyggnad med fler "villamattor" att transporterna till centrum blir längre för de boende med längre arbetspendling med egen bil, fler bilresor till skolor, till affär och service etc. Det medför då bl.a. ett ökat behov av parkeringsplatser centralt. Åt andra hållet blir det dyrare resor för hemtjänst och annat stöd som ska ske i hemmen. Samtidigt medför det att tillgängligheten till grönytor minskar för de som redan bor närmare centrum, att nästa efterföljande utbyggnadsetapp får läggas ytterligare längre ut från centrum där grönytor och kanske jordbruksmark exploateras. Väljer kommunen att satsa på ett omfattande byggande av villaområden innebär det en geografisk segregering av befolkningen med de problem detta kan ge.</p> <p>I målen för Falu kommuns FÖP finns med vällovliga ambitioner om klimat, social utjämning, kulturellt bevarande etc. Planen är viktig genom att den påverkar de aspekter som jag nämner ovan. Frågan är om FÖP konkret är utformad så att de uppsatta målen kan uppnås. Faktiskt är det svårt att se i planen hur målen har styrt.</p> <p>Det går inte att se principer för lokalisering av nybebyggelse separat från modeller för styrning av transporter. Detta måste hanteras tillsammans och det saknas i kommunens Föp. Som inspiration skulle Falu kommun kunna göra ett studiebesök i Groningen för att titta på modeller för kombination av transportplanering och bostadslokalisering, se t.ex.</p> <p>https://www.theguardian.com/cities/2015/jul/29/how-groningen-invented-a-cycling-template-for-cities-all-over-the-world.</p> <p>På motsvarande sätt behöver en FÖP bygga på en samlad modell över valen av lokalisering av boendeytor och verksamheter relativt styrningen av service och social uppdelning. Man bör även ha med en diskussion kring effekter för efterföljande tätortsutveckling efter</p>	<p><i>En avsikt som planen ger uttryck för är att förtäta för att bl a skapa bra samband och resmöjligheter men med hänsyn till kulturminnesvård och ekosystemtjänster.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>

<p>plandokumentets genomförandetid.</p> <p>Mitt intryck är att planen som den nu ser ut mest är en inventering av byggbar mark för att se om man kan klämma in 5000 nya boende. En översiktsplan borde alltså enligt min uppfattning vara mer, dvs. ett dokument där kommunen försöker att styra framtida utvecklingen av markanvändningen så att önskade framtider kan uppnås. Det saknas därför resonemang om hur Falu tätort ska struktureras för att stödja viktiga frågor för framtiden som bostadsförsörjningen i sig — byggnadsutformning, exploateringstal, ägandeformer, boendeformer etc.</p> <p>Tillgängligheten mellan boende och olika funktioner med ambitionen att minimera transportbehov, bädda för god social kontakt mellan invånare, enkel åtkomst till service, handel och grönytor etc. Alla dessa frågor är viktiga utifrån den pågående klimatförändringen.</p> <p>Hur man motverkar önskad social segregering med en analys av hur olika boendeformer påverkar segregeringen.</p> <p>I planen kan man läsa om antal boende i föreslagna utbyggnadsområden. Sen redovisas det obegripliga med ekosystemtjänster och hur de påverkas. Ekosystemtjänster har blivit ett "planeringsmanér" utan egentlig styrande och analyserande effekt! Det är då bättre att göra miljökonsekvensbedömningar på denna ÖP-nivå.</p> <p>Det som är viktigt i planeringen är att de övergripande målen — som är bra beskrivna — förs vidare i en planering av stadens struktur, med transportvägar, blandningen mellan boende, verksamheter och service, och att det sker analys av olika alternativ. Något sådant resonemang kring alternativ förs inte. Det innebär att det blir skvatt omöjligt för oss invånare, och naturligtvis även för politikerna, att skapa oss en uppfattning om vilka konsekvenser FÖP:s förslag ger så att vi kan bedöma om vi tycker konsekvenserna är bra eller inte.</p> <p>I nästa steg när planeringen övergår i detaljplanering och beviljandet av bygglov kommer det med plandokumentets uppläggning att blir omöjligt både för kommuninvånare och för beslutande politiker att tydligt se hur olika faktiska beslut om förändrad markanvändning stödjer eller motverkar de fina övergripande målen. Risken är påtaglig att detaljplaneringen sker "som vanligt" utifrån exploatörens syn på exploateringsekonomin och från detaljplaneförfattaren utformningsmanér oavsett av om detta stödjer de övergripande målen som FÖP ska bygga på - eller inte.</p> <p>Utmaningen för kommunen borde vara att arbeta med att integrera översiktsplaneringen med dess mål med detaljplanering och dess mål. Samt att göra denna måloppfyllelse tydlig för politiker och allmänhet. Ett sätt att arbeta är att göra områdesvisa planprogram som grund för flera detaljplaner, att arbeta med transportplaneringen integrerat med bostadsplaneringen,</p>	<p><i>Tydligare avvägningar kommer att göras i det fortsatta planarbetet. Utställningsversionen kommer att innehålla en sammanvägd markanvändningskarta.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>
--	---

<p>att integrera uppföljning av den sociala utvecklingen med vilka åtgärder som behöver sättas in för att justera planerna för bebyggelsen. Det borde vara möjligt att arbeta så och det kräver en annan redovisning i den fördjupade översiktsplanen.</p> <p>Mer konkret är min uppfattning att kommunen slösar med centrala markytor på verksamheter som lika väl kan lokaliseras längre från centrum. En mer konsekvent sparsamhet med att lova ut centralt belägna markytor till annat än bostäder vore önskvärt. Samtidigt finns outnyttjade områden relativt centralt som nu inte heller är bra rekreationsytor.</p>	<p><i>En avsikt som planen ger uttryck för är att blanda boende och verksamheter.</i></p>
<p>Privatperson K B</p>	
<p>Den stora grusiga ojämn ytan mellan busshållplatsen S Holmtorget och Resecentrum har äntligen fått en funktion. För en tid sedan beslutades (?) att denna så oerhört o tilltalande jordyta nästan mitt i en residentsstad ska bli parkeringsplats, ev tillfällig sådan. Erfarenhetsmässigt vet vi att ett provisorium har benägenhet att permanentas.</p> <p>Korsnäs vägen är en VÄG från stadens centrala delar ut till stadsdelarna Korsnäs, Hosjö, Hosjöstrand och till orter utanför Falu kommun Denna väg förblir en väg , en allé kan aldrig förvandla vägen till en stadsgata. Vägen är trevlig som den är och trevliga cykelleder finns nästan parallellt med stora vägen.</p> <p>"Hållbara" vanor, i hållbar trafik påminner mig om någon ordlek, lek med begrepp. Ordet "hållbar" betyder, enligt mig, varaktighet, något som kan bibehållas, något som håller. Alla vi falubor vet av erfarenhet att trafik/trafikplanering är föränderlig. Demokratiskt samråd med invånarna i trafikfrågor påverkar knappast trafikplanering (Mjuka Linjens nedgång och fall är exempel på att medborgarnas protester saknar betydelse).</p> <p>Några kvarter i centrala Falun har alltför länge förfulat stadsbilden. För många år sedan framförde en falupolitiker i lokalpressen önskemål om att försköna Gruv gatan. Kanske kan klokt, utnyttjande av kvarteren Teatern och Västra Falun bli framtida ögonfröjd i stadsbilden.</p> <p>Mina förslag till ny bostadsbebyggelse:</p> <p>För stadsplanerarna är det förmodligen enklast med en permanent parkering vid den öppna grusiga ytan mellan bussarna och Resecentrum. Men förhoppningsvis kommer området att bebyggas av hus "mot alla väderstreck" med grönska i mitten.</p> <p>Kvarteret Teatern bebyggs med bostäder. Under årens lopp har div förslag presenterats i lokaltidningar.</p> <p>Kvarteret Västra Falun bebyggs med bostäder mot Gruv gatan, förhoppningsvis kommer estetiska bostadshus att skymma det s k Nöjespalatset.</p> <p>BORN—området bebyggs med bostäder, på byggbar</p>	<p><i>Arbete pågår med en markanvisning som ska leda till att tomten bebyggs.</i></p> <p><i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Kvarteret kommer att bebyggas med ett slutet kvarter med byggnader mot alla väderstreck.</i></p> <p><i>På gång.</i></p> <p><i>På gång</i></p>

<p>mark,</p> <p>Hyttbergets industriområde, hörnet av Nybrogatan— Hanröleden, på byggbar mark. En viktig fördel är ingen biltrafik genom staden för de boende.</p> <p>För övrigt anser jag att Turistbyrån bör få ett attraktivare läge. Den sedan en lång tid tomma lokal där Underverket tidigare hade vore perfekt. Åsgatan skulle få en renässans, parkeringsplats finns vid nuvarande Turistbyrå. Turistbyrå på Åsgatan blir en injektion för stadsbilden, ett ändrat läge lockar säkert turisterna till en promenad på stadens gator innan färden går t ex till Carl Larsson i Sundborn.</p> <p>Självklart är jag helt ovetande om olika ägandeförhållanden.</p> <p>En reflexion: Ordet DEMOKRATI bör man vara varsam med.</p>	<p><i>Planarbete för bostäder pågår.</i></p> <p><i>Viktigt att verksamheterna i Hyttberget finns kvar för att få en stad med ett blandat innehåll.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Privatperson A-C D	
Växa, vill först och främst våga vara ute om kvällarna, känns numera otryggt!	<i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson K C	
Bygg om Korsnäs vägen mellan knutpunkten och tiskparkeringen!	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Privatperson P H	
Jag betalar gärna skatt när utvecklingsarbetet bedrivs så öppet och med hållbarhet i fokus! Mer planer åt folket! Och genomförande såklart... :)	<i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson K T	
Akut med bostäder nu-inte på sikt. Unga vuxna ska inte behöva bo hemma pga bostadsbrist, då flyr dom Falun och stan växer inte	<i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson A R	
Gärna fler nybyggnationsområden runt Falun, samma typ som lilla källviken och Slättaskogen. Helst fler små matbutiker också, tex en på Galgberget/Lilla källviken.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson J A	
Bo och leva /Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Skolor och förskolor skall ha närhet till sina "kunder". En sökning vart det bor barnfamiljer med yngre barn borde kunna ge svaret. Samt vart det bor äldre pensionärer i småhus, som ju ofta säljer sina hus till blivande barnfamiljer.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	

Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Se till att biltrafiken kan flyta på utan köer och många stopp.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Bättre information hur cykelvägarna går. De följer inte alltid biltrafiken, så om jag skall anta utmaningen att ta cykeln istället för bilen så behöver jag hjälp att hitta rätt. Kartor, vägvisare, mobilapp tex.	<i>Aktuell cykelkarta finns att få i pappersform på turistbyrån. Digital version kan laddas ner från kommunens hemsida.</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Om det skulle bli billigare än att ta bilen. Bilen är billigast, speciellt om vi är fler än en som åker. Samåkning är också ett sätt att resa kollektivt som ibland glöms bort av kommuner.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Inget, eftersom jag i mitt arbete behöver ha bilen tillgänglig. Eller om vi säger såhär- effektiva trafiklösningar kan få mig att komma fram fortare och därmed tillbringa mindre tid i bilen på samma sträcka. Detta är något som politiker och beslutande måste förstå, acceptera och sluta hoppas på överföring till kollektivtrafik.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Marginellt. Problemet är uppförsbacke när man skall hem.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Motorväg så man snabbt och miljövänligt kan transportera sig med bil. Biltrafiken kommer öka i intensitet, antal, men minska i klimatpåverkan tack vare lägre utsläpp per resa. Då kan det inte få tillåtas köbildning och många start stopp som ökar utsläppen.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej, jag bor på landsbygden.	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Olyckligt ur ett klimatperspektiv med butikerna vid tex majoren och Ica maxi. Är man klar i en butik och vill besöka nästa är det lätt hänt att man åker bil 300 m. Det	<i>Synpunkten noteras</i>

hände aldrig på den tiden alla butiker fanns i city.	
Privatperson Anonym 1	
Bo och leva / Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
<p>Både bra och dåligt. Bra med ambitioner om tillväxt, men alldeles för blygsamma ambitioner om centrum och de centrumnära områdena!</p> <p>Att bygga i del långsmala parken i Elsborg är förkastligt. Det är en fin park som behövs! Bygg istället på parkeringar eller outnyttjade restytor som finns i överflöd.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
<p>Hela stråket mellan Folkets hus och östra främby bör kunna bebyggas BETYDLIGT tätare. Det är oansvarigt att sprida ut staden med nya stora bostadsområden, som kräver ny infrastruktur och tvingar fram ett bilberoende, när det finns massor med lågutnyttjad mark mitt i stan.</p> <p>Förslag: öppna banvallen i centrum mellan Teatergatan och Strandvägen för att ge ett alternativ till Myntgatan, givetvis för angöring och låga hastigheter. Låt sedan stråket fortsätta som en slags kaj längs Tisken för att sedan vika upp och möta timmervägen. Sedan bebyggs parkeringen vid teatern. Vårdcentralens, Bergnils och gamla Jysks envåningsbyggnader rivs och ersätts med ett nya vattennära kvarter med bostäder och de nuvarande verksamheterna bevarade i markplan. Södra skolan rivs helt och ersätts med en modern och kompakt skola som inte slösar mark. Nya skolan kan gärna ha 4-5 våningar mot den nyanlagda parken för att skapa ett bra stadsrum.</p> <p>I samband med detta kan även området vid Arenan, ned mot Myntgatan, effektiviseras betydligt. Ersätt dagens envåningsbarack!</p> <p>Förslaget ovan kan ge ca 5 nya stadskvarter med totalt ca 400 bostäder. Detta kan göras med befintliga gator och befintliga ledningar mm, och busslinjer finns redan samt närhet till resecentrum. Vattennära läge gör att intressenter för att bygga borde kunna hittas.</p> <p>Mycket hellre en sådan utveckling som stärker centrum än att bygga ytterligare ett villaområde i skogen bortanför Källviksbacken. De dolda kostnaderna i att bygga enfamiljshus i skogen är skyhöga på lång sikt med längre busslinjer, omfattande infrastruktur och framtida försörjning med förskolor och hemtjänst. Det ger även ett bilberoende som ger ökat buller på andra platser och tvingar fram fler parkeringsplatser och investeringar på andra håll.</p>	<p><i>Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder inklusive de delar som tas upp i yttrandet. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. Projekt behöver avslutas. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I utställningen anges området som utredningsområde.</i></p>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Inte alls. Detta är en mode-idé som ser spännande ut på	<i>Synpunkten noteras.</i>

<p>papperet. I verkligheten är det dyrt, fult, svårt och ger dåliga boendemiljöer. Bygg gärna VID vatten, men inte på. Om det ska byggas något flytande hus bör det vara en verksamhet som alla kan besöka, som ett kallbadhus, bastu eller café/restaurang.</p> <p>Meningslöst att bygga på vatten när det Falun behöver är att bygga i de glesa/outnyttjade delar i som finns i centrala stan.</p>	
Privatperson K Ö	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
<p>Kommunen borde koncentrera lokaltrafiken till Ta sig till och från skolan, ta sig till och från jobbet, till och från sjukbesök mm under dagtid, ta sig till och från fritidsaktiviteter. Att Kommunen ska bekosta resor till och från krogar och stå för fyllechaufförer är befängt.</p> <p>Ta kontakt med de stora företagen och industriområdena och hör efter när de olika företagen börjar och slutar och efter deras önskemål kör "arbetsbussar" som passar med deras arbetstider.</p>	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Privatperson P S	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Gör en kraftsamling på järnvägen Falun - Borlänge. den kommer att skapa framtidsplaner med automatik.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson W L	
Bo och leva / Falun och omvärlden	
Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?	
<p>I den är bra. Men jag tycker att man kan sätta högre mål på antalet nya bostäder per år. Och uppmuntra privata aktörer får bygga i Falun. Och då ska det byggas mycket lägenheter.</p> <p>Sen kan jag tycka att Industriområdet i Korsnäs kan man kanske flytta upp till tallen och bygga lägenheter. Som man har gjort t.ex i Västerås och Gävle.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Struktur och samband	
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
<p>Har önskemål om bättre kollektivtrafik. Vid högtrafik ha 10 min/trafik och vid lågtrafik 20 min/trafik. Helger 1 timmes trafik. Uppmuntra fler att resa med buss. Justera bytestiden från 1 timme till 1,5 inom en zon.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>

Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Helst ha dom på samlade ställen om det går tycker jag	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Ser lovande ut. Men sätt högre mål.	<i>Synpunkten noteras</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Ute i Korsnäs Industriområde. Flytta industriområde och bygg lägenheter där.	<i>I planen föreslås att Sågudden omvandlas till sjönära boende på sikt.</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Ser inte som om Falun är i behov av detta. Om det skulle byggas. Vid Tisken	<i>Synpunkten noteras</i>
Arbetsplatser	
Industri tycker jag ska prioriteras uppe vid Tallen. Finns bra Infrastruktur för transport.	<i>Detaljplanering pågår för ytterligare verksamheter vid Tallen.</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
Tallen är det mest lämpligt.	<i>Synpunkten noteras</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Vid Myran om inte försvaret ska använda området. Vid Främby industriområde och bredvid vattenparken	<i>Detaljplanering där höga hus diskuteras pågår.</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Få stadstrafiken att gå vid högtrafik 10 min/trafik och vid lågtrafik 20/min trafik. Och ändra bytes tiden 1,5 på biljetter. inom 1 zon. Åker man över en Zon ska den gälla 3 timmar och man ska kunna åka tillbaka på samma biljett. (Man gjorde så i Göteborg) Då kan man ta bussen in ifrån Bjursås och handla och sen ta n	<i>Synpunkterna noteras</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Och ändra bytes tiden 1,5 på biljetter. inom 1 zon. Åker man över en Zon ska den gälla 3 timmar och man ska kunna åka tillbaka på samma biljett. (Man gjorde så i Göteborg) Då kan man ta bussen in ifrån Bjursås och handla och sen ta n	<i>Synpunkterna noteras</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo	

eller Hosjö?	
Finns ju redan bra Cykelvägar in.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Om man ska bygga om Korsnäs vägen så se till att bygg ut ringleden runt. (Hanröleden-Lugnetleden) först. Som det ser ut nu så är den underdimensionerad	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Prioriteringsfrågorna är. Bostäder är behovet stort. Lägenheter Förbättra Kollektivtrafiken i tätorten. Ringleden runt Falun. Innan man bygger om Korsnäs vägen så bygg ut Lugnetleden/Hanröleden	<i>Synpunkterna noteras</i>
Privatperson M	
Bo och leva / Falun och omvärlden	
Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?	
Centrum är döende och man pratar om att ytterligare försvåra för biltrafik i Falun exempelvis förminska Korsnäs vägen. Man rekommenderar människor att cykla!!!!!! Året runt! Vi bor i Sverige där det kan bli 35 grader kallt trots klimatet. 5–6 månader per år. En del kan fixa det men 97 av 100 gör inte det. Stan håller på att dö pga begränsning av trafik. Inga parkeringsplatser, dyra parkeringsbiljetter, problem att hitta parkeringsplatser. Ockerhyror för affärsidkare. Titta på Sala den fd trafikproppen där man lagt om trafiken och staden har bokstavligen dött. Ingen butik lever i den stan. Man har facit framför ögonen men man satsar på begränsningar av trafiken i Falun. Gör förändringar ja men begränsa inte trafiken då dör staden helt!!! Det är nog illa redan där inte ens utryckningsfordon kommer fram längre !!! Bygg då tvåfiliga vägar runt staden, (Lugnetleden, Hanröleden annars dör staden. Titta exempelvis på IcaMaxiområdet. Knökfullt på parkeringen tack vare gratis och enkel parkering. Den som äger butiker där jublar! Vänd på det och placera IcaMaxi i centrala stan så är det en tidsfråga innan butiken skulle gå i konkurs! Skärp er och titta på verkligheten. Staden håller på att dö!	<i>Synpunkterna noteras</i>
Privatperson A B	
Utöka ämnen på högskolan i Falun - varför inte ett universitet! Få inspiration från Örebro-många mötesplatser, fik- konditori och caféer centralt- ta in den äldre charmiga inredningen (tänk Linnés i Uppsala)s om ger energi, gärna det värma orangeröda teglet som en komponent. Restauranger längs ån med glasväggar, uteserveringar- tänk Italien !!!!!	<i>Detaljplanering pågår för att möjliggöra en påbyggnad av Bergströms galleria mot ån som kan inrymma t ex en</i>

<p>Trampbåtar i tiskan, vollybollsplaner vid tiskensparkeringen, kiosker, små faluröda "smögen-bodar" längs Tisken .Restauranger med uteservering . Gränsområde med solstolar och stoor lekplats för familjer. Falun vill ju värna om möten och mångfald-mjuka värden och bemötande. Vad vore bättre än att möta kulturer på ett avslappnat sätt i en lekpark och börja knyta vänskapsband????!!!Möjlighet att grilla, spela spel på låga bord och umgås. Nära stan- Tänk Borås och Stadsparken i Örebro .Bind ihop tiskan med en strandpromenad via Slussen med roxnäsusde-perfekt rekreation stråk. Kvarterskrog i tegelhuset med skorsten (marin museet) i Hälsinggården Tänk att sitta på uteserveringen där vid det varma tegelröda huset i solen och njuta av sjöutsikt, båtar och människor på gångstråket. Kan det bli ett härligare Falun? Cykel vänligt också.</p> <p>Försöka räta ut torget och skapa torghandel och ha storbilds-tv och solstolar där. Italiensk glass i stora högar, blommor och kvälls öppet på caféer!!! Då kommer faluborna ut:)</p> <p>Pianobar och barhäng med jazzmusik exempelvis :). "Låt oss mötas i Falun"</p>	<p>servering. Synpunkterna noteras i övrigt.</p>
<p>Privatperson B L</p>	
<p>Bo och leva / Falun och omvärlden</p>	
<p>Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?</p>	
<p>Flera intressanta tankar, men även en del mindre realistiska saker presenterades. Försök att se till realismen i förslagen och undvik sådant som ligger för långt därifrån.</p>	<p>Synpunkten noteras</p>
<p>Bo och leva / Struktur och samband</p>	
<p>Vad är en bra mötesplats för dig?</p>	
<p>Ett levande och lättillgängligt centrum med bra affärer, kaféer och restauranger.</p>	<p>Synpunkten noteras</p>
<p>Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?</p>	
<p>Falu centrum i allmänhet.</p>	<p>Synpunkten noteras</p>
<p>Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?</p>	
<p>Skyltningen har blivit bättre de senaste åren. När det gäller framkomlighet, så är den nya trafiklösningen förbi busstationen inte bra. Den försvårar framkomligheten och är negativ för miljön med onödiga köer. Jag föreslår istället en återgång till en fyrfilig genomfart för trafiksäkerhetens och miljöns bästa. När det gäller säkerhet, så är Lugnetleden inte särskilt bra. Även här skulle en fyrfilig väg behövas, liksom en bra gatubelysning.</p>	<p>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</p> <p>För Hanröleden – Lugnetleden har Trafikverket genomfört en åtgärdsvalsstudie där man pekat på ett antal åtgärder för att bli förbättra trafiksäkerheten. Tidpunkten för genomförandet är dock oklar.</p>
<p>Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i</p>	

Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Jag tycker att mycket av service och mötesplatser ska samlas i centrum. Mindre lokala centrum behövs också, t ex i Hosjö, Slätta och Nedre gruvriset.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
I stort sett bra, men jag förstår inte tanken med att bygga bostäder på del av Tiskenparkeringen och Gamla posten-parkeringen. Dessa är väl etablerade parkeringar och jag tror det blir svårt att ersätta dem.	<i>Tanken är att bygga bostäder men att samtidigt behålla parkeringskapaciteten.</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
Ser bra ut.	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
De flesta människor är såväl idag som i framtiden beroende av snabba och effektiva transporter. Kollektivtrafik kan då i vissa fall vara ett bra alternativ, men för de flesta människor kommer bilen även i framtiden att vara det naturliga valet. För att minska miljöbelastningen från transporter, tror jag vägen går via nya bränsleslag för bilar, snarare än att försvåra för dagens och framtidens människor att skapa sig en väl fungerande tillvaro. Därmed anser jag att kommunen bör skapa effektiva transportvägar i och runt staden, samt underlätta för elbilar genom att erbjuda fler stolpar för laddning av elbilar.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, t ex när man går från Tiskenparkeringen mot centrum. Även vid korsningen Hanröleden-Nybrogatan	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i> <i>Vid Hanröleden – Nybrogatan utreds en planskild gc-passage.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Det är redan idag bra cykelleder från Stenslund till centrum.	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Planskild korsning behövs vid passagen från Tiskenparkeringen till centrum. Dagens lösning är inte bra, betydligt mer osäker än tidigare lösning då	<i>Se kommentaren ovan.</i>

planskild korsning fanns.	
Åka buss	
Vad göra det lättare för dig att åka buss?	
Den sträcka som skulle kunna vara aktuell är från Stenslund till centrum. För mig är buss på den sträckan inget alternativ då det går fortare att cykla.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Jag använder inte bilen i onödan. Men när jag eller familjen behöver ta bilen till t ex centrum eller regementet, så vill vi ha effektiva transportvägar. Dagens ringleder runt centrum, Hanröleden och Lugnetleden, håller inte längre rätt standard. Det är för ofta köer, vilket leder till längre restid än nödvändigt och förstås även högre miljöbelastning. När det gäller centrum så är den nya trafiklösningen förbi resecentrum inte bra, varken ur ett framkomlighetsperspektiv eller ur ett miljöperspektiv. Långa köer med start och stopp resulterar i mer utsläpp. Det ser ut som att det finns plats att endera bygga om till en fyrfilig genomfart, eller överväga att åter använda den tidigare genomfarten med det s k riksvägsdiktet.	<i>Se kommentarer ovan</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Jag tror att antalet personer som med en ny cykelled längs med Korsnäsvägen väljer att cykla till centrum från Haraldsbo eller Hosjö blir ganska begränsat, då avsändet speciellt från Hosjö är för stort. Därmed känns inte föreslagna åtgärder för Korsnäsvägen som någon bra investering. Bättre att bevara en fungerande väg.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Bevara den som den är. Den utgör en väl fungerande infart mot centrum.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej!	
Privatperson B O	
Översiktsplanen innehåller ett bostadsutbyggnadsområde sydväst om Stora Vällan (södra Vällandelen). Området gränsar till Kniptjärnsberget och därmed i dagsläget den bergkrossverksamhet som där bedrivs. Som boende i Vällgården kan konstateras ett tydligt buller från anläggningen, speciellt vid sydlig och östlig vind.	<i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekats området lämpligen ut</i>

Därutöver förekommer kraftiga vibrationer i berggrunden vid sprängningar. Planerat bostadsutbyggnadsområde synes mot denna bakgrund tveksamt om inte befintlig krossverksamhet kan förändras till att vara mindre störande, alternativt avvecklas.	<i>som utredningsområde.</i>
Privatperson Å G	
Bo och leva / Struktur och samband	
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Cykelvägen mellan Tiskenparkeringen och centrum blev farlig efter ombyggnaden; trångt att mötas mitt i en kurva under järnvägen och problem att behöva "trängas" med bilarna. Trappen mellan Åsgatan och busshållplatsen är bred och lite nyttjad för gångtrafikanter, medan alla på hjul får trängas på en smal bara som mynnar rätt in i ett cykelställ. Orimligt!	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018. Rampen är inte till för cyklister utan för gående med barnvagnar, rullatorer. Därför är cykelparkeringen ovanför gör det mindre attraktivt att cykla.</i>
Bostäder	
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Förtäta och bygg centralt och på höjden! Riv/flytta gamla fula industriområden som ligger centralt och nära vatten (t.ex. efter Strandvägen, ovanför järnvägen mot Nedre Norslund och längs Runns strand på vägen mot Masugnen.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Centralt	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Spårvagn på spåret mellan stationen och spåren mot Grycksbo. Linbanor från staden till Lugnet och mot Galgberget.	<i>Synpunkten noteras</i>
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja!!	
Cykla	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, absolut!	
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade	

Se ovan om ombyggda och farliga övergången mellan Tiskenparkeringen och centrum.	<i>Se kommentar ovan</i>
Privatperson K P 1	
Hållbara resor och transporter	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
<p>Alla barn som bor i området Gamla berget, Korsgården och däromkring hör till Slättaskolans upptagningsområde. Det finns dessvärre inte någon komplett cykelväg för dem att ta sig till skolan över Ingarvet som det ser ut i dag. Längs Ingarvsvägens södra del är strecken i vägen utsuddade av alla bilhjul som åker på cykelsidan och parallellvägarna trafikerar av tung trafik med lastbilar och traktorer som manövrerar runt på morgnarna. Att åka runt via Hanrödens cykelvägar blir för långt.</p> <p>Det är väldigt viktigt att de barn som växer upp i staden i dag får cyklandet med sig som ett naturligt sätt att ta sig fram, och de positiva hälsoeffekterna av cykling redan i dag med mycket stillasittande både i skolan och hemma är lika viktiga. Därför tror jag att bland det allra viktigaste i denna plan är att se till att barnen som bor här och på andra ställen i staden får en säker cykelväg till skolan.</p>	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en fastställd cykelplan varefter investeringsmedel anslås.</i>
Privatperson Anonym 2	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
<p>Går åt helt fel håll. Bil ska användas inne i staden. Vägar för bilar skall separeras från gång o cykel. Flera filer måste vi ha. Marknaden kommer att flyttas från Falun till Borlänge när man undviker att åka in i kaoset. Fler genomfartsleder behövs. Borde vara en omröstning om biltrafiken. Verkar som att den som skriker högst ska få sin vilja igenom. Typ miljöpartiet.</p>	<i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson S L	
Bo och leva / Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
<p>De största nya bostadsområdena, särskilt söder om Källviken och väster om Vällan men även Stabergsviken är säkert attraktiva lägen men bidrar till en utveckling med ökad bilåkning till stadens service i form av mataffärer, skolor, fritidsaktiviteter. En utveckling som vi egentligen inte önskar.</p> <p>Att satsa på att förtäta i och så nära centrum som möjligt tycker jag ska gälla i första hand, men vet att det inte är så lätt pga både kulturmiljön och föreningar. Vi vill ha ett mer attraktivt Falu centrum och inte sprida ut allt än längre ut i öar av bostadsbubblor ute i skogen. Se Skräddarbacken i Borlänge som exempel. Nya</p>	<p><i>Områdetsöder om Källviksberget behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utrendingsområde.</i></p> <p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekat som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut</i></p>

<p>området Born tycker jag är toppen att det utvecklas för bostäder.</p> <p>Det stället som jag anser är helt olämpligt att planera för bostäder är området Norr om Hälsingberg som skulle kunna rymma 50 villatomter. Området har som man visar i ekosystemtjänstkarteringen mycket höga värden för rekreation och friluftsliv. Många falubor använder området för utflykter, motion och lek. Inte bara människor i närområdet utan hit åker människor för att motionera, t.ex om man bor i stan. Området är otroligt viktigt även för Hälsingbergsskolan och dess förskola men även Hälsingårdsskolan som har den här skogen som sin närmsta riktiga skog för friluftsdagar, orientering m.m. Ideella organisationer som Naturskyddsföreningens natursnokar använder området och förut gjorde även friluftsförbundet det för mulle, om dom gör det längre känner jag inte till.</p> <p>Det är av stor vikt att området runt naturreservatet får finnas kvar så som den ser ut idag. Värdena för rekreation, motion, hälsa och lek är lika stora i området utanför reservatet och även där man funderar på bostäder. Om man ska kunna leva upp till planeringsinriktningen "Bevara och utveckla god tillgång och tillgänglighet till parker, grön- och naturområden via planprocesser och förvaltning" så kan det inte vara aktuellt att bygga 50 st villor i ett av Faluns bästa närnaturområden. Det är för liten vinst i förhållande till vad Faluborna förlorar. Det vore faktiskt en katastrof på ett sånt värdefullt område som ligger så många varmt om hjärtat.</p> <p>I övrigt tycker jag att planerna för bostäder är positiva.</p>	<p><i>som utredningsområde.</i></p> <p><i>Avvägningen kommer att göras i den användningskarta som ska göras till utställningsversionen.</i></p>
<p>Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.</p>	
<p>Det låter intressant men har ingen direkt idé om var, centralt i alla fall!</p>	
<p><i>Privatperson Anonym 3</i></p>	
<p>Bo och leva</p>	
<p>Falun och omvärlden</p>	
<p>Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?</p>	
<p>Enligt min uppfattning är globaliseringen en positiv trend. För att skydda ifrån terrorhot skulle stora platser och gågator (Åsgatan och Holmgatan) skyddas ifrån möjlighet att köra in t ex med nedfällbara pelare. Jag tycker dock inte att stor vikt behövs lägga på större skyddsåtgärder. Däremot tycker jag att man ska eftersträva mindre miljöpåverkan genom fossil bränsleförbrukning. Tågtrafik/kollektivtrafik till Arlanda även tidigt på morgonen är viktigt för mig. Det är regelbundet att man åker med bilen själv eller skjutsar en anhörig till Arlanda med bilen eftersom tågförbindelse saknas. Även snabbare förbindelser mot</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

Stockholm skulle eftersträvas och eventuellt tåg direkt vidare till Linköping i stället för slutstation Mjölby.	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Där man kan sitta ner en stund i solen, titta på andra människor som kommer förbi, busshållplats/kollektivtrafik i närheten, service och mindre handel i närheten, viss plantering och kanske en liten fontän eller något att leka för barnen.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Stora torget, Slätta centrum, Fisktorget, Holmtorget.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Ytterligare mötesplatser saknas i flera bostadsområden, t ex Britsarvet och Galgberget. Slätta centrum skulle behöva en uppdatering, ser idag väldigt trist ut!	<i>Synpunkterna noteras</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Tydliga stora raka cykelstråk saknas delvis för att ta sig mellan stadsdelarna.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Jag tycker i centrum finns redan en hel del trevliga mötesplatser. Jag tycker att det är trevligt om mötesplatser är utspridda till andra stadsdelar och det ger hela området ett lyft.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena fr nya bostäder?	
Jättebra förslag! Jag tycker dock att fula gamla industribyggnader och elledningar ovan marknivå skulle inte vara i närhet av bostadsområden och skulle i så fall tas bort eller grävas ner.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Utöver detta kanske mellan Galgberget och Elsborg i Tiskbergsområdet (vet inte om marken är väldigt förorenad där och därför ej lämpligt). Norr om Herrhagsvägen kan man kanske göra det planerade bostadsområdet lite större.	<i>Ja, marken är förorenad. Prövas i det fortsatta planarbetet.</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
På Tiskens norra strand skulle det vara bäst. Vid Varpan i Hökviken. På Runn vid Främbyviken eller vid Roxnäs.	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Höga hus	

Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Vid Lugnet t ex i området Myran	<i>Detaljplanering pågår där höga hus diskuteras.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
I de gamla trästadsdelar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Stångtjärn, Kålgården, Runn	<i>Synpunkten noteras</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
Tillgänglighet t ex med barnvagn och cykel begränsad i skogsområden, det fattas bredare stiger för att ta en promenad med barnvagn eller en kort cykeltur med barnen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Cykelvägar som man kommer snabbt fram på. Tätare turer i kollektivtrafiken.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Att man inte behöver stanna ofta, snabbare raka cykelvägar. Att cyklister prioriteras framför bilar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Tätare turer, framför allt på helgerna och på kvällarna men även mitt på dagen. Det saknas gruppbiljetter, 24/48-timmars- och veckobiljetter för turister och när man har besök. Hittills är det i så fall mer prisvärd att ta bilen, tyvärr.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Bättre kollektivtrafik! Jag inte ens haft eller behövt bil när jag bodde i en större stad.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Absolut!	
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras	

ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Jag tycker att ombyggnation av Korsnäsvägen skulle prioriteras.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Stadsliknande karaktär med trädallé.	<i>Synpunkten noteras</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej.	
Hänsyn och risker	
Finns det någon plats som skulle kunna vara lämplig för ett mellanlager (inte en deponi) av förorenade massor i väntan på återanvändning?	
Ingarvet eller annat industriområde.	<i>Synpunkten noteras</i>
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Vid Kålgården störande buller från trafik på Hanröleden/E16. Generellt i parkområden.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson K P 2	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Dubbelfiliga leder runt stan. Nu är det kaos i trafiken. Vi har fått en ny Salapropp, Faluproppen! Lättare att köra och parkera bil i centrum	<i>Synpunkten noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja	
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
Nej	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss	
Sänk priserna. Gratis ?	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Ingenting. Bilen behövs, den går inte att ta bort. Titta hur centrum dör pga problem att ta sig fram i kaoset. Affär efter affär försvinner. Gör det lätt att köra bil i centrum, parkera gratis då lever stan igen, nu dör den tyvärr pga av ingen kan handla mycket och sen cykla hem !! Herregud !	<i>Synpunkten noteras</i>

Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Bygg gärna om men ta inte död på centrum genom att försöka hindra biltrafiken som man gör nu.	<i>Synpunkten noteras</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Man kan ta hänsyn till bägge	<i>Synpunkten noteras</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Herregud ! NEJ ! Vill ni att staden ska försvinna ?	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson E J	
Bo och leva / Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Bygg inte ut nya områden som Lilla Källviken, Tallen och Galgberget på bekostnad av andra som bor efter anslutande vägar som t ex Tunavägen. Ska andra boenden få ökad trafikgenomströmning för att de som bygger nytt ska få lugna och tysta områden?	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Dirigera genomfartstrafik till de stora riksvägarna och genom det införa förbud mot genomfart samt försvåra för biltrafik på alternativvägar, dvs göra dessa oattraktiva för trafik som t ex Tunavägen. Bygg inte ut nya områden som Lilla Källviken, Tallen och Galgberget på bekostnad av andra som bor efter anslutande vägar som t ex Tunavägen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Efter Tunavägen generellt eftersom den sträckan redan idag är hårt drabbad av buller från riksvägen så måste alla annan trafik efter Tunavägen kraftigt begränsas och försvåras. Ingen annan vägsträcka med randbebyggelse är så illa behandlad.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 4	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	

Falun är inte med i nätverket Svenska Cykelstäder. Varför? Om man jämför utbyggnaden och satsningen för cykelpendling mellan olika svenska kommuner känns det att Falun ligger mycket efter. För att öka antalet cyklister och minska bilresor ska Falu kommun förbättra infrastruktur för cyklister.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Bättre cykelvägar som hålls plogade under vintern. God framkomlighet för cyklister. Raka cykelstråk med mindre nivåskillnader.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
En korsning på rv 69 mellan Varpans södra del och rondellen vid Falu värdshus/Bojsenburg skulle vara bra. På Hanröleden saknas en korsning vid Östanforsån i närheten av Östanforsbron. De befintliga korsningarna ligger för långt norrut/söderut om man ska runt sjön (Kålgården/Östanforsån).	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson T A	
Bo och leva / Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Dom förslagen runt sjön Vällan tycker jag inte om, men för övrigt så ser det bra ut,	<i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Ut mot stångtjärnshållet/ovanför Slätta skulle det passa bra med höga hus eller ett hyreslägenhetsområde, så att då blir Slätta inbäddat från båda håll med hyreshus, det skulle vara en bra grej	<i>Området viktig närrekreationsmark. Exploatering olämplig.</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Centrum, Herrhagen, ovanför Slätta mot Stångtjärn, alternativt skulle kunna vara längs med andra sidan utav Herrhagsvägen där det är möjligt, om man bortser från tågbron och gångvägarna där, Kvarnberget, Det nya kommande Källviksområdet.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Privatperson E W	
Vi är en familj med fyra barn som flyttade till Falun för 8 år sedan. Vi saknar en /flera parker som utflyktsmål som möjliggör lek och fysisk aktivitet. Där man kan träffas och barn i olika åldrar kan leka utifrån deras möjlighet. Vi tycker inte att det finns någon sådan park	<i>Synpunkten noteras</i>

i Falun och tycker att staden ska kunna erbjuda möjlighet till rörelse och fysisk aktivitet utan att det kostar och att det är tider att passa (öppetider). De flesta städer vi bott i och besökt har bra lekparker som möjliggör aktivitet för barn i olika åldrar, Säter, Sala, Gävle, Västerås, Östersund, Örnköldsvik mfl. Vet inte om det här är rätt ställe att framföra mina åsikter men länge tänkt att jag ska göra det då vi tycker att det är en stor brist.	
Privatperson M L	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Någonstans där man kan äta eller fika. Eller sitta på en filt i gräset och njuta av solen under vackra sommarkvarnar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Nere på "stan", där det är liv och rörelse och möjlighet till en bit mat i trevligt sällskap.	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Nej, då år rummet kommer att ge väldigt bra mötesplatser!	<i>Synpunkten noteras</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Det känns tryggt och upplyst.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Samla mötesplatserna, bekvämt att ha allt på samma ställe.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder	
Mycket bra förslag! Smart att bygga ut mot Tallen och Borlänge.	<i>Synpunkten noteras</i>
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
En till på Galgberget då det bor väldigt många barnfamiljer där.	<i>Synpunkten noteras</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Norslund, Myran området uppe vid högskolan/lugnet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	

I de äldre stadsdelarna som Elsborg och Östanfors. Och där de förstör stadssiluetten, just nu när man står vid gruvan och kikar över staden är det väldigt fint att se Västra skolan, Söderbaumska skolan och kyrkorna.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Faluån och de parkerna som ligger längst ån. Runt Tisken och gruvan är det ett trevligt promenadstråk.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Ett enklare och billigare betalningssätt på bussar, just nu är det billigare för två personer att åka bil till Borlänge än att ta bussen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
En vid övergångsstället där fotgängare korsar nya vägen vid infarten till tiskensparkeringen under järnvägen. Det är många människor som går över där vilket gör att biltrafiken stannar upp och det blir köer med tomgångskörning.	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
Ja, det gör dem.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Falun har ett väldigt bra cykelnät redan nu! Gruvgatan har väldigt bra cykelbana och det fungerar även bra att cykla ut mot Korsnäs från centrum, men Strandvägen hade gynnats av en cykelbana då den vägen är rätt trång och trafiken har ökat sedan ombyggnationen vid resecentrum.	<i>Synpunkten noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Fler skadar väl aldrig.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade.	
Ja	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Att ha kortbetalning på bussarna som x-trafik har på sina bussar. En väldigt dum idé att betala biljett via app.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att	

cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Tyvänn inte, människor i den här staden kommer nog inte minska sitt bilåkande. Förändringen bidrar mest till att köerna kommer att bli längre och då ökar tomgången på bilarna.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
De aktuella grönområdena.	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Landsvägskaraktär. Då det kommer att bli väldigt stort projekt att sköta driften på en trädallé längst en bilväg.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej, tycker att det är viktigare att ha grusade gångvägar så man inte halkar.	
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	
Hur kan Världsarvet Falun och våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer vara en tillgång för boende, företag, rekreation och besöksnäring?	
Jag tycker kulturmiljön gör staden vacker, ger den dess själ och visar att staden har historia. En stad utan kulturmiljö med äldre områden och byggnader har ingen själ.. Älskar tanken på att i området Elsborg där jag bor har det även bott människor för flera hundra år sedan.	<i>Synpunkten noteras</i>
Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
Elsborg, då stadsdelen är en del av gruvans historia och de människor som bodde här bidrog till att Sverige blev en stormakt under 1600-talet tack vare kopparbrytningen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Inne i centrum under sommaren, då man vill kunna sitta i en park eller på en uteservering utan att bli allt för	<i>Synpunkten noteras</i>

störd av buller.	
Privatperson H L	
Bo och leva	
Falun och omvärlden	
Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?	
Jag tycker att det är viktigt att utforma staden med cykelvägar i fokus. Det ska vara enklare att ta sig fram med cykel än med bil i centrum.	<i>Synpunkten noteras</i>
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
En plats med sittplatser, ett bord, värme, eluttag och wifi.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Stadsbiblioteket, caféer, parker, Stora Torget.	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Jag tycker att staden kan utformas mer efter cykeln. Ofta känns det som att stråken är till för bilisterna och de tar sig ofta friheter som påverkar cyklisternas säkerhet. Jag känner mig inte alltid trygg när jag cyklar. Dessutom tycker jag att sopning av cykelvägarna på våren ska ske före bilvägarna för att främja cyklingen, och grus höjer skaderisken för cyklister medan bilisters säkerhet knappt påverkas.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Jag tycker att det är bra med mötesplatser i centrum, då många kompisgäng sträcker sig över flera stadsdelar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Hälsinggårdsbryggorna, cykelvägen runt Tisken, Hälsingbergsskogen, Stångtjärn, Lugnet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Prioritera cykeltrafiken! Alla resor kortare än 3-4 km inom Falu tätort (framför allt centrum) ska vara enklare, snabbare och mer behagligt att cykla än att köra bil. Dessutom ska kollektivtrafiken bli billigare, framför allt	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>

för pendlande ungdomar och vuxna.	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Vägar som går "raka vägen", få upp-och nedförsbackar (t.ex delvis göra cykelväg av Korsnäsvägen från Centrum till Norslund). Nödvändiga möten med biltrafik säkrare, men så få som möjligt. Tydlig uppdelning mellan gångväg och cykelväg.	<i>Se kommentaren ovan</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Billigare, fler avgångar på buss 11.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Göra säkrare och bekvämare cykelvägar, göra kollektivtrafiken billigare.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Ja, definitivt!	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Korsnäsvägens ombyggnad	
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Raka trädalléer (typ Champs Élysées)	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Ja!	
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	

Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
De gamla bostadsbyggnaderna i Centrum, t.ex Villastaden och Elsborg, men även de gamla bymiljöerna i t.ex Vika.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
Luft, vatten och buller	
I villaområdena	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson M G	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Ett lätt tillgängligt ställe där alla åldrar kan träffas utan att vara märkvärdigt.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Inner stan, där man kan umgås på ett fik.	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Falun är en stad som många turister kommer till för att se gruvan och faluröda hus. Tänk om de flesta broarna/vägbroar förmedlar den känslan och målas i en välkomnande färg, Falurödfärg. Det skulle även ska jobb/sommarjobb för ungdomar och behövande vilket. En liten sak som den a kan väcka intresset hos folk och locka hit mer.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson K H	
Bo och leva / Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Utanför Ålens eller annars knutpunkten. (Vid Ålens kan man gå in å värma sig)	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Nej	
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Sprid ut.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Ser bra ut	<i>Synpunkten noteras</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Ska de byggas vid lugnet också? För där finns det gott	<i>Utvecklingen av Lugnet som plats för friluftsliv, idrott och utbildning behöver hanteras i en egen utredning.</i>

om plats.	<i>Se även kommentar till LuFABs yttrande.</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Hg/haraldsbo/norslund, det är redan fullt i dessa dagisområden, och om de ska byggas nya bostäder desto kommer de definitivt behövas fler dagis platser.	<i>Synpunkten noteras</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
Ser fungerade ut.	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
Lugnet??	<i>Se kommentar ovan om Lugnet</i>
Höga hus	
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Hb, bjurs, korsnäs, slätta osv osv	<i>Synpunkten noteras</i>
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Allt som ligger tätt in till run, skogen ovanför Volvo	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Tåg.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Bättre tydligare vägar	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Billigare, bättre tider, och att bussarna kom i tid	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Ekosystemen och dess grönområden ska prioriteras i första hand, men om de inte finns någon annan utväg för att lägga vägen så antar jag att man får fälla en del träd.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en	

landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Jag tycker både och när det kommer närmare centrum kan de plana av i en mer utplanerad plateting	<i>Synpunkten noteras</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Ja definitiv! De skulle nog användas utav många.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson L	
Hållbara resor och transporter	
Fördjupning Korsnäs vägen	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Landsvägskaraktär	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Ja	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson M	
Hållbara resor och transporter	
Fördjupning Korsnäs vägen	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Skidor ??? Skärp er ! Varför ska man tycka till om dessa löjliga förslag ? Är ju inte realistiskt på något sätt ! Skidor åker man i skogen på många mkt bra ställen. Centrum dör mer o mer pga dessa vansinniga idéer. Snart en spökstad tyvärr. Skärp er !	<i>Förslaget är seriöst menat. Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Privatperson R S (2 yttranden)	
Bo och leva / Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
En bilfri miljö med ren luft. Grönytor. Bostäder och människor i samspel med naturen. Nya färdmedel baserade på icke-fossil förbränning.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Centrum, med öppna ytor och gröna stråk. Sitt- och gångvänlig miljö. Stora Torget - anlägg trappor upp mot kyrkan som man kan sitta i (kräver att torget grävs ut - men vilken förbättring!)	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	

Mötesplatser kring ån - men det är ju på G. Bra!	<i>Synpunkten noteras</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Nej, mycket otrött vid järnvägsbron vid Tisken-parkeringen. Livsfarligt och trångt numera sen alla trafikslag möts/korsar varandra. Minska bilismen i och kring centrum.	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Både och!	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara	
<p>Gör stadsmiljön mer levande – och bebodd. Och säker!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stadsbyggnation inåt stadskärnan möjliggör tillgänglighet för alla människor. Nyttja mark som använts för andra ändamål, som parkeringar och gamla industritomter. Det finns också stor potential att omvandla stora köpcentrum till attraktiva urbana livsmiljöer som rymmer både handel och boende. Att bygga staden inåt med stärkta mötesplatser, stråk, grönytor och parker kan vända ”transportpyramiden” där bilen varit prioriterad framför gång, cykel och kollektivtrafik. <p>Satsa på fler och säkrare cykelvägar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bygg (eller bygg om till) planseparerade cykel- och gångvägar så att bilister och övrig trafik hålls åtskilda och därmed inte riskerar att hindra varandra eller att olyckor sker. • Elcyklar möjliggör regional pendling upp till 20 km eller mer. Tillgång till elcyklar leder till nya trafikantbeteenden vilket ger potential att direkt minska trängsel. Att endast lyfta fram bättre cykelparkeringar och låncyklar är ett alltför snävt perspektiv. För att bygga en attraktiv stad räcker det inte att lappa och laga – våga sätta spaden i marken för ett kraftigt utbyggt nät av bra och säkra cykelvägar! • Stimulera användandet av cykeln som transportmedel. Inled och sponsra samarbeten med cykelfirmor som ger medborgarna ”kommun-rabatt” vid vår- eller vinterutrustning av cyklar. • Förbättra möjligheterna att cykla till och från tunnelbane- och pendeltågsstationer genom bättre tillgång till cykelparkering under tak och låncyklar för färd från närmaste station till arbetsplatsen. <p>Stärk kollektivtrafiken och gör den mer attraktiv.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inför ett taxsystem inom som gör det billigt (gratis?) att resa kollektivt under rusningstrafik. Nyttänkande krävs inom detta område. <p>(En del städer i Australien och Storbritannien har infört</p>	<p><i>Synpunkten bedöms ligga i linje med samrådsförslaget</i></p> <p><i>Cykelvägnätet byggs ut enligt den av kommunfullmäktige antagna cykelplan i den takt investeringsmedel anslås.</i></p> <p><i>Se ovan.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p> <p><i>Kommunen har idag ingen rät att ta ut skatt på denna typ av anläggningar.</i></p>

<p>lokal skatt på kommersiella parkeringsplatser i syfte få en ny intäkt till åtgärder inom kollektivtrafiken. Att beskatta parkeringsplatser vid storköp och andra kommersiella centra skulle kunna bli ett komplement till trängselskatten, men kräver lagstiftning för att kunna införas.)</p> <p>Förändringsförslag, resande/transporter/miljö, FALUN</p> <p>År 2030 beräknas bilismen bara i Sverige, med nuvarande utveckling, ha dubblat sin volym. Bilen är i dag en medborgerlig central frihetssymbol som politiken oftast undviker att ta tag i med det allvar som krävs. Klimatrubbingar, skadlig luftmiljö och försämrad allmänhälsa är resultatet. Därför:</p> <p>Dämpa användningen av bil.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimulera framväxten av fler bilpooler som alternativ till egen bil. • Stimulera och underlätta samåkning. • Fler infartsparkeringar i kombination med direkta busslinjer från ytterområden till arbetsplatsintensiva områden. • Dämpa ensambilismen genom centrum – inför trängselskatt i rusningstid. Våga åtminstone tänka tanken! (En gång i tiden föreföll rökförbud på krogen som en absurditet, något omöjligt – i dag är det tvärtom!) <p>Inför generellt tomgångsförbud i Falu Kommun! Alltför många bilister struntar i regeln om "max en minut" etc - det tas som en intäkt för att det "på sätt och vis är tillåtet." Här krävs förändrade synsätt - och tydlig signalpolitik!</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Parkeringsstrategin hanteras lämpligen i fortsättningen i en egen beslutsprocess i det fortsatta planarbetet. I den fördjupade översiktsplanen visas i fortsättningen på vilka platser nya parkeringsanläggningar föreslås t ex infartsparkeringar.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Åka buss</p>	
<p>Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?</p>	
<p>Gratis kollektivtrafik (det skulle givetvis göra det enklare för ALLA) - inte bara för mig).</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Åka bil</p>	
<p>Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?</p>	
<p>Trängselskatt! Nytt synsätt på bilen. Många åker bil för att de KAN - inte för att de MÅSTE.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Fördjupning Korsnäs vägen</p>	
<p>Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?</p>	
<p>Ja, eventuellt. Men ensambilisterna (män i 45-årsåldern) kommer att uppleva det som att deras medborgerliga centrala frihetssymbol - bilen - återigen hotas av inskränkningar.</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?</p>	
<p>Ja!</p>	

Allmänna synpunkter och övrigt	
<p>Stimulera distansarbete.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om anställda i större företag och organisationer arbetar hemma i större utsträckning än i dag kan det få stor effekt på framkomligheten under rusningstid. Digitalisering är en förutsättning för distansarbete. Rätt tillvaratagen kan den möjliggöra förändrade resvanor som kan leda till revitalisering av städers centrum och periferi. Hitta och stimulera hitta digitala alternativ inom utbildning, vård och handel. <p>Planera för regionala tågresor.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regioners betydelse kommer att öka i framtiden. Även samspelet mellan regioner kommer att få ökad betydelse. Tågtrafiken behöver därför förstärkas regionalt för att underlätta transporter mellan städer, men även transporter till mindre tätorter och landsbygd. Urbana stationssamhällen underlättar arbetspendling och gör regionalt tågresande till ett alternativ för fritidsresor. <p>Möjligheter att kombinera transportmedel</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla nya affärsmodeller så att resor med en kombination av individuella (exempelvis Uber och taxi) och kollektiva transportmedel betalas som en gemensam tjänst. Det förutsätter att dagens operatörer öppnar sina system och samarbetar med tredjepartsaktörer kring mobilitetslösningar. <p>I övrigt - bra att Falu kommun har sådana här demokrati-kanaler! :-)</p> <p>Hänvisar även till artikel i SvD</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Privatperson N S	
<p>Webbversionen är väldigt svår att surfa runt och orientera sig i. Det är svårt att överhuvudtaget hitta förslaget på hemsidan. Det är för tekniskt avancerat och blir ologiskt tycker jag en 60-åring som sökt fakta om bostadsplanering. En himla massa klickande så att man tappar bort sig.</p>	<p><i>Av annonsen med inbjudan till samrådet framgick att det under samrådet fanns möjlighet att vända sig till ansvariga tjänstepersoner på kommunen för att få hjälp.</i></p>
Privatperson G G L	
Hållbara resor och transporter	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
<p>Kommunen behöver göra en seriös översyn och omplanering av landsbygdstrafiken.</p> <p>Det är helt orimligt att landsbygdens kollektivtrafik ska täcka upp för neddragning av stadsbussar.</p> <p>Ska vi på landsbygden ha samfällighetsföreningar med eget vägunderhåll och politikernas motargument för detta är att kollektivtrafiken är dyrare på landsbygden, då kan ni införa en vettig landsbygdstrafik.</p> <p>Att resa kollektivt från landsbygd till ska ta relativt längre än med bil inte dubbla restiden. Kortast och snabbast resväg ska eftersträvas.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>

<p>Få åker kollektivt från landsbygd till stad pga den usla planering, resvägen, restider och möjligheten att anpassa vardagen efter kollektivtrafiken.</p> <p>Gör det lättare att åka kollektivt från landsbygd till stad och krångligare inom staden där folk kan gå eller cykla som alternativ.</p>	
Privatperson J	
Bo och leva	
Bostäder	
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
<p>Sundborn har inga lediga lägenheter eller hur som står tomma. Viljan att flytta strax utanför staden är stor. Om vissa orter tillåts bli större så ökar underlaget för skola, affär, bussförbindelser mm. Sundborn är precis en sådan ort som skulle må bra i alla avseenden att öka i invånare. Framst genom hyreslägenheter som nog på sikt även skulle stärka integrationen.</p>	<p><i>Sundborns utveckling kommer att behandlas i en kommande fördjupad översiktsplan för landsbygden.</i></p>
Privatperson S	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
<p>Lätt att ta sig till-gärna när centrum eller Lugnet. Sittplatser, grönska-planteringar, träd, odlingar, Gärna i anslutning till cafe/kiosk/restaurang. Lekplats. Något för alla åldrar.</p>	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Centrum, Lugnet, Knoppen	<p><i>Synpunkten noteras.</i></p>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
<p>Jag saknar en mötesplats anpassad till vinteraktiviteterna på Lugnet vintertid. Gärna vid Skyttepaviljongen, eller på annan plats i anslutning till motionsspåren. Det skulle även uppskattas sommartid av alla som besöker området för cykel eller promenad/löpning etc. Om utrymme ges för cafe/servering vore det toppen, då även med möjlighet för att sitta ute på sommaren, gärna hundvänligt.</p>	<p><i>Utvecklingen av Lugnet som plats för friluftsliv, idrott och utbildning behöver hanteras i en egen utredning. Se även kommentar till LuFABs yttrande.</i></p>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
<p>Bättre cykel- och gångvägar är alltid bra. Det är fortfarande väldigt bilanpassat vilket så klart är bra till viss del då alla inte bor centralt och har möjlighet att lämna bilen hemma men gärna mer fokus på säkra gång- och cykelvägar. Separata och tydliga cykelvägar gillas!</p>	<p><i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i></p>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	

Gärna bra mötesplatser i centrum, det ska bli kul att se hur Å-rummet blir när det är klart, känns som ett jättebra steg för att få ett attraktivare centrum. Men sen är det jättebra om det finns mindre mötesplatser även i stadsdelarna, det gör det lättare att träffa de som bor i området och skapar en trygghet att veta vilka som bor nära. Det är trevligt att kunna möta grannar och närboende i området där man bor och vistas dagligen. Gärna en mötesplats i anslutning till lekpark, bra sittplatser, fina planteringar, kanske en grill, boulebana etc.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Bra lägen. Alltid kul och spännande med förtättningsprojekt, Det brukar liva upp äldre områden om plats finns för en förtätning. Gärna mer utveckling kring resecentrum och andra glömda ytor.	<i>Synpunkten noteras</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Myran vore bra, men det är väl på gång. Allt som ligger nära Lugnet blir nog populärt. Kul att det är mer på gång i Slätta.	<i>Synpunkten noteras</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Vet ej var det skulle kunna byggas på vatten, men använd gärna alla hemska markparkeringar om de inte är för bullerutsatta. Om det går ihop ekonomiskt vore det skönt att slippa se parkeringarna och då gömma undan dom i garage.	<i>Kommunen utreder för närvarande möjligheterna att bygga bostäder i kvarteret Posten och på Tiskenparkeringen men med bibehållen parkeringskapacitet.</i>
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Järlinden hade varit bra med en skola men vet inte om det finns underlag. Källviken kanske kommer behöva en skola?	<i>Synpunkten noteras</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
Jag tycker Falun bör vara försiktig med skrymmande handel så att vi undviker att skapa ett område som det kring Ikea i Borlänge. Det vore synd om större butiker lämnade centrum för att satsa på butiker längre från centrum, t.ex. Intersport som lämnat centrum för Regementet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga	

hus?	
Där de inte skuggar allt för mycket av befintlig bebyggelse. Nära stationen kanske, längs Svärdsjögatan mitt emot Högskolan. Kanske längs Norra järnvägsgatan mellan Seminariegatan och Ica Supermarket, här finns ett par nybyggda hus idag och kanske kan de småindustrier som ligger där idag ge plats för fler högre bostadshus?	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Så länge de anpassas till omgivningen så kan höga hus passa in lite var stans.	<i>Se kommentaren ovan</i>
Privatperson G B	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Det är relativt enkel att ta sig mellan stadsdelarna. som cyklist till och från jobbet är det lite svårt att ta sig enkelt genom centrum (bor i Hälsingberg o jobbar på Ingarvet)	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Bra planering och bra att det inte byggs så högt i centrum	<i>Synpunkten noteras</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
Nya enkla industriområdet på Myran är bra. Borde kunna släppa till flera industritomter där. Ingarvet där vårt företag verkar är ganska fullt och svårt att hitta ytor där till bra pris	<i>Synpunkten noteras</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Myran kan fungera för högre hus. Där skymmer de inte utsikt och de översta våningarna kan få utsikt	<i>I det pågående arbetet med en detaljplan för bostäder mm på västra delen av Myran diskuteras möjligheterna att bygga högre hus.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Centrum	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	

Lugnet är bra och väldigt bra att det utvecklas för sommaranvändning. Mycket bra jobbat där !!	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, det är direkt olämpligt med övergångarna vid resecentrum och Folketshus-centrum. Där skapas stora risker för påkörningar	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
Se ovan	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
En enklare väg att ta sig genom centrum, från Hälsingberg. Nya genomfarten har gjort det svårare att pendla fort till Ingarvet. Man måste stanna vid korsningar och därför har jag bytt resväg till genom Regementet och förbi sjukhuset, men där är det lite trångt att cykla	<i>Synpunkten noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja	
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade.	
Se ovan	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Vår familj var skeptiska till nya bussomläggningen men faktisk har det blivit bättre för oss. Vi får iof. gå lite längre men vi har flera och fram för alt senare turer vilket är riktigt bra.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Att det går bättre att cykla vintetid. Vår familj cyklar väldigt mycket, för det mesta året runt, men tyvärr har nya genomfarten gjort det lite svårare att cykla. Största problemet 2017 har varit väghållningen som blivit klart sämre. Tidigare var det plogat före 07 till och med före 06, men nu är det inne plogat förrän fram emot 08-09 och då blir det problem att cykla. Det räcker med 2-3cm snö för att man ska dra sig för att cykla de 7km till Ingarvet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
NEJ	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det</i>

Mycket dåligt förslag. Nu cyklar man antingen längs Tisken eller Kungsgårdsvägen. Vill inte vara nära den trafik som är längs Korsnäsvägen	<i>fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Behåll Korsnäsvägen som den är Gör ingen cykelväg där	<i>Se kommentaren ovan</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Vi som bor i östra delen blir nästa som bestraffade då man gör det svårare att ta sig med bil. Skulle Lugnetleden vara 2-filig är det en annan sak men så länge den inte är det så måste vi i östra delen kunna ta oss till stan. Som det är nu är det en fars ibland, med bilar, gående, bussar, mopeder mm	<i>Se kommentaren ovan</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Kul idé, men tror det blir svårt att genomföra	
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	
Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
Hoppbackarna är lite moderna kulturarv då det är liksom Falun, men de får inte kosta hur mycket som helst....	<i>Synpunkten noteras</i>
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Centrum då man vill flanera där	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Ni gör ett bra jobb i det stora hela men förbättringspotential finns. Största för mig är cykling då jag vill kunna cykla året om och vill inte behöva stanna vid varje korsning utan bara cykla på. Därför fram för mera tunnlar :-)	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson R S 2	
Jag har en fundering över varför falupolitikerna inte kollar hur det var med trafiken före 1967 när den nya korsnäsvägen byggdes. Man byggde om från 2-filigt till 4-filigt för att det inte fungerade med 2-filig väg. Stora	<i>Projekt där man omvandlar stadsmotorvägar till gator i staden har genomförts och planeras i många svenska städer, inte bara i Falun. Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten,</i>

trafikstockningar småkrockar och problem för att ta sig fram med utryckningsfordon. Nu vill vissa falupolitiker bygga tillbaka till den proppen. Ett förslag som är fullständigt huvudlöst. Det räcker med att se hur illa det blev vid resecentrum när man byggde tillbaka som det var före 1967. Falun är garanterat den enda staden i världshistorien som har planer på att bygga tillbaka en propp som byggdes bort för 50 år sedan. Vansinnigt. Tänk om och tänk rätt

som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.

Privatperson E F B

Korsnäs vägen/Tisken leden

- Bra att ni vill prioritera gång och cykel.
- Men en helt separerad cykelbana hör inte hemma i en stadsmiljö, ni måste satsa på en stadsgata, ha Svärdsjögatan som exempel men med ett bredare cykelfält. Det naturliga cykelstråket mot Korsnäs är längs Tisken och Runn, då slipper man en del kupering.
- Vägreservatet för Tisken leden bör plockas bort, all forskning säger att bygger man mer vägar blir det också mer trafik. Försvinner vägreservatet möjliggörs stora områden som verkligen skulle kunna förtätas med bostäder, väldigt centralt. Vilket skulle gynna handeln och verksamheter i centrala Falun. Vad skulle en bro kosta? Billigare att utöka med körfält på E16 runt Falun? Kommer en brolösning någonsin kunna genomföras ekonomiskt eller ligger den bara och omöjliggör flera centrala förtätningar?
- Byggs bara de små områden som är utpekade på Dalavallen och vid Kvarnberget försvårar man eller kanske till och med omöjliggör en effektiv och större exploatering i framtiden.
- Alla större planskilda korsningar bör därför plockas bort för att göra plats för det som ni beskriver som blandstad, här finns närhet som verkligen skulle kunna skapa en blandning. Se bifogad skiss.

- Cirkulationsplatserna är bra om de möjliggör angöring från både norr och söder.
- De planerade bostäderna på fotbollsplanen bör utvidgas till att omfatta ett större område, se skiss. När vägområdet blir mindre finns det plats för blandstad på både sidorna om gatan.

Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen. Synpunkterna i yttrande hanteras lämpligen i detta arbete.

Det är Tiskenledsreservatet som är kommunens fastlagda reservat för en södra förbifart. Genomförandet är en politisk fråga. Ett slopande av reservatet kräver ett omfattande utredningsarbete bl a kring hur trafiken ska ledas i stället och konsekvenserna av detta.

<ul style="list-style-type: none"> • Ni bör inte bara bygga om vägen om ni inte att möjliggöra en rejäl förtätning i aktuellt område. • Ni måste tänka framåt och planera för ”ett större Falun”. I denna delen vid Korsnäs vägen skulle det kunna möjliggöras minst 800-1000, kanske det dubbla, nya bostäder vid 5-7 våningar vilket en stor del av den totala mängd som föreslås i hela planen. Allt ca 1,5 km från resecentrum och centrum. • Närheten borde innebära att man skulle kunna komma ner i väldigt låga p-tal. Och de parkeringar som behövs för bilpoolsbilar och eventuella privata bilar kan byggas under byggnaderna. • Bensinstationen bör omvandlas till ett kvarter, och vägen plockas bort som rekommenderad väg för farligt gods. • Fyll igen Korsvägsdiket med bostäder, bygg även här ”ett större Falun”, parken kanske man kan placera i kv Rödbro istället här är det svårt att få in bostäder och ingen verkar vilja bygga där. • De nya kvarteren vid Korsnäs vägen hamnar minst ca 70 m från järnvägen vilket gör att det borde gå att lösa riskfrågan. • Genom att sluta kvarteren blir det en tyst sida så man borde klarar bullerkraven. • Rutnätsstrukturen kan ses som en förlängning av 1664-års stadsplan åt sydost. • En markanvisningstävling borde genomföras när grunden till stadsdelen planlagts, för att säkerställa en hög kvalitet på gestaltningen av kvarteren. • Lutningen i området gör att byggnaderna kommer få fina utblickar i bästa solläge åt sydväst. • Genom en ordentlig förtätning här kan ni plocka bort de små områden som pekats ut som ny bostadsbebyggelse som ligger på små grönområden i villaområden, på barns grusplaner som t.ex. vid Kyrkbacksvägen, i Hälsingberg eller på Kvarnberget. Eller i större rekreativsområden som norr om Hälsingberg. Trodde man skulle bygga mot Borlänge. 	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan för bostäder ilängs parkgatan. I övrigt är avsikten att göra resten till park som en länk i ett grönstråk mellan Centrum och Lugnet/Myran</i></p>
<p>Born</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varför omfattas inte området av nybebyggelse samma område som i FÖP:en för Born? • Ny bebyggelse över Stenslundsvägen skulle göra området tryggare på natten för boende i Herrhagen/Slätta 	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan för Born där den slutliga avgränsningen av bebyggelseområdet kommer att göra och då i första hand med den fördjupade översiktsplanen för Born som grund. Redovisningen i den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort är bara schematisk.</i></p>
<p>Privatperson I H</p>	
<p>Hållbara resor och transporter</p>	
<p>Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?</p>	
<p>Ja det tycker jag! Jag tycker att man ska titta på sätt att kunna ta sig igenom centrum, tex från origor eller sjukhuset till borlängevägen, utan att det ska behöva</p>	<p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att</i></p>

<p>skapas massor med köer som stoppar trafik från många olika håll och ökar utsläppen av avgaser avsevärt. Som det ser ut nu är inte situationen hållbar och om man dessutom planerar att försämra genomfarten ytterligare kommer det öka ytterligare. Strandvägen kommer bli det självklara valet för bilister som kommer från hälsinggården/Hosjö och ska mot Kvarnberget/Borlänge. Låt mig påminna om att denna sträcka även har ett område med mycket smal väg, 30km/h, hus som ligger precis in på vägkanten, populär gång område och i dagsläget mycket dålig väg. Belastningen här kommer öka ju sämre genomströmning som finns på korsnäs vägen. Tanken att bilister som kommer från Borlänge och ska till sjukhuset ska ta vägen runt stan är inte allt för genomtänkt. Det brukar nämligen vara bra med stopp även den vägen under rusningstrafik. För att inte tala om att det tar extra tid och extra bensin att åka runt. Anställda på landstinget är inte direkt miljonärer och alla extra utgifter är jobbiga. För att inte också påminna att om man ska göra avdrag på skatten för resor till och från arbete måste man ange närmsta vägen. Kommer man med hjälp av gps vilken väg man ska ta från Borlänge till Hosjö(tex) kommer den visa vägen genom stan på grund av att ringleden inte är ett fullgätt alternativ enligt väganvisningarna. Med detta i tankarna så behövs det en genomfart utan övergångsställen och filförändringar.</p> <p>Att sedan ställa frågor som i princip bara ger stödjande svar i denna sektion är knappast att fråga om vad folket tycker! Frågorna är speciellt riktade för att få en positiv feedback. Man kan göra förändringar som gynnar både trafikgenomflödet och cyklister/gångtrafikanter! Bara för att man förbättrar för ena parten behöver man inte försämra för andra!</p>	<p><i>förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p>
<p>Åka bil</p>	
<p>Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?</p>	
<p>Bättre kollektivtrafik möjligtvis. Men jag skulle spendera mindre tid i bilen om genomfarten genom staden fungerade på ett effektivt sätt.</p> <p>Idag är det stora problem under rusningstrafik på grund av högt tryck på vägarna men även på grund av alla som korsar vägen mellan Tisken och knutpunkten. Genom att ta bort tunneln under vägen och inte ersätta den med en gångbro har man lyckats skapa en enorm stoppkloss! Det är inte ovanligt med bilköer ända från lasarettets parkeringar upp till gruvrondellen där det också är stopp på grund av att ringleden inte fungerar! Hela Falun är ett enda stort trafik kaos och jag kan inte använda cykel.</p>	<p><i>Se kommentaren ovan.</i></p>
<p>Fördjupning Korsnäs vägen</p>	
<p>Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?</p>	
<p>Möjligtvis för att det skulle bli en rakare väg utan</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det</i></p>

<p>kraftiga höjdskillnader. MEN jag ser inte hur man anser sig behöva minska ner vägen så pass mycket. Mittsektionen kan minskas ner, man kan bredda vägen(finns ju bra utrymme på båda sidor förutom där bäcken rinner under men det borde inte vara svårt att lösa. På det viset kan man fortsätta ha dubbla filer men ändå ha plats för att skapa cykelväg på en av sidorna.</p>	<p><i>fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?</p>	
<p>De aktuella grönområdena. Speciellt när man föreslår en ombyggnation som skulle göra att Falun skulle stå still ca 2-3 timmar på morgonen och eftermiddagen.</p>	<p><i>Se kommentar ovan</i></p>
<p>Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?</p>	
<p>Detta är inte ens relevant om man räknar med det faktum att framkomligheten till/igenom centrum kommer försämrats så att Falun kommer dö ut. Alternativt kommer det vara ständiga köer pga dålig framkomlighet. I vilket fall kommer grönskan kring vägen inte noteras för det enda som kommer noteras är den bilkö som kommer finnas och alla avgaser bilarna släpper ut. Oavsett karaktären på Korsnäsvägen är det viktigt att det inte ytterligare försämrar trafikflödet genom stan. Oavsett om det är störts problem med köbildning vid två tidpunkter på dagen gör det ju knappast situationen bättre genom att skapa ännu sämre genomfart.</p>	<p><i>Se kommentar ovan</i></p>
<p>Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?</p>	
<p>Nej. När man kommer ner till centrum, var ska man ta vägen med skidorna då? Längdskidor är långa och blir bökiga att ha med sig in i butiker osv. Ska man dessutom på en anslutningsbuss till tex borlänge ska du ha med dig skidorna på bussen, ur bussen, sedan från bussen till det stället dit du ska. Spark skulle man kunna låsa fast någonstans men för det krävs att det inte är sandat och göra isigt. Hur ser man på säkerheten kring detta? Använder man cykelbanan till det, isf var ska cyklisterna cykla på vintern? (finns många som cyklar hela vintrarna!) Kommer beträdande av skid/sparkbanan ske på egen risk? Hur många frakturer beräknas kunna ske under vinterhalvåret utefter denna väg? Finns det en plan för vinterunderhåll och hur ska detta se ut? Kommer man öka antalet övergångsställen? Övergångsställen kommer försvåra genomfarten för trafiken, blir det tal om gångbroar eller tunnlar?</p>	
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	

<p>En genomfart över Tisken eller i närheten av slussen skulle förbättra genom strömningen av trafik som bara ska passera Falun. Nu menar jag alltså en upphöjd väg. Eftersom man är så angelägen om att minska trafiken genom stan så måste man kunna erbjuda bättre möjligheter. Ringleden är INTE en bättre möjlighet då den tar längre tid och även den lider av köbildningar under rusningstrafik pga trafiklysen. Att medvetet försvåra framkomsten i centrum har inte blivit en förbättring. Trafiken hittar alternativa vägar och dessa kommer påverka och skada mindre vägar där trafikbelastningen inte ska vara så hög. För tillfället verkar det handla om Nybrogatan och strandvägen. Vill man minska utsläppen i stan bör man förbättra trafikflödet, inte försämra. Oavsett vad ni som bestämmer tycker att man ska åka för vägar istället så kommer folk välja närmaste möjliga väg och i detta fall är ringvägen ALDRIG ett alternativ!</p>	<p><i>Se kommentar ovan</i></p>
<p>Privatperson S E O</p>	
<p>Har tittat lite på den fördjupade översiktsplanen och den syns mig lika grund som Tisken är på vissa ställen. Vad dessa planer alltid tycks sakna är en fördjupad konsekvensanalys. Jag misstänker att kommunen saknar den kompetensen. Om så är skaffa den! det ni ritar upp har inte med verklig Hållbar Utveckling att göra ännu mindre med Omställning! Om ni lallar på med dessa svaga insatser kan jag berätta att det kommer att bli oerhört dyrt för Falu Kommun när de verkliga insatserna MÅSTE göras!! Hur kan ni ett ögonblick inbilla er att att bilism har någon framtid i Falu Centrum? Svaga politiker vill bara bli omvalda genom att slicka röv. Våra barn måste ha en Hållbar Framtid och det blir det bara utan giriga politiker. Låt mig se en konsekvensanalys av bilismen i Centrum! Sedan på alla områden.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Privatperson T N</p>	
<p>Som boende inom delområde Falun - Öster har jag synpunkter på eller information om 5 av de föreslagna områdena:</p> <p>1. Området mellan Humlebacken (där jag är ägare av en av fastigheterna) och Rottneby herrgård.</p> <p>Området gränsar till riksintresse för kulturmiljövården samt del av Världsarvet Falun. Humlebacken består av en samlad och uniform röd- och guldfärgad bebyggelse uppförd 1979-80.</p> <p>Hur avser Falu kommun säkerställa riksintressets kvaliteter samtidigt som hänsyn även tas till bebyggelsen med dess karaktär på Humlebacken?</p> <p>2. Området öster om trafikplatsen Lugnetleden - vägen mot Svärdsjö.</p> <p>Inom området går enligt en karta från 1728 den förmodligen äldsta vägen till Falun från Hedemoratrakten via Vika Strand, Staberg och Masugnen. Vägen har gått genom Humlebacken, vidare norr om Hälsingbergsskolan, genom nämnda område</p>	<p><i>Ett positivt planbeksed finns att påbörja arbetet med en detaljplan I detta arbete kommer de frågor som tas upp i yttrandet att hanteras.</i></p> <p><i>Området är ur flera aspekter tveksamt som framtida bostadsområde. I det fortsatta planarbetet bör det</i></p>

<p>och i norra delen av ovan nämnda trafikplats och ner genom Övre Norslund, rundat norra och västra delen av Norslunds kyrkogård och anslutit till Åsgatan. I östra delen av det som idag är Bagarvägen stod en milstolpe. Kartan anger 1/4 mil (till Stora Torget). Mellan Humlebacken och Hälsingbergsskolan fanns ytterligare en milstolpe. Kartan från 1728 anger 1/2 mil.</p> <p>Min förhoppning är att Falu kommun utreder hur vägen passerar genom området och anpassar planerad bebyggelse till den gamla vägens sträckning.</p> <p>3. Området där Korsnäs Sågverk uppfördes 1858.</p> <p>Inom området finns ett bevarat ångmaskinhus med en skorsten som utgör ett kulturhistoriskt värdefullt landmärke. Kommunen bör utreda om detta industrihistoriska monument kan inlemmas i en kommande exploatering av området.</p> <p>4. Området mellan Roxnäs Udde och Hälsinggårdsbryggan.</p> <p>Enligt tidigare refererad karta från 1728 så bestod området av täktmark, troligtvis hörande till de 3 Hälsinggårdar som låg samlat på den lilla höjdryggen norr om områdets västra del.</p> <p>5. Området mellan Haraldsbo och Slussen.</p> <p>Gammal täktmark som ansluter till 3 gamla bergsmansgårdar.</p>	<p><i>övervägas om området ska utgå.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Privatperson L T</p>	
<p>Vill med detta inlägg belysa hur olämpligt utbyggnaden gällande område B och E är.</p> <p>En utbyggnad av bostäder i form av villor/parhus, hyreshus och liknande i dessa områden, skulle medföra att områdets karaktär till stor grad helt ändras och förstörs.</p> <p>Det fina sommarstugeområdet blir inte detsamma längre. Strövområdena, bär och svampställen samt skogskänslan och naturmarken skulle försvinna.</p> <p>Ser man till områdesbestämmelserna som skrevs på 1999 av Per Grundström (stadsbyggnadschef) och Margareta Björck (planarkitekt) att:</p> <p>Områdets karaktär ska bibehållas. Lummiga intrycket från sjösidan ska bestå. Byggnadsnämnden ska behandla ansökningar om mark lov för uppfyllnad och schaktning restriktivt.</p> <p>..så frångår man nu helt detta med dessa nya tankar.</p> <p>Det är av yttersta vikt att sommarstugeområdet med rekreation, skog, bär och naturområden bevaras. Vi har under flera år satsat mycket arbete och kapital på att få tillbaka flodkraften till sjön. Det arbetet kan också äventyras med utbyggnaden vilket inte är acceptabelt.</p> <p>Har även sett berguv från gruvområdet jaga i dessa trakter.</p>	<p><i>Område E, väster om Vällan är komplicerat. I Översiktsplan FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p> <p><i>Område B, öster om södra delen av Vällan är i översiktsplan FalunBorlängen utpekad som mark för framtida bostadsbyggande. Ett genomförande kommer att föregås av att en detaljplan upprättas. I detta arbete kommer de värden som tas upp i yttrandet att hanteras.</i></p>

Jag/vi motsätter mig detta med bestämdhet.	
Privatperson M H	
<p>I samband med bygget av södra Centrum har nu en yta öppnat sig där det ännu inte finns något beslut om vad den ska användas till. Jag syftar på Rödbro. Det finns säkert många förslag och synpunkter på hur den tomten ska användas, men just nu har den släppts till för en tillfällig parkering.</p> <p>Mitt förslag är att där tillskapa en park. I den broschyr med tema Demokrati och Fördjupad översiktsplan, som fanns tillgänglig vid öppet-hus-dagarna, framgick att kommunbiologerna har sett att ”det finns för lite grönytor, särskilt i centrum” i Falun.</p> <p>Ett grönare Falun efterfrågas. En park skulle kunna bli ett avstressande ”lufthål” och en oas där man kan njuta av blommor och grönt – inte minst för dem som väntar på buss vid Knutpunkten. En park där öppnar också upp för en skymt av Faluån.</p> <p>Stadsarkitekter, som forskar kring den förtätade stadsmiljön med huskroppar tätt tillsammans, varnar för att bygga bort kvaliteter. -”Man kan inte driva förtätning till den grad man gör i dag. Det får katastrofala följder för stadsmiljön, speciellt för barn och äldre, som inte kan ta sig till grönområden och parker på egen hand” en skriver forskare och arkitekt (ref. från artikel i dt okt 2016).</p> <p>Rödbroparken – vilket vackert namn dessutom!</p>	<p><i>I gällande detaljplan för Knutpunkten är bestämt att kvarteret Rödbo ska bebyggas med handel och kontor. I ett pågående detaljplanarbete prövas möjligheterna att även bygga bostäder.</i></p>
Privatperson M N	
<p>Jag bor i Haraldsbo och använder normalt cykel när jag ska ta mig till de centrala delarna av Falun. Tycker att förslaget med en avsmalning av Korsnäsvägen och byggnation av ny gång- och cykelväg är fantastiskt bra.</p> <p>Nuvarande gång- och cykelväg upplever jag som både otrygg och dåligt planerad. Otrygg därför att gång- och cykelvägen ligger avskild mellan buskpartier och kyrkogården, längs en gata som är väldigt ödslig kvällstid. Kvällstid undviker jag därför att cykla och tar bilen istället. Dåligt planerad därför att det oavsett vilken väg man väljer väster om gång- och cykelvägens korsning med Vallavägen innebär onödiga upp- och nerförsbackar som innebär att man måste kliva av och gå med cykeln. Båda dessa aspekter skulle lösas med det nya förslaget. Tryggheten skulle öka när gång- och cykelvägen sträcker sig längs med en upplyst och trafikerad väg, nivåskillnaderna och avståndet skulle minska mellan centrala Falun och Origo.</p> <p>Utöver byggnationen av gång- och cykelvägen tycker jag även att själva avsmalningen till ett körfält i vardera körriktningen är bra. Vägen är en stor barriär genom staden och den förhållandevis höga hastigheten gör miljön bullrig och otrevlig att vistas vid. En mer småskalig karaktär tror jag skulle medföra mycket positivt för hela omgivningen.</p> <p>Sammantaget är förslaget helt i linje med den typ av</p>	<p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>

<p>stad jag vill se i framtiden. En stad där människor ges tillfälle att mötas och där det finns förutsättningar att leva på ett miljömässigt hållbart sätt.</p>	
<p>Privatperson J S J B</p>	
<p>Dåligt hanterat!</p> <p>Strider mot äganderätten!</p> <p>Sköter man sig och ser till att det blir biologisk mångfald i Falu kommun blir man straffad inte belönad!</p> <p>Först måste jag säga att jag och min sambo anser att det här är otroligt dåligt hanterat. I vårt fall märks hela vår fastighet med någon vad vi anser annans intresse, friluftsliv, kultur, odling utan att ens ha pratat med oss som fastighetsägare. När ni går in och gör denna stora påverkan på vår framtid vore det inte mer än skäligt att kontakt tas med de fastighetsägare som drabbas hårt. Vi vet mycket väl vad en översiktsplan är så att komma och hävda att den inte är juridiskt bindande är bara dumt.</p> <p>Min mormor och morfar har skött denna mark sedan 1970-talet på ett sätt som har gynnat många. Det är ett trevligt inslag i marken runt Varpan. Det borde inte bestraffas. På 70-talet planterade grannarna igen sin odlingsmark och de får nu bygga, stycka av tomter, ansökan om detaljplan på denna gamla odlingsmark endast 150 meter ifrån vår fastighet. Den här fastigheten har inte gjort samma sak (plantera skog) utan har bedrivit ett månskens bonderi i många år för att det är just ett trevligt inslag i naturen och utan ekonomisk vinning. Det vet alla som förstår sig på företagande och lantbruk. När vi genomförd generationsskifte för snart 6 år sedan var det med viljan att fortsätta bedriva månskens bonderiet vidare trots det faktum att vi inte tjänar några pengar på marken runt omkring gården. Vid generationsskiftet fanns flera morbröder som då ville att det skulle möjliggöras att avstyckning för att säkra mormor och morfarns fortsatta boende på fastigheten. Vid samtal med kommunen fanns då möjlighet i den skog som angränsar till jordbruksmarken. Vi betalade också väldigt mycket pengar för den här fastigheten på grund av dess attraktiva läge nära Falun. Att nu märka marken så att det försvårar för oss som lantbrukare och skogsbrukare och som ger en ekonomisk förlust tycker vi är otroligt tråkigt. Vi anser att fastigheten har skötts enligt lag och för att gynna natur och djur men genom detta så straffas vi nu.</p> <p>Det rimliga i en sån här översiktplan är att man klassar odlings och åkermark och genom klassningen kan lämpligheten för byggande sedan diskuteras. Vi är lantbrukare och delar så klart uppfattningen att man inte ska bygga på värdefull odlingsmark och åkermark men långt ifrån all vår mark. Ni måste inse att viss mark är inte försvarbar att fortsätta bruka, t.ex. då man inte kommer dit med maskiner, djuren kan inte fullgöra sig på det som växer där och därför måste stödutfodras men det kräver maskiner, ja ni kanske förstår. Att fastigheten</p>	<p><i>I kommunens översiktsplanearbete vägs olika allmänna intressen mot varandra t ex behovet av marg för bostadsbyggande mot behovet av mark för livsmedelsförsörjning.</i></p> <p><i>Synpunkterna i yttrandet tas in i det fortsatta planarbetet och hanteras i den användningskarat som kommer att upprättas till utställningsversionen.</i></p>

sedan är av intresse för friluftsliv anser vi är dåligt av kommunen. Hela jungfruberget och lugnetreservatet är i närheten och utmärkt för friluftsliv, det är också kommunens mark och där kan ni märka den hur ni vill utan att göra inskränkningar i andras fastigheter och ekonomiska värde. Det tråkigaste är att ni möjliggör inte för företagare som vill försöka överleva på jordbruket/skogsbruket utan med dessa märkningar gör ni att vi kan få det svårt att utveckla vårt jordbruk som vi önskade när vi tog över. Jag tror verkligen ni inte inser att ni gör att vårt värde på fastigheten sjunker i och med att vi inte kommer kunna utveckla som vi vill och önskade när vi tog över.

Falu kommun borde lära i planarbetet av andra kommuner längre ner i landet! Prata med fastighetsägarna och förstå att ni faktiskt kan förstöra mycket och inte möjliggöra som ni anser att ni gör. Jag antar att ingen av er är fastighetsägare och inser vad en sån här utformad plan kan innebära för oss som bor i det området.

Översiktplanen borde vara utformad så att ni möjliggör för det ni anser är värdefullt, i det här fallet jordbruksmark/odlingsmark och då i det här fallet möjliggöra för lantbruket och skogsbruket, då kan vi i alla fall sätta upp de byggnader som är av vikt för fortsatta lantbruket och skogsbruket. Att märka hela vår fastighet anser vi är olyckligt. Vi anser då också att ni får lägga in att området inte är lämpligt för samlad bebyggelse men enstaka bebyggelse kan tillåtas. På det sättet möjliggöra det som önskades vid generationsskiftet, en tomt med en liten stuga i skogsområdet på vår fastighet. Det är viktigt för ett lantbruk att ha möjlighet att bygga sådana byggnationer som är till för jordbruket och dess utveckling.

Ni måste i framtiden hantera planarbetet bättre, att prata i ett tidigt skede med fastighetsägarna som blir drabbade. Ni anser att biologisk mångfald är jätteviktigt men straffa då inte de som arbetar för de utan se till att de som inte arbetar för de avsätter mark så det kan bli biologisk mångfald, nu straffar ni oss som arbetat för detta.

I och med att ni går in och lägger märkning på hela vår fastighet anser vi att det strider mot äganderätten, vi har inte längre någon äganderätt på vår fastighet då ni styr alla möjligheter vi har. Det här trots det att vi och generationerna i släkten innan oss har skött oss enligt konstens alla regler. Man ska väl inte bli straffad för att man sköter sig i Falu kommun?? Borde inte ni möjliggöra för oss som sköter oss och ge oss de möjligheter som krävs för att kunna fortsätta. Inser ni att ett sånt här ingrepp kan innebära konkurs för bönder och skogsägare? Enligt miljöbalken finns det en rimlighetsavvägning som berör kostnaden, det här anser vi är att helt ta anspråk en hel fastighet och för vår del blir ekonomiska förlusten enorm.

Ni möjliggör även byggande ända fram till byn Uggelvik och sedan är hela Uggelvik märkt så att

<p>vi som bor här inte har några möjligheter utan vi ska vara till för alla andra i kommunen. Vi anser att det här tillvägagångssättet är dåligt och att Falu kommun än en gång endast ser nybyggande och inte att värna om de som redan bor här.</p>	
<p>Privatperson E J M O</p>	
<p>Gällande planen för Södra Vällan: Vi bor i Nedre Gruvriset. Idag har vi riksvägen och den kommunala vägen precis i anslutning till tomten.</p> <p>Vi motsätter oss kraftigt vägförslagen 2 och 3 då det skulle påverka vår boendemiljö mycket negativt. Om någon väg ska byggas förordar vi förslag 1</p> <p>Vi är också väldigt negativt inställda till övrig bebyggelse i område då vi och fler med oss valt att bosätta oss här med tanke på närheten till naturen. Många nyttjar idag område Å B och D som friluftsområde för promenad, löpning, cykling, rekreation mm.</p> <p>Området har ju också ett kulturhistoriskt värde som skulle förstöras om ett större villaområde byggs.</p>	<p><i>Område B finns utpekad som mark för framtida bostadsbebyggelse redan i Översiktsplan FalunBorlänge. Området måste kunna trafikmatas utan att Pilbovägen belastas med ytterligare trafik. Senast i samband med att ett arbete påbörjas med en detaljplan för området måste en lämplig sträckning för en tillfartsväg utredas. Synpunkten tas in i detta arbete.</i></p> <p><i>Inom område A föreslås att inga större exploateringar i samrådsversionen med hänvisning till natur- och kulturvärden.</i></p> <p><i>Område D bedöms lämplig för ytterligare verksamheter bl a med hänsyn till det goda trafikläget.</i></p>
<p>Privatperson L B (2 yttranden)</p>	
<p>Vill framföra följande synpunkter på fördjupad översiktsplan Falu tätort, fördjupning Vällan i områdena Götgården, Södra Vällan, Gruvriset, öster och söder om Vällan, kommunens benämning områdena A, B, C och E.</p> <p>Dessa områden som utpekats i översiktsplanen är redan idag bebyggda med villor och fritidshus med undantag kanske av område E, där det fortfarande finns luckor utan bebyggelse kvar vid stranden. Den skog som återstår i området måste vara kvar om det inte ska bli som ett stadsplanerat bostads-/villaområde. Det finns således inte plats för ytterligare exploatering kring Vällan.</p> <p>Nybyggnation med bostadshus och företag/industrier skulle effektivt ta död på områdets naturkaraktär. Landskapsbilden från sjön kommer att radikalt förändras. All trivsel och naturkänsla kommer att försvinna, tillika med djurlivet. De pengar som satsats på att återinföra flodkräftan i Vällan kommer s a s vara kastade i sjön. Detta är ju ett projekt som finansierats med EU-pengar men även privatpersoner har bidragit.</p> <p>Som framkommit på mötena förra året i maj och juni på Lilltorpet, nyttjas Vällan och dess omgivning flitigt till fritidsliv och rekreation, både för dem som bor där och andra besökare. Bad, fiske, båtturer, strandhugg, bär- och svampplockning och på vintern skid- och skridskoåkning på sjön är några av de aktiviteter som förekommer. Djur- och fågellivet är fortfarande relativt opåverkat och vi kan se många olika fågelarter i sjön om somrarna. Rådjur, räv och älg har jag också sett.</p> <p>Planerna på en ny väg mellan Tallen och riksväg 293 måste skrotas. Varför ska vi uppmuntra till ännu mer bilåkning i dessa miljömedvetna tider? Hur mycket</p>	<p><i>Se kommentar ovan till yttrandet från E J M O</i></p>

<p>buller och bilavgaser ska området tåla? Vi har redan Borlängevägen så nära inpå, vilken efter ombyggnation för några år sedan har kommit ännu närmare sjön och medfört ännu mer luftföroreningar och trafikbuller.</p>	
<p>Privatperson B K B N</p>	
<p>Med anledning av informationsmötet i Norsbo Bystuga vill vi framföra våra åsikter om en utveckling/expansion av bostäder i kommunens södra del i riktning mot Hinsnoet/Norsbo.</p> <p>Vi känner en stor oro inför framtiden och vad detta skulle innebära för oss. Vi har inte förvärvat fastigheten i exploateringssyfte utan för att förvalta skog och mark som generationer före oss. Informationen hittills har inte kunnat ge oss en klar bild av hur mycket vi kommer att påverkas. Är det en liten eller större del av vårt markinnehav som är berörd av byggplaner.</p> <p>Även oklarheterna runt en ny stäckning av järnvägen i området skapar oro. Vad blir kvar av naturen om bägge projekten ska samsas i området.</p> <p>Jordbruksmarken är i mångt och mycket intakt sedan länge. Växtligheten har till viss del tagit över, men sedan några år pågår arbete för att åter bruka åker och äng. Även skogsarealen är sedan flera generationer tillbaka bibehållen och till största delen i ett och samma skifte.</p> <p>Med anledning av vårt markinnehav på det tilltänkta exploateringsområdet skulle vi uppskatta ett enskilt möte med Falu Kommun i frågan.</p> <p>Värden som vi anser är viktiga att värna om är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skogen som inkomstkälla för fastigheten • Rekreationskälla för allmänheten • Värna om våtmarker åt stor vattensalamander • Bär och svamplockning • Iordningställda cykelleder runt hela området • Större jaktvårdsområde där vår mark ingår <p>Vi emotser som tidigare skrivits ett enskilt möte. Vi har egna tankar om markyta på vår fastighet som vi skulle finna mer attraktiv att bebygga. I samband med kommunens informationsmötetalades det om dispenser/avsteg från strandskyddet. Om så är fallet ser vi möjligheter till ett antal sjönära lägen.</p> <p>Redan vår farfar B N hade tankar om att medverka till en del avstyckningar/tomtförsäljningar med sjöläge. Resultatet av detta syns utmed Liljans strand där bla Norhaga ingår. Vi har fortsatt hans arbete och ett exempel är fyra tomter på Klippudden. Nu sålda och på gång att bebyggas. Vi ser gärna en fortsättning med tomter i passande lägen för omgivningen.</p>	<p><i>Det aktuella området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekats området lämpligen ut som utrendingsområde.</i></p>
<p>Privatperson M S</p>	
<p>Fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI)</p> <p>Det är mycket önskvärt att fastighetsnära förpackningsinsamling (FNI) på sikt införs i hela</p>	<p><i>Yttrandet tar upp frågor som inte regleras i kommunens fysiska planering. Synpunkterna noteras.</i></p>

kommunen. Alltså att inte bara brännbart och kompost hämtas vid bostaden utan att även t ex plast-, pappers-, glas-, och metallförpackningar hämtas. Det är mer motiverat och enkelt att källsortera för varje enskild person när allt hämtas vid bostaden. Det kan även minska transporter om en lastbil kör runt och hämtar avfall istället för att alla åker iväg med egen bil.

I dagsläget ligger ansvaret för förpackningsinsamling på producenterna, men det betyder inte att de har monopol på att samla in förpackningar. Det finns många kommuner i Sverige som sedan långt tillbaka har infört FNI och där kommunen hämtar allt vid bostaden. Det pågår dessutom för tillfället en utredning om att ansvaret för insamling av förpackningar ska lämnas över till kommunerna.

I väntan på fastighetsnära förpackningsinsamling (eller om det inte skulle bli aktuellt) kan det behövas fler lokala återvinningsstationer med större mottagningskapacitet när staden förtätas.

Giftfritt och klimatsmart byggande

Det bör finnas ett ställningstagande om att nya byggnader ska byggas med giftfria material som inte påverkar människors hälsa och miljön negativt. Det som bör undvikas är bl a cancerogena, hormonstörande och allergiframkallande material och ämnen.

En annan aspekt är att byggnader inte bara bör utformas för att dra lite energi i användningsfasen utan att de även bör byggas med material som ur ett livscykelperspektiv har en låg energianvändning i framtagandet. När byggnader utformas för att dra mindre energi, används mer material (t ex till tjockare väggar med mer isolering). Det finns en risk att den mängd energi som gått åt i produktionsfasen av en byggnad överskrider den mängd energi som går åt under användningsfasen av en byggnad om inte material med låg energianvändning i framtagandet väljs. Det leder då till att byggnaden i slutändan ändå inte blir energisnål sett ur ett livscykelperspektiv.

Stadsodlingar

Ett ställningstagande om att främja blommande växter och odling i stadsmiljö bör finnas med. När staden förtätas finns risk att pollinerares rörelsemönster hindras. Pollinering är en av de grundläggande understödjande ekosystemtjänsterna och är därmed en förutsättning för att andra ekosystemtjänster ska fungera, t ex att vi ska kunna producera mat så det räcker till alla.

Om odlingsmark försvinner på grund av exploatering bör det kompenseras med odlingar på andra ställen.

Fallskyddsmattor och konstgräs

Konstgräs som finns på bland annat fotbollsplaner och rondeller samt fallskyddsmattor som finns på bland annat lekplatser och förskolor avger föroreningar och mikroplaster. Det är önskvärt med ett ställningstagande

<p>om att undvika att använda sådana material om det inte är nödvändigt. Snömassor och dagvatten från befintliga konstgräsytor bör renas för att undvika utsläpp.</p>	
Privatperson A G	
<p>Buller från Hanröleden och Rättviksvägen.</p> <p>De tre "Kålgårdssjöarna" med strandområden är viktiga för framförallt folk som bor i Bojsenburg, Slätta, Herrhagen och Östanfors. Det är många som joggar eller promenerar runt med eller utan hund. En del barn leker i framför allt skogen mellan järnvägsbron och Stennäset. På somrarna är det bad mm på badplatsen i vid Kålgårdsparken. Och människor håller på med sin grillningar även på andra platser runt sjöarna. eller spelar minigolf eller boule. Runt sjöarna finns en "Hälsans stig" utropad.</p> <p>Området skulle få ännu större värde om trafikbullret kunde minskas. Jag vet inte hur det ska göras, men tänker att man till att börja med borde göra en bullermätning och utbredningsberäkning. Därefter räkna på vad olika fysiska åtgärder kan ge för resultat i olika delar.</p> <p>Kanske räcker det med att lägga upp mindre vallar utmed vägen och skärma av vid bron så att däcksljuden försvinner. Om man gör så kan den av många trafikanter uppskattade utsikten fortsatt behållas. Kanske ska man göra en parallell bro, där snöröjningsfordon kan komma fram. I de pågående samtalen med Trafikverket för att förbättra framkomlighet och säkerhet kanske även denna aspekt kan läggas till. Det finns ju även tankar på att göra vägen fyrfältig. Då blir väl bullerfrågan aktualiserad och det kommer att kosta pengar för bullerminskande åtgärder. Trafikverket som är ansvarig för vägen kanske kan investera redan nu, eller varför inte försöka få med åtgärden i Länstrafikplanen. På sikt är det angeläget att minska vägbullret ända fram till Stennäset.</p>	<p><i>En åtgärdsvalsstudie har genomförts av Trafikverket för Hanröleden/Lugnetleden med inriktning mot framkomlighet och trafiksäkerhet. Kommunen inväntar nu beslut från Trafikverket kring vilka identifierade problem som kommer att åtgärdas.</i></p> <p><i>Kommunen arbetar med en bullersaneringsplan men den har inriktning mot bullerstörda bostäder.</i></p> <p><i>Synpunkterna noteras.</i></p>
Privatperson I L	
<p>Jag är infödd gammal Falubo och visst växer Falun, till det bättre hoppas jag. Gruvgatan är ett problem tycker jag, här kör bilarna alldeles för fort och passar på att sladda mellan rondellerna. Detta sker främst mellan kl 22.00 och 24.00, det gasas också mycket mellan husen för då blir det effekter s.k.eko eller höga ljud. Även bussarna, en del av dem kör med vrålande motorer, om det har vi skrivit till Dala-Trafik och det blev lite bättre ett tag. För att få en bättre miljö på Gruvgatan skulle jag önska en ljusskylt som informerar och lyser "Du kör för fort". Lämplig hastighet på Gruvgatan skulle kunna vara 40 km. Gruvgatan är ju bred lite planteringar t.ex. en allé med träd eller något annat grönt skulle se fint . ut när man kommer in till Falun.</p> <p>Parkeringar ovan jord har vi inte så många men en hel del parkeringsgarage finns det. Många som besöker Falun för att handla tycker nog det är trångt och krångligt att åka ner i ett garage. En parkering som är</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Projektets omfattning redan beslutat. För sent att ändra enligt förslaget i yttrandet.</i></p>

<p>full med bilar är nedanför 47:ans Grill men där skall det byggas bostäder, kanske kunde man ta en del av marken till parkering närmast Gruvgatan och bygga husen längre in.</p> <p>Att vi måste bygga bostäder centralt i Falun för att få in mer folk är klart. Gamla riksdiket intill Trafikcentret är kanske ett ställe (utgrävt och klart). Den park som är planerad där kan man göra mindre eller flytta till annat ställe mer mot centrum. Tiskenparkeringen ligger numera lite avsides, vem hittar dit som kommer ny till sta'n där finns utrymme för hus. Tiskenparkeringen har varit utsatt för mycket bus på bilarna, rutor utsparkade s.k. karatesparkar, har själv varit utsatt för det. Blir det bostäder där kanske den del som är parkering blir säkrare. Jag tror att man vill handla i en stad med mycket små och trevliga affärer i stället för stora affärscentran framöver. Några funderingar omkring Falun växer.</p>	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan som ska möjliggöra nya bostäder längs Parkgatan. Resen av det gamla riksvägsdiket planeras bli park.</i></p>
<p>Privatperson U B</p>	
<p>Allmänna parkeringsutrymmen i Falu tätort.</p> <p>Serviceutbudet i Falu kommuns ytterdelar blir allt sämre, vilket gör att det är nödvändigt med fler och fler resor till kommunens tätort. Då allmänna kommunikationer saknas, måste dessa resor ske med bil.</p> <p>Därvid ställs man inför det faktum att allmänna parkeringsplatser i tätorten och dess närhet saknas. Den parkeringsplats, Tiskenparkeringen, som borde stå till kommuninnevånarnas förfogande, upptas helt av kommunens anställda och är därför blockerad mellan kl 0800 och 1600.</p> <p>Kommunen borde, i likhet med privata arbetsgivare, ordna parkeringsplatser till de anställda, så att de innevånare som nödgas uppsöka centralorten ges möjlighet att parkera på allmän parkering och inte skall behöva uppsöka privata parkeringshus.</p> <p>Jag vet att jag är långt ifrån ensam att tycka att kommunen inte har tagit sitt ansvar att upprätthålla en god servicenivå för förortsbefolkningen på detta område.</p> <p>Det är också svårt att förstå hur kommunen skall kunna locka till sig turister från andra orter med frånvaro av allmänna parkeringsutrymmen.</p>	<p><i>Tiskenparkeringen, som idag är avgiftsfri, används till största delen av personer som arbetar i centrum, inte bara kommunens anställda. En diskussion pågår inom kommunen och Parkeringsbolaget kring att reglera eller avgiftsbelägga parkeringen så att den mer riktar sig mot besökare. En större markparkering kommer att anläggas mellan godsmagasinet och lokstallarna.</i></p>
<p>Privatperson K B</p>	
<p>Hållbara resor och transporter</p>	
<p>Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?</p>	
<p>Det är jättebra att det finns planer för att förbättra möjligheten att cykla i Falun!</p> <p>Några korta synpunkter:</p> <p>Om jag förstår Cykelplanen rätt tänker man göra något</p>	

<p>åt korsningen Svärdsjögatan-Trotzgatan. Det är välbehövligt. Idag finns inget vettigt och lagligt sätt att som cyklist ta sig från torget och uppför Svärdsjögatan.</p> <p>Däremot kan jag inte se att man har en lösning på den helt kaotiska situationen i området Tisken-Knutpunkten. Tidigare kunde jag trafiksäkert cykla från Tiskenhållet genom tunnel, ta till höger och utan att behöva korsa någon väg komma fram till Promenaden och sedan fortsätta mot Lasarettet. Det går inte idag. Hela området är feltänkt och för mig som såväl cyklist som bilist och fotgängare har det blivit sämre. Det var inte vad man förväntade sig av en stor ombyggnad. Det kan inte vara vettigt att fotgängare, cyklister och bilister samsas om samma trånga utrymmen. Bilisterna är stressade av köerna som blir p g a att det är så trångt och att de hela tiden stoppas av fotgängare och cyklister. Vissa cyklister kommer med full fart genom Tiskentunneln och kör rakt upp på övergångsstället utan att man hinner se dem i tid. Hela det här området måste tänkas om. Jag har helt slutat cykla i den här delen av stan p g a försämringen.</p>	<p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p>
Privatperson A P	
Hållbara resor och transporter	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Bättre cykelbanor. Hela o utan gupp. Sopade i bra tid till våren.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka buss	
Bra anpassade till skolans tider	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson H S	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Hej! Jag tycker alla kommande områden, framförallt småhusområden, behöver byggas med större täthet än det görs idag. De nya områden som byggts i Källviken, Nya Källviken och Slättaskogen har alla ganska stora tomter vilket innebär att stora områden tagits i bruk för ganska få människor. Det är mycket bättre med mindre tomter, eller hellre radhus, så att fler kan bo på mindre yta och det blir, lättare att ordna fungerande transporter och fler kan ha nära till större grönområden (som då inte behöver bebyggas). Viktigt att det i tätare områden finns gemensamma ytor som väl tilltagna lekparkar och parker. De som vill ha egna stora tomter kan inte få det eftersom det går ut över andra personers möjlighet att bo nära skogar, och mycket mark går åt.	<i>Synpunkten noteras</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	

Tveksam om det ska göras alls, men möjligen på Tisken eftersom det inte går att bada, fiska, åka skridskor eller åka båt där. Bättre är att se till att planerade områden byggs tätare så att marken räcker till fler personer. Vattenytor är en begränsad resurs som bör vara kvar till allmänt nyttjande. Av samma skäl bör strandskyddslagen följas och inga tomter läggas vid något vatten som är av allmänt intresse att ha tillgång till.	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
En parkourpark skulle vara till stor glädje för många barn och unga vuxna. Det är en sport på stor frammarsch, det behövs ingen personlig utrustning (därför tillgängligt för ekonomiskt svaga) och det skulle passa bra in i en stad som vill ha en hälso- och sportprofil. Jag föreslår därför att en sådan byggs, till exempel i norra delen av årummet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson K S	
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, det vore bra med en till planskild korsning för GC under Hanröleden sydväst om bron där Hanröleden korsar Östanforsån.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 5	
Bo och leva	
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Förslaget om en ny skola vid Södra är jättebra!!! Det är dock extremt synd att det verkar bli en ytkrävande och förortsmässig byggnad. Bygg istället en "kvarters-skola" i 3-4 våningar och som ligger direkt mot Sturegatan istället för att slösa bort ett så centralt läge på en utbredd skola med oanvändbara ytor runt om.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 6	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
I många fall är det väldigt svårt att ta sig mellan stadsdelar. Falun har många huvudgator och stråk som skulle kunna knytas ihop på ett tydligare sätt. Exempelvis Hälsingberg ned mot Roxnäs. Källviken, Galgberget och Tallen är ett annat exempel där lokalgatornas sträckningar är ytterst viktiga för att inte skapa enklaver.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i	

Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Samla det som går i centrum för en levande stadskärna. Men de omgivande bostadsområdena måste kunna ha närservice, och just därför är det viktigt att de olika stadsdelarna har stråk eller platser med lite mer av stadskaraktär med flerbostadshus och service.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Området runt Främby och gamla Scania har väldigt stor potential att utveckla Faluns stad till att bli något större och som får växa ut med sin stadsstruktur.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Att bo centralt eller ha gångavstånd till service. Se därför till att inte bygga ut fler stora villaområden än vad som redan finns.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Låt Korsnäs vägen ha kvar samma antal körfält som idag. Fokusera istället på hur det kan bli en stadsgata snarare än en motorväg. Om körfälten smalnas av något och om mittremsan tas bort kan man lätt få in cykelbanor, trottoarer och trädrader. Se till att Dalavallens framtida bebyggelse möter Korsnäs vägen och inte har ett buffertavstånd.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
NEJ!	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Verkligen toppenbra idéer att ha pendeltågsstation i Korsnäs och i Källviken. Båda dessa lägen kräver dock att det finns en omgivande bebyggelse med hög täthet. Det går att få till på båda platserna, men denna FÖP är så otroligt schematiskt redovisad och lämnar stora områden ohanterade. För att komma till skott med stationerna måste man kunna övertyga! och för att göra det måste de till ett mer visionärt grepp där potentiella stationslägen gestaltas med möjlig bebyggelse i form av små "förstäder" inte förorter!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson M G	
Bo och leva	
Falun och omvärlden	

Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?	
Dokumentet är mycket allmänt formulerat och sannolikt skrivet av en ordälskande konsult.	
Struktur och samband	
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Mycket tråkig miljö kring Knutpunkten; saknas träd, gröna ytor, planteringar i ödsligheten. En stor platt yta med ingenting, liksom det konstiga gropen under bron till stationen. Investera i träd i väntan på ev bebyggelse!	<i>Arbete pågår med detaljplaner som ska möjliggöra bostäder, kontor och handel vid knutpunkten och bostäder och park i det gamla riksvägsdiket.</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Forskning visar att grönska ökar tryggheten och förbättrar det sociala klimatet. Tomma och ödsliga platser genererar oro och aggressivitet.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Centrum är viktigast om en liten stad som Falun ska leva. Se på Borlänge's heltomma centrum, där köplador och asfalt dominerar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Viktigast är att kollektivtrafik är beslutad och att cykel- och gångvägar är prioriterade framför biltrafiken samt att detta är tydligt för de som funderar på att bosätta sig i ett område. Kvartersbutiker viktiga för att minimera biltrafik.	<i>Synpunkten noteras</i>
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
För lägre åldrar nära bostadsområden.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Underlätta gång och cykling. Förbjud dieslbilar i centrum (se aktuell forskning betr partiklar och många typer av allvarliga sjukdomar). Underlätta övergången till elbilar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	

Vid bostäderna i centrum. Fler återvändsgator i centrum för att förbättra luften i centrala bostadsområden.	<i>Tveksamt om just återvändsgator minskar trafikbelastningen och därmed utsläppen</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Kan ha missat detta avsnitt men inte hittat någon plan för att öka möjligheterna att handla lokalt producerade livsmedel och andra lokala produkter. Handeln prioriterar import och Bondens marknad är den enda platsen, dvs en kort period om man inte vill åka bil. En central plats för lokal marknad hela året, t ex en lördag per månad, vore en början. En bra träffpunkt dessutom. Allmänt skulle demokratin främjas med lokala rådgivande folkomröstningar t ex inför byggnadsprojekt eller andra förändringar av stadsmiljön. Inte ens de politiska partierna tycks ha medlemsomröstningar, antagligen pga risken för stor medlemstillströmning.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 7	
Bo och leva	
Falun och omvärlden	
Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?	
<p>Falun är en unik stad. För att fortsätta vara det måste staden utvecklas utifrån sin historia och på ett sätt som förstärker de kvaliteter som finns i den byggda miljön. En tät stadsstruktur med måttlig skala och där det man behöver alltid är nära är Faluns stora konkurrensfördel. Det bör därför planeras för en större "innerstad" och begränsa expansionen av villaområden i utkanten av stan. Även om vissa nya villaområden såklart inte kan uteslutas helt.</p> <p>Falun har, i likhet med många andra svenska städer, en efterfrågan på småhus/villor i närheten av stan. Lösningarna har då i många fall varit att besvara efterfrågan med att erbjuda kommunala eller privata tomter för småhusbebyggelse. Effekten av detta är att staden växer till ytan men i praktiken blir glesare och glesare eftersom andelen villor ökar och andelen tät stad minskar. På så sätt ökar kostnaderna för infrastruktur och belastning på miljön på lång sikt, kostnader som framtida generationer får betala. De tillkommande villaområdena som ofta växer fram får en likartad miljö som knappast bidrar till Faluns unika karaktär.</p> <p>I Faluns många småhus bor självklart många barnfamiljer, men även till stor del äldre par med utflugna barn. Sådana hushåll lever på väldigt stor yta per person. Istället för att bygga fler och fler småhus bör det erbjudas tillräckligt attraktiva lägenheter så att folk lämnar sina hus till barnfamiljer som behöver boendeytan. I Falun byggs en del lägenheter, men i princip inga som riktar sig mot en köpstark och kvalitetsmedveten målgrupp. Det behövs alltså centrala lägenheter för unga, för låginkomsttagare, för medelklass samt exklusiva lägenheter som får folk att lämna villan.</p>	<i>Synpunkten noteras</i>

Se Östersunds projekt "storsjö strand" som ett exempel på hur man kan bygga mer stad. Så borde Tiskens stränder och området mellan Slussen och Roxnäs bebyggas!	
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Om nya skolor ska byggas i eller nära själva centrum, se till att de blir en del av stadens struktur och inte egna "anläggningar" med många baksidor. Det liggande förslaget för ny södra skola är skrämmande dåligt och riskerar att ödelägga alla idéer om att växa innerstaden mot Kvarnberget och vända staden mot Tisken. På följande länk finns info om en skola som byggts i fler än två våningar och som ansluter direkt mot en gata. Så borde nya södra skolan utformas mot Sturegatan!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson S	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Eldrivna fordon. Prioritera framkomst för cykel och gång inne i stan, men det är bra om de som bor utanför Falun enkelt kan ta sig in till stan med bil/buss. Göm gärna undan parkeringen i garage så att markytan kan användas till mer attraktiva saker.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
En cykelväg till Borlänge som går kortaste vägen, kanske längs med E16? Snabbcykelväg mellan Falun-Blg som även skulle kunna användas för rullskidor vore toppen! Tror även att det skulle locka många som ska träna inför diverse lopp vilket skulle gynna turistnäringen för städerna.	<i>Synpunkten noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Det är inget jag har tänkt på som ett behov, inne i stan fungerar det bra tycker jag att övergångarna är upphöjda vilket synliggör för bilisterna att det är en korsning.	
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Kortare busstider mellan Falun och Borlänge. Idag tar det halva tiden att ta bilen, och då vi är två som åker så spar vi tillsammans två timmar om dagen på att ta bilen. Annars är det bra cykelvägar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	

Ja det tror jag, jättebra att den byggs om med rondeller och bra gång- och cykelväg samt passager över vägen. Idag är det svårt att veta vilken väg man ska cykla så det här blir säkert bättre.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Jag har svårt att se vilka betydelsefulla grönområden som påverkas. Men om de områden som blir kvar kan utvecklas och synliggöras så att fler använder dem blir nog resultatet bra. Kanske kan några viktiga funktioner återskapas? Det vore toppen med planteringar längs med vägen, det ger en tydlig avskiljning mellan bilar och cykel/gång vilket känns tryggt och trevligt.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Jag tycker gatan ska ha en karaktär som ger en känsla av att man rör sig i en stadsmiljö och inte att det är en genomfart. Genomfartstrafik kan använda Lugnetleden, här tycker jag det ska vara lägre hastighet och en miljö med grönska som talar om att det är en stad man färdas genom. Gärna raka trädalléer och planteringar!	<i>Synpunkten noteras</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Jag tror inte att jag skulle använda den möjligheten då det inte är ett naturligt dagligt stråk att färdas för mig. Men jag tycker att idén är rolig och bra men spåret måste knyta an till fler spår, det är för kort sträcka för att det ska vara värt att enbart åka här, det måste fortsätta längs hela Korsnäsvägen t.ex.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Rekreationsområden, lekplatser, kyrkogårdar, idrottsområden, skolor/förskolor.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson A A	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Jag tycker inte att idyllen Vällan ska bebyggas mer, så som jag såg på förslagskartan. Mina föräldrar har sommarstuga där och den ska jag sedan ärva. Det som är fint med Vällan är dess lugna miljö och samtidigt otroligt nära staden, fantastiskt!! Jag skulle önska att det	<i>Synpunkten noteras</i>

förblev så.	
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
Jag tycker området vid nya Källviken kan byggas ut mer, alltså mot Hinsnoret, det blir sjönära bostäder där.	<i>Finns som förslag</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Britsarvet och runt regementet.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Kulturmiljö och världsarv	
Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
Jag skulle önska att det fanns en bild på hur området kring gruvan såg ut förr i tiden. Jag vill veta hur den stora slagghvarpen kom till, hur det såg ut där tidigare. Runt västra skolan finns det timmer som sticker fram här och där ur slaggen, jag blir nyfiken och undrar hur det såg ut där tidigare. När jag var i Rom fanns det bilder som visade hur området man blickade ut över såg ut i antiken, liknande skulle vara häftigt att se här i Falun.	<i>Informationstavlor finns inne på gruvområdet. Finns även en relativt ny bok som beskriver gruvans historia "Falu gruva"</i>
Privatperson J	
Hållbara resor och transporter	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Cykelvägar vore en början...	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade.	
Vet ej	
Privatperson Anonym 8	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Jag tycker de lägen är bra.	
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motivera gärna varför.	
På vatten skulle ni kunna bygga vid Runn, efter Källviken till exempel. Det är mycket fint att bo vid vattnet. Sedan skulle man kanske bygga bostäder på	<i>Synpunkten noteras</i>

Tisken?	
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Man skulle kunna bygga höga hus i Lugnet områden, där tidigare var planerat att bygga campus.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Grönska och vatten	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Viktigast för mig är Badplatserna vid Stångtjärn, Runn och Varpan. Dessutom är det viktigt för mig med uteplatser vid Östanforsån och Centrum.	<i>Synpunkten noteras</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
Det finns svår tillgängliga badplatser. Dessutom finns det inte så många parker heller, som skulle vara trevlig.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Cykelvägar, Gångvägar och Buss.	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Om det finns cykelvägar genom centrum, så att man inte behöver stanna så ofta. Att det blir säkrare att cykla.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Om bussarna skulle gå oftare, flera bussar på helgerna och på kvällen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Om bussarna skulle gå oftare, flera bussar på helgerna och på kvällen.	
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Om bussen skulle gå oftare om man måste ta sig till ställen lite längre bort från centrum.	
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Ja, det tycker jag.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process.</i>

	<i>Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Korsnäsvägens ombyggnad ska prioriteras.	
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Jag tycker den ska kännas som en gata i stadens centrum med trädalléer.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej, det skulle jag nog inte ofta.	
Kulturmiljö och världsarv	
Hur kan Världsarvet Falun och våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer vara en tillgång för boende, företag, rekreation och besöksnäring?	
Det kan finnas särskilda gångvägar genom centrum som är fina för att ta en promenad.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hänsyn och risker	
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Vid Kålgården, Tisken och vid Varpan/Bojsenburg.	<i>Synpunkten noteras</i>
<i>Privatperson Anonym 9</i>	
Bo och leva	
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Underligt är att när det finns ett uttalat behov av nya förskolor så läggs befintliga ned! Gamla bergets förskola har under alla de år det varit förskoleverksamhet varit eftertraktad. Istället väljer kommunen att avsluta verksamheten och barnen flyttas till Slättaskogens förskola. Det finns ingen kommunal eller privat förskola på denna sida av Falu tätort, väster om Ingarvet. Det sticker i ögonen när kommunen planerar nya bostadsområden och därtill förskolor inom de nya områdena. MEN ni lägger ned befintliga förskolor inom befintliga bostadsområden. Det säljs kontinuerligt bostäder i områdena, byggs något nytt och fritididshus blir permanentbostäder väster om Ingarvet (Ga berget, Håbergs hage, Korsgården, Lilltorpet, Götgården mm) Det fylls kontinuerligt på med barn i	<i>Synpunkten noteras</i>

<p>förskoleålder. Istället satsas det på nya förskolor i nya bostadsområden där inte vem som helst har råd att bo, förmodligen finns fler bilar och förväntningarna på att det ska finnas förskola i det nya området inte med säkerhet finns. Med de fina orden om hållbara transporter har nu verkligheten blivit sådan att de flesta barn skjutas med bil från området väster om Ingarvet till Slättaskogens förskola. De syskon som tidigare tog skoskjutsen till Slättaskolan kan nu mer bekvämt åka bil med syskonet som ska till Slättaskogens förskola. De som tar cykeln med barnen behöver ta sig med liv som insats genom Ingarvet. Detta val gör den cyklande familjen ur miljömässigt-, ekonomiskt- och folkhälsoperspektiv. Det där med att nya förskolor planeras med gena och säkra gång- och cykelvägar och god kollektivtrafik är bara tomma ord. Det finns varken gena, säkra gång- och cykelvägar och ingen kollektivtrafik efter sträckan! Var jag tycker att ny förskola ska placeras (eller återöppnas) är någonstans väster om Ingarvet och varför inte i befintlig förskolelokal på Gamla berget, planlagd för ändamålet.</p>	
Hållbara resor och transporter	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
<p>Se över gång- och cykelvägarna mellan upptagningsområde Slätta för barn boendes väster om Ingarvet. Idag behöver oskyddade trafikanter ta sig genom Ingarvet. Bitvis utan gång- och cykelväg och med korsande in/utfarter. Se över en gen gång- och cykelväg från Gamla berget via Vimmelmora mot Slättaskogen och vidare på befintlig anslutning mot Slätta.</p>	<p><i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås. Bl a finns den felande länken längs Ingarvsvägen med dock inte med högsta prioritet.</i></p>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
<p>Upprätta god kollektivtrafik mellan området väster om Ingarvet i riktning mot Slättaskogen och Slättaområdet.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
Privatperson Anonym 10	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
<p>Byggområdet Born borde gå ända upp mot cykelvägen Östanfors-Stenslund. Denna cykelväg har en lång ödslig sträcka utan social kontroll. Ett av de nya bostadshusen borde placeras med långsidan mot cykelvägen. Byggområdet Pelle Bergs backe bör avvakta tills man bestämt hur det blir med Tiskenleden. Om leden inte byggs, kan byggområdet här bli mycket större. Det verkar dumt att blockera en framtida stor utbyggnad, genom att göra en liten nu. Även byggområdet Dalavallen bör avvakta tills man tagit ett helhetsgrepp på området, så att man inte</p>	<p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Dalavallen ingår i den fördjupade studien av Korsnäsvägen som i det fortsatta planarbetet lämpligen hanteras i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>

blockerar en framtida större exploatering.	
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
<p>Korsnäsvägen är ju idag en trafikled nästan in till stadskärnan, med enorma sidoområden. Här skulle det gå in mycket nya bostäder ifall man gör stad av detta icke-område.</p> <p>Bind ihop Lilla Källviken med närbutiken City Gross. Det finns vad jag vet inga störande verksamheter i industriområdet däremellan. Genom att bygga bostäder i de obebyggda övre delarna av industriområdet, och gärna fortsätta upp på kullen bakom City Gross, samt ordna en välkomnande väg in till City Gross för oskyddade trafikanter, skulle butiken verkligen kunna fungera som närbutik, dit fler tar sig till fots/med cykel - både de som skulle bo i dessa nya bostäder och boende i Lilla Källviken, som nu kan uppleva GC-vägen lite ödslig och obehaglig på kvällar och helger.</p>	<p><i>Se kommentaren ovan om Korsnäsvägen</i></p> <p><i>Området Lilla Källviken kommer att byggas ut fram till Tallens verksamhetsområde. Kullen mellan tallen och golfbanan är viktig som närströvsområde.</i></p>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
På kullen bakom City Gross.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Nära stadskärnan+gruvan, så att de konkurrerar med kyrktorn, lavar etc.	
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Planskild korsning med järnvägen borde finnas på båda sidorna av ån, så att man lätt kan nå kulturhuset.	<i>Planer finns för detta men tidpunkten för genomförandet oklar.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
<p>Följ nivåkurvorna mer när cykelvägar anläggs. Omvägar i sidled är betydligt mindre irriterande än omvägar i höjd. Det betyder att alla sträckor utmed vattendrag bör utnyttjas, t ex Strandvägen bortanför Slussen, där det känns väldigt osäkert att cykla pga fort körande bilar, men ändå många av dem som bor i Korsnäs/Hosjö cyklar. Hur många skulle det inte bli om man ordnade en säker cykelväg? (Denna sträcka skulle också vara ett kanonstråk för att promenera om den gjordes iordning.)</p> <p>Även gamla järnvägar är bra pga små höjdskillnader, t ex stråket Lilla Källviken - Daglöstakten - som borde byggas ut, ända fram till Timmervägen.</p>	<i>Planer finns att flytta Strandvägens biltrafik till en ny gata närmare järnvägen och på så sätt göra nuvarande gata till GC-väg.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Det är en stor nackdel att den enda tunneln under	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats</i>

<p>Gruvgatan-Korsnäs vägen ligger ända uppe vid Gruvrondellen, och att nedfarten är vänd så att man inte lätt kan använda den om man kommer nerifrån stan. Men det är ju inte så lätt att placera in någon mer planskild korsning i centrum.</p>	<p><i>under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p>
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	
<p>Det känns väldigt konstigt att Tiskenleden, som var ett huvudnummer i förra FÖP:en, nu bara nämns i förbigående. Hur mycket skulle den kosta att bygga idag? Vem betalar? Finns det någon realism i att bygga den? OCH vad kostar det att ha kvar reservatet, och därmed få en mer utspridd stad (med fler som tar bilen) jämfört med att använda reservatet för att bygga fler centralt belägna bostäder (och därmed minska behovet av att åka bil)?</p> <p>Det skulle kunna bli en intressant diskussion, om FÖPen visar två alternativ: En tät stad utan Tiskenled eller en utspridd stad med Tiskenled, givetvis med konsekvensbeskrivningar.</p>	<p><i>Tiskenleden är idag kommunens i översiktsplan fastlagda reservat för en södra förbifart och som då också blir en del i en yttre ring. Ett genomförande är inte finansierat. Någon aktuell kostnadsberäkning är inte gjord. Att ta bort reservatet innebär att kommunen måste utreda konsekvenserna för biltrafikflöden, trafikbuller, luftkvalitet mm.</i></p>
<p>Privatperson E A</p>	
<p>Bo och leva</p>	
<p>Struktur och samband</p>	
<p>Vad är en bra mötesplats för dig?</p>	
<p>Åtkomligt med hjälp av kollektivtrafik och/eller gång cykelbanor Inte direkt störande för omgivningen/boende.</p>	
<p>Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?</p>	
<p>Biblioteket, Tio14, Restauranger, kafeer och pubar. Gymlokaler Biosalonger, Museet, Kristinehallen</p>	
<p>Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.</p>	
<p>Danslokaler gärna utomhus och ibland åldersuppdelat för ungdomar <20 år och "mogen ungdom" för sig. Inte bara disco. Mer salsa!</p> <p>"Bondens marknad"(lokala producenter) på torget varje vecka under sommarhalvåret. Loppis flera dagar/vecka på annan öppen plats mer centralt än nu, för mindre skrymmande varor.</p> <p>Grönytor för picknik och boule och kubbspelare. Pallkragar för grönsaksodling nära bostadshusen. Möjlighet att utöva Yoga eller Qi gong i vacker park plats för teatersällskap och musiker (även amatörer) Klotterplank för åsikter och tankar-endast i "god ton" och respektfullt skrivet/målat. Graffitiplank? Fler ute-gym med olika sorters redskap. Vinterträdgårdskafé.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?</p>	
<p>Kunde vara så mycket lättare med färre privatbilister i centrum.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Sprida ut så att inga områden blir avfolkade och tomma-ger en osäkrare och kusligare stämning.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Separerade cykelbanor från gående. Olika filer för snabbcyklare och normalcyklare.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Javisst.	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Gratis busstrafik i centrum. Möjlighet att kunna ta med cykeln på bussen.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Gratis parkering i ytterområden runt hela Falun, varifrån mindre bussar ofta transporterar in och ut till /från centrum .	<i>Synpunkterna noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Absolut. Ett verkligen bra förslag.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Korsnäs vägens ombyggnad. Utmärkt med en ny genomfart upp mot ICA Maxi vid trafikplats Surbrunn med ny rondell.	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
En gata i stadens centrum. Då kommer resecentrum att kännas/bli ännu mer centralt placerat.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	

Kanske...	
Privatperson R	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Vi är boende i Hinsnoret sen 3 år. Jag anser att försätta från källviken mot norsbo/hinsnoret känns som ett väldigt bra förslag. Då vi kan ansluta byarna ihop med falun, vilket gynnar falun/borlänge. Jag tror även det kommer bli mycket intressant bostadsområde för många då fina Runn kommer lika inom räckhåll. Vilket också gynnar bostadsmarknaden inom falu kommun. Samt att det är stora gröna områden att bygga på istället för att behöva flytta företag ytor för att kunna bygga.	<i>Det aktuella området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekats området lämpligen ut som utredningsområde.</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
En mycket positivt inställd hinsnorsbo till explanering åt våran by!	
Privatperson B S	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Har en synpunkt angående planeringen av nya bostäder i Kopparbergs-Hökviken vid Varpans östra strand. Är överlag positiv till utbyggnad här. Dock undrar jag hur kommunen tänker till den klart ökade trafikbelastningen detta skulle innebära, på en liten väg med stort rekreativvärde där många människor dagligen utövar motion (cykling, löpning). Finns det planer på att bredda vägen och i så fall åt vilket håll? Kanske vore det rimligt med en ny infart till området, från RV 50? Vidare tänker jag att ökad mängd bostäder kommer att medföra ökad belastning på själva sjön. Tas det hänsyn till detta? Finns det tankar på att begränsa båttrafiken, ex vis förbud mot vattenskotrar?	<i>Trafikfrågan har inte studerats i detalj men måste naturligtvis ges en bra lösning. Detta tas upp i ett kommande detaljplanearbete.</i> <i>Har inte diskuterats. Synpunkten noteras.</i>
Privatperson Anonym 11	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
grön plats, där det finns möjlighet till avkopplande omgivning, lugn plats, dit man gärna vill komma till igen	<i>Synpunkten noteras.</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
tyvärr pubar i avsaknad på andra mötesplatser,	<i>Synpunkten noteras.</i>
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta	

vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
gärna platser som möter en bredare publik, alla vill inte ha hög musik och trängsel, önskvärt med t.ex grönområde med underhållning i form av musik eller teater eller annat. stora torget är inget bra då det dels saknar bänkar att sitta på samt att det lutar och är svårt för många att stå där	<i>Synpunkten noteras.</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
behöver absolut förbättras, med mer belysning samt bygga ut kollektivtrafiken, fler poliser ute på gatorna	<i>Synpunkten noteras.</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
gärna göra det främst i centrum, och alla dagar samt tider för att få fler vuxna på staden, sedan viktigt att ge stadsdelarna mer utrymme att visa upp världsarvet	<i>Synpunkten noteras.</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
ej bygga mer i centrum, alltid bygga bostäder i rött trä för att matcha den stad som försvann	<i>Synpunkten noteras.</i>
Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?	
bygga ut de redan befintliga områden som finns	<i>Synpunkten noteras.</i>
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
flytta industribyggnader utanför stadsgränserna, då Falun ligger i en grop så syns industribyggnaderna på långt håll och förfular stadsmiljön	<i>Synpunkten noteras.</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
gamla främby,	<i>Synpunkten noteras.</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
ingenstans	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
överallt	<i>Synpunkten noteras.</i>
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	

falun, och områdena kring denna	<i>Synpunkten noteras.</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
mötesplatser och stor brist på grönska	<i>Synpunkten noteras.</i>
Känner du till något område som används av många för rekreation och friluftsliv men som inte finns med på kartorna. Vad används området till i så fall?	
kålgården	<i>Synpunkten noteras.</i>
Hållbara resor och transporter	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
fler tider, bussarna ligger fel, långt att gå	<i>Synpunkten noteras.</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
bättre kommunala transporter	<i>Synpunkten noteras.</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
nej	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
ta bort den helt, bara cykel och gångväg	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
ja	
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	
Hur kan Världsarvet Falun och våra kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer vara en tillgång för boende, företag, rekreation och besöksnäring?	
dels bättre information, fler guidade vandringar	
Allmänna synpunkter och övrigt	
ta tillbaka marknadshandeln på fisktorget samt stora torget, göra falun till den röda trästaden igen, fler grönområden, ej utarma centrum, gärna utöka handel i Nordstan, ta bort de ringleder som finns idag, t.ex Korsnäsvägen/Gruvgatan, hanröleden, ta tillbaka falu folkmusikfestival som den från början var, fler poliser	<i>Synpunkterna noteras.</i>

på gatorna, idag vill inte vuxna vara på stan då det är gäng ut och det inte finns ngt bra utbud t.ex dans i dag.	
Privatperson O J	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara	
Bygg om Korsnäs vägen till cykelstråk enligt förslag. Det gör det enkelt att ta sig till stan med cykel och även en förutsättning för att fler pendlare ska vilja ta cykel till buss/tåg mot Borlänge. Satsa på öka tillgänglighet för cyklister och gående. Skapa större sammanhängande områden utan bilar (gågatan/runt ån). Skapa samtidigt större sammanhållna parkeringar i strategiska lägen i stället för att som nu sprida ut platser så fort en yta finns fri. Det vackra Fisktorget är ett sorgligt exempel där ca 15-20 p-platser tillåts tränga undan oskyddade trafikanter på mindre än halva den tillgängliga ytan. Inför ett system som finns i många p-hus där antalet lediga platser på olika parkeringar visas. Detta kan visas på skyltar vid centrums infarter så behöver bilister inte åka och leta efter ledig P-plats. Inför P-skiva. Problemet är ju inte bara pengarna utan omaknet att köpa biljett och hitta p-plats. Ibland behövs bilen, då ska dessa ledas bortom flaneringsstråken, (Trotzgatan är en perfekt gata som är en riktig baksida av centrum men där man samtidigt kan välja ände att parkera i för att för att enkelt nå alla delar av centrum.) Freda den andra sidan av centrum genom att ta bort bilarna på Östra Hamngatan och runt fisktorget vidare mot "Rosa kyrkan". Faluns centrum med gågator, affärer och restauranger måste hållas ihop för att upplevas som attraktivt. Och kortare avstånd inom centrum gör att bilen kan parkeras på "utsidan" utan att det känns jobbigt att ta sig runt. Jag upplever att det saknas ett helhetsgrepp om centrum och att det "duttas" med olika ytor utan att hänsyn tas till helheten.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i> <i>Utbyggnad pågår av ett system som visar lediga p-platser</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Raka och breda cykelstråk med så liten kontakt med bilar som möjligt. Absolut ingen saltning av dessa vintertid, då kommer jag att i möjligaste mån undvika dessa. Detta skulle för min del göra det mindre attraktivt att cykla då delar av huvudstråken inte skulle kunna undvikas vilket skulle "tvinga" mig att cykla i slask. Väl plogade vintervägar är ett måste. Bra möjligheter att låsa fast cykeln är viktigt. Gärna under skärmtak.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade	
Exemplet på den planerade plankorsning under järnvägen vid Hedins/Nedre Norslund är ett typexempel på ökad otrygghet. Passagen längs med Hedins stängsel	<i>Synpunkterna noteras.</i>

<p>och de gamla träförråden innan järnvägsövergången är redan i dag en otrygg passage och med en tunnel skulle jag aldrig rekommendera min dotter (eller son) att välja den vägen hem på kvällen. Passagen över järnvägen är inte ett problem för cyklist, däremot avsaknaden av cykelbana på ovan nämnda del. Görs det även tunnlar längs med huvudstråket Stenslund-Hosjö finns det i princip ingen "säker" cykelväg åt detta håll kvällstid. Jag skulle vilja uppmuntra till att huvudcykelstråken görs helt trygga, dvs. över mark, nära bebyggelse eller trafik, upplyst med fri sikt. Från t ex huvudstråket centrum-Hosjö går det sen ofta att ta sig vidare utan att passera öde skogspartier, kyrkogården eller andra avsides delar. Samtidigt ska ett huvudcykelstråk ha god framkomlighet så vid de passager där det ändå görs planskilda korsningar för framkomligheten, vilket i grunden är jättebra, borde det finnas möjlighet att även ta sig vidare "över mark". Dvs. kanske en övergång som är lite krångligare (för att undvika att den används dagtid) men som är helt synlig och upplyst (och som kvällstid inte hindrar trafiken då denna är ytterst begränsad). Ett tryggt men lite långsammare "kvällshuvudcykelstråk".</p>	
Åka buss	
Bättre bekvämlighet på bussarna.	
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Absolut, superbra förslag. I takt med ökad elcykelanvändning kommer behovet av dessa stråk att öka. Har själv elcykel vilket minskat restiderna radikalt, både till centrum och ännu mer självklart uppför från centrum. Haraldsbo/Norlund och stora delar av Hälsinggården skulle utan problem nå centrum på mindre än 10 minuter. Det gäller bara att få faluborna att våga släppa ratten och se att det finns fördelar med detta. En ombyggd Korsnäs väg gör att förutsättningarna finns där!	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Korsnäs vägens utbyggnad i huvudsak, förutsatt att området inte består av skyddsvärd natur givetvis.. All grönska kan inte sparas. Bättre att satsa på större sammanhängande områden än att spara varje liten dunge av sly.	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Fritt eller på rad spelar mindre roll men gärna mycket	

träd. Viktigt att buskar inte placeras ihop i för stort antal och att de har relativt låg höjd för att inte skapa otrygga skuggpartier.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Troligtvis inte. Intressant idé men med en bilväg bredvid känns det inte som ett jättetrevligt ställe att åka skidor på. Och då anslutande vägar saltas och sandas tror jag det blir svårt även med spark.	
Privatperson Anonym 12	
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja! Det behövs även fler och säkrare övergångsställen, exempelvis över Myntgatan Där behövs också hastighetssänkande åtgärder. Många barn passerar Myntgatan till och från Södra skolan och det är märkligt att det finns hastighetssänkande avsmalningar längs Sturegatan där de stora villorna ligger men inte några hastighetssänkande avsmalningar längs Myntgatan där barn från alla boendeformer ska passera för att komma till skolan. Går det att göra avsmalningar längs Sturegatan bör de gå att göra även längs Myntgatan! Och det behövs så fort som möjligt! Det är viktigt även för säkerheten på vägen till Kulturhuset dit nu mycket barn- och ungdomsverksamhet ska flytta. Det behövs även övergångsställe över till Kulturhuset. I övrigt behövs övergångsställe över Strandvägen mellan Tisken och Vårdcentralen där det är en naturlig passage från grusvägen längs Tisken över till andra sidan Strandvägen. Varför togs övergångsstället som fanns där tidigare bort när oskyddade trafikanter ska prioriteras i centrum enl. ÖP? Det behövs även övergångsställe vid Fisktorget. Övergångsstället vid Kisvägen över Timmervägen upplevs också mycket trafikfarligt med bilar som kör i höga hastigheter. Hastighetssänkande åtgärder behövs!	<i>Synpunkterna noteras.</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
Planskilda korsningar behövs som mest där det är som mest trafikanter, både bilister och oskyddade trafikanter. Ett sådant ställe är vid Korsnäs vägen mellan Tiskenparkeringen och Knutpunkten där det innan ombyggnaden fanns en gångtunnel. Den nuvarande passagen där oskyddade trafikanter och bilister möts i samma plan är mycket farlig och orsakar oro och irritation. Statistik visar även att olyckor ökat på sträckan. Därför tycker jag att det bör byggas en bilbro där som oskyddade trafikanter kan passera under. Bilutfarten från Tiskenparkeringen till Korsnäs vägen bör stängas av. Mycket viktigt att trafiksäkerheten höjs på denna sträcka!	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Privatperson Anonym 13	

Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Ett café.	
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Vid vattnet längs ån samt längs tiskan. Caféer eller bryggor att sitta på skapar en mötesplats.	
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Samla i centrum. Ett attraktivt centrum gör Falun unikt i Dalarna.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Förskolor och skolor	
Södra skolan och främbyskolan bör byggas ut.	<i>Synpunkten noteras.</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Bygg fler belysta gång och cykel vägar	<i>Synpunkten noteras.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
En cykelväg längs gamla banvallen från Galgerberget till gamla främby. Göra cykelväg längs bastuvägen samt säker övergång vid järnvägen främby vägen. Dessutom en gång och cykelväg längs tiskbergsvägen med bättre belysning. Denna lösning fångar upp cyklande från lilla källviken.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan varefter investeringsmedel anslås. De sträckor som nämns i yttrande finns med i cykelplanen.</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
En planskild korsning behövs vid järnvägen där källtorpsvägen och främbyvägen möts	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Som en gata i stadens centrum. Trafiken bör ledas om utanför stadskärnan.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Privatperson N H	
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Stöd utvecklingen av nya bilmotorer. Varför inte sponsra stödprojekt inom området på Högs skolan?	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	

Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Nej. För det absoluta flertalet gäller helt andra alternativ.	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Korsnäsvägen skall givetvis ha dubbla körfält för bilar. Vad därutöver behöver göras betalar vi er för att hantera i flertalets intresse.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Se ovan.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej, och inte häst och kärra heller!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson H E	
Allmänna synpunkter och övrigt	
<p>I fördjupningen Södra Vällan redovisas område A – Götgården som ett möjligt bebyggelseområde. ”Det ska vara möjligt att tillåta försiktig komplettering inom området. Inga större exploateringar föreslås.” Område A berör också viktiga gröna stråk. Med hänsyn till de redovisade intentionerna och intressena för område A så har området fått en alldeles för stor utbredning. Området bör begränsas snävare omkring befintlig bebyggelse vid Götgården. Området öster om Götgården och fram till kraftledningen bör redovisas som grönområde. Detta motiveras också av att det är viktigt med sammanhållna större gröna stråk. Kartan ”Reglerande ekosystemtjänster” visar också på behovet att området mellan Götgården och kraftledningen inte exploateras för bebyggelse. Området har också bedömts viktigt för klimatreglering. Kommunen bör också genom aktiv markpolitik säkerställa de viktiga gröna stråken (större grönområden).</p> <p>För en hållbar utveckling av en tätort är energiförsörjningen en viktig fråga. Planen berör detta ämne ytterst begränsat. En fråga som behöver belysas och utredas ytterligare är möjligheterna att nyttja den enorma bergvärme-resurs som finns i Falu gruva. Denna resurs skulle mycket väl kunna utnyttjas utan att gruvans stora kulturvärden påverkas.</p>	<i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i>
Privatperson M B	
Bo och leva	

Struktur och samband	
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Biblioteket	
Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.	
Inom planområdet saknas inget direkt - saknas gör däremot en del komunrepresentation i byarna utanför centrum (exempelvis biblioteket).	<i>Synpunkten noteras</i>
Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?	
Ja, det är tryggt och säkert i allmänhet - kan sakna en del planskilda vägpassager för gående och cykelöverfarter för förbättring av trafiksäkerheten.	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Bostäder	
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Ingenstans - behåll alla vatten/stränder tillgängliga för alla kommuninvånare.	<i>Synpunkten noteras</i>
Förskolor och skolor	
Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?	
Satsa på små utspridda enheter i direkt anslutning till bostadsområden - undvik speciellt stora förskolor med många avdelningar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, det behövs flera för korsning av Korsnäs vägen på sträckan mellan Regementsvägen och ån (Gruvgatan).	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	
Att inte blanda gång- och cykeltrafik, bättre då att cykla med biltrafik - måste gå snabbt att ta sig fram på cykel. Vid cykelvägar gäller det att undvika korsning av bilvägar och gångstråk så långt det är möjligt - måste gå att "cykla på" utan att behöva stanna eller sakta ner "i onödan".	<i>Synpunkten noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, behövs flera stycken för korsning av Korsnäs vägen på sträckan mellan Regementsvägen och ån	<i>Se kommentaren ovan om trafiken i Södra Centrum</i>

(Gruvgatan).	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Tätare mellan bussturer till/från byarna i kommunen.	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka bil	
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Tätare mellan bussturer till/från byarna i kommunen. Cykelväg eller bredare vägren längs vägar från centrum ut till byarna (bl.a. väg 850 mot Svärdsjö).	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Nej, cykelmöjligheterna på sträckan är redan goda!	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Grönområden.	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
östra Falun (Gävle) och Borlänge, men om annan förbifart (via Tisken/Slussen) någon gång i framtiden ordnas bör gatan byta karaktär. Att använda befintliga Lugnetleden som förbifart innebär en för stor omväg.	<i>Synpunkten noteras</i>
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Nej. Åker mycket spark själv, men hur ska en sådan planerad väg för sparkåkning m.m. underhållas? Bra sparkföre kräver ju i princip biltrafik för att få hårt underlag samt att det inte sandas. Tror inte att spolning med vatten eller packning med exempelvis skoter eller pistmaskin ger något bra resultat. Att använda skidor för transport tror jag inte alls på - var/hur ska skidorna "parkeras" när jag kommit fram centrum? Motionsspår finns redan i tillräcklig utsträckning.	<i>Synpunkten noteras</i>
Allmänna synpunkter och övrigt	
Korsnäs vägen, sträckan mellan Regementsvägen och ån (Gruvgatan), bör återställas till 2+2 filer hela vägen och antalet övergångsställen på sträckan bör minskas då vägen är en mycket viktig genomfart för biltrafik mellan östra Falun (Gävle) och Borlänge.	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Cykelplanen är bra, lägg pengarna på arbetet med att	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige</i>

<p>bygga ut och underhålla cykelstråk/cykelvägar istället före att införa cykelpumpar/laddstationer för elcyklar.</p> <p>Strunta i elhybridbussar - satsa på fler (billigare och kanske mindre) bussar istället.</p> <p>En pendeltågsstation i Korsnäs är en mycket bra idé. Kommunen bör även arbeta för att dubbelspår mot Borlänge byggs.</p>	<p><i>fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i></p>
<p>Privatperson J F U H</p>	
<p>Bo och leva</p>	
<p>Falun och omvärlden</p>	
<p>Vad är dina reflektioner kring utvecklingen av Falun utifrån de och tankar och funderingar som finns i omvärldsspaningen?</p>	
<p>Vår reflektion är först och främst att det finns väldigt mycket att tänka på och ta hänsyn till. Det kommer ofta att krävas att beslut tas som kommer att påverka olika områden i samhällsplaneringen och vi tror att det är viktigt att ha klart för sig åt vilket håll Falun ska utvecklas. Vi tyckte att tankarna som presenterades var tänkbara och att de är viktiga att diskutera. Vi tror också att det är viktigt att dessa tankar diskuteras på ett djupare plan med invånarna i Falun så att det finns en samsyn om var Falun är på väg och hur det ska utvecklas. Om vi är överens om hur Falun ska förändras och utvecklas tror vi att det blir enklare att utföra de förändringar som krävs.</p> <p>Vi anser att det är bra att det finns ett framtidsstänk och en medvetenhet om hur omvärlden och framtiden kan komma att påverka Falun som stad. De punkter som tog upp verkar också relevanta och det känns bra för oss som invånare att veta att dessa saker faktiskt planeras, det skapar en trygghet. Omvärldsspaningen verkar anse att beslut ska tänkas igenom så att vi vet vilka konsekvenser som kommer utifrån olika beslut och det känns som en viktig del i att planera Faluns framtid. Genom att jämföra beslut med de punkter som finns med i Omvärldsspaningen tror vi att det är möjligt att skapa ett Falun motsvarar de förväntningar som finns.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Struktur och samband</p>	
<p>Vad är en bra mötesplats för dig?</p>	
<p>En bra mötesplats är för oss ett ställe där vi kan träffa och spendera tid med våra vänner. Det skulle kunna vara en plats som erbjuder någon form av aktivitet eller underhållning till exempel bio, shopping eller någon slags sport. En bra mötesplats är för oss också ett ställe där vi själva kan bestämma vad vi vill göra, det skulle till exempel vara en park där det går att promenera, äta glass eller ha picknick.</p> <p>Vi anser även att platser som gör att vi träffar nya människor på ett enkelt och roligt sätt är bra. Mötet ska ske på lika villkor och alla som vistas där ska kunna känna sig trygga. Det behöver inte vara en plats som är till för att skaffa vänner för livet utan det skulle kunna</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>vara en plats som ger oss möjlighet att prata med en ny person och ta del av deras upplevelser eller syn på saker. En bra mötesplats är en plats som skapar sammanhållning, låter folk träffas på lika villkor och är ett ställe som underlättar det sociala samspelet.</p>	
<p>Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?</p>	
<p>Våra viktigaste mötesplatser är främst olika sportrelaterade platser såsom Lugnet, Kopparvallen och Lindvallen. Det är där vi spenderar mest tid med våra vänner och också där vi träffar flest nya människor. Utöver det är caféer en bra mötesplats när man vill sätta sig ner och prata med en eller flera vänner. På somrarna brukar vi ofta åka till lugnet med några vänner och spendera dagen på utebadet.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Tycker du att det saknas mötesplatser? Berätta vilka sorts mötesplatser och var de saknas.</p>	
<p>Vi skulle gärna ha tillgång till fler parker då det, särskilt på somrarna, är mysigt att kunna ta med sig lite fika och sedan träffas i en park. Det finns inte så många grönområden kring centrum så fler parker med bänkar eller bord att sitta vid skulle vara bra. Vi skulle gärna se en park vid viadukten som går under parkvägen. Det ligger nära centrum så det skulle vara enkelt att ta sig dit om man varit på stan innan och kanske köpa en glass eller liknande och ta med sig dit. Vi tror att en park där skulle bidra till ett trevligare Falun och att det skulle fungera som en bra mötesplats. Det skulle dessutom öka upptaget av koldioxid och om en park skulle anordnas finns det möjlighet att plantera buskar som är gröna året om. Därmed skapas något som bryter av mot det gråa eller vita under vintern och bidrar på så sätt till ett vackrare Falun.</p> <p>Vi skulle gärna se en finare väg kring Tisken då den lämpar sig bra för både joggingturer och promenader med eller utan hund. Delar av vägen ligger avskilt från motortrafik och det kan vara skönt att inte alltid behöva samsas med den trafiken. Dock är stora delar ganska tråkiga, det finns en sträcka som går bland barträd och där är det väldigt mysigt att gå. Vi skulle gärna se att det planteras träd längs med större delar av Tiskenvägen för att skapa en mysigare känsla och ett finare område. Utsikten från andra sidan Tisken är väldigt fin när man tittar in mot centrum och därför ska det helst inte planteras för många träd som täcker utsikten utan snarare några enstaka träd längs med vägen.</p> <p>Vi har också ett förslag på att utveckla utegym stationen som finns belägen längs med Tisken. Det skulle fungera som en mötesplats för människor som har träning som gemensamt intresse samtidigt som det kanske skulle inspirera andra att ta tag i sin träning och på så sätt skulle rörelse och hälsa främjas. Vi har också förslag på att kombinera utegymmet med en lekplats. På så sätt kan föräldrar som annars har svårt att hitta tid till träning ta med sig barnen och träna medan de leker. Området lämpar sig bra eftersom det inte finns någon större mängd trafik därifrån och en lekplats skulle ge</p>	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan som ska möjliggöra att en park anläggs i det gamla riksvägsdiket. Avsikten är att genomföra en medborgardialog kring innehåll och utformning under 2018.</i></p> <p><i>Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskenparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.</i></p>

<p>barn i närheten att ha en plats att träffas på. Platsen ligger dessutom nära fotbollsfältet och därmed skulle det området kunna utvecklas till ett sport och aktivitetsområde.</p> <p>Vi tycker att en saluhall i Born området skulle kunna erbjuda intressanta möjligheter. Den skulle till exempel kunna användas av de ungdomar som har startat olika UF-företag, det skulle vara ett bra sätt för dem att marknadsföra sina produkter samtidigt som kunderna har möjlighet att kunna titta på flera varor samtidigt. En saluhall skulle också kunna användas för att skapa en större mångfald av varor genom att erbjuda olika slags företag en chans att visa upp sina varor. Detta skulle kunna vara en bra möjlighet för Falun att skapa en plats som både skapar mångfald samt driver Faluns företag framåt.</p>	
<p>Hur upplever du att det är att ta sig mellan olika platser i staden? Är det lätt att hitta? Känns stråken trygga och säkra? Behöver de förbättras?</p>	
<p>I centrum är det lätt att orientera sig då centrum utgår utifrån två huvudgator och det går alltid att följa ån för att ta sig tillbaka om man skulle tappa bort sig. I övrigt kan Falun vara en ganska svår orienterad stad då det finns många smala och gamla gator som gör det svårt att få en överblick när man går på gatan. Tar man sig fram med cykel kan det ibland vara svårt att hitta rätt på grund av de enkelriktade gatorna. Att ta sig fram med cykel känns också i övrigt ganska komplicerat då det inte finns tillgång till ordentliga cykelbanor och därför behöver cyklister ibland ta omvägar eller leda cykeln genom gångområden.</p> <p>Att cykla på Svärdsjögatan kan kännas osäkert då det är en brant backe som gör att cyklister får upp en hög fart samtidigt som det på flera ställen finns vägar som kommer från höger där bilisterna inte har bra uppsikt över gång och cykelbanan. Bilisterna måste ofta ställa sig mitt på cykelbanan för att få uppsyn över vägen de ska svänga ut på och dessa kan då hindra cyklisterna. Det skulle kunna kännas säkrare för cyklisterna om det anordnas cykelöverfarter längs med Svärdsjögatan då det skulle göra det tydligt för bilisterna att det ofta kommer cyklar där och att de har väjningsplikt.</p> <p>Utöver detta känns särskilt gångstråken säkra då det finns gott om övergångsställen och oftast breda trottoarer. Det är lätt att ta sig fram till fots. I centrum är det dessutom mindre trafik eftersom det inte går några tungt trafikerade vägar vid affärerna. Dock skulle cykelstråken behöva förbättras om Falun vill främja cyklandet och bli en mer cyklande stad.</p>	<p><i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i></p> <p><i>Cykelöverfarter utreds för närvarande för denna sträcka.</i></p>
<p>Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?</p>	
<p>Vi anser att de flesta mötesplatserna ska samlas i centrum då vi gärna vill att Falun ska vara en livlig stad där människor från olika områden får bra möjligheter att träffa varandra. Ofta är det lätt att ta sig in till</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>centrum och därför tycker vi att det är bra om det största utbudet av service och mötesplatser finns där då det då blir tillgängligt för så många som möjligt. Vi ser gärna att många parker, restauranger och andra platser som erbjuder olika nöjen samlas i centrum. Vi tror att det kommer att bidra till ett trevligare Falun samtidigt finns det en möjlighet att behovet att ta sig runt med bil minskar. Är det lätt att ta bussen ner till centrum och där träffa vänner, göra någonting tillsammans och sedan handla innan man tar bussen hem behöver man kanske inte ta bilen.</p> <p>Dock tycker vi att det är viktigt att det också finns mötesplatser och framförallt service utspritt i stadsdelarna. Det är inte alltid man har tid att ta sig in i centrum och då är det bra om det finns några mötesplatser där man bor. Särskilt viktigt är det att det finns olika slags lekplatser för barn då de inte har möjlighet att transportera sig själva så som vuxna kan. Det är viktigt att service såsom mataffärer, skola, vårdcentral, gym mm. finns i de olika stadsdelarna. Vi tror att det är viktigt att sådant som vi har behov av att ha tillgängligt dagligen bör finnas att tillgå i stadsdelarna då det kommer att underlätta livet och därmed kommer invånarna känna sig mer nöjda med sin bostadssituation.</p> <p>Att erbjuda några mötesplatser och den viktigaste servicen samtidigt som vi har ett aktivt och spännande centrum tror vi är nyckeln för att skapa ett attraktivt Falun. Genom att samtidigt erbjuda bra kollektivtrafik tror vi att detta skulle kunna minska bilåkandet och därmed också skapa ett hållbarare Falun.</p>	
<p>Bostäder</p>	
<p>Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?</p>	
<p>Vi tycker att det är bra att man tänker på att inte bygga över park- och grönområden utan att man istället strävar efter att bygga på redan bebyggd eller använd mark som till exempel parkeringar, i alla fall när det kommer till centrum. Vi ser stort värde i de få grönområden som finns nära centrum så det är bra om de tillåts vara kvar. Därför anser vi att platser såsom dalavallen och platsen där volvo ligger idag är perfekta områden att bygga boende på. Inga grönområden försvinner samtidigt som det bidrar till att förtäta Falun.</p> <p>Vi tycker att det är en bra ide att bygga mot Borlänge då det där finns stora outnyttjade ytor. Det finns plats för många nya byggnader och områdena bort mot källviken, stora källviken och tallen skulle kunna bli attraktiva områden som bidrar till att skapa ett större Falun. Vi tycker dock att det är viktigt att bevara en del av de grönområden som finns där då de bidrar till att upprätthålla ekosystemtjänster och därmed bidrar till ett hållbart Falun. Att bo i ett område som ligger närmare Borlänge skulle kunna vara attraktivt för dem som arbetar där då det skulle innebära kortare transportsträckor om de bor i Falun.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p> <p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>Vi anser att det i nuläget inte är en bra idé att bygga nya lägenheter på tiskensparkeringen då den är en av de få gratis parkeringarna där det går att lämna bilen hela dagen. Den parkeringen är ofta full och det visar på att behovet av parkering finns. Vi anser också att just Tiskensparkeringen ligger i ett bra läge då järnvägen skiljer parkeringen från centrum och därmed slipper vi se alla bilarna och det skapar ett trevligare Falun. Parkeringens läge innebär också att bilarna inte behöver åka genom centrum, vilket vi tycker är bra. Skulle behovet av parkering minska i framtiden anser vi att Tiskensparkeringen möjligtvis skulle kunna vara ett bra område att bygga bostäder på men tills dess anser vi att parkeringen bör behållas.</p> <p>Vi anser att områden som används till friluftsliv ska bevaras då vi anser att det är viktigt att bevara det friluftslivet som finns här i Falun. Vi tycker att det är skönt att på ett enkelt sätt kunna ta sig bort från vägar, hus och trafik och spendera tid i skogen. Vi anser att en av de stora fördelarna med att bo i Falun är den stora tillgången på skog och mark då det erbjuder bra förutsättningar till att gå på långpromenader eller ut och träna samtidigt som man kan vara lite för sig själv. Även områden som skolor använder under friluftsdagar eller i utbildande syfte bör behållas som de är då det är viktigt för barnen att lära sig om hur naturen ser ut här i Falun. Att gå ut i skogen och lära sig om skogslandskapen kan vara lika viktigt som att vara på studiebesök vid gruvan och lära sig om gruvlandskapet.</p>	<p><i>Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskensparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.</i></p> <p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?</p>	
<p>Vi har inte hittat någon plats som vi kan namnge som vi anser skulle passa bättre för bostadsbyggande, utan vi tycker att platser som inte är av kulturellt, fritids eller miljövärde i regel är bra platser att bygga på.</p>	
<p>Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.</p>	
<p>TISKEN, nära till stan, nära till tåg och buss, krävs ingen bil.</p> <p>Vi tycker att idén om att bygga på vatten är väldigt intressant då det innebär nya möjligheter. Vi tror att bostäder på vatten skulle vara attraktivt då det är relativt ovanligt och därmed skulle det kunna skapa en känsla av att bo på en speciell plats. Det skulle också kunna bli något som kännetecknar Falun som stad, en stad som tänker innovativt och provar nya idéer.</p> <p>Det finns ett behov av billiga och små studentlägenheter och vi tror att dessa skulle kunna byggas på vatten. Vi föreslår att de kan byggas på Tisken i närheten av slussenområdet och ser flera fördelar med att bygga just här och att bygga studentbostäder. Studenter har inte samma behov av bil som vissa andra målgrupper har och därmed krävs det inget garage eller parkering. Dessutom är läget fördelaktigt då det är nära in till centrum och det minskar också behovet av bil. Studenterna kommer att nära till butiker, kollektivtrafik</p>	<p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>

<p>och skola vilket gör läget attraktivt.</p> <p>Vi tror också att viken som går in mot Källviksvägen i Runn skulle kunna vara ett bra ställe att bygga bostäder på vatten. Detta område används inte som badplats och har därför inget direkt friluftsliv värde och att bygga hus där kommer inte heller att förstöra utsikten för andra eftersom det finns då hus i närheten. Vi tror dessutom att det skulle kännas mysigare att bo i en vik än att bo så att hela sjön syns då risken finns att man då blir störd av båttrafik på sommaren eller skridskoåkare på vintern.</p>	
Arbetsplatser	
Vad tycker du om de föreslagna platserna för nya verksamheter som industri, skrymmande handel, mm?	
<p>När Falun byggs ut mot Borlänge hållet tror vi att det är bra att det också byggs verksamheter som skapar fler arbetsplatser och skapar ett område med ett större utbud av handel och service. I övrigt anser vi att det är viktigt att större industrier och liknande ligger på platser som inte kommer att störa de som bor där. Vi ser också gärna att grönområden och kulturella områden bevaras. Till exempel ser vi helst inte att det byggs upp verksamheter i området ovanför Haraldsbo då det området är ett viktigt lek-, rekreations-, motions- och skolnaturområde. Då ser vi hellre att dessa verksamheter förläggs vid myran och området ovanför handelsplats Majoren då det området inte är ett område som utnyttjas av människor i dessa syften.</p>	<i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i>
Tycker du att det finns andra områden som är mer lämpliga för detta?	
<p>Som vi nämnde tidigare tycker vi att området vid Myran och handelsplats Majoren skulle kunna fungera som plats för dessa verksamheter. Utöver det har vi förslag på att kontor skulle kunna byggas bakom knutpunkten. Om ett höghus skulle byggas där ser vi möjligheten att då kombinera bostäder och kontor om det behovet skulle finnas. Längs med Roxnäsvägen finns det idag lokaler för affärsverksamhet och vi har förslag på att dessa skulle kunna expanderas alternativt skulle det kunna byggas nya lite större lokaler här om det behovet finns. Det är inte så många hus i närheten så buller borde inte vara ett problem men om det skulle startas fabriker där är det viktigt att de inte förorenar vattnet då runn ligger precis på andra sidan vägen.</p>	<i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
<p>Vi vill inte ha alltför många höghus i centrum eftersom vi anser att det skulle kunna förstöra Faluns stadsvy. Falun är känt för sina små röda hus och att då bygga för många höghus skulle förstöra den bilden. Dock så anser vi att några höghus behövs för att minska bostadsbristen i staden. Det skulle till exempel gå att kombinera</p>	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>

<p>boende med affärer genom att bygga ett höghus som har affärsverksamheter på bottenvåningen och ha möjlighet att bo ovanför.</p> <p>I centrumplanen för Falun står att ”viktiga platser ska utformas så att möjligheterna att orientera sig i staden underlättas” (Höga hus i Falun s.13) Vi tror att ett höghus vid knutpunkten skulle kunna fungera som ett riktmärke och därmed göra det lättare att hitta till knutpunkten. Detta anser vi är viktigt då alla som ska in eller ut ur Falun passerar knutpunkten och det är då bra om det finns något som är lätt att komma ihåg och som går att se från andra delar av staden. Ytterligare något som talar för att det skulle vara bra att bygga ett höghus vid knutpunkten är att det knappt går att få bättre närhet och tillgång till kollektivtrafik än det. För att motverka bilåkandet bör därför höga hus placeras där det finns goda kommunikationsmöjligheter i form av gång-, cykel och kollektivtrafik. (Höga hus i Falun s.16) Att bygga ett höghus vid knutpunkten skulle innebära att de som bosätter sig i huset kommer att bidra med en ökad biltrafik men läget bredvid knutpunkten gör att det finns goda möjligheter att de väljer att utnyttja kollektivtrafiken istället. Därmed tror vi att ett höghus som designas på ett sätt så att det passar in i omgivningen skulle vara en bra idé.</p> <p>Utanför centrum anser vi att det vore bra att satsade på flera höghus då de där inte skulle påverka vyn på samma sätt. Till exempel att bygga vid Lugnet, Knoppen eller Regementet då det finns möjligheter att kamouflera höghusen i dessa områden då de sluttar uppåt. Vi skulle gärna se en satsning på att bygga studentbostäder och andra mindre lägenheter i närheten av högskolan. Detta skulle vara fördelaktigt för de studenter som vill bo i Falun samtidigt som billigare lägenheter är eftertraktat av de som köper sitt första egna hem och detta skulle kunna få fler att stanna kvar i Falun.</p> <p>Mellan Kopparvägen och Vallavägen finns det idag några höghus och vi tror att det skulle finnas plats för fler. Fördelen med att bygga höghus här är att de inte skulle förstöra hur området ser ut eller uppfattas då det redan finns höghus där (Vi ser dock gärna att den pulkabacke som finns där bevaras). Området ligger ganska nära centrum och det finns god tillgång till kollektivtrafik vilket dessutom skulle göra det till ett attraktivt område att bo i.</p>	
<p>Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?</p>	
<p>I Elfsborg skulle det vara mycket olämpligt eftersom det blir en för stor kontrast mot den existerande, historiska miljön där. Vi vill helst inte att det byggs höghus där de kommer att förstöra något, oavsett om det förstör kulturella saker, miljön eller om det helt enkelt inte ser bra ut med att ha höghus där. Som vi nämnde tidigare vill vi helst inte ha alltför många höghus i centrum då de riskerar att förstöra vyn.</p>	
<p>Grönska och vatten</p>	

Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
<p>Runn ser vi som en viktig plats och vi skulle vilja att de få, lättåtkomliga badplatser som finns runt den sjön får vara kvar så att vi kan fortsätta utnyttja dem.</p> <p>Även Lugnet är en viktig plats för våra och andras friluftsliv så naturstigarna som finns där får gärna bevaras. Det är bra att ni också är väl medvetna om Lagnets betydelse och att det läggs ner tid och pengar på det områdets underhåll och utveckling.</p> <p>Mitt emot handelsplats Majoren hittas även ett nät med elljusspår som i och med rivning och byggnationer har kapats av delvis så vi vill helst inte att ännu mer mark tas från det området då det är många som utnyttjar det i sitt friluftsliv, t.ex. boende på andra sidan E16 sett från det området.</p> <p>Kålgårn vid Varpan är även det ett viktigt och populärt område som vi tycker ska bevaras då det är välanvänt framförallt under sommaren och en fin plats att umgås med vänner och familj på.</p> <p>Vi ser mycket värde i att gå- och cykelvägen längs med Faluån fortsätter att vara någorlunda avgränsade från övrig trafik och att de grönområden som finns längs med ån får vara kvar, eftersom det är givande att promenera eller cykla längs med det rinnande vattnet.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
<p>I centrum tycker vi att det råder stor brist på grönområden. Längs med ån vid de köpcentrum som finns så är det mycket asfalt och lite grönska och en ganska tråkig vy överlag. Det är lite grönska längs den ena sidan av ån, t.ex. vid Polishuset, medan den andra sidan präglas av en grå asfaltsväg och fasader på tegelbyggnader.</p> <p>Där man byggde Knutpunkten så fanns det ett antal träd och gräsplättar innan som nu har ersatts av asfalt och sten och några få nyplanterade träd. Det är brist på grönska där och vi skulle därför vilja stödja det kommande förslaget om att införa ett grönområde i Vasaparken. Det skulle fungera som en fortsättning på det grönområde som ligger runt Falu Tingsrätt och skulle bryta av bra mot alla asfaltsvägar som omger området. Det skulle även gynna de boende och förskolan som ligger där.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Känner du till något område som används av många för rekreation och friluftsliv men som inte finns med på kartorna. Vad används området till i så fall?	
<p>Nej vi känner inte till något sådant område. De områden vi spenderar mycket tid i finns redan utmärkta på kartorna.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Stödjande ekosystemtjänster	

Känner du till några särskilt viktiga områden för växt- och djurlivet och för biologisk mångfald som inte finns utpekade på kartorna. Vilka värden finns där i så fall?	
Nej de områden vi känner till är redan utpekade på kartorna.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Hållbara resor och transporter	
Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
<p>Satsa på fler elhybridbussar och att fler vill köpa elbilar om man nu måste ha en bil. Helst ser vi att gång- och cykeltrafikanterna blir fler så att trafiktätheten i centrum minskar och framkomligheten blir bättre.</p> <p>Vi tror också på att det skulle leda till en bra utveckling på många plan, både för staden och för individen, om fler väljer att gå eller cykla kortare sträckor. Ett förslag som vi vill komma med är att hyra ut elcyklar och placera dessa på strategiskt utspridda men lättillgängliga platser i staden, framförallt närmare centrum där det idag är för mycket bilar i rörelse för att gång- och cykeltrafik ska flyta på effektivt. En sådan strategisk plats är till exempel Tiskenparkeringen, där man idag parkerar sin bil gratis och bilarna fokuseras till en mindre trafikerad och lite mer "undagömd" plats vilket vi anser är bra. Men för att fler ska bli lockade till att parkera där så måste det vara lättare att ta sig till centrum. I dagsläget är man tvungen att korsa Korsnäsvägen för att nå till affärerna i centrum och Knutpunkten och den är otroligt trafikerad och vi tror därför att en smidigare planskild korsning skulle vara nödvändig för att öka framkomligheten och minska de oskyddade trafikanternas utsatthet vid den platsen.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p> <p><i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i></p>
Gå	
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, vi skulle gärna se någon mer plankorsning närmare centrum så att det blir lättare att ta sig över vägen som går genom stan. Den kan ibland vara kraftigt trafikerad och då skulle det underlätta för fotgängare om det gick att ta sig över vägen utan att behöva gå på själva vägen. Vi tror därför att en smidigare planskild korsning skulle vara nödvändig för att öka framkomligheten och minska de oskyddade trafikanternas utsatthet.	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt?	
De planskilda korsningarna som finns tycker vi ligger bra till och vi ser gärna att de får vara kvar. Det är bra att det finns sätt att ta sig under järnvägen då det känns mycket säkrare än att behöva gå över den. Vi tycker också att det är smidigt att det går att ta sig under de större vägarna vid Circle K.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Cykla	
Vad skulle göra det lättare eller mer attraktivt för dig att cykla?	

<p>Bra cykelvägar där man sällan behöver störas av eller väja för biltrafik eller trafikljus (fler planskilda korsningar skulle hjälpa).</p> <p>Vi tror också att ett projekt som ELMOS som pågick i Växjö kommun skulle kunna få både oss och andra att cykla mer. Projektet gick ut på att kostnadsfritt låna ut cyklar till invånarna i kommunen och det visade sig att de som deltog i projektet använde bilen mindre när de hade tillgång till elcykel. http://www.vaxjo.se/elmos Vi tror att detta skulle kunna vara särskilt effektivt om det skulle gå att starta ett liknande projekt i Falun i samband med byggandet av Korsnäs vägen. Vi tror att många då skulle prova att cykla istället för att ta bilen och detta skulle minska biltrafiken och därmed bidra till en bättre miljö i Falun.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Behövs det fler planskilda korsningar?	
Ja, särskilt vid området Knutpunkten-Korsnäs vägen-Tiskenparkeringen.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Ligger de planskilda korsningarna rätt? Både befintliga och planerade.	
Ja det tycker vi absolut. Särskilt bra är det med plankorsningen som planeras vid Tiskenparkeringen och under järnvägen då framkomligheten där idag är begränsad. Även den planerade plankorsningen vid järnvägsstationen med anslutning till strandvägen är bra.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
<p>Att busstidtabellerna är tätare på sträckan mot Lugnetområdet då vi har mycket av vårt skol- och föreningsliv där. Den tidigare linjen som gick direkt via Svärdsjögatan rakt upp till Lugnet, var tjugonde minut, var perfekt och vi tycker att linje 12 som idag går via Kyrkbacken är en försämring.</p> <p>Hållplatserna är bra utplacerade idag det är bara linjeplaneringen som vi vill trycka lite extra på.</p>	<i>Synpunkterna noteras</i>
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Ja, då det blir en rakare väg som gör att restiden kortas ner tror vi att detta skulle göra det mer attraktivt att cykla	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Vi anser att Korsnäs vägens utbyggnad bör prioriteras eftersom det krävs för att öka framkomligheten och säkerheten på de vägarna som berörs. Om det planteras träd längs med vägen anser vi att de kan ersätta de	

grönområden som finns där idag.	
Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Vi tycker att Korsnäs vägen ska ha mer av en landsvägskaraktär med någon planerad trädplantering som fungerar som avskiljare mellan bilväg och gång/cykelväg, men att övrig befintlig grönska lämnas så gott som oberörd. Ju närmare centrum man kommer tycker vi att det ska vara fler uppradade trädplanteringar för att få mer av en stadskänsla. Vi stödjer tankarna som presenteras i översiktsplanen: "Trädplantering längs cykel- och gångvägen skapar en avgränsning mellan biltrafiken och de mjuka trafikanterna samtidigt som träd hjälper till att fånga upp partiklar från bilarna och bidrar till att ta hand om dagvatten." Vi ser gärna att gång och cykelbanorna skiljs åt då vi tror att det kommer att underlätta framkomligheten för både gående och cyklister.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Ja, möjligtvis spark men det känns som att det är bättre att prioritera en grusad gång/cykelbana under vintertid.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Privatperson H M	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Vi tycker att bra mötesplatser är parker, torg och gallerior. Alltså ytor där man kan träffa och socialisera sig med andra människor. Ett problem i dagens samhälle är att människor inte pratar med varandra, vi är istället upptagna med våra egna liv. Därför tycker vi det är bra att Falu Kommun vill göra det lättare att transportera sig till och från dessa mötesplatser samt göra dem mer attraktiva för att på så sätt få invånarna i Falun att integrera med varandra.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Vi tycker att de föreslagna platserna till stor del är bra. Vi gillar förslaget att bygga 2035 bostäder mot Borlänge, för att på så sätt "sammankoppla" de två orterna. Dock får vi inte bli för fixerade gällande denna sammankoppling med Borlänge. Man får inte glömma att avstånden till Falu centrum då blir längre. Vi anser att man ska sträva efter en attraktiv stadskärna som lockar till turism, men som även gynnar Faluns invånare. Skulle Falun bli en för utspridd stad riskerar man att stadskärnan helt försvinner, vilket vi tror skulle göra att turister skulle uppfatta Falun som en "jobbig"	<i>Synpunkterna noteras</i>

stad att vistas i.	
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
<p>Ett förslag på vart man skulle kunna bygga flera höghus är området mitt emot högskolan. Där är det i princip bara gräs och en yta som inte används till speciellt mycket. Där tycker vi att man skulle kunna använda ytan till att bygga flera bostäder och höga hus, dock så tycker vi inte att man ska använda hela ytan eftersom området faktiskt tar upp mycket vatten och är som en våtmark och gör så att inte så mycket vatten rinner ner för gatorna och hamnar mitt i centrum. Men det är ett förslag.</p> <p>Ett annat förslag vart man skulle kunna bygga höga hus är vid området runt omkring gruvan. Där är det väldigt mycket slagghögar som bara ligger där och vi tycker att man kan minska och ta bort några, inte alla utan bara några, men genom att minska och ta bort några så finns det stor yta att kunna bygga höga hus och bostäder och på så sätt minska bostadsbristen i kommunen. Anledningen till att man inte ska ta bort alla slagghögar är för att det har ett historiskt värde. Slagghögarna påminner oss om stadens ursprung och om varför staden är så pass stor som den är idag. Falun hade ett bra absolut läge med tanke på de brytvärda mineraltillgångarna i gruvan. Vi får inte glömma stadens historia och det är därför vi vill ha kvar en del av slagghögarna.</p>	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
<p>Där vi tycker det är absolut olämpligt att bygga höga hus är där man förstör kulturarv, t.ex vid Elsborg, där tycker vi inte man får bygga eftersom det är så gamla fina hus där och vi tycker inte man ska hålla på att riva dessa hus och bygga nya höga hus.</p> <p>Vi tycker även att det är absolut olämpligt att ta bort parker och andra mötesplatser(se ovan) för att bygga höga hus. För nu när det är bostadsbrist så finns det chans att parker kan försvinna men det är absolut olämpligt tycker vi. Parker och mötesplatser tycker vi är enormt viktigt för integration bland invånare. Så detta tycker vi är absolut förbjudet att bygga bostäder och höga hus på.</p>	
Grönska och vatten	
Kulturella ekosystemtjänster	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
En av de viktigaste platserna för oss är Läroverksparken. Eftersom att den ligger framför Kristineskolan är det en bra plats för elever att vistas på där man kan få frisk luft mellan lektioner. Det är en bra grön plats och som är väldigt attraktiv och trevlig att vistas på. En annan viktig plats för oss är Faluån. Detta	<i>Synpunkterna noteras</i>

vattenstråk löper väldigt fint genom staden och är trevligt att vistas vid. En annan plats är området vid Lugnet och Åsbobacken. Detta är ett bra område för skolorngdomars friluftsliv och ger även bra möjligheter för andra invånare i Falun att utnyttja områdets natur.	
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
<p>Vi tycker att det finns brister vid Faluån. Även fast vi tycker att den är bra så tycker vi att man kan utnyttja den mer och göra det mycket finare runt om och ta hand om ån lite bättre.</p> <p>Vi har som exempel att man skulle kunna plantera lite växter och blommor på sidan om och vid kanten vid ån, så det blir lite fräschare och en mer trivsamt plats att träffas och sitta och njuta på. För i dagsläget så är det väldigt skräpigt runt om, speciellt i centrum, och det är grus överallt och det är inte så trevligt. Det skulle kunna vara väldigt trevligt om man skulle bygga en restaurang vid ån eller nått litet fikaställe där man kan sitta och njuta i solen på sommaren. Vi tycker att ån är väldigt fin egentligen men vi tycker att det inte sköts om speciellt bra.</p>	<i>Flera av förslagen finns med i kommande etapper av årumsprojektet.</i>
Hållbara resor och transporter	
Åka buss	
Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?	
Eftersom vi vill att fler ska börja åka buss i staden istället för att köra bil är för att vi vill minska trafiken i staden och göra den lite mer miljövänlig. Därför tycker vi att man skulle kunna sätta in lite fler bussar som går lite utanför staden. För nu är det så att många som bor lite utanför och lite längre bort från staden så tar de sin bil istället för att åka buss eftersom det går bussar väldigt lite och inte speciellt i närheten av dem. Då tänker vi att om man skulle sätta in fler bussar som åker till lite mindre ställen och lite oftare så skulle det göra att det skulle bli smidigare att ta sig in till staden med buss, och då även öka möjligheten för alla att använda sig av kollektivtrafik. Detta leder även till att miljön påverkas mer positivt och det blir mindre avgaser som släpps ut.	<i>Synpunkterna noteras</i>
Privatperson A H R S	
Bo och leva	
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Falu centrum. Det här förslaget gillar vi att man har tänkt att bygga nya bostäder på eftersom att det är där flest personer vill bo och det är nära till allt för dem som bor där. Vi vet inte exakt vart det vart dessa är planerade men vi tror att om det finns utrymme för det så är det bra att bygga där. Vi vill göra centrum större och förtäta staden, så vi tycker att det skulle vara	

<p>positivt med fler bostäder där.</p> <p>Söder om Källviksberget. Detta förslag tycker vi nog är det bästa eftersom att man här kan få så mycket olika bostäder. Detta alternativet är även bra eftersom att man då bygger mot Borlänge och för att sammankoppla de två orterna. Det är även bra att man har underlag för service och kollektivtrafik. Men innan man kan bygga där är det viktigt att man kollar upp ekosystemtjänsterna eftersom att de är viktiga och man vill inte förstöra dem.</p> <p>Väster om. Vällan Även detta är bra eftersom man verkar kunna bygga så många bostäder och att det är mot Borlänge. Men det verkar vara väldigt osäkert hur det är med både service och kollektivtrafik. Detta tycker vi man bör lösa innan man tar initiativet till att bygga eftersom att om kollektivtrafiken inte fungerar ut dit så kommer folk behöva ta bilen även fast det inte är så långt. Det kommer även göra så att fler bilar vistas centralt i staden.</p> <p>Tiskenparkeringen. Tiskenparkeringen är ett område där vi inte tycker att bostäder bör prioriteras att byggas. För som vi har skrivit om tidigare under parkering tycker vi att tiskenparkeringen är viktigt för handeln och tillgängligheten till falu centrum. Sen tror vi även att bostäder vid det området inte skulle vara så trivsamma eftersom det förekommer mycket buller från järnvägen.</p>	<p><i>Detta område behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekats området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p> <p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekade som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekats området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p> <p><i>Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskenparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I Utställningen anges området som utredningsområde.</i></p>
<p>Finns det andra platser som du tycker passar bättre för bostadsbyggande?</p>	
<p>Även när det gäller bostäder tycker vi att det skulle kunna gå att bygga vi området vid högskolan/regementet. Det är egentligen för samma anledningar som höghusen dvs att det är lockande att bo nära regementet och lugnet. Även när det gäller bostäder så ligger det ändå ganska nära centrala delar av Falun så att bilåkandet inte behövs så mycket inom Falun. (läs höga hus för att förstå allt) Men det negativa med bostäder på den här platsen är att man inte lockar lika många studenter med bostäder som villor och större radhus. Därför tror vi mer på lägenheter och höghus i det området, vilket ger fler individer bostad på mindre yta.</p>	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan för bostäder och studentbostäder delvis i höga hus.</i></p>
<p>Förskolor och skolor</p>	
<p>Fler nya förskolor och skolor behöver byggas. Var tycker du att de ska placeras och varför just där?</p>	
<p>Ett område där vi tycker att det är mycket viktigt att falu kommun ser till att en förskola dyker upp inom kort är vid Lilla källviken. Eftersom att det idag byggs många nya bostäder och många utav dem är "familjehus" vilket innebär att många barn behöver en förskola i närheten. Vi tror även att det är bra eftersom</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>att man planerar att bygga mycket bostäder söder om Källviksberget som ligger nära. Vi tycker även att man skulle kunna satsa på att bygga en grundskola där i närheten av Lilla källviken, Källviken och söder om Källviksberget för att det kommer finnas mycket barn och ungdomar där om några år.</p> <p>Ett till ställe där vi kan tycka att man kan bygga en förskola är lugnet eller järlinden eftersom det idag inte ligger någon riktigt nära där. Sen eftersom vi tror att det skulle vara ett bra ställe att bygga lägenheter uppe vid högskolan så skulle det även passa in med en förskola där eftersom det kommer flytta in folk där och barnen vid järlinden kommer att gå där. Vi tror även att det är bra att bygga där eftersom det inte är ett ställe med allt för mycket trafik som kan vara farligt för barn eller för mycket brus.</p>	
<p>Höga hus</p>	
<p>Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?</p>	
<p>Ett ställe där vi tycker att det skulle vara lämpligt att bygga höga hus är området mitt emot högskolan och mitt emot regementet. Det tycker vi är bra eftersom det då skulle vara nära och lätt att ta sig till ställen man behöver som regementet med sina affärer och även lugnet där det finns mycket idrott och friluftsliv. Sen eftersom det går mycket bussar från och till lugnet så tror vi även att folk skulle kunna välja bussen istället för att ta bilen. Så vi tror att det skulle kunna vara ett populärt ställe att vilja bo på. Sen tror vi även att just höghus är bra där eftersom det inte skulle stå ut så mycket och bryta något mönster, utan mer passa in med Scandic och högskolan. Vi tror även att höghusen här kan vara ganska höga eftersom det skulle passa bra. Det gör även plats till många att bo där. Man behöver inte använda hela området eftersom det är så bra att suga upp regn vid nederbörd.</p> <p>Viktigt om man ska bygga höghus där är också att folk ska ha lätt att korsa vägarna som finns där. Det ska även vara lätt för dem med bil att kunna ta sig in dit till exempel en väg från rondellen vid Ica Maxi eller så kan man utnyttja parkeringen vid högskolan och låta boendena parkera där för att sedan gå in till husen. Eftersom den parkeringen är stor så behöver man kanske inte utöka med flera platser (men det beror ju på hur många höghus man väljer att bygga).</p> <p>En till sak som är positivt med att bygga höghus just på denna plats är att man kan använda dem till att locka flera studeranden på högskolan till att flytta till Falun. För om det finns personer som är intresserade av att plugga på en av linjerna på Faluns högskola men har svårt med flytten kan det hjälpa extremt mycket om vissa av lägenheterna tillhör högskolan. Detta fungerar även till dem som vill flytta till Falun för att gå i Gymnasium. För idag när man väljer att gå gymnasiet i Falun kan man få problem med vart man ska bo. Som ett exempel på det så har vi några idrotts elever idag</p>	<p><i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i></p> <p><i>Se även kommentar till synpunkter om bostäder ovan.</i></p>

<p>som bor ute vid Norslund. Vilket betyder att det är en bit in till träningar och även till skolan. Men om det skulle finnas lägenheter närmare lugnet där både träningar och skola ligger skulle de vara en stor dragningskraft till att välja att plugga i Falun.</p> <p>Det problemet vi kan se med det här är att man då inte skulle bygga mot Borlänge som det är sagt att man ska försöka göra. Ett till problem är det som jag skrev tidigare att det området är bra för att förhindra nederbörd från att nå centrala delar i Falun.</p> <p>Ett till bra alternativ där man kan bygga höghus är vid lasarettet, eftersom att det redan finns höga hus där och det skulle göra att man inte märker av höghusen så mycket. Och då skulle inte stadsbilden ändras.</p>	
<p>Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?</p>	
<p>Ställen som vi tycker man absolut inte ska bygga höghus på är ställen där Falun har fina kulturarv som vid t.ex, Elfsborg där det står flera äldre och fina hus. Sådana platser tycker vi ska få vara kvar eftersom det kan ha en stor påverkan på vilken identitet staden får. Alltså så kan de påverka vilken bild folk får av staden. För städer som har kvar sina kulturarv kan vinna mycket på det när det börjar rivas på andra ställen. Då får folk utifrån troligtvis en bättre bild av Falun vilket bidrar till att flera vill besöka staden och ta en närmare titt på den. Faluns historia är viktig för Faluns identitet. Vi tycker även att centrala delar av staden kan vara lite känsliga för att få för höga hus. För om man skulle bygga höghus i de centrala delarna skulle det sticka ut väldigt mycket och folk skulle fokusera mera på det än de bra sakerna med staden. Med andra ord så skulle stadsbilden påverkas negativt av detta och det är något man verkligen inte vill då man vill få in turister.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Grönska och vatten</p>	
<p>Kulturella ekosystemtjänster</p>	
<p>Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?</p>	
<p>Den viktigaste platsen för oss inom den blå gröna strukturen är läroverksparken utanför Kristinegymnasiet. Denna är viktig för oss eftersom vi alltid går ut dit och sätter oss under somrarna när det är varmt. Vi vet även att många andra i skolan gör samma sak då solen kommer fram och den parken får många att komma ut ur skolan och den hjälper en att slappna av.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>
<p>Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?</p>	
<p>En till plats vi tycker är viktigt för Falun inom den blå och gröna strukturen är falu ån som rinner igenom staden. Den tycker vi är viktig eftersom det är väldigt unikt att ha en sådan å så centralt i staden och den tycker vi att man kan utnyttja mycket bättre än vad man gör nu. För i dagsläget känns det nästan som att man har glömt bort att ån finns. Därför tycker vi att något så simpelt som ett fik skulle passa bra vid ån så att man</p>	<p><i>Plats för fik kommer i nästa etapp av å-rumsprojektet</i></p>

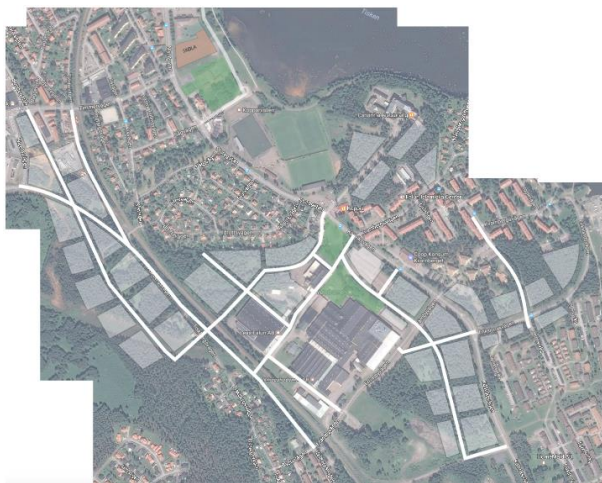
<p>kan sitta vid ån och fika. Man skulle även kunna bygga en brygga med bord och stolar med anknytning till fiket.</p>	
<p>Åka buss</p>	
<p>Vad skulle göra det lättare för dig att åka buss?</p>	
<p>(svarar inte riktigt på frågan men vi ville ha med detta ändå)</p> <p>Vi tycker att det är viktigt att vi får folk att tycka att kollektivtrafiken är ett bättre alternativ än bilar.</p> <p>Vi tycker att systemet med stombusslinjer är bra att använda sig av och att ha bussar som går med jämna mellanrum till delar dit många vill som lugnet, in mot stan och mot Borlänge. Vi tycker även att det är bra att bussar som går till dessa ställen tar någon extra sväng för att nå fler busshållplatser och då fler personer. Detta har vi ett bra exempel på med 12:an som idag går upp mot lugnet men även åker via kyrkbacken vilket gör att flera personer har möjlighet att ta den istället för att den ska gå rakt upp till lugnet. Bussar som inte åker direkt till sin destination via vägar som inte har så mycket hållplatser är bra för att man fyller bussarna mera och färre bussar behöver vistas i trafiken. Detta kan göra det lättare för kollektivtrafikanterna genom att det inte behövs lika många bussar som går mot samma destination och det är lättare att hålla reda på vilka bussar som går vart.</p> <p>Men viktigt att tänka på är att bussar som ska gå upp mot lugnet inte kan åka igenom och plocka upp folk från varje område på vägen dit. Visserligen skulle det bli lättare för alla om bussarna åkte in i varje bostadsområde. För då skulle man bara behöva gå utanför huset för att åka buss. Men om bussen skulle göra så skulle resorna bli mycket längre och folk skulle tröttna vilket gör att bilen blir ett bättre alternativ. Så det gäller att hitta en balans mellan att många får nära till busshållplatser och att de åker till många ställen, samtidigt som det inte blir en för stor omväg. För att detta ska fungera krävs fler linjer och bussar.</p> <p>Vad man skulle kunna göra för att få flera att åka buss Här skulle vi vilja knyta tillbaka till det vi skrev om på bil. Alltså att vi vill få bort att folk jämt tar bilen vid storhandling på till exempel Ica Maxi. För som vi skrev så är det idag så att folk inte vill ta med sig påsarna in på bussen. Hur vi ska kunna få folk att känna att det ska bli "normalt" att åka med påsar på bussen tror vi är att i första hand flera ska göra det. Därför tror vi att en bra lösning skulle vara att det går flera bussar till affärer som Ica Maxi från bostadsområden som Källviken. Så vi tror att det skulle hjälpa om det skulle bli mera som tunnelbanan i Stockholm där man alltid vet att det kommer att komma en buss man kan åka med och man behöver inte tänka lika mycket på att passa en tid.</p> <p>Så om bussarna skulle gå oftare till ställen dit folk vill från bostadsområdena så kan vi få ett Falun med mindre trafik och mindre påfrestningar på naturen. Vilket ger ett mer attraktivt Falun. Det som vi tycker är viktigt är</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>att invånarna ska känna att de vill åka kollektivtrafik och att det är det bästa valet, inte bara miljömässigt utan även praktiskt. Inte att de tvingas från bilen till bussen.</p>	
<p>Åka bil</p>	
<p>Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?</p>	
<p>Vad vi kan göra för att bilkörandet ska bli mer hållbart. Som vi redan har nämnt så är bil det mest populära transportmedlet i längre sträckor och kommer med stor sannolikhet vara så under en lång tid. Samtidigt som bilen bidrar till växthuseffekten. Detta har gjort att efterfrågan på miljövänliga bilar ökat samtidigt som det görs mycket forskning och framsteg på att utveckla bra och miljövänliga bilar. Detta är något som Falun kan ta del av. Ett exempel som är väldigt enkelt är att installera laddningsstolpar för elbilar i så många bostadsområden som möjligt. På detta viset så uppmuntrar vi de som vill köra bil miljövänligt, vilket idag kanske många vill fast de inte kan eftersom att det inte finns någon laddningsplats i närheten av deras hem.</p> <p>Hur vi kan minska bilkörandet i Falun. Som vi ser det så finns det två sätt att minska bilkörandet i Falun. Det ena är genom att successivt och strukturerat göra det svårare att köra bil. Exempel på hur man skulle kunna göra det är genom färre och smalare vägar eller till och med införa trängselskatt. Men detta tycker vi inte är ett bra alternativ eftersom att många använder bil och då skulle trivselen, och tillgängligheten att minska. Och för att kollektivtrafiken inte är tillräckligt bra.</p> <p>Det andra alternativet är att istället för att jobba mot bilen jobba för andra alternativ såsom kollektivtrafiken och cykelbanor. Om kollektivtrafiken förbättras avsevärt så tror vi att många skulle känna att de inte längre behöver åka bil och på så vis får vi en stad där fler som åker kollektivtrafik därför att det är det mest praktiska alternativet, samtidigt som vi inte förhindrar för de som vill använda bilen. Då skulle färre köra bil samtidigt som folk behåller sin frihet, vilken trivsel och Falun skulle bli en mer attraktiv stad. Dessutom så skulle det vara ett steg åt rätt riktning mot en hållbar framtid.</p> <p>Parkering Faluns parkeringsstrategi håller inte till de mål som kommunen har lagt fram. Vi vill att Falun ska vara öppen för resenärer från hela Sverige, men framförallt Dalarna därför att det inte finns någon riktig storstad i Dalarna så därför åker många i Dalarna från sina orter till de lite större städerna i Dalarna, alltså Falun och Borlänge. Och vi vill att för folk från Dalarna som ska till en stad i Dalarna för att t.ex. shoppa att Falun ska vara det självklara valet. Det vanligaste transportmedlet för att ta långa sträckor är bil, och vi vill att det inte ska vara några problem om man vill åka till Falun för något ärende. Idag är det många som åker till Borlänge hellre än Falun eftersom att det inte är några problem med parkeringar och för att det är billigare. Faluns parkeringsstrategi stöter bort resenärer från andra orter.</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p>

<p>Men samtidigt vill vi vara en stad som jobbar med en hållbar utveckling, där gå, cykel och kollektivtrafik ska vara väsentligt.</p> <p>Därför tror vi på en stad med få parkeringsplatser i centrum, då får vi ett centrum med lite trafik och ett centrum som är vänligt för fotgängare och cyklister. Men utanför centrum med gångavstånd till centrum och knutpunkten/resecentrum ska det finnas parkeringsplatser som är lättillgängliga. Ett bra exempel på en sådan plats är tiskensparkeringen. Tiskensparkeringen är nära till knutpunkten, resecentrum och centrum. Dessutom så är det en billig parkering så många vill parkera där. Tiskensparkeringen förbättrar handeln i centrum samtidigt som den håller trafiken utanför stadskärnan. Så vi tycker att Falun behöver fler billiga parkeringar med gångavstånd till centrum och där parkeringsplatserna i centrum är dyrare än de utanför centrum.</p>	
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	
<p>Järnväg Den här punkten tycker vi är ganska viktig och vi vet en del om eftersom vi åker tåg varje dag till och från skolan.</p> <p>Planeringsinriktning för järnväg Markanvändningen för dubbelspår på Bergslagsbanans hela sträckning måste uppmärksammas i framtida detaljplaner och bygglov som ligger i närheten av järnvägen. Detta tycker vi är mycket bra att man planerar att göra för det kommer att få tågtrafiken att flyta på mera och man kommer slippa att stanna för att vänta in andra tåg vid möte. Det är även bra om man skulle ha två spår vid en olycka för då kan resenärer ta sig dit de vill även fast ett spår står stilla. För tåg som i dagsläget får problem genom t.ex. urspårningar eller tåg som täcker spåret ger problem till resten utav dagen och försenar eller till och med stoppar trafiken. Det händer även ofta att när ett industritåg ska passera ett passagerartåg att passagerartåget får kliva in i ett alternativ spår och vänta. Allt detta kan medföra dåligt humör på tåget och får resenärer till att inte vilja ta tåget mer. Detta kommer medföra fler bilar i rörelse vilket vi inte vill. Så vi tycker att ett dubbelspår är något man bör satsa på.</p> <p>Bredden på järnvägskorridorer mellan Falun och Borlänge smalnas av närmast tätorterna. Detta är bra eftersom det inte hindrar bygget av bostäder och det kommer även gynna folket som bor där eftersom tåg är högljudda och kan var farliga för barn.</p> <p>För att utveckla tätorten och en framtida regional pendeltågstrafik anläggs stationer i Korsnäs och Källviken. Vi tycker att detta låter väldigt intressant eftersom att man kan få ut mycket av det. Till exempel som att man då kan få flera folk att åka tåg istället för att ta bilen till jobbet. För om det är folk som vill ta sig till t.ex källviken så tar man idag bilen eftersom det är lättare men om det då finns en station där kan flera ta</p>	<p><i>Synpunkterna noteras</i></p> <p><i>Falu kommun arbetar tillsammans med övriga kommuner längs Bergslagsbanan för att få staten att investera mer i denna järnvägssträcka, t ex nytt dubbelspår mellan Falun och Borlänge.</i></p>

<p>tåget. Vi kan även få ner bilåkandet från folk som bor i dessa områden som slipper ta bilen ner till resecentrum för att sedan åka tåg.</p> <p>Station Källviken Vi tycker att både en station i Korsnäs och Källviken är en bra sak, men med tanke på ekonomin och att vi redan har en station i Falun så blir det nog så att vi blir tvungna att prioritera. Då tycker vi att man ska prioritera Källviken då man i Falun idag bygger på Lilla källviken och planerar att bygga många bostäder där och även söder om Källviksberget. Dessutom att det är många industrier och företag i närheten t.ex förlagssystemet och citygross. Men framförallt så skulle det va ett jättebra sätt att binda Falun och Borlänge. Många skulle då kunna åka tåg istället för bil till sina jobb.</p> <p>Ytan vid knutpunkten För det första tycker vi att det är viktigt att man ser till att göra något med den ytan för i dagsläget blir man mest deprimerad när man ser det. Så vårt förslag till vad man skulle kunna göra där är att man lägger gräs där så att det blir en trevligare miljö och så att man får en grönare del i centrum. Sedan skulle man kunna sätta upp lite bänkar och växter för att kunna sitta där i väntan på bussen. Detta skulle ge centrum en mycket trevligare bild.</p> <p>Korsnäsvägen Vi tycker att planerna över Korsnäsvägen i stort sett verkar väldigt bra och vi tror att det kan hjälpa väldigt mycket. Vi tror att med den planerade cykel och gångbanan så skulle fler att välja cykel eller gång till stan istället för bil. Vi tror att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen leder till att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo.</p> <p>Vi tycker också att det är en bra idé med att bygga rondeller eftersom att det får trafiken att flyta på istället för att den stoppas, vilket också är sämre för miljön då det blir mycket tomgångskörning. Vi tycker att Korsnäsvägen ska ha en karaktär som ger en stadskänsla med raka trädalléer eftersom att vi vill förtäta centrum och göra den större. Detta gör att fler känner sig som en del av centrum, trivseln ökar och Falun blir mer attraktivt.</p>	<p><i>Arbete pågår med en detaljplan som ska möjliggöra bebyggelse med bostäder, kator och handel.</i></p> <p><i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i></p>
<p>Privatperson Anonym 14</p>	
<p>Bo och leva</p>	
<p>Bostäder</p>	
<p>Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?</p>	
<p>Generellt är förtätningsförslagen positiva medan stora utbyggnadsområden är mycket negativa. Det är viktigt att koncentrera staden mer snarare än att breda ut stora villaområden. Här nedan kommer en genomgång av alla föreslagna områden med olika slags inspel och synpunkter.</p> <p>Jag skulle vilja lägga till ett område för ny bebyggelse som skulle kunna göra Faluns stadskärna större och</p>	

bidra med stora kvaliteter och fina boendemiljöer. Det är området vid Främby hallar. Den nuvarande verksamheten kan finnas kvar samtidigt som området steg för steg omvandlas till en ny stadsdel. Se exempelvis på Örebro som gör samma sak med sin gamla CV-verkstad. Gamla tegelbyggnader som ger fina miljöer och kan användas för verksamheter. Sedan kompletteras området med bostäder. Se denna skiss för hur området kan knyta ihop Kvarnberget, centrum, Främby och Elsborg:

FÖP:ens områden:

Norr om Varpen 1,2 och 3:

Bra med mer bebyggelse runt Varpan för att kunna få till kollektivtrafik samt erbjuda attraktiva boendemiljöer. De utlagda områdena förefaller dock helt slumpmässigt utlagda och tillför endast marginellt antal tomter. Jag förstår det som en aktuell fastighetsägare uttryckt önskemål som sedan lagts in i förslaget. Det skulle i så fall vara ett exempel på reaktiv planering som inte bygger på någon inriktning/vilja från kommunen. Objektet borde istället omfatta hela norra delen om Varpan och istället ange ”område för förtätning av småhusbebyggelse”, det skulle vara mer proaktivt!

Kopparbergs - Hökviken

Finfint läge! Utsikt mot vattnet och nära stan. Området bör utvidgas så nära RV 50 som möjligt för att få ett effektivt markutnyttjande och tillräckligt underlag för buss. Det vore dock väldigt synd om det ”bara” blir individuella villor på egna tomter, sådan bebyggelse är slöseri med mark, tvingar fram bilberoende och skapar trista miljöer. Sikta istället mot en trevlig bykaraktär med några lite tätare klungor med radhus/grupphus av ”elsborgskaraktär” där man lägger busshållplatser. Mellan byklungorna kan det vara villor.

Hökviken

Bra med kompletterande villabebyggelse, dock är det mycket viktigt att få in radhus eller parhus i närheten av busstrafiken. Satsa på att få till en bykänsla med gator istället för kataloghusvillor på egna tomter med stora

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Området ingår i riksintresseområde för kulturmiljö och Världsarvet Falun. Stor hänsyn måste tas till detta varför endast en begränsad nybebyggelse är möjlig.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

dubbelgarage. Strax söder om området finns även en möjlighet att koppla ihop Bojsen med Nedre Ljungfruberget med en lokalgata under E16. Det skulle vara en stor förändring som självklart är kostsam, men som kan gynna integrationen av Bojsen och skapa nya exploateringsmöjligheter. Gör Hökviken till en del av Falun genom att skapa möjlighet att ta sig dit utan att köra via E16!

Britsarvsskolan 4 och 7

Den lilla befintliga byggrätten är väl inte en fråga för en översiktsplan? Försök att få till bebyggelse där.

De två större områdena vid Seminariegatan är perfekta för bebyggelse precis vid busshållplatser, man undrar varför det inte redan står kvarter där! Men planera nu inte punkthus utan ”riktig” stad med hus på ca 4 våningar längs trottoar. På så vis kan en bullerskyddade sidor skapas samt en trivsamt stad. Passa samtidigt på att utreda möjligheterna att bygga parkeringshus för den nya bebyggelsen på den befintliga parkeringsplatsen mellan de två områdena. Och varför inte titta på möjligheterna att bygga även på andra sidan Seminariegatan sett från ”Britsarvsskolan 7” där det finns privat mark som är väldigt lågt utnyttjad? (Britsarvet stavas med ett t och inte med två).

Vattenverkstomten

JA JA JA! Detta är en given plats för att utveckla bostäder som även kan ha inslag av service och handel mm. Men se nu till att det inte blir samma misstag som vid Kv. Vitsippan där man skapar supertråkiga stadsmiljöer som helt saknar anknäring till Faluns skala. På Vattenverkstomten är det perfekt med 4-5 våningar i kvartersbebyggelse mot Norra Järnvägs-gatan. Viktigt med passagemöjlighet över järnvägen så att området vid Kålgårn kan nå enkelt. Ett mycket attraktivt läge och där nyexploatering skulle göra Bojsen till en tydligare del av stan. I samband med detta borde hela området mellan inklusive Lidl och Svalan/Willys, tas med i planeringen. Knyt ihop Östanfors med Bojsen/Britsarvet på ett naturligt sätt och i Faluns egen skala. I samband med detta borde gång- och cykelvägen längs Grycksbobanans östra sida kunna flyttas dikt an mot järnvägen vilket skulle frigöra mer mark för bebyggelse. Det långsmala området mellan dagens GC-väg och järnvägen är ett otroligt vattennära område och centralt beläget och måste kunna nyttjas effektivare. Kanske kan även markparkeringen mitt emot Vattenverkstomten kunna bebyggas med bostäder alternativt med ett större parkeringshus för den nya bebyggelsen. Gör helt enkelt Norra Järnvägs-gatan till den stadsgata som området behöver.

Vitsippan 8 och 11 samt 4 och 5

Oj oj oj. Man kan förstå att punkthus är billigt och rationellt. Men denna bebyggelse är en skam för Falun. Hyresrätter behövs självklart, men att bygga bostäder med total insyn från omgivande huvudgator och utan omtanke till stadsmiljön är pinsamt. Det minsta man kan begära är att punkthusen byggs samman två och två

Kommer att redovisas på annat sätt i utställningsversionen

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta

<p>så att en slutenhet mot gatan skapas. Helst skulle de outnyttjade byggrätterna här planeras om till kvarterslik bebyggelse i samma anda som centrala Falun. Men det mest sannolika är väl att detta område får fungera som ett varnande exempel på dålig stadsbyggnad. Läget som sådant är dock extremt bra och bör absolut bebyggas, även området vid Ica Supermarket borde byggas om till ett bostadskvarter med affären kvar i bottenplan. Men se till att det skapas en långsiktigt hållbar och välgestaltad miljö. Det här området kan verkligen nyttjas för att förstora Faluns innerstad norrut som är en attraktiv miljö. Genom de uppförda och de planerade punkthusen cementeras gränsen mellan innerstad och förortsmiljö för all framtid och Faluns stadsmiljö kan inte växa på ett sammanhållet sätt.</p>	<p><i>planarbetet.</i></p>
<p>Häggen 24 Om det nu inte finns behov av att ha förskola i detta optimala förskoleläge så kan det givetvis bebyggas. Kanske i form av 2-3 stadsvillor/mindre flerbostadshus? I samband med det bör även entréerna till det angränsande grönområdet så att det uppmuntras att använda det, kanske utegym i grönområdets öppna delar?</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Hagagatan/Villagatan Toppenbra läge för bostäder. Men varför villor? Se till att en liten passage blir kvar till grönområdet och bygg radhus istället eller ett mindre flerbostadshus. Planera inte in förgårdsmark, det är bara slöseri med mark. Lägg hus mot trottoar och skapa bullerskyddade baksidor.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Blåsippan Självklart ett känsligt läge för grannarna. Men naturen har noll värde för allmänheten. Villatomter vore mycket lämpligt.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Vid Kyrkbacksvägen/Blomstervägen Bra läge nära busshållplatser och i attraktivt område. Om det nu är utrett att inte bollplanen behöver vara kvar är det bara att köra på. Se till att förgårdsmarken minimeras och att bebyggelsen placeras mot trottoar i likhet med Tallbacksvägen 11. Utnyttja nivåskillnaderna för att få in parkering under husen/huset.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Slånbäret 1 Bra läge för förtätning. Det kan med fördel läggas kompletterande bebyggelse även på parkeringsytorna mot Tallbacksvägen och den tvära kurvan.</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Tallbacksvägen Bra plats för bebyggelse. Men skrota den gamla idén om ett höghus, cirka fyra våningar räcker gott. Området kan med fördel förstoras västerut hela vägen fram till Tallbacksvägen samt söderut mot Manhemsvägen 7. "</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Nordvästra Myran Vad ska man säga om detta? Området är väl nyligen planlagt? Positivt att bygga där och få in bostäder och verksamheter. Den föreslagna bebyggelsen som planläggs nu omöjliggör dock tyvärr en stadsmässig</p>	

sammanlänkning av Regementsområdet och Lugnet. Istället befästs den förtömmässiga och trafikdominerade miljön runt Lugnet. Synd att de stora möjligheterna kastas bort, den kommer aldrig mer igen. Om kommunen mot all förmodan skulle göra om detaljplanen för området skulle regementet och Lugnet kunna byggas ihop på ett mycket mer naturligt sätt genom att knyta samman Lugnetvägen och Regementsvägen med en diagonal huvudgata. Området borde även utökas hela vägen upp till skjutbanorna i riktning mot Högbo. Något i stil med detta:

Villatomter i Järlinden

Detta är en tveksam förtätning. Tre nya villatomter väger inte tyngre än att ha kvar naturområdet. Om området ska tas i anspråk för bebyggelse måste tätheten motsvara radhusbebyggelse, annars kan man låta bli. Området norr om Rytta vägen lämpar sig däremot bättre för kompletteringar av radhus/mindre flerbostadshus.

Högbo

Bra idé, kör på och bebygg området! Sträva gärna efter en lite tätare miljö med radhus och bykänsla, inte bara villatomter med huset mitt på tomten och stora dubbelgarage. Området bör utökas söderut och omfatta skogen norr om Högbo vägen samt området mellan Högbo vägen skjutbanorna. Där kan man lätt få plats med 500 lägenheter i radhus och flerbostadshus i mycket attraktivt läge. Försök integrera Högbo med Falun genom att knyta området söderut mot regementsområdet och Myran!

Dalavallen

Det är ingen idé att ta detta område i anspråk för bebyggelse i nuläget. Området bör planläggas och byggas först när farligt gods-transporterna är borta, allt annat är slöseri med mark och onödiga riskavstånd. Om området trots allt kommer i fråga för bebyggelse är det otroligt viktigt hur områdets struktur blir. Det vore

Redan detaljplanlagt

Synpunkten noteras

Detaljplanerings pågår

Den fördjupade studien av Korsnäsvägen, inklusive angränsande områden, t ex Dalavallen, hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process.

katastrof om det blir på samma förortsmässiga sätt som det nya området vid Stenbocks väg. Se istället till att bygga stadsmässigt så att Faluns stadskvalitéer tillåts att växa. Detta görs lämpligen genom att lägga ned macken och bygga kontor eller bostäder där, sedan förlängs Vasagatan över Regementsvägen fram till Kungsgårdsvägen. Då kan 3-4 kvarter byggas mellan Korsnäs vägen och "Nya Vasagatan" och inrymma kanske 2-300 bostäder, undvik ett punkthusområde å la Norra Järnvägsgatan. På så sätt kan Falun växa. Nivåskillnaderna i området nyttjas för att skapa parkeringsgarage, och bebyggelsen måste gå fram hela vägen till omgivande gator utan onödig förgårdsmark, även Korsnäs vägen. Byggnadsminnet och kulturmiljön vid regementet är värdefullt, men det är inte rimligt att eventuella siktlinjer till de gamla kasernbyggnaderna får styra stadens utveckling. Våga istället tillföra nya strukturer. Kasernbyggnadernas värde går inte förlorat bara för att de delvis skymms.

Kungsgårdsvägen/Surbrunnsvägen

Mycket bra område att bebygga!! Hoppas spaden sätts i backen omgående nu när detaljplanen är klar så att stan knyts samman med övre Norslund och så att de monofunktionella handelsområdena smälter samman med stan. Enda misstaget i planeringen är att man låtit bli att koppla ihop Gammelvägen med Bataljonsvägen genom områdets norra del, det hade gett bättre trafikflöden och fördelat ut flödena. Området borde kompletteras med ett område som omfattar området mellan det nyligen planlagda området och Regementsvägen. Regementsområdes luckor behöver fyllas, detta är en enorm potential för Falun. Vagnätet och kvartersstrukturen finns ju redan på plats. Komplettera med bostäder i luckorna samt nyttja gamla garage och militärbyggnader till verksamheter som kräver låga hyror tex. föreningar och konstnärer mm. I området öster om Surbrunnsvägen, vid gamla helikopterplattan, är det givet att fortsätta förtätningen.

Övre Norslund, vid Haminavägen

Detta är en tveksam förtätning. Fem nya villatomter väger inte tyngre än att ha kvar naturområdet. Om området ska tas i anspråk för bebyggelse måste tätheten motsvara radhusbebyggelse 2-3 våningar, annars kan man lika gärna låta bli och vänta in när tiden blir mogen. Undvik att slösa med marken.

Norr om Hälsingberg

Generellt sett är det bra att staden växer. Men just detta område är ett exempel på resurskrävande planering. Området kan svårigen kopplas samman trafikmässigt med Hälsingberg utan ser ut att matas från väg 850. Området kommer bli en total enklav. Man kan verkligen fråga sig om det är försvarbart att breda ut staden mer med allt vad det innebär med nya gator som ska skötas i all framtid samt nya ledningar mm till ett område som knappast kan bära en egen busslinje. Nej, spara denna mark som en reserv för framtiden. Det finns mycket bättre områden att börja med. Staden får gärna växa österut, men se då till att det blir några

Anges som utredningsområde i utställningsversionen.

Utbyggnaden påbörjas under 2017/18

Synpunkten noteras

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

positiva effekter också! Om nu området trots allt ska planläggas behöver det bli inslag av radhus, inte endast villor. Se även till att området kan utökas fram till väg 850 så att bussar till mot Svärdsjö kan nyttjas på ett vettigt sätt.

Korsnäs vägen/Hälsingårdsvägen

Mycket bra. Farligt gods behöver väl inte köra här när macken är borta? Se nu till att det blir en tät bebyggelse så att området tillsammans med Koppartorget kan utgöra en lite tydligare tyngdpunkt i denna del av Falun. Det går in mer än 100 lgh! Undvik att området blir ett punkthusområde som många andra nya delar av Falun, se till att det blandas med flerbostadshus och täta radhus som läggs direkt mot gata utan förgårdsmark så att en tyst sida skapas. Säkerställ även att en eller två verksamhetslokaler byggs så att området kan leva på riktigt. I samband med detta bör busshållplatsen i östlig riktning flyttas till samma sida om rondellen som den västliga hållplatsen. På så sätt kan man skapa mer av en nod i området och en samlad hållplats är även tryggare och mer begriplig.”

Bokbindarevägen och Hälsingberg ICA-planen

Båda platserna är platta och lätta att bygga på, samtidigt har de även stora potentialer till att utvecklas för park, rekreation och idrott. Det vore synd om dessa platser bebyggs när det finns lämpligare platser i närområdet där det är ”vanlig” skog och kan ge större kvalitéer till området. Längs Tryckerivägens båda sidor finns det skog längs huvudgatan, dessa områden bör kunna bebyggas utan att några större värden går förlorade, tänk stadsradhus i 3 vån mot gatan! På så sätt ges även bussen större underlag och gatan kan göras till en småstadsgata snarare än en trafikled.

Öster om Humlebacken

Bra! Äntligen ambitioner om lite tätare bebyggelse vid befintlig infrastruktur! Bra! Området närmare E16 skulle kunna utvecklas för mer service som även kan ge skydd mot buller.

Hosjö Stora Näs 2:2

Sjönära läge som är mycket attraktivt, även nära busshållplats. Mycket bra för utveckling av ytterligare bostäder. Idén om 5 villatomter är dock katastrof, det får ju inte plats utan att riva befintligt hus! Bygg gärna om huset till bostäder och komplettera med anpassade radhuslängor på sidorna. Om tanken är att riva måste platsen användas betydligt effektivare än 5 radhus. Då måste det till punkthus med 50 lgh för att det ska kunna motiveras.

Stabergsviken

Inga kommentarer på det redan planlagda. Attraktivt läge nära sjön. Området borde dock kunna fortsätta planläggas närmare väg 69 så att en busshållplats kan skapas som även kan nyttjas av Staberg-anläggningen. Varför inte försöka få till lite tätare bebyggelse i form av radhus eller kanske något flerbostadshus? Ge så många som möjligt chansen att bo nära vatten och nära

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Detaljplan påbörjad.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras

en levande kulturmiljö!

Sågudden

JAAA! Precis så. Hitta attraktiva lägen vid vatten som även har nära till bussar och se till att bygga tätt så att många får chansen att bo i det attraktiva läget! Just här kan även de gamla industribyggnaderna bidra till en unik karaktär! Den gamla byggnaden med skorsten kan bli ett besöksmål. Att återuppliva Korsnäs station för regionalstågen vore något som kan ge en boost till hela Korsnäs/Hosjö. Det markerade området i förslaget till FÖP bör göras större och omfatta hela Roxnäs industriområde fram till Hälsingstrand. Tänk vilket fint stråk längs vattnet med många nya bostäder och möjlighet till båtplats! Se bara till att närmiljön blir lika attraktivt som läget och att man tar utgångspunkt i miljöer som tex. Östanfors eller andra stadsdelar där folk gärna vill bo. Studera gärna möjligheterna att förlänga Tranbärsvägen i en passage under järnvägen fram till vattnet och låt buss och huvudstråk ta den vägen ut mot Hosjö. Det skulle öppna helt nya kopplingar i stan. Eller varför inte koppla ihop Tryckerivägen i Hälsingberg med Sågudden under E16, via Scandbook? Då kan Faluns struktur öppnas upp och nya samband skapas.

Hälsingstrand

Har inte detta varit på tal bra länge? Måste väl vara ett av de mest attraktiva områdena. Se till att det kommer igång. Precis som för Sågudden vore det lämpligt att hämta inspiration från Faluns redan attraktiva stadsdelar. Varför inte bygga som i Elsborg? Strandvägen kan bli en gata med bebyggelse på båda sidor. Området borde utökas så det sträcker sig hela vägen bort till Strandvägen 67."

Mellan Bergslagsbanan och Strandvägen

Området är nästan lika stort som hela Östanfors! Ett stort område med enorma möjligheter, se till att skapa ett område med småstadskvalitéer, inte med miljonprogramskvalitéer! Om det inte finns efterfrågan nog för att bygga här, då kan det väl knappast finnas efterfrågan på de andra områdena i denna FÖP heller.

Östra Falhemsvägen

Om området ska tas i anspråk bör det vara för radhus och inte villor."

Norslundskogen

Ja, varför inte. Men är det en fråga för en FÖP ifall en befintlig byggrätt ska utnyttjas eller inte? Det är väl bara för Kopparstaden att sätta spaden i backen? Cykelvägen längs järnvägen är Faluns överlägset tråkigaste cykelväg. Försök göra något åt tristessen!

Tisken-parkeringen

Vattenläge som används som bilparkering! Här är det givet att titta på ny bebyggelse. Området behöver dock ses över i ett större sammanhang för att få till en lämplig struktur. In med parkeringsplatserna i p-hus närmast järnvägen. Flytta hela strandvägen norrut och bygg en ny bro vid Tiskens vårdcentral i

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Detaljplanearbete pågår

Synpunkten noteras

Synpunkten noteras

Under arbetet med att hitta metoder att återställa Tiskens vattenspegel utarbetades ett detaljplaneprogram för utvecklingen av Tiskens

Mormorsgatans förlängning. Då slipper Strandvägen bli en slalomväg samtidigt som en kaj kan byggas som blir fri från bilar. Hela området behöver studeras i ett sammanhang. Här är en skiss på hur det skulle kunna bli:

Parkgatan

Nej! Tanken är begriplig, men det finns många mycket bättre platser att bygga på. Bebyggelse på denna plats kommer döda parken eftersom det skapas baksidor ungefär som vid Försäkringskassans fasad mot Faluån. Låt parken omges av gator och de gamla pampiga villorna. Ny bebyggelse kommer aldrig i närheten av samma höga kvalitet som parkgatans villor.

Rödbro

Är inte området redan planlagt? Om det ändå görs om, se då till att göra rätt denna gång. Detta är Faluns enskilt viktigaste plats. Om det bli bra blir det jättebra, men om det blir halvbra eller dåligt kommer det vara katastrof för stan. Alla passerar denna plats. Se till att det blir ett kvarter med levande framsidor åt alla håll och med många entréer. Missa nu inte att få till verksamheter i markplan även mot Korsnäsavägen. Om det blir en sluten sida så har man skapat ännu ett problem i klass med Domus-fasaden mot ån. Många bostäder är givetvis viktigt i detta läge, mer centrala kan det inte bli. Men varför inte kombinera med exempelvis ett hotell som med restaurang och lite spännande arkitektur kan bli en magnet i stan. Bör kunna inrymma mer än 40 lägenheter, men det beror såklart på hur blandningen med andra verksamheter ser ut. Platsen ger även goda möjligheter att skapa extra parkeringsplatser i garage så att markparkeringen vid Johassonska huset kan tas bort eller ändras till en allmän parkering.

Gamla Bergsskolan 15

Perfekt! Stan behöver fler boende!! Full fart framåt med detta projekt. Framförallt behöver stans studenter kunna bo i stan så att de bidrar till stadslivet.

stränder. Programmet var ute på samråd men återredovisades inte då hela Tiskenprojektet lades på is. En utredning pågår kring möjligheterna att bygga bostäder på Tiskenparkeringen men bed bibehållen parkeringskapacitet. Båda dessa projekt behöver avslutas vilket lämpligen sker i ett sammanhang. Här finns då möjlighet att även pröva de förslag som förs fram i yttrandet. I utställningsversionen anges området som utredningsområde.

Detaljplanearbete pågår. Höga krav kommer att ställas på nya byggnaders arkitektoniska kvalitet. Den del som blir park kommer att hanteras i en medborgardialog om innehåll och utformning under 2018.

Bostäder tillåts inte i gällande detaljplan. Dä detaljplan på gång.

Synpunkten noteras

Posten 10

Bra med mer bebyggelse. Det är ytterst viktigt att fasaden mot Troztgatan blir värdig sitt läge i fonden av Läroverksparken. Kanske med någon mer speciell arkitektur? Här måste det till "riktiga" stadshus i 4-5 våningar som placeras direkt mot gata utan förgårdsmark. I detta läge är det även ett måste att få in ett antal verksamhetslokaler så att Faluns kommersiella del kan växa något norrut och att Läroverksparken därmed kan bli mer integrerad i stadskärnan. Bevara "smitvägen" mellan parken och Kårhuset och låt det bli en trång och mysig gränd med inspiration från Östanfors. Titta på Knäppingsborg i Norrköping för ett exempel på en trevlig gårdsmiljö som är allmänt tillgänglig.

Falan 22

En skam för Falun att det inte finns ekonomi att bygga bostäder mitt i centrum. Gällande detaljplan är baserad på ett fint förslag som skulle ge ett lyft. Med dagens utformning hade lika gärna gamla Sega råttor-buriken varit bättre. Det känns som att denna del användes av fastighetsägaren för att få igenom planerna för Gallerian, men såhär i efterhand är det tydligt att det var måttligt intresse av att bygga bostadshus i detta hörn.

Västra Falun 8 m.fl.

Bra. Äntligen kan detta sår i staden bli helt. Hoppas det kommer igång med bygge snart! Det är ytterst viktigt att bebyggelsen får kommersiellt innehåll i bottenplan mot Gruvgatan och framförallt i kvarterets hörn. Bara på så sätt kan Falun bli mer dynamiskt och centrumdelarna kan kompletteras med närservice. Annars kommer glappet mellan centrum och Elsborg/Gruvan cementeras för all framtid. Med lokaler i bottenplan kan staden bli levande. Även om det är en osäkerhet i att bygga lokaler som kan vara svåra att hyra ut så ger det tillbaka många gånger om till staden på lång sikt.

Teatern 11 och Teatern 6

Bra. Äntligen kan detta sår i staden bli helt. Hoppas det kommer igång med bygge snart! Det är ytterst viktigt att bebyggelsen får kommersiellt innehåll i bottenplan mot Gruvgatan och framförallt i kvarterets hörn. Bara på så sätt kan Falun bli mer dynamiskt och centrumdelarna kan kompletteras med närservice. Annars kommer glappet mellan centrum och Elsborg/Gruvan cementeras för all framtid. Med lokaler i bottenplan kan staden bli levande. Även om det är en osäkerhet i att bygga lokaler som kan vara svåra att hyra ut så ger det tillbaka många gånger om till staden på lång sikt.

Hyttkammaren 8

Det känns konstigt att en outnyttjad byggrätt lyfts fram i en FÖP, men läget blir inte sämre för det. Det vore toppen om området kan bebyggas snarast möjligt. Men undvik misstaget från angränsande trähusprojekt där husen har en helt meningslös remsa med förgårdsmark, trappor upp till entréerna och lågt sittande balkonger!

Detaljplanearbete pågår

Arbete pågår för att få till ett genomförande av de planerade bostäderna.

Synpunkten noteras

Synpunkten noteras

Synpunkten noteras

Snacka om att avskärma sig från staden och dess liv. Få ned entréerna till trottoaren och undvik meningslösa gräsremsor som bara kräver skötsel med inte bidrar med något särskilt. samla istället ihop de gröna delarna till riktiga parker istället för att skvätta ut remsor som en lätt lösning där man inte vågar ta ställning.

Hyttberget

Ett sammanhållet område som är en stor potential för Falun. En utveckling med mer bostäder vore perfekt här, men för att det ska vara värt att offra verksamheterna måste det vara riktigt tät bebyggelse med minst 400 lgh. Platsen ligger väldigt bra till i närheten av Hanröleden varför det är väldigt lämpligt även för verksamheter av samma typ som idag. Varför inte hitta ett bra sätt att bevara verksamheterna i en ny struktur? Området kommer fortsätta vara attraktivt för omvandling, utvecklingen borde därför inte behöva ertas på utan bli aktuell när tiden är mogen. Det finns andra lägen och miljöer där det är viktigare att få igång en positiv utveckling och förändring.

Städet

Bra med bebyggelse här, förutom att det är för lite som föreslås. Om det ska vara lönt bör det tas ett helhetsgrepp där även angränsande parkeringsytor byggs. Bygg ett större parkeringshus istället för både befintligt och nytt behov. Med bebyggelse här kan staden annonseras tydligare mot E16. Rätt utformat kan det även stärka kopplingen mellan Gamla Herrgård och övriga stan. Läget är perfekt vid befintlig infrastruktur och med befintlig stombuss. MYCKET mer valuta för pengarna än att bygga ut nya villaområden med omfattande nät av gator som ska plogas och skötas i all evighet. Bebyggelsen behöver gå fram hela vägen till Nybrogatan utan förgårdsmark.

Born

Bra förslag. Viktigt att knyta ihop stan även på västra sidan om ån. Bebyggelse här skulle även minska det mentala avståndet till Slätta/Herrhagen. Försök undvika snirkliga gator, kör istället på att förlänga Engelbrektsgatan rakt norrut och kör vidare på principerna från Östanfors och Gamla Herrgård med långsmala kvarter. Undvik säckgator utan ordna en rundkörning med flera gator. Varför inte en nytolkning av trästaden? Ett Östanfors 2.0? En blandning av flerbostadshus, radhus och småhus i en stadsmiljö. De gamla industribyggnaderna kommer göra detta område unikt och väldigt attraktivt med närhet till både Kålgårn och stan. Bygg på så stora delar som möjligt, även om de kulturhistoriska intressena måste få styra i stora delar.

Herrhagsskogen

Villor och åter villor. Självklart vill många bo i eget hus. Men man bör kunna tillgodose det utan att skapa villaenklaver med återvändsgator. Just detta område är dock logiskt med tanke på omgivningen och eftersom det redan är planlagt.

Gamla Berget

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.

Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta

<p>Kör på. Positivt att komplettera i ett redan utbyggt område. Men är det lämpligt med tanke på soptippen??</p> <p>Vilaudden Bra att detta område kan permanentas ytterligare. Viktigt dock att tillse fullgod kollektivtrafik så att inte bilåkande blir enda alternativet. Vore önskvärt med inslag av parhus! I lite större perspektiv så skulle hela området ”på berget” med Krondiket, Lilltorpet, Vilaudden, Korsgårn, Önsbacken, Åbergs hage och Gamla berget må bra av någon slags närservice. Kan området förtätas med en lokal ”kärna” med radhus, något enstaka flerbostadshus, förskola och närbutik? Vi någon av Lilltorpsvägens korsningar med väg 293?</p> <p>Pilbo Mycket bra att nyttja denna ”skräpskog” som har befintliga gator och ledningar. Vanliga villatomter vore dock slöseri! Satsa istället på parhus eller radhus som ger ett bättre markutnyttjande. Varför inte inspireras av Elsbors bebyggelse med hus nära gatan och plank mellan husen? Garagen måste inte ligga exakt vid gatan och vara det enda som syns. Utöver detta område bör man aktualisera de gamla tankarna på att bygga i slutningen på gränsen mellan Krondiken och Pilbo (Övre Gruvriset 12:19) Det skulle vara fina tomter med fin utsikt över stan. Området längs Tunavägen, ungefär vid Tingsvägens bro, borde kunna utredas för radhus som då kan få tysta sidor på baksidan.”</p> <p>Bondegatan Bebyggelse här är en mycket dålig idé. Även om befintlig infrastruktur kan användas vore det ett oåterkalleligt borttagande av en bostadsnära park som till råga på allt är ganska fin. Ett närmast provocerande förslag med tanke på hur mycket byggbar mark det finns i stan. Undersök istället möjligheterna att bygga bostäder på verksamhetstomterna väster om Bondegatan. Det är en möjlighet att ändra entrén till Falun. Idag möts man av bilhandel och liknande. Stor potential!</p> <p>Kvarnporten Ingen kommentar.</p> <p>Pelle Bergs backe Bra att bebygga i detta läge med en otrolig utsikt. Men varför inte bygga hela vägen nedifrån Sturegatan och på båda sidor om Pelle Bergs backe? Här skulle man kunna få in mycket mer bebyggelse än för 30 lgh. Utnyttja lutningen längs gatan för att få in parkeringsgarage på ett effektivt sätt. Det är ingen anledning att slösa bort detta område på bebyggelse med låg täthet. Området kommer bli mycket exponerat mot stan så det är viktigt med en genomtänkt arkitektur. Varför inte i form av trähus?</p> <p>Kvarnberget vid skolan Det är bättre att låta detta område vara. Bollplanen och grönområdet kommer behövas när områdena runt omkring förtätas. Utveckla istället platsen som ett lekstopp på vägen runt Tisken.</p>	<p><i>planarbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Platsen har höga kulturvärden. Bebyggelsens slutliga omfattning prövas i pågående detaljplan</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p>
---	---

<p>Kvarnberget - Slussenledsreservatet Slussenleden är förlegad och knappast något som någon kommer vara intresserad att avsätta pengar för att bygga. Glöm detta och utnyttja istället denna stora resurs för att bygga i en sjönära söderslutning nära stan som till stora delar har befintlig infrastruktur. Bättre läge kan man inte hitta. Bebyggelsen bör dock absolut inte utformas som punkthusen strax väster om området. Se istället till att bebyggelsen kantar gatan. Erikslundsvägen kan då bli en gata istället för en ödlig och otrygg trafikled. Det är faktiskt galet vilket bra läge detta område har! Kanske även Främbysidan om Erikslundsvägen kan bebyggas? Gångtunneln är förlegad. Fyll igen den och skapa ett säkert övergångsställe som ersättning. Så slipper man leda ner folk i otrygga passager där trafikseparering faktiskt inte behövs.</p> <p>Torklis väg Kör på. Använd byggrätten. Känns inte som en fråga för en FÖP.</p> <p>Södra Zinkstigen Bra! Detta är väl planlagt och klart. Generellt sett är det mycket bra att Galgberget kompletteras med ny bebyggelse. Det är dock viktigt att man fortsätter på den stadsmässiga inriktningen där byggnaderna läggs nära gata och med riktiga trottoarer längs gatorna. Låt den angränsande bebyggelsen längs Nedre Gruvrivägens södra sida inspirera. Låt det inte bli lika slutet som de nya husen vid pizzerian.</p> <p>Nedre Gruvriset 33:180 och 33:300 Jättebra om detta blir av. Äntligen börjar Galgberget bli en riktig stadsdel med småstadskarakter. Se dock till att inte upprepa misstaget vid det nya äldreboendet. Genom att placera boendet långt från gatan med stora parkeringsområden är det att bygga in en förortsstruktur. Låt istället det lite äldre boendet vid Tingsvägen vara förebild för framtida byggen, så byggs en stad.</p> <p>Källviken Detta är ett bra läge. Men lite för bra för att kastas bort utan en mer övergripande idé. Om man nu verkligen vill få till en pendeltågsstation i Källviken är hela närområdet en nyckel till att skapa resandeunderlag. Om det ska kunna bli verklighet behöver det tas ett helhetsgrepp på ett större område och se till att skapa en bebyggelsekärna vid stationen med några täta kvarter.</p> <p>del av Lilla Källviken Planlagt och klart, vad skulle det finnas att tycka till om? Det viktigaste för hela detta område är att det knyts ihop med Tallenområdet via lokalgatunätet, inte endast genom Källviksvägen. Se till att områdena knyts ihop istället för att hållas isär som olika enklaver! Låt Sara-Lisas väg möta Krontallsvägen, för alla trafikslag.</p> <p>Norr om Källviksberget och Söder om Källviksberget Bra ambition att växa mot Borlänge. Men denna bebyggelse är svårmotiverad så länge det finns så pass</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Synpunkten noteras och avvägning görs i det fortsatta planarbetet.</i></p> <p><i>Området finns med för att visa på hur många nya bostäder som kan tillkomma.</i></p>
--	--

<p>mycket bättre lägen i resten av Falun. Bygg i de luckor och där det finns restytor istället för att sprida ut bebyggelsen mer. Behåll detta som en markresurs tills att det verkligen behövs. Området riskerar att bli helt avskuret från allt annat och skulle i princip uppmuntra till bilåkande. Det finns inget självändamål att bygga samman Falun och Borlänge fysiskt. En så ytkrävande utbyggnad ger stora kostnader för infrastruktur och dess framtida skötsel. cirka 1000 bostäder i ett område som är lika stort som hela Faluns innerstad är gles och ett slöseri med mark. Om nu dessa områden trots allt ska bebyggas, se då till att skapa en TÄT småhusbebyggelse där man inte är rädd för genomfartstrafik. Inspireras av Elsborg och Östanfors så att områdena får småstadskvalitéer. Varför inte en "Falumodell" när det gäller småhus? Att de måste placeras mot gatan. Det är sådana miljöer som är vackra att titta på och vara i.</p> <p>Övre Gruvriset samt öster om Vällan Bra med bebyggelse här! Se dock till att den urgamla Övre Gruvrisvägen bevaras i sin sträckning och tillåts vara ett huvudstråk genom området. Bygg tät villabebyggelse med småstadsinspiration med sammanhängande gator, inga säckgator.</p> <p>Väster om Välla Positivt att man studerar en utbyggnad i denna del. Men eftersom området är så pass stort område måste det finnas en tydlig vision om vad det ska vara för karaktär i området. Ska det vara en stadsdel likt Galgberget eller ska det vara jämt utspridda villor? Bygg i första hand på ledig mark i staden innan stora områden som detta tas i anspråk. Och om det ändå ska bebyggas se till att det görs med inspiration från Faluns mest attraktiva miljöer och inte från de tråkigaste.</p>	<p><i>Området behöver utredas mer innan slutlig ställning tas till områdets innehåll och avgränsning. Detta görs lämpligen i en egen pbl-knuten process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde.</i></p> <p><i>Synpunkten noteras</i></p> <p><i>Området väster om Vällan är komplicerat. I ÖP FaluBorlänge är området utpekad som framtida mark för bostäder och verksamheter. Under planarbetets gång har detta ifrågasatts. Ett slutligt ställningstagande görs lämpligen i en egen pbl-process. I den nu aktuella planen pekas området lämpligen ut som utredningsområde</i></p>
Privatperson U M	
Hållbara resor och transporter	
Fördjupning Korsnäs vägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäs vägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Absolut!	<i>Den fördjupade studien av Korsnäs vägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäs vägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäs vägens ombyggnad?	
Korsnäs vägens ombyggnation! Dessutom tillkommer ju växtlighet i form av träd eller trädungar.	

Vilken karaktär ska Korsnäs vägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Inre så viktigt. Svårt att föreställa sig vilken skillnaden blir. Viktigast att oljudet från den fartsträcka vägen nu är kommer att minska.	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
Ja, särskilt om spark- och skidmöjligheterna byggs ut ännu mer.	
Privatperson A	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Socialdemokraterna lovade att bygga ut skateparken sådet skulle vara väldigt uppskattat om de höll sitt löfte. Många unga åker till skate parken istället för att vara inne så det är en bra anläggning som många använder. Som det är nu är det lite problematiskt att ta sig runt i stan på cykel, en satsning på cykelvägar och säkerhet för cyklister är en satsning för en hållbar framtid och minskade utsläpp från bilar.	<i>Cykelvägnätet byggs ut enligt en av kommunfullmäktige fastställd cykelplan vartefter investeringsmedel anslås.</i>
Privatperson D K	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Hej! Jag bor vid Varpan längs gamla Grycksbovägen, mellan Stennäset och Bergsgården. Jag liksom många andra boende i Grycksbo, Bergsgården mm försöker i möjligaste mån cykla till arbetsplatser inne i Falun. Som cyklist upplever man sig som oskyddad längs gamla Grycksbovägen. Skyltad hastighet är 70km/h och sikten är inte alltid fullgod för denna hastighet. Gemom Stennäset har man tidigare smalnat av vägen, sänkt hastigheten till 40km/h och gjort en separat GC-bana. Denna lösning fungerar som jag upplever som mycket bra. Genom att göra samma sak för sträckan mellan Stennäset och Bergsgården (ca 3km) skulle man kunna med enkla medel öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter, öka möjligheterna för pendling via cykel samt främja rekreation/motion. Detta torde öka Faluns ställning som en attraktiv kommun!!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 15	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Öppna ytor gör en trivsamt stad. Falun har alla förutsättningar att bli mera trivsamt om rummet förverkligas. Siktet behöver inte ställas så högt som till Nyhavn i Köpenhamn, men väl till Borås! De har en liknande stadsbild och har haft liknande problem med att få till en mysig stadskärna. Ta en tur dit!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 16	
Allmänna synpunkter och övrigt	

En stad är en mötesplats för människor. I en trivsamt stad finns vackra, mysiga parker med gott om sittplatser, tillgängliga utan att man köpa något. Förläng utesäsongen med vindskydd, ta tillvara soliga lägen. Hellre färre parker med kvalitet än många dåligt skötta grönytor. Ta vara på vattenkontakten vid Faluån. Parkeringplatser behövs men de kan läggas en bit bort eller i garage och parkeringshus.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson K N	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Det var många som var med och gav ideer till årummet och vad blev det av det? Ta rätt på sakerna i rättordning	<i>Medborgardialogen om å-rummet var första större medborgardialogen kommunen genomförde och en viktig lärprocess. Mycket kunde ha hanterats annorlunda.</i>
Privatperson Anonym 17	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Centrala grönytor/parker, bra cykelvägar och bussförbindelser	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 18	
Allmänna synpunkter och övrigt	
LIV! Att det frodas växter (mycket blommor!) och att vattnet träder fram speciellt! Uteserveringar, parkliv mm!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson E N	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Jag vill ha kvällsöppna caféer. På sommaren är det viktigt med fina blommor. Mer grönt i centrum. På vintern konstnärliga ljussättningar. Marknad på torget. En saluhall i magasinet vid Hälsingtorget!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 19	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Mycket grönt, alltså växter som träd och så. Kvällsöppna caféer och andra platser där man kan ses utan att dricka alkohol. Platser som man kan vara på utan att behöva göra av med pengar och konsumera. Bilfritt!! Men med bra parkeringsmöjligheter på gångavstånd. Vackra byggnader. Att utnyttja närheten till vatten och möjliggöra att sitta i närheten ex. Många soptunnor och alltså inte så nedskräpat.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 20	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Blommor över broräcket	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson K N	
Allmänna synpunkter och övrigt	
En trivsamt stad för mig består av stora delar grönområden, promenadvägar, badplatser, utecaféer m.m. Tycker det borde finnas en lång träbrygga som	<i>Utveckling av å-rummet pågår. Ytterligare etapper som lyfter fram möjligheterna att vistas vid ån kommer.</i>

man kan promenera på, längs vattnet i stan. Bygg ut centrum mot ån, skapa ett utefik vid selma lagerlöfs staty. Det ska finnas Platser folk kan sätta sig att vila på, tänk området kring uppsalas Fyrisån. Där finns det trätrallar, bryggor/altaner, specialkonstruerade sittplatser formade av trä där människor samlas och tar det lugnt. Överlag ser jag Falun som ett miniUppsala, och det vet jag fler som gör. Något att ta fasta på och utveckla?	
Privatperson E	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Hej! Vi är nyinflyttade i stan och något jag tänkt på är att man skulle kunna utnyttja området kring faluån i stan mycket bättre. Har tidigare varit bosatt i Uppsala där man gjort en satsning på just området kring ån i centrala delarna med väldigt bra resultat. Det är trevligt att kunna promenera längs ån som vid kolgården, att ha uteserveringar längs ån, grönska och lite sittplatser så att det blir en mötesplats	<i>Se kommentaren ovan</i>
Privatperson Anonym 21	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Möjligheten att finna små oaser i stan. Mysiga parker, sittplatser vid vattnet, små piazzor. Det oväntade - som en utescen på en bakgata, boulebana eller spelet 4-i rad mitt i stan.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 22	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Mysiga sittplatser vid vattnet. Tips: kolla hur Umeå gjort nere vid sitt kulturhus. Stora fåtöljer/soffor att krypa upp på samt plats för picknick på trätrall vid vattnet. Jättemysigt att sitta där!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson H S	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Hej! Jag saknar verkligen en inneklättervägg i Falun.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 23	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Falun borde titta på Borås! En stad med ungefär samma storlek på stadskärnan. Med en å som rinner igenom. Men med en atmosfär och en känsla i centrum som är levande! Ån är kantad av grönska, längs med åsträckan är det vägg i vägg med uteserveringar som konstant är fullpackade med folk. På stadens torg har de hela sommaren en pågående festival med uppträdanden en gång i veckan. Hela Borås stad livas upp på sommaren och det är aldrig folktomt! Falun har alla förutsättningar för att kunna leva upp likadant. Gör ett studiebesök och se!!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym24	
Allmänna synpunkter och övrigt	

Mycket grönt , fina planteringar, träd, mysiga sittplatser, promenadstråk och cykelbanor överallt!	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 25	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Gatuserveringar, några gröna oaser med bord och bänkar där man kan slå sig ner efter en trevlig shoppingrunda.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 26	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Bygg upp små öar och vadarbankar i Tisken. Låt Tisken bli en fågelsjö inte en båtsjö.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 27	
Allmänna synpunkter och övrigt	
En trivsamt stad är en stad som har stort utbud av olika fritidsaktiviteter. Ett nöjes fält som har öppet under sommarsäsongen hade varit riktigt roligt och gjort så att staden lever upp. Det som saknas är just ett sånt ställe som gör så att folk besöker Falun. Och för att få en mer stadskänsla är att bygga fler våningshus så fler kan få njuta av en fantastisk utsikt över staden. Men behålla mycket grönområden och parker.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson S N	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Falun saknar enligt mig en trivsamt stor mötesplats. Har varit i städer som Linköping och Växjö där de har en stor park i närheten av stadscentrum där det finns en stor lekpark för åldrarna 0-12 år ca, café, soltytor där man kan slappa i gräset och ha med picknick. Ser framför mig att man bygger till café och lekplats där eller bygger om Stadsparken till en trevlig ljus istället för en plats som för tankarna till Flink. Tror en stor sådan mötesplats skulle kunna bidra till många nya möten mellan människor från alla kulturer och samhällsklasser.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 28	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Staket runt lekplatserna. Om man har flera barn med sig som springer åt olika håll är det besvärligt. Då blir det att man besöker förskolegårdarna på helgerna. Ett staket runt lekplatsen vid Geislerska är ett önskemål.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 29	
Allmänna synpunkter och övrigt	
stora torget borde vara en naturlig samlingsplats för liv i rörelse. En trapp-terass med träd och bänkar så att mer möjligheter ges för marknader på en regelbunden basis!	<i>En översyn av Stora Torget har påbörjats</i>
Privatperson Anonym 30	
Allmänna synpunkter och övrigt	

<p>En trivsamt stad är en stad där allt känns nära och där en lätt kan röra sig till fots eller med cykel. En förutsättning för det är sammanhängande och logiska cykelbanor, men ännu viktigare är att avstånden KÄNNS kortade än vad de är. Att gå 2 km längs hela trotzgatan är lätt och fullt av upplevelser. Att gå samma sträcka mellan exempelvis folketshus och Kvarnberget ger ingen omväxling och få positiva intryck. Det är av allra största vikt att tillkommande bebyggelse placeras och utförs efter vissa självklara principer; 1 mot större gator MÅSTE det finnas entréer mot trottoar och bostäder i markplan måste undvikas med tanke på insyn och bullerproblematik. 2, mot huvudgator MÅSTE det finnas inslag av verksamhetslokaler, även om det är svårt ekonomiskt och uthyrningsmässigt så skapar det möjligheter för en attraktiv stad som inte går att tillföra i efterhand! 3. Kompletterande bebyggelse får inte skapa nya små enklaver som avskärmar sig från resten av samhället, nya radhusen vid Kopparvallen är ett skräckexempel på när stadsplaneringen har misslyckats. En trivsamt stad behöver ha någorlunda tydliga gränser mellan allmänt och privat, tät och spännande miljö med hus längs gatan (punkthus i gräsmatta som vid norra Järnvägs gatan är motsatsen till en trivsamt miljö!). Falun har nog med villor och staden behöver inte bred ut sig mer, bygg igen lucktomter med STADSBEBYGGELSE så kan Falun verkligen utvecklas till något intressant och kunna erbjuda en trivsamt livsmiljö!</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Privatperson Anonym 31</p>	
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	
<p>Falun är redan trivsamt!! I alla fall de flesta gator och områden med äldre bebyggelse. Facit till frågan finns alltså nära till hands. Problemet i vår tid är att de tillägg som görs bara tillför bostäder och inte ger något alls till stadsmiljön, de senare årens nybyggen vid Söderbaumska, vid dalavallen och de höghus som nu byggs på Galgberget leder oss i fel riktning. Att mark är attraktiv borde leda till ett hushållande genom att det som byggs blir effektivt och ger värden till omgivningen, inte tvärt om!</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Privatperson Anonym 32</p>	
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	
<p>En arkadhall med olika spel, digitala som analoga, borde kunna byggas i anslutning till Lugnet. Tack vare alla cuper etc skulle förmodligen ett sådant ställe vara ekonomiskt försvarbart att driva på den platsen. Kanske även ett O'Learys!</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>
<p>Privatperson Anonym 33</p>	
<p>Allmänna synpunkter och övrigt</p>	
<p>En stad måste utgå från de offentliga och stadens bebyggelse måste omfamna gator och torg. Varför byggs inte nya villaområden på samma sätt som Elsborg och Östanfors?? Drömmen för många är att ha</p>	<p><i>Synpunkten noteras</i></p>

en "villa i stan", mer sånt behövs istället för utslängda villaområden med husen mitt på tomten!	
Privatperson W J	
Bo och leva	
Struktur och samband	
Vad är en bra mötesplats för dig?	
Ett ställe där många olika människor med olika ärenden naturligt möts (ex. i en korsning av flera högt gångtrafikerade vägar) och där många olika behov kan mötas.	<i>Synpunkten noteras</i>
Vilka är dina viktigaste mötesplatser i Falu tätort?	
Geislerska, Knutpunkten	<i>Synpunkten noteras</i>
Ska vi samla mötesplatser och service av olika slag i Centrum eller ska vi sprida ut dem i stadsdelarna?	
Sprid ut i stadsdelarna med kravet att alla mötesplatser ska ha bra "kontakt" med varandra, kanske bygga stråk av blandstad mellan de olika mötesplatserna?	<i>Synpunkten noteras</i>
Bostäder	
Vad tycker du om de föreslagna lägena för nya bostäder?	
Bra så länge det byggs sluten kvartersstad som är integrerad med gamla stadskärnan.	<i>Synpunkten noteras</i>
Var skulle vi kunna bygga bostäder på vatten? Motviera gärna varför.	
Risken med bostäder på vatten är att de blir isolerade bostadsöar. Jag tror fast att blandstaden bör finnas överallt och om det skulle kunna gå att bygga på vatten på ett sådant sätt så skulle jag rekommendera tischen och att man där bygger en expansion av stadskärnan på vattnet med kanaler och bil samt gångvägar.	<i>Synpunkten noteras</i>
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
Överallt, helst så centralt som möjligt. Nära resecentrum och gärna i kluster och kvartersform.	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
Ingen stans	
Grönska och vatten	
Vilka är de viktigaste platserna för dig inom den blå och gröna strukturen i Falu tätort?	
Kålgårn, Faluns Central Park!	<i>Synpunkten noteras</i>
Var tycker du att det finns brister i den blå och gröna strukturen och vad består bristerna av?	
Kålgården! Parken skulle kunna ramas in bättre av nya byggnader	<i>Synpunkten noteras</i>

Vad tycker du att kommunen ska satsa på för att göra resor och transporter mer hållbara?	
Skapa Cykelfiler	<i>Synpunkten noteras</i>
Cykla	
cykelfiler	<i>Synpunkten noteras</i>
Åka buss	
om de gick upp på toppen av kvarnberget igen, dumt att ta bort det då det är ett ganska folktätt område! Kan leda till isolation och segregation!	<i>Synpunkten noteras</i>
Vad skulle kunna få dig att använda bilen mindre?	
Att bo i en äkta blandstad nära till allt, ej i segregerade bostadsöar	<i>Synpunkten noteras</i>
Fördjupning Korsnäsvägen	
Tror du att de föreslagna förändringarna längs Korsnäsvägen gör att det blir mer attraktivt att cykla mellan centrum och exempelvis Haraldsbo eller Hosjö?	
Ja	<i>Den fördjupade studien av Korsnäsvägen hanteras i det fortsatta planarbetet lämpligen i en egen pbl-process. Anges som utredningsområde i utställningsversionen.</i>
Den föreslagna ombyggnationen av Korsnäsvägen innebär vissa intrång i grönområden, vilket värde ska prioriteras, de aktuella grönområdena och deras ekosystemtjänster eller Korsnäsvägens ombyggnad?	
Ombyggnaden. Dessa grönområdena har ej ett högt värde i mina ögon då jag ser att de skulle kunna bli exploaterade i syftet att bygga blandstad.	
Vilken karaktär ska Korsnäsvägen ha i framtiden, ska den kännas som en gata i stadens centrum med raka trädalléer eller ska den ha en landsvägskaraktär med friare placerad grönska?	
Korsnäsvägen bör i framtiden kännas som en gata i stadens centrum, som en boulevard närmare sagt, med blandstadsbebyggelse längs vägen och när man går där ska det kännas som att gå på Sveavägen i Stockholm!	
Skulle du använda möjligheten att vintertid åka spark eller skidor på den planerade gångvägen, om den fanns?	
eh kanske.	
Kulturmiljö och världsarv	
Strategier och planeringsinriktningar	
Är det någon kulturmiljö som du ser som särskilt viktig att bevara, till exempel en stadsdel, en bymiljö, en enskild byggnad eller ett landskap? Motivera gärna varför	
Elsborg! Men det ska absolut inte göra så att det inte går att exploatera i närheten!	<i>Synpunkten noteras</i>

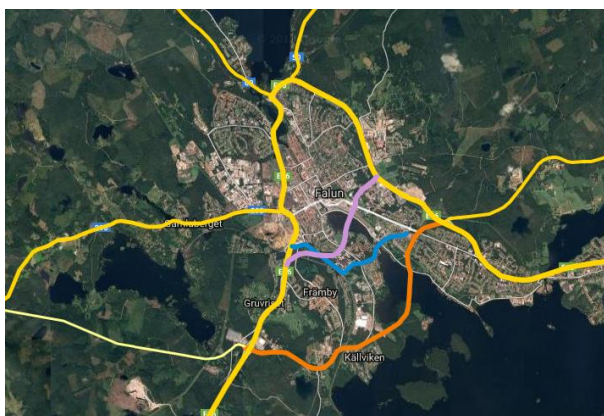
Hänsyn och risker	
Finns det någon plats som skulle kunna vara lämplig för ett mellanlager (inte en deponi) av förorenade massor i väntan på återanvändning?	
Borlänge.	
Luft, vatten och buller	
På vilka platser i Falu tätort, förutom i hemmiljön tycker du det är särskilt viktigt att bullernivån är låg?	
Låga bullernivåer är överskattat.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson D	
Bo och leva	
Höga hus	
Var skulle det kunna vara lämpligt att bygga höga hus?	
På lugnet, vid Tallen, Hosjö och i centrum	<i>Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.</i>
Var är det absolut olämpligt att bygga höga hus?	
De äldre delarna av Falun som Elsborg, G:a Herrgården, Östanfors och likanden områden.	
Privatperson Anonym 34	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Bygg om Korsnäs vägen mellan knutpunkten och tiskparkeringen!	<i>Trafiksituationen i Södra Centrum har utvärderats under 2017. I slutrapporten, som godkänts av kommunstyrelsen, finns förslag på åtgärder för att förbättra framkomlighet och trafiksäkerhet. Åtgärderna kommer att genomföras med början 2018.</i>
Privatperson Anonym 35	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Akut med bostäder nu - inte på sikt. Unga vuxna ska inte behöva bo hemma pga bostadsbrist, då flyr dom Falun och stan växer inte. Kanske inte ett containerkvarter men något liknande koncept. Det bör ej vara vinstdrivande som "Lilla Källviken" (Myresjöhus) där man maximerat vinsten utan att tänka på hur ränteläget påverkar föreningens ekonomiska plan i framtiden. Jag tänker 1:or och 2:or för vuxna studenter, ensamstående föräldrar, förstagångsköpare m.fl. Lite Boklok över det hela med genomtänkt ekonomi och planering så att konceptet är 100 % färdigt. Bygg det på övningsområdet norr om I13.	<i>Synpunkten noteras</i>
Privatperson Anonym 36	
Allmänna synpunkter och övrigt	
Gärna fler nybyggnationsområden runt Falun, samma typ som lilla källviken och Slättaskogen. Helst fler små matbutiker också, tex en på Galgberget/Lilla källviken.	<i>Synpunkten noteras</i>

Privatperson Anonym 37

Allmänna synpunkter och övrigt

Den föreslagna lösningen med en trafikled över Tisken är verkligen dålig. Länken ligger för nära stan och skulle bli belastad av lokal trafik och inte innebära någon avlastning utan bara innebära nya trafikproppar. Tiskenleden skulle även sprida buller och innebära ett kraftigt intrång i stadsbilden och totalt dominera vyerna från resecentrum dit många besökare kommer samt från de viktiga utvecklingsområdena längs Tiskens stränder. Undvik en strypsarna på centrum!

Gör såhär istället:

orange linje visar en mer sydlig trafikled som faktiskt kan ta bort genomfartstrafik utan att belastas helt av lokaltrafik.

blå linje visar en kompletterande huvudgata som kan byggas istället för Tiskenleden. Huvudgatan kan då skapa nya stråk i staden och främst vara till för lokaltrafik och gång- och cykel, inte för E16-trafik med lastbilar och farligt gods mm. Vanligt övergångsställen istället för gångtunnlar och med trädplanteringar. Längs den blå gatan kan då bebyggelsen utvecklas på ett stadsmässigt sätt vilket ger möjlighet för stadsutveckling vid Främby hallar och Kvarberget vilket i sin tur ger ett "större Falun". Det skulle vara ansvarsfullt istället för att sprida ut staden.

lila linje visar den föreslagna Tiskenleden som bör skrotas.

ljusgul linje visar på ett ungefär den planerade vägen västerut från Tallen. I en större skala blir det en naturlig förlängning till orange förbifart och vidare mot Svärdsjö. Tiskenleden skulle tvinga in all denna trafik, inklusive farligt gods rakt in mot Dalavallen och regementsområdet...

Tiskenleden är idag kommunens i översiktsplan fastlagda reservat för en södra förbifart och som då också blir en del i en yttre ring. De alternativ som tas upp i yttrandet utreddes under 1990-talet och Tiskenleden befanns mest fördelaktigt. Ett genomförande är inte finansierat. Att ta bort Tiskenledsreservatet kräver ett omfattande utredningsarbete som beskriver påverkan på trafikflöden, trafikbuller, luftkvalitet mm.

Privatperson I E 2

Eftersom vi förstått att det finns intresse för förverkligande av ett trafikstråk över Tisken, men det gamla förslaget till trafikled skulle bli en stor bullrande barriär och hinder utan funktion inom de inre delarna av staden, så vill vi med bifogad skiss bara visa ett tänkbart mer urbant alternativ, mer som gata med god

Tiskenleden är idag kommunens i översiktsplan fastlagda reservat för en södra förbifart och som då också blir en del i en yttre ring. De alternativ som tas upp i yttrandet utreddes under 1990-talet och Tiskenleden befanns mest fördelaktigt. Ett genomförande är inte finansierat. Att ta bort

framkomlighet för bussar och tung trafik och övrig trafik, d v s även cykel och gående. Bifogad skiss visar schablonartat på markytor tänkbara för tillkommande bebyggelse som skulle möjliggöras med en sådan gata.

Tiskenledsreservatet kräver ett omfattande utredningsarbete som beskriver påverkan på trafikflöden, trafikbuller, luftkvalitet mm.

5. Förslag till ändringar av planförslaget

I föregående avsnitt redovisas samtliga ställningstaganden och förslag till ändringar som de inkomna synpunkterna under samrådet leder till. Ändringar i planförslaget görs också som ett resultat av fortsatt bearbetning inom projektgruppen och ny kunskap och uppdaterade underlag. Redaktionella ändringar och viss annan bearbetning för att förbättra planförslaget görs också. Nedan redovisas de viktigaste ändringarna.

Efter samrådet görs följande ändringar i planhandlingarna inför utställningen.

- Planhandlingarna kompletteras med en markanvändningskarta
- Följande områden redovisas som utredningsområden. Det fortsatta arbetet med dessa områden ska kopplas till plan- och bygglagen. Arbetet bedrivs antingen i form av fördjupad översiktsplan eller detaljplaneprogram. Beslut om när fortsatt arbete med utredningsområdena ska påbörjas fattas lämpligen i samband med att den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort antas.
 1. Söder om Källviksberget. Delar av området är redan i Översiktsplan FalunBorlänge utpekade som framtida bostadsområde. I arbetet med den fördjupade översiktsplanen har området pekats ut som stadens utbyggnadsområde för en ny stadsdel den dag det inte finns tillgänglig mark för nya bostäder inom den befintliga stadsbygden. Området ska innehålla bostäder och en mötesplats med samhällsservice och kommersiell service. Ytterligare utredning krävs kring områdets förutsättningar, innehåll, trafikförsörjning, avgränsning mm. Påverkan av och på reservatet för ny järnväg mellan Falun och Borlänge är viktig att belysa. Det fortsatta arbetet sker lämpligen i en fördjupad översiktsplan.
 2. Kniptjärnsberget. I Översiktsplan FalunBorlänge finns områden för framtida verksamheter och bostäder utpekade på Kniptjärnsbergets nordöstra sida och ned mot Stora Vällan. Här finns också ett reservat för en ny sträckning av väg 293. Under arbetet med den fördjupade översiktsplanen för Falu tätort har lämpligheten av bostäder i norrlutningen mot Stora Vällan ifrågasatts. Det pågår även diskussioner om den framtida användningen av bergtälten på Kniptjärnsberget och området ner mot Karlsviks trafikplats. Här är trafikmatningen till området och relationen till reservatet för väg 293 en viktig fråga. Det fortsatta arbetet sker lämpligen i en fördjupad översiktsplan.

3. Tisken med stränder. Arbetet med ett detaljplaneprogram påbörjades i början av 2000-talet med fullföljdes aldrig. Arbetet med detaljplaneprogrammet bör fullföljas och då fånga upp den kunskap som kommit fram under arbetet med den fördjupade översiktsplanen.
 4. Runt Västra skolan. Frågan har under samrådet väckts om möjligheter att förtäta med bostäder i detta kulturhistoriskt känsliga område. Det fortsatta arbetet sker lämpligen i form av ett detaljplaneprogram.
 5. Korsnäsvägen från och med korsningen med Regementsvägen till och med trafikplats Origo. I samrådsversionen ingick en särskild fördjupning kring detta område. Ytterligare fördjupningar krävs för att slutligt kunna ta ställning till områdets funktion och utformning framför allt vad gäller trafikplatsernas utformning och relationen mellan cykeltrafik och motorfordonstrafik. Kopplingen till angränsande stadsdelar behöver belysas. Det fortsatta arbetet sker lämpligen i en fördjupad översiktsplan.
- I samrådsversionen redovisades ett antal tänkbara platser för ny bostadsbebyggelse. Det har under samrådet kommit förslag på ytterligare platser vars lämplighet prövas i det fortsatta arbetet.
 - Webb-versionen redigeras om och så att den i huvudsak följer Boverkets översiktsplanemodell för att tydliggöra vad som är utvecklingsfrågor, markanvändning respektive hänsyn.
 - Delutredningarna Kulturmiljöanalys och Det historiska odlingslandskapet kompletteras.
 - Parkeringsstrategin lyfts ur till en egen process och är inte längre en del av utställningshandlingarna. Större parkeringsplatser av betydelse redovisas i översiktsplanen
 - Avsnittet om ekosystemtjänster kompletteras med beskrivningar av försörjande ekosystemtjänster.
 - Frågan om höga hus hanteras lämpligen i ett kommande arbete med en arkitekturpolicy för Falun.
 - I övrigt görs redaktionella ändringar för att göra materialet tydligare.

Anna Persols
Chef Hållbarhet och planering

Per Grundström
Arkitekt / projektledare

Samrådsredogörelsen godkändes av kommunstyrelsen 2017-12-05 och har därefter slutredigerats i januari – februari 2018